

10. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ
10th INTERNATIONAL CONGRESS ON ACCOUNTING AND FINANCE RESEARCH

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

ICAFR'23

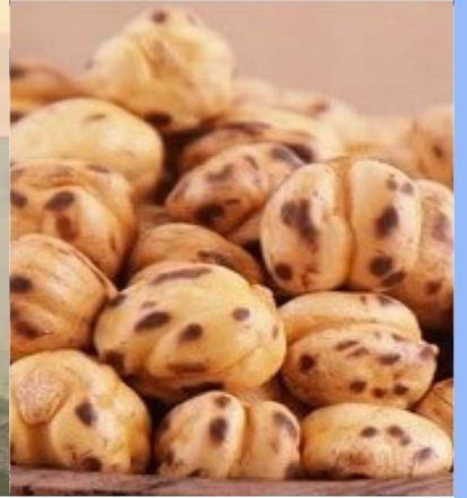
10th International Congress on Accounting and Finance Research

10. ULUSLARARASI MUHASEBE VE
FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ

Kongre Tarihi

14-16 Eylül 2023

HİTİT
ÜNİVERSİTESİ

14 - 16 EYLÜL 2023 - ÇORUM / TÜRKİYE

HİTİT ÜNİVERSİTESİ - ICAFR'23

**10th INTERNATIONAL CONGRESS ON ACCOUNTING AND
FINANCE RESEARCH**

**10. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI
KONGRESİ**

14 Eylül - 16 Eylül 2023 - ÇORUM

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

10. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ
14 Eylül - 16 Eylül 2023
Bildiri Özetleri Kitabı

Yayınevi | Publisher: Hitit Üniversitesi Yayınları | Hitit University Press

Hitit Üniversitesi Üçtutlar Mah. Kuzey Kampüsü Çevre Yolu Bulvarı 19030 Çorum / TÜRKİYE

Yayınevi Sertifika No: 49188

<https://yayin.hitit.edu.tr> | publisher@hitit.edu.tr

ROR ID: <https://ror.org/01x8m3269>

ISNI: <https://isni.org/isni/000000040369655X>

ISBN: 978-605-5244-31-6

Kongre Dizisi | Series of Congress: 10

Kitap Adı | Book Title: **10. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI**

Çeviri Adı | Translated Title: **10th INTERNATIONAL CONGRESS ON ACCOUNTING AND FINANCE RESEARCH ABSTRACT BOOK**

Baş Editör | Editör: Prof. Dr. Selçuk KENDİRLİ

Editör Yardımcıları: Arş. Gör. Muhammed Selçuk KAYA, Arş. Gör. Fatih CİNGÖZ, Arş. Gör. Savaş Mücteba HARPUTLU

Yayın Türü | Publication Type: e-Kitap | e-Book

Yayın Tarihi | Publication Date: 24.10.2023

Yayın Yeri | Place of Publication: Çorum, Türkiye

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Grafik & Tasarım: Arş. Gör. Muhammed Selçuk KAYA

Bu bildiri kitabının her hakkı saklıdır. Bu yayının tümü veya hiçbir bölümü önceden izin alınmaksızın çoğaltılamaz, basılıp yayınlanamaz, kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Bu yayında yer alan bildirimlerde öne sürülen her türlü görüş ve sorumluluk yazarlarına aittir.

© CC BY-NC 4.0

SUNUŞ

2013 yılında temelleri atılan kongre, 2015 yılında uluslararası kongre statüsüne taşınarak “Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresi – ICAFR” olarak her yıl düzenlenmektedir. Kongre; muhasebe ve finans alanında çalışan akademisyenlerin, araştırmacıların, meslek mensuplarının ve paydaşların bir araya gelmesine imkân sağlamaktadır. Muhasebe ve Finans alanlarında görev yapan bilim inşaları ve Reel Sektör temsilcilerini bir araya getirerek etkileşim ortamı oluşturması açısından oldukça önemli bir faaliyet alanı olan ve sistematik olarak 10 yıldır düzenlenen ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ bu yıl Hitit Üniversitemiz tarafından Çorum’da düzenlenmiştir. Son yıllarda tüm dünya genelinde meydana gelen ve ülkemizi de etkileyen ve çeşitli sebeplerden ortaya çıkan ekonomik krizler, muhasebe finansman alanında çalışan akademisyenlerle reel sektör temsilcilerinin birlikte çalışmalarının ne kadar gerekli olduğunu bizlere de açık seçik göstermiştir. Bu kapsamda yapılan bu tür faaliyetlerin önemi de daha fazla ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, muhasebe ve finans alanındaki sorunlara ilişkin analizlerin ve çözüm önerilerinin dile getirileceği 10. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİNİN gerek akademik camiaya gerekse reel sektöre olumlu katkılar sağlayacağını düşünüyoruz. Bu çerçevede, Özeline Finans ve Bankacılık bölümü ve İktisadi İdari Bilimler fakültesi genelinde de Hitit Üniversitesi olarak bu çalışmaya vesile olmanın da gurunu ve heyecanını birlikte yaşadık. Kongremize Ülkemizin çeşitli üniversitelerinde ve kurumlarında görev yapan 100’ün üzerindeki araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve sunulmuş 89 bildiri kabul edilmiştir. Sunulan bildirilerin temel konusu elbette ki Muhasebe ve Finans temelindedir, fakat çalışmalar, hem akademinin hem de hayatın pek çok alanını kapsamaktadır. Bu yıl kongremizde 3 farklı panel konuları da belirlenmiştir. Bu panellerden iki tanesi Makine İmalat Sektörü açısından oldukça gelişmiş olan Çorum Makine Sanayiine yönelik Makine ve İmalat Teknolojisi İhtisas Alanı paneli olurken, bir tanesi de Prof. Dr. Mehmet ÖZBİRECİKLİ Anısına Düzenlediğimiz Kalite Yönetim Standartları Özel Oturumu şeklinde olmuştur. Kongremize sunulan tebliğler toplamda 7 seansta 28 paralel oturumda sunulmuştur. Kongre sürecinde bizlere her türlü desteği sağlayan paydaşlarımıza ayrı ayrı teşekkür ederiz. Özellikle Düzenleme Kuruluna güç ve motivasyon veren desteklerinden ötürü Çorum Valisi Sayın Doç. Dr. Zülküf DAĞLI’ya, Çorum Belediye Başkanı Sayın Dr. Halil İbrahim AŞGIN’a, Çorum Ticaret ve Sanayi Oda Başkanı Sayın Çetin BAŞARANHINCAL’a, Çorum Ticaret Borsası Başkanı Sayın Naki ÖZKUBAT’a, Çorum Serbest Muhasebeci ve MaliMüşavirler Odası Başkanı Sayın Ceyhan BARAN’a ve Hitit Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK’e kongre düzenleme kurulu adına teşekkürlerimi sunarım. 10.Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresinin verimli geçtiğine inanıyoruz. Elde edilen sonuçların üretken bir çalışma platformu oluşturduğunu gördük ve böyle değerlendiriyoruz. Düzenlenmiş olan kongreden tüm paydaşların yüksek seviyede fayda sağladığına inanıyoruz.

Prof. Dr. Selçuk KENDİRLİ

10. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ

Düzenleme Kurulu Başkanı

ORGANİZASYON KOMİTESİ

ONUR KURULU

Doç. Dr. Zülkif DAĞLI (Çorum Valisi)
Dr. Halil İbrahim AŞGIN (Çorum Belediye Başkanı)
Prof. Dr. Ali Osman Öztürk (Hitit Üniversitesi Rektörü)
Çetin BAŞARANHINCAL (Çorum Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı)
Prof.Dr. Necdet ÜNÜVAR (Ankara Üniversitesi Rektörü)
Dr. Hasan ÖZÇELİK (KGK Başkanı)
Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN (Uluslararası Vizyon Üniversitesi Rektörü)
Prof. Dr. Fatih YILMAZ (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörü)
Prof. Dr. Hamza AL (Sakarya Üniversitesi Rektörü)
Prof. Dr. Hasan USLU (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörü)
Prof. Dr. İsmail Hakkı ÖZÖLÇER (Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Rektörü)
Prof. Dr. Recep BENTLİ (Malatya Turgut Özal Üniversitesi Rektörü)

KONGRE ONURSAL BAŞKANI

Prof. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK (Hitit Üniversitesi Rektörü)

KONGRE DÖNEM BAŞKANI

Prof. Dr. Selçuk KENDİRLİ (Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölümü)

KONGRE KOORDİNATÖRÜ

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN (Sakarya Üniversitesi / Uluslararası Vizyon Üniversitesi Rektörü)

ÜNİVERSİTE AKADEMİSYEN TEMSİLCİLERİ

Prof. Dr. Sabiha KILIÇ (Hitit Üniversitesi / İİBF / İşletme Bölümü)

Dr. Öğr. Üyesi Hülya ÇAĞIRAN KENDİRLİ (Hitit Üniversitesi / İİBF / İşletme Bölümü)

DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN (Sakarya Üniversitesi / Uluslararası Vizyon Üniversitesi Rektörü)
Prof. Dr. Ercan BEYAZITLI (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Ganite KURT (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi - Güvence Hizmetleri Derneği Yön. Kur. Bşk.)
Prof. Dr. Haluk BENGÜ (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Başaran ÖZTÜRK (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Prof. Dr. Nuran CÖMERT (Marmara Üniversitesi- MÖDAV Yön. Kur. Bşk.)
Prof. Dr. Selahattin KARABINAR (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Süleyman Serdar KARACA (Malatya Turgut Özal Üniversitesi)
Prof. Dr. Ümit Gücenme GENÇOĞLU (Uludağ Üniversitesi- MÜFAD Yön. Kur. Bşk.)
Prof. Dr. İlhan KÜÇÜKKAPLAN (Pamukkale Üniversitesi - Finans Derneği Başkanı)
Doç. Dr. Mihriban Coşkun ARSLAN (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi)

DÜZENLEME KURULU

Kongre Dönem Başkanı: Prof. Dr. Selçuk KENDİRLİ (Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölümü)

Prof. Dr. İsmail YILDIRIM (Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölüm Başkanı)

Doç. Dr. İlker SAKINÇ (Ondokuz Mayıs Üniversitesi / İİBF / İşletme Bölümü)

Doç. Dr. Eşref Savaş BAŞÇI (Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölümü)

Doç. Dr. Fatih KONAK (Hitit Üniversitesi / İİBF / İşletme Bölümü)

Doç. Dr. Recep ÇAKAR (Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölüm)

Doç. Dr. Sıdıka Öznur SAKINÇ (Hitit Üniversitesi / Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu /
Yönetim ve Organizasyon Bölümü)

Doç. Dr. Erkan USTAOĞLU (Hitit Üniversitesi / Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu /
Yönetim ve Organizasyon Bölümü)

Doç. Dr. Yasin ŞEKER (Hitit Üniversitesi / İİBF / İşletme Bölümü)

Doç. Dr. Harun KISACIK (Hitit Üniversitesi / Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu /
Yönetim ve Organizasyon Bölümü)

Dr. Öğr. Üyesi Cihat SAVSAR (Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölümü)

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat ÇITAK (Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölümü)

Dr. Öğr. Üyesi Emrah ŞAHİN (Hitit Üniversitesi /
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu / Muhasebe ve Vergi Bölümü)

Öğr. Gör. Dr. Doğan DEMİRCİ (Hitit Üniversitesi /
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu / Muhasebe ve Vergi Bölümü)

Öğr. Gör. Dr. Sema POYRAZ CAN (Hitit Üniversitesi / İİBF / Maliye Bölümü)

Öğr. Gör. Fatma ÇITAK (Amasya Üniversitesi / Gümüşhacıköy Hasan Duman Meslek Yüksekokulu /
Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü)

Öğr. Gör. Ahmet Erkan CİHANGİR (Hitit Üniversitesi / Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu /
Muhasebe ve Vergi Bölümü)

Öğr. Gör. Fatih ŞANÖZ (Hitit Üniversitesi / Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu /
Yönetim ve Organizasyon Bölümü)

Öğr. Gör. Fazlı IRMAK (Ondokuz Mayıs Üniversitesi / Bafra Meslek Yüksekokulu /
Muhasebe ve Vergi Bölümü)

Öğr. Gör. Sema Nur KENANOĞLU (Hitit Üniversitesi / Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu)

Arş. Gör. Fatih CİNGÖZ (Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölümü)

Arş. Gör. Mücteba Savaş HARPUTLU (Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölümü)

Araş. Gör. Muhammed Selçuk KAYA (Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölümü)

Dr. Esra ÖZKAHVECİ (Hitit Üniversitesi / İİBF)

Dr. Öğrenci Fatma Yıldız ŞENOL (Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölümü)

YÜRÜTME KURULU

Prof. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Ceyda AKTAN (Türk Hava Kurumu Üniversitesi)
Doç. Dr. Gizem VERGİLİ (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Metehan KÜÇÜKER (Malatya Turgut Özal Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Nizamettin BAŞARAN (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Nurcan KOSTAK (Sakarya Üniversitesi)
Öğr. Gör. İdil ÖZKAN (Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi)
Arş. Gör. İsmail Hakkı ÜNAL (İzmir Demokrasi Üniversitesi)
Arş. Gör. Elif KARAKAŞ (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Bilim Uzmanı Hilal KÜÇÜKER

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Abdulmecit Nuredin (International Vision University)
Prof. Dr. Adalet Hazar (Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. Agim Mamuti (Mother Teresa University)
Prof. Dr. Ahmet Vecdi Can (Sakarya Üniversitesi / Uluslararası Vizyon Üniversitesi Rektörü)
Prof. Dr. Ali Alagöz (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Ceylan (İstanbul Ticaret Üniversitesi)
Prof. Dr. Antonella Russo (Parthenope University Of Naples)
Prof. Dr. Shemsedin Vehapi (Kosova AAB Üniversitesi)
Prof. Dr. Batuhan Güvemli (Trakya Üniversitesi)
Prof. Dr. Bharat Sarath (Rutgers, The State University Of New Jersey)
Prof. Dr. Beyhan Marşap (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Burcu Adiloğlu (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Durmuş Acar (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Prof. Dr. Duygu Anıl Keskin (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Emine Ebru Aksoy (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Engin Dinç (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Ercan Beyazıtlı (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatih Coşkun Ertuş (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Fevzi Serkan Özdemir (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Fikret Çankaya (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Ganite Kurt (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Göksel Yücel (Türk-Alman Üniversitesi)
Prof. Dr. Güler Aras (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Gülfen Tuna (Sakarya Üniversitesi)
Prof. Dr. Hakan Tunahan (Sakarya Üniversitesi)
Prof. Dr. Haluk Bengü (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Prof. Dr. Hasan Saliu (Kosova AAB Üniversitesi)
Prof. Dr. Hayrettin Usul (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüseyin Aktaş (Manisa Celal Bayar Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüseyin Dalğar (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim Aksu (İnönü Üniversitesi)
Prof. Dr. İdris Varıcı (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. İlhan Küçük Kaplan (Pamukkale Üniversitesi)
Prof. Dr. Jim Haslam (Sheffield University)
Prof. Dr. Kadir Gürdal (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Kamil Büyükmirza (Atılım Üniversitesi)
Prof. Dr. Kiymet Tunca Çalıyurt (Trakya Üniversitesi)
Prof. Dr. Lucia Lima Rodrigues (University Of Minho)
Prof. Dr. Lulzim Tafa (Kosova AAB Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Baha Karan (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Mutlu Başaran Öztürk (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Yüce (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Metin Çoşkun (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Metin Kamil Ercan (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Metin Saban (Bartın Üniversitesi)
Prof. Dr. Mieke Jans (Universiteit Hasselt)
Prof. Dr. Mustafa Miynat (Celal Bayar Üniversitesi)
Prof. Dr. Nalan Akdoğan (Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. Necdet Şensoy (Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası)
Prof. Dr. Nuran Cömert (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Onur Gözbaşı (Nuh Naci Yazgan Üniversitesi)
Prof. Dr. Orhan Çelik (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Ömer İskenderoğlu (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Prof. Dr. Ömer Lalik (İstanbul Ticaret Üniversitesi)
Prof. Dr. Pedro José Arrifano Tadeu (Instituto Politécnico Da Guarda)
Prof. Dr. Pitabas Mohanty (Xavier School Of Management)
Prof. Dr. Raif Parlakkaya (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Prof. Dr. Reşat Karcıoğlu (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Saime Önce (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Selahattin Karabınar (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Semra Karacaer (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Seval Kardeş Selimoğlu (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Seyhan Çil Koçyiğit (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Supriti Mishra (Inter. Management Institute Bhubaneswar)
Prof. Dr. Shaip Bytyqi (Kosova AAB Üniversitesi)
Prof. Dr. Şenol Babuşçu (Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. Süleyman Serdar Karaca (Malatya Turgut Özal Üniversitesi)
Prof. Dr. Süleyman Uyar (Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi)
Prof. Dr. Süleyman Yükçü (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. Şakir Sakarya (Balıkesir Üniversitesi)
Prof. Dr. Turhan Korkmaz (Mersin Üniversitesi)
Prof. Dr. Ümit Gücenme Gençoğlu (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Ümmühan Aslan (Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi)
Prof. Dr. Vasfi Haftacı (Kocaeli Üniversitesi)
Prof. Dr. Yasemin Ersoy (Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi)
Prof. Dr. Yıldız Özerhan (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Yunus Ceran (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Zeynep Türk (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi)
Prof. Dr. Serhan Gürkan (Karabük Üniversitesi)

Prof. Dr. Sinan Esen (Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi)
Doç. Dr. Ali Altuğ Biçer (İstanbul Ticaret Üniversitesi)
Doç. Dr. Ali Kestane (Kilis 7 Aralık Üniversitesi)
Doç. Dr. Avni Önder Hanendar (Sakarya Üniversitesi)
Doç. Dr. Can Öztürk (Çankaya Üniversitesi)
Doç. Dr. Duygu Celayir (İstanbul Ticaret Üniversitesi)
Doç. Dr. Erkan Öztürk (Kırklareli Üniversitesi)
Doç. Dr. Ersin Korkmaz (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi)
Doç. Dr. Eşref Savaş Başçı (Hitit Üniversitesi)
Doç. Dr. Eyyüp Ensari Şahin (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Doç. Dr. Fatma Temelli (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi)
Doç. Dr. Feyyaz Zeren (Yalova Üniversitesi)
Doç. Dr. Fırat Altınkaynak (Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Filiz Konuk (Sakarya Üniversitesi)
Doç. Dr. Filiz Yüksel (Kütahya Dumlupınar Üniversitesi)
Doç. Dr. Gencay Karakaya (İstanbul Ticaret Üniversitesi)
Doç. Dr. Gizem Vergili (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Doç. Dr. Hakan Vargün (Karabük Üniversitesi)
Doç. Dr. Hüseyin Temiz (Samsun Üniversitesi)
Doç. Dr. Letife Özdemir (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Doç. Dr. M. Fatih Bayramoğlu (Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi)
Doç. Dr. Marta Macias (Universidad Carlos Iii De Madrid)
Doç. Dr. Mehmet Emin Karabayır (Kafkas Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet Güner (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi)
Doç. Dr. Metin Sarıaslan (Sakarya Üniversitesi)
Doç. Dr. Mihriban Coşkun Arslan (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi)
Doç. Dr. N.Serap Vurur (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Doç. Dr. Mustafa Doğan (Ankara Üniversitesi)
Doç. Dr. Nalan Kazaz (Kosova AAB Üniversitesi)
Doç. Dr. Nermin Akyel (Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi)
Doç. Dr. Nevran Karaca (Sakarya Üniversitesi)
Doç. Dr. Oktay Özkan (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi)
Doç. Dr. Recep Yılmaz (Sakarya Üniversitesi)
Doç. Dr. Serdar Ögel (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Doç. Dr. Şebnem Yaşar (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Doç. Dr. Şuayyip Doğuş Demirci (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)
Doç. Dr. Şule Yıldız (Sakarya Üniversitesi)
Doç. Dr. Tolga Oral (İnönü Üniversitesi)
Doç. Dr. Yaşar Köse (Türk Hava Kurumu Üniversitesi)
Doç. Dr. Dursun Keleş (İğdır Üniversitesi)
Doç. Dr. Ceyda Aktan (Türk Hava Kurumu Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Adnan Güzel (Türk Hava Kurumu Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Atila Karkacier (Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Aydın Bağdat (Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Emrah Ertugay (Ankara Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Eşref Kuloğlu (Bayburt Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Hakan Aliusta (Sinop Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Apak (Aksaray Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Metehan Küçükler (Malatya Turgut Özal Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Koç (Sakarya Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Nizamettin Başaran (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Nurcan Kostak (Sakarya Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Tolga Ala (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Tuba Toksöz (Koç Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Işık (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi)
Dr. A. Nurhodja Nazirhodja (Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi)
Dr. Mohammad Hudaib (University Of Glasgow)

ICAFR'23

10th International Congress on Accounting and Finance Research

10. **ULUSLARARASI** **MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ** **14 - 16 EYLÜL 2023 - ÇORUM / TÜRKİYE**

KONGRE PROGRAMI

14 EYLÜL 2023 PERŞEMBE (1.GÜN)

- 08:30 - 09:30 Kongre Kayıtları
09:45 - 10:00 İstiklal Marşı ve Açılış
10:00 -10:30 Müzik Dinletisi
10:30 - 11:00 Kongre Açılış Konuşmaları
11:00 - 12:00 Protokol Konuşmaları
12:00 - 13:30 Öğle Yemeği
13:30 - 17:00 Oturumlar
17:15 - 18:15 Makine İmalat Teknolojileri İhtisas Alanı 1. Özel Oturum
19:30 - 22:30 Akşam Yemeği

15 EYLÜL 2023 CUMA (2.GÜN)

- 09:30 - 11:45 4. ve 5. Oturumlar
12:00 - 13:30 Öğle Yemeği
14:00 - 15:00 Makine ve İmalat Teknolojileri İhtisas Alanı 2. Özel Oturum
15:15 - 17:30 6. ve 7. Oturumlar
17:45 -18:30 Kalite Yönetimi Standartları Özel Oturumu (Prof. Dr. Mehmet ÖZBİRECİKLİ Anısına)
18:30 - 19:30 Kapanış ve Değerlendirme Paneli
20:00 - 22:30 Gala Yemeği

16 EYLÜL 2023 CUMARTESİ (3.GÜN)

- 09:30 - 11:30 Çorum Müze Ziyareti
12:00 - 17:00 Boğazkale - Alacahöyük Gezisi

14 EYLÜL 2023 PERŞEMBE (1.GÜN)**1. OTURUM 13:30 - 14:30****SALON 1****OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN**

TAHİL KORİDORU MUHASEBESİ	PROF. DR. SÜLEYMAN YÜKÇÜ DR. ÖĞR. ÜYESİ SEDA YAVUZASLAN SÖYLEMEZ
AHİLİK TEŞKİLATINDA YÖNETİM VE DENETİM	ÖĞR.GÖR. MÜCELLA DEMİR AÇIL PROF. DR. AHMET VECDİ CAN
ZEKANIN DENETİMDE KULLANILMASI VE YARATTIĞI ETİK SORUNLARIN ANALİZİ	HASAN YALÇIN

SALON 2**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Sabiha KILIÇ**

MUHASEBE VE FİNANS ALANINDAKİ BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN PATENT ANALİZİ İLE İNCELENMESİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ DERYA ONOÇAK
ALTIN, BITCOIN VE DOLAR YATIRIMLARININ GETİRİ PERFORMANSLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ	ÖĞR. GÖR. DR. ASLI ÇETİNKAYA
BENFORD YASASININ BORSA İSTANBUL ENDEKSLERİNDE TEST EDİLMESİ	DOÇ. DR. EŞREF SAVAŞ BAŞCI

SALON 3**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Tuba Derya BAŞKAN**

MALİ MÜŞAVİRLERİN MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ YÖNETİMİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA ANKARA İLİ ÖRNEĞİ	SMMM AYŞE ATASOY PROF. DR. RUZİYE COP
MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ KÜMİ FRŞ'YE İLİŞKİN ALGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ	UZM. ÖĞRT. BÜLENT SUCU
MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ DİJİTAL DÖNÜŞÜMDE E-DÖNÜŞÜM UYGULAMALARINA BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: DEFTER-BEYAN SİSTEMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	DR. ÖĞR. ÜYESİ ALİ ÖZBEK DR. ÖĞR. ÜYESİ İŞIK ALTUNAL

SALON 4**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Ganite KURT**

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLE FİNANSAL PERFORMANS İLİŞKİSİ: BANKA VE ÜLKE KARAKTERİSTİKLERİNİN ROLÜ	PROF. DR. FEVZİ SERKAN ÖZDEMİR DOÇ. DR. YASİN ŞEKER DOÇ. DR. HÜSEYİN TEMİZ
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ UYUM RAPORU VE RAPORLAMAYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: BİST İMALAT SEKTÖRÜNDE BİR İNCELEME	DOÇ. DR. FİLİZ YÜKSEL
ENTEĞRE RAPORLAMA VE KURUMSAL YÖNETİM İLİŞKİSİ: TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ ÜZERİNE BİR İNCELEME	PROF. DR. ALİ RIZA ZAFER SAYAR ATIF REŞAT ŞEYHOĞLU
İNSAN SERMAYESİ, MÜŞTERİ SERMAYESİ VE YAPISAL SERMAYENİN İŞLETMELERİN KARLILIKLARI ÜZERİNE ETKİSİ: BIST100 ENDEKSİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	PROF. DR. FEHMİ KARASİOĞLU ÖĞR. GÖR. DR. DERYA ÖZTEMİZ

2. OTURUM 14:45 - 15:45**SALON 1****OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. M. Başaran ÖZTÜRK**

MUTLULUK BORSA GETİRİLERİNİ ETKİLER Mİ? MSCI TÜRKİYE ENDEKSİ ÜZERİNE BİR NEDENSELLİK İNCELEMESİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞERİFE GÖÇER PROF. DR. SÜLEYMAN SERDAR KARACA
BORSA İSTANBUL KATILIM ENDEKSLERİ'NİN ETKİN PİYASA HİPOTEZİ ANALİZİ: ZAYIF FORMDA ETKİNLİK İNCELEMESİ	DOÇ. DR. S. ÖZNUR SAKINÇ DOÇ. DR. İLKER SAKINÇ
SPOT ve VADELİ BAZDAKİ ALTIN GETİRİLERİNİN ALTERNATİF YATIRIM ARAÇLARI VE ENFLASYONLA İLİŞKİSİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ YASEMİN KARATAŞ ELÇİÇEK DR. HASAN SEZGİN

SALON 2**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Mihriban ÇOŞKUN ARSLAN**

BİST TEKSTİL, DERİ ENDEKSİ İŞLETMELERİNİN COVID-19 PANDEMİ ÖNCESİ VE COVID-19 PANDEMİSÜRECİNDEKİ FİNANSAL PERFORMANSLARININ CRITIC TEMELLİ COCOSO YÖNTEMİ İLE ANALİZİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ SAADET TULUM
CHATGPT'NİN MUHASEBE MESLEĞİNE VE MUHASEBECİLERE ETKİSİ: UYGULAMALAR VE SORUNLAR	PROF. DR. MURAT AZALTUN, YMM ARZU AKTAŞ SMMM İSMAİL TEKBAŞ, SABİHA TURGUT GENÇ
FİNANSAL SÜREÇLERDE AKILLI DEVRİM: OTONOM MUHASEBE VE DENETİM	DR. ÖĞR. ÜYESİ ONUR ÖZEVİN

SALON 3**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. İlhan KÜÇÜKKAPLAN**

POLİTİK PAZARLAMA UYGULAMASI ve FİNANSMAN KAYNAKLARI	DR. ÖĞR. ÜYESİ HÜLYA ÇAĞIRAN KENDİRLİ
VADE YAPISINA GÖRE BORÇLULUĞUN FİRMA İSTİHDAMI İLE İLİŞKİSİ: KISA VE UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	DR. HUZEFYE TORUN
PANDEMİ VE DEPREM DÖNEMLERİNDE İŞGÜCÜ PİYASASINDA KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİ VE FİNANSMANI	MUHAMMET ENES ÇIRAKLI DR. HUZEFYE TORUN

SALON 4**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Metin SABAN**

DİJİTAL EVREN "METAVERSE" PLATFORMLARINDAKİ İŞLEMLERİN MUHASEBE BİLİMİNE ETKİSİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ NİSA KIYMET ŞAHİN
DİJİTAL PARA VE ULUSLARARASI PARA SİSTEMİNDE DİJİTAL PARANIN YERİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ FATİH ÇİFTÇİ
TEDARİK ZİNCİRİ FİNANSMANINDA BLOKZİNCİR (BLOCKCHAIN) TEKNOLOJİSİNİN KULLANILABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN LİTERATÜR İNCELEMESİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ CEBRAİL MEYDAN

3. OTURUM 16:00 - 17:00**SALON 1****OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. H. Kamil BÜYÜKMİRZA**

TARİHİN UNUTMAK İSTEDİĞİ AYIBIN MUHASEBESİ: RAHATLATICI KADINLAR	PROF. DR. SÜLEYMAN YÜKÇÜ ÖĞR. GÖR. DR. SELDA KORGA ÖĞR. GÖR. CANAN YÜKÇÜ
SÜRDÜRÜLEBİLİR KATMA DEĞER ARACILIĞIYLA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ: BİST İMALAT SEKTÖRÜNE YÖNELİK BİR İNCELEME	PROF. DR. METİN SABAN DOÇ. DR. HAKAN VARGÜN DR. MUSTAFA AKYÜREK
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASININ MUHASEBE MESLEĞİNE ETKİLERİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ SEZİN AÇIK TAŞAR

SALON 2**OTURUM BAŞKANI: Murat YÜNLÜ (KGK Başkan Yardımcısı)**

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE İKİZ DÖNÜŞÜM	PROF. DR. SELÇUK KENDİRLİ ÖĞR. GÖR. FATMA ÇITAK
CDS PRİMLERİNDE MEYDANA GELEN ÖNEMLİ DEĞİŞİMLERİN YATIRIMCI DAVRANIŞLARINA ETKİSİ	ARAŞ. GÖR. FATİH CİNGÖZ PROF. DR. SELÇUK KENDİRLİ BİLİM UZM. SEMANUR COŞKUN

SALON 3**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Yasemin ERSOY**

İŞLETME STRATEJİLERİNİN DENETİM ÜCRETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİST İMALAT SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA	DR. ÖĞR. ÜYESİ IŞIK ALTUNAL ZAFER CEMRE ALTAY
MUHASEBE İHTİYATLILIĞI VE İŞLETME YAŞAM DÖNGÜSÜ: BİST İMALAT SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA	DR. ÖĞR. ÜYESİ MURAT DÜZER
MADDİ DURAN VARLIKLARDA FAİZ GİDERLERİNİN V.U.K., BOBİ FRS VE TFRS YÖNÜNDE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ	DOÇ. DR. HÜSEYİN MERT DR. HALUK MERT
STOKLARDA MALİYETİ OLUŞTURAN UNSURLAR YÖNÜNDE V.U.K. VE TMS-2'NİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ	DOÇ. DR. HÜSEYİN MERT SMMM DİDEM ÖZÇELİK

SALON 4**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN**

MUHASEBE ÖĞRETİM ELEMANLARININ PSİKOLOJİK DAYANIKLILIKLARI İLE MESLEKİ DAYANIKLILIKLARININ İNCELENMESİ	PROF. DR. FEVZİ SERKAN ÖZDEMİR PROF. DR. HALUK BENGÜ ARŞ. GÖR. DR. ELİF KARAKAŞ
MUHASEBEDE EĞİTİMİNE METAFORİK BİR YAKLAŞIM	DR. HASAN SEZGİN
MUHASEBE EĞİTİMİNDE ÇEVİRİMİÇİ VE YÜZYÜZE EĞİTİM SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİ ÜZERİNE ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ ÖZELİNDE BİR ARAŞTIRMA	DR. ÖĞR. ÜYESİ MURAT GENÇ

4. OTURUM: 09:30 – 10:30**SALON 1****OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ**

MADDİ DURAN VARLIKLARIN FİRMA PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİST BİLİŞİM SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA	DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET KAYA DOÇ.DR. MELTEM KILIÇ
KARBON NÖTR HAVAYOLU OLUNMASININ FİRMA MALİ PERFORMANSINA OLASI ETKİLERİ	DR.ÖZGÜR KAYMAZ
YEŞİL MUHASEBENİN İŞLETME DEĞERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA	DR. ÖĞR. ÜYESİ UĞUR BELLİKLİ

SALON 2**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Selçuk KENDİRLİ**

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN BANKALARIN FİNANSAL PERFORMANSLARININ MAIRCA YÖNTEMİ İLE ANALİZ EDİLMESİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ YUSUF BAHADIR KAVAS DR. ÖĞR. ÜYESİ BATUHAN MEDETOĞLU
BİST TURİZM ENDEKSİNDEKİ (XTRZM) İŞLETMELERİN 2014-2022 YILLARI ARASI FİNANSAL PERFORMANSLARININ VIKOR YÖNTEMİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA BİLGİN ARŞ. GÖR. MUHAMMED SELÇUK KAYA
FİNANSAL KARAR, FİNANSAL TUTUM ve FİNANSAL KAYGI KAVRAMLARININ İNCELENMESİ İÇİN OLUŞTURULAN ANKET VERİ SETİ ÇALIŞMASI	DR. ÖĞRETİM ÜYESİ ASLI KAYA

SALON 3**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Emine ÖNER KAYA**

KREDİLERİN FİNANSAL GELİŞME VE EKONOMİK BÜYÜMEYE ETKİSİ İLE ARALARINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ	UZM. FATMA ÜNLÜ
FACTORS AFFECTING BANK SELECTION IN EXPORT FINANCING: THE CASE OF TURKEY	SORAİYA BAHARİ DR. ÖĞR. ÜYESİ NİHAT GÜMÜŞ
KUR KORUMALI MEVDUAT UYGULAMASININ FAİZSİZ FİNANS ÜZERİNE ETKİLERİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ SELMAN DURAN

SALON 4**OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. İsmail YILDIRIM**

SOSYAL GİRİŞİMLERDE FİNANSAL KAYNAKLAR	DOÇ. DR. İPEK TÜRKER DR. AHMET TÜRKER
DÖNGÜSEL EKONOMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK: KAYNAKLARIN VERİMLİ KULLANIMI	ÇEVRE MÜH. ERDEM ÖNAL PROF. DR. YÜKSEL ARDALI
TÜRKİYE'DE İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI KAPSAMINDA GENİŞ İŞSİZLİK ORANI VE ATIL İŞGÜCÜ	DOÇ. DR. MAHMUT İNAN

Makine ve İmalat Teknolojisi İhtisas Alanı 1. Özel Oturum

Tema: Muhasebe ve Finans Perspektifinde

Makine ve İmalat İle İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tarih: 14 Eylül 2023 Perşembe Saat: 17:15 - 18:15 Yer: Salon 1

Moderatör

Prof.Dr. F. Serkan ÖZDEMİR
Ankara Üniversitesi

Panelist

Murat YÜNLÜ
Kamu Gözetim Kurumu (KGK) Başkan Yardımcısı

Panelist

Dr. Öğr. Üyesi S. Sertaç SEYİDOĞLU
Makine ve İmalat Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi
Koordinatörü

Panelist

Ahmet Mücahit KÖKSAL
MAK Endüstriyel Üretim ve Tic. AŞ.

Panelist

A. Volkan DALYAN
Dalyan Ticaret Ltd. Şti.

5. OTURUM: 10:45 – 11:45	
SALON 1	
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Yıldız ÖZERHAN	
MUHASEBEDE E-DÖNÜŞÜM VE BLOK ZİNCİRİ(BLOCKCHAIN) TEKNOLOJİSİ	DOÇ. DR. HARUN KISACIK ÖĞR. GÖR. DR. SEMA POYRAZ CAN
MUHASEBEDE DİJİTALLEŞMENİN MESLEK MENSUPLARINA ETKİSİ: YALOVA İLİNDE ARAŞTIRMA	YAREN YAĞMUR PROF. DR. MURAT AZALTUN
İŞLE BÜTÜNLEŞİK ÖĞRENME STRATEJİLERİNİN MUHASEBE STAJYERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ	DOÇ. DR. BÜŞRA TOSUNOĞLU DR. ÖĞR. ÜYESİ NURETTİN KOCA STAJYER SMMM GÜLŞAH DÖNMEZ

SALON 2	
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Süleyman Serdar KARACA	
CDS VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİNİN G7 VE BRİCS ÜLKELERİ KAPSAMINDA ANALİZİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ İSMAİL TUNA
TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE FİNANSAL YOĞUNLAŞMA	DR. ÖĞR. ÜYESİ ADNAN GÜZEL
KREDİ KULLANIM MİKTARININ ENFLASYON VE BÜYÜME ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN TÜRKİYE AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	DR.ÖĞR. ÜYESİ ERHAN AKARDENİZ

SALON 3	
OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Fatih KONAK	
TÜRKİYE'DE ETKİ YATIRIMLARI EKOSİSTEMİ: UYGULAMADAN ÖRNEKLER	DR. ÖĞR. ÜYESİ BİNALİ SELMAN EREN
KİTLE FONLAMASI, SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE RAPORLAMA	DR. CANER AKBABA
SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞME VE KALKINMA AÇISINDAN CO2 EMİSYON HACMİ ,GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA VE ENERJİ TÜKETİMİNİN İLİŞKİSİ 1990-2022 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE ÖRNEĞİ	PROF. DR. SELÇUK KENDİRLİ FATMA YILDIZ ŞENOL

SALON 4	
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Azzem ÖZKAN	
FİRMA DEĞERİNİN BELİRLENMESİNDE TEKNİK VE SEKTÖREL FARKLILAŞMA: BORSA İSTANBUL ÜZERİNDE BİR UYGULAMA	ÖĞR. GÖR. FAZLI IRMAK DR. ÖĞR. ÜYESİ EMRAH ŞAHİN
TÜRKİYE'DE ENTEGRE RAPORLAMANIN MEVCUT DURUMU: LİTERATÜR VE UYGULAMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ	DOÇ. DR. FİLİZ YÜKSEL ARŞ. GÖR. NESİL İŞBİL
DÜZENLEMELER KAPSAMINDA DAHİLDE VE HARIÇTE İŞLEME REJİMİ İŞLEMLERİNİN TEKDÜZEN HESAP PLANINA GÖRE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ	DR. AYKAN COŞKUN

Makine ve İmalat Teknolojisi İhtisas Alanı 2. Özel Oturum

Tema: Makine ve İmalat Alanlarında Girişimcilik ve Verimlilik

Tarih: 15 Eylül 2023 Cuma Saat: 14:00 – 15:00 Yer: Salon 1

Moderatör Prof.Dr. İrfan KURTBAŞ
Hitit Üniversitesi
HÜBTÜAM Müdürü

Panelist Macit ÇUBUK
Dura Makina San. ve Tic. Ltd. Şti.

Panelist Ali İlker TOSUN
Golonya Kozmetin San. Tic. A.Ş.

Panelist Selim KAYA
Porem Porselen Elektrik Malzemeleri Ti. A.Ş.

6. OTURUM: 15:15 – 16:15	
SALON 1	
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN	
COVID DÖNEMİ ARDINDAN YÜKSEK ENFLASYON KOŞULLARININ MEVDUAT BANKALARININ KREDİ/MEVDUAT RASYOSUNU VE NAKİT AKIŞLARININ NASIL ETKİLENDİĞİNİN ARAŞTIRILMASI	DR. ÖĞR. ÜYESİ ZEHRA HABERAL
MAMURAT ÜLAZİZ VAKIFLARI MUHASEBE KAYITLARI: 1868-1869 TARİHLİ MUHASEBE-İ EVKAF-I HÜMAYUN DEFTERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	DR. ÖĞR. ÜYESİ METEHAN KÜÇÜKER CEMAL GEÇKİL
19. YÜZYIL OSMANLI MUHASEBE UYGULAMALARINADAİR BİR İNCELEME: EREĞLİ VE TEVABİİ KÖMÜR MADENLERİ KUMPANYASI MUHASEBE DEFTERİ	ÖĞR. GÖR. İDİL ÖZKAN PROF. DR. YASEMİN ERSOY
7440 SAYILI KANUN KAPSAMINDA UYGULANAN STOKAFFİNİN TMS 2 KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM ÇİDEM

SALON 2	
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Haluk BENGÜ	
BLOCKCHAIN İLE MUHASEBE ve DENETİM: UYGULAMALAR, ZORLUKLAR VE ÖNLEMLER	PROF. DR. GANİTE KURT DOÇ. DR. TUBA DERYA BASKAN
MUHASEBE VE DENETİMDE YAPAY ZEKANIN ROLÜ VE ETKİLERİ: BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ UFUK DOĞAN
UZAY FAALİYETLERİNİN VERGİLENDİRİLME SORUNSAĞI	SMMM İSMAİL TEKBAŞYMM ARZU AKTAŞ SMMM SABİHA TURGUT GENÇ DR. MEHMET ÖS

SALON 3	
OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Eşref Savaş BAŞÇI	
KATILIM BANKALARI FATURA KAYIT SİSTEMİ VE FİNANSMAN SÜREÇLERİNE ETKİSİ	DR. YAKUP BULUT
BANKALARDA İTİBAR SERMAYESİNİN PAY SENEDİ GETİRİSİ ÜZERİNDE ETKİSİ: BORSA İSTANBUL'DA BİR UYGULAMA	PROF. DR. MELEK ACAR DR. MEHMET ALİ CANDOĞAN
DÖVİZ KURU (ABD DOLARI) İLE FAİZ ORANLARI ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİNİN KAOS VERİLERİ KULLANILARAK TEST EDİLMESİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ NİZAMETTİN BAŞARAN

SALON 4	
OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR	
RUSYA - UKRAYNA SAVAŞININ HİSSE SENEDİ GETİRİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİST ELEKTRİK ENDEKSİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	EMRE AKTÜMSEK DOÇ. DR. İLKUT ELİF KANDİL GÖKER DR. ÖĞR. ÜYESİ BİNALİ SELMAN EREN
BORSA İSTANBULDA FAALİYET GÖSTEREN BİLİŞİM SEKTÖRÜ FİRMALARININ MARKA DEĞERİ VE FİNANSAL PERFORMANSLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	ÖĞR. GÖR. DR. MEHMET SERKAN ÇALIDR. ÖĞR. ÜYESİ SALİH AYDIN
KAZANÇ YÖNETİMİNİN KAR DAĞITIM POLİTİKALARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ BAHADIR UYSAL EVREN YANYA

7. OTURUM: 16:30 – 17:30**SALON 1****OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT**

BÜYÜK VE KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIK İŞLETMELERİNDE MUHASEBE UYGULAMALARININ TASLAK HESAP PLANINA GÖRE İNCELENMESİ	DOÇ.DR. ERGİN TEMEL
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MUHASEBE SİSTEMİ VE UYGULAMALARI	DR. ÖĞR. ÜYESİ REŞİD ÇİĞDEM ÖĞR. GÖR. ERGÜN KAHVECİ
SİGORTA SÖZLEŞMELERİ STANDARTINA GÖRE MUHASEBE UYGULAMALARI	DOÇ. DR. HALİM AKBULUT YAVUZ TÜRKMEN
TÜRİB: ELÜS BELGE DÜZENİ, VERGİSEL VE MALİ TEŞVİKLER, MUHASEBE UYGULAMALARI	ÖĞR. GÖR. DR. SEMA POYRAZ CAN DOÇ. DR. HARUN KISACIK

SALON 2**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Erkan USTAOĞLU**

BİLGİ SİSTEMLERİ DENETİMİNİN BAĞIMSIZ DENETİME ETKİSİ	DOÇ. DR. AHMET FETHİ DURMUŞ ÖĞR. GÖR. DR. ZELİHA KOCA
YEREL EKONOMİK KALKINMADA KOOPERATİFLERİN YERİ VE ÖNEMİ: TÜRKİYE ÖZELİNDE BİR ARAŞTIRMA	ÖĞR. GÖR. DR. ÖMER FARUK ASLAN
MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ KARIŞMIŞ OLDUKLARI YOLSUZLUKLARIN HABER SİTELERİNE YANSIMASI	ÖĞR. GÖR. DR. ARIF GÜMÜŞ
İKLİMLE BAĞLANTILI FİNANSAL BEYAN GÜCÜ RAPORLAMASI: BİST KİMYA, PETROL, KAÜÇUK VE PLASTİK ÜRÜNLER SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA	DR. ÖĞR. ÜYESİ BURÇİN TUTCU

SALON 3**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Recep ÇAKAR**

KALİTE YÖNETİM SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE EKSİKLİKLERİN CİDDİYETİ VE YAYGINLIĞI KONUSUNDA UYGULAMA ÖRNEKLERİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZLEM KOÇAKOĞLU
TRANSFER ÇALIMI, RAKİBE Mİ? PİYASAYA MI?	DR. ÖĞR. ÜYESİ MUSTAFA GÜL ÖĞR. GÖR. ERDEM KANIŞLI
BORSA İSTANBUL'DA YATIRIMCI İLGİSİ: GOOGLE TRENDLERİ VE YOUTUBE İZLENMELERİNİN İLK HALKA ARZ PERFORMANSLARINA ETKİSİNİN RASSAL ORMAN YÖNTEMİ İLE ANALİZİ	DR. YUNUS EMRE AKDOĞAN

SALON 4**OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. İlker SAKINÇ**

PİYASA SICAKLIĞININ S&P500 ENDEKS FİYAT DEĞİŞİMİNE ETKİSİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ H. SERDAR YALÇINKAYA DR. ÖĞR. ÜYESİ NİZAMETTİN BAŞARAN
ENFLASYONUN FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİNE ETKİSİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ YUSUF GÜNEYSU DR. ÖĞR. ÜYESİ OĞUZ YUSUF ATASEL
İKLİM POLİTİKASI BELİRSİZLİĞİNİN HİSSE SENEDİ PİYASALARI ARASINDAKİ BAĞIMLILIK YAPISINA ETKİSİ: DÜNYA'YI EN ÇOK KİRLETEN ÜLKE EKONOMİLERİNDEN KANITLAR	DR. ÖĞR. ÜYESİ SELİM GÜNGÖR

İÇİNDEKİLER

Sunuş	4
Organizasyon Komitesi	5-10
Kongre Programı	11-20
İçindekiler.....	21
Kongrede Sunulan Bildirilerin Özetleri.....	25-178
Tahıl Koridoru Muhasebesi	25-26
Ahilik Teşkilatında Yönetim ve Denetim	27
Yapay Zekânın Denetimde Kullanılması ve Yarattığı Etik Sorunların Analizi	28
Muhasebe ve Finans Alanındaki Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Patent Analizi ile İncelenmesi	29-30
Altın, Bitcoin ve Dolar Yatırımlarının Getiri Performanslarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi	31-32
Benford Yasasının Borsa İstanbul Endekslerinde Test Edilmesi	33
Mali Müşavirlerin Müşteri İlişkileri Yönetimi Uygulamalarına İlişkin Bir Araştırma Ankara İli Örneği	34-35
Muhasebe Meslek Mensuplarının KÜMİ FRS'ye İlişkin Algı Düzeylerinin İncelenmesi: Çorum İli Örneği	36-37
Muhasebe Meslek Mensuplarının Dijital Dönüşümde E-Dönüşüm Uygulamalarına Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: Defter-Beyan Sistemi Üzerine Bir Araştırma	38-39
Bankacılık Sektöründe Sürdürülebilirlik ile Finansal Performans İlişkisi: Banka ve Ülke Karakteristiklerinin Rolü	40-41
Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Raporu ve Raporlamayı Etkileyen Faktörler: BİST İmalat Sektöründe Bir İnceleme	42-43
Entegre Raporlama ve Kurumsal Yönetim İlişkisi: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir İnceleme	44-45
İnsan Sermayesi, Müşteri Sermayesi ve Yapısal Sermayenin İşletmelerin Karlılıkları Üzerine Etkisi: BIST100 Endeksi Üzerine Bir Uygulama	46-47
Mutluluk Borsa Getirilerini Etkiler Mi? MSCI Türkiye Endeksi Üzerine Bir Nedensellik İncelemesi	48-49
Borsa İstanbul Katılım Endekslerinin Etkin Piyasa Hipotezi Analizi: Zayıf Formda Etkinlik İncelemesi	50-51
Spot ve Vadeli Bazdaki Altın Getirilerinin Alternatif Yatırım Araçları ve Enflasyonla İlişkisi	52-53

BİST Tekstil, Deri Endeksi İşletmelerinin Covid-19 Pandemi Öncesi ve COVID-19 Pandemi Sürecindeki Finansal Performanslarının CRITIC Temelli COCOSO Yöntemi İle Analizi	54-55
CHATGPT'nin Muhasebe Mesleğine ve Muhasebecilere Etkisi: Uygulamalar Ve Sorunlar	56-57
Finansal Süreçlerde Akıllı Devrim: Otonom Muhasebe ve Denetim	58-59
Politik Pazarlama Uygulaması ve Finansman Kaynakları.....	60-61
Vade Yapısına Göre Borçluluğun Firma İstihdamı ile İlişkisi: Kısa ve Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	62-63
Pandemi ve Deprem Dönemlerinde İşgücü Piyasasında Kısa Çalışma Ödeneği ve Finansmanı	64-65
Dijital Evren “Metaverse” Platformlarındaki İşlemlerin Muhasebe Bilimine Etkisi	66-67
Dijital Para ve Uluslararası Para Sisteminde Dijital Paranın Yeri	68-69
Tedarik Zinciri Finansmanında Blokzincir (Blockchain) Teknolojisinin Kullanılabilirliğine İlişkin Literatür İncelemesi	70-71
Tarihin Unutmak İstedığı Ayıbın Muhasebesi: Rahatlatıcı Kadınlar	72-73
Sürdürülebilir Katma Değer Aracılığıyla Sürdürülebilirlik Performansının Değerlendirilmesi: Bist İmalat Sektörüne Yönelik Bir İnceleme	74
Sürdürülebilirlik Raporlamasının Muhasebe Mesleğine Etkileri	75
Bankacılık Sektöründe İkiz Dönüşüm.....	76-77
CDS Primlerinde Meydana Gelen Önemli Değişimlerin Yatırımcı Davranışlarına Etkisi.....	78-79
İşletme Stratejilerinin Denetim Ücreti Üzerindeki Etkisi: BİST İmalat Sektöründe Bir Araştırma	80
Muhasebe İhtiyatlılığı Ve İşletme Yaşam Döngüsü: BİST İmalat Sektöründe Bir Araştırma	81-82
Maddi Duran Varlıklarda Faiz Giderlerinin V.U.K., BOBİ Frs ve TFRS Yönünden Karşılaştırmalı Analizi	83
Stoklarda Maliyeti Oluşturan Unsurlar Yönünden V.U.K. ve TMS-2'nin Karşılaştırmalı Analizi	84
Muhasebe Öğretim Elemanlarının Psikolojik Dayanıklılıkları ile Mesleki Dayanıklılıklarının İncelenmesi	85-86
Muhasebe Eğitimine Metaforik Bir Yaklaşım.....	87-88
Muhasebe Eğitiminde Çevrimiçi ve Yüzyüze Eğitim Sisteminin Etkinliği Üzerine Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Özelinde Bir Araştırma	89-90
Maddi Duran Varlıkların Firma Performansı Üzerindeki Etkisi: BİST Bilişim Sektöründe Bir Uygulama	91-92
Karbon Nötr Havayolu Olunmasının Firma Mali Performansına Olası Etkileri	93-94
Yeşil Muhasebenin İşletme Değeri Üzerindeki Etkisine Yönelik Bir Araştırma	95-96
Türk Bankacılık Sektöründe Faaliyet Gösteren Bankaların Finansal Performanslarının MAIRCA Yöntemi İle Analiz Edilmesi	97-98

BİST Turizm Endeksindeki (XTRZM) İşletmelerin 2014-2022 Yılları Arası Finansal Performanslarının VIKOR Yöntemi İle Değerlendirilmesi	99-100
Finansal Karar, Finansal Tutum ve Finansal Kaygı Kavramlarının İncelenmesi İçin Oluşturulan Anket Veri Seti Çalışması	101-102
Kredilerin Finansal Gelişme Ve Ekonomik Büyümeye Etkisi ile Aralarındaki İlişkinin Analizi	103-104
Factors Affecting Bank Selection in Export Financing: The Case Of Turkey	105
Kur Korumalı Mevduat Uygulamasının Faizsiz Finans Üzerine Etkileri.....	106-107
Sosyal Girişimlerde Finansal Kaynaklar.....	108
Döngüsel Ekonomi ve Sürdürülebilirlik: Kaynakların Verimli Kullanımı.....	109-110
Türkiye’de İşgücüne Katılma Oranı Kapsamında Geniş İşsizlik Oranı ve Atıl İşgücü	111-112
Muhasebede E-Dönüşüm ve Blok Zinciri (Blockchain) Teknolojisi	113-114
Muhasebede Dijitalleşmenin Meslek Mensuplarına Etkisi: Yalova İlinde Araştırma	115-116
İşle Bütünleşik Öğrenme Stratejilerinin Muhasebe Stajyerleri Açısından Değerlendirilmesi: Muğla İli Örneği.....	117
CDS ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin G7 ve BRICS Ülkeleri Kapsamında Analizi	118-119
Türk Bankacılık Sektöründe Finansal Yoğunlaşma	120-121
Kredi Kullanım Miktarının Enflasyon ve Büyüme Üzerindeki Etkilerinin Türkiye Açısından Değerlendirilmesi	122
Türkiye’de Etki Yatırımları Ekosistemi: Uygulamadan Örnekler.....	123-124
Kitle Fonlaması, Sürdürülebilirlik ve Raporlama	125-126
Sürdürülebilir Gelişme ve Kalkınma Açısından, CO2 Emisyon Hacmi, Gayri Safi Milli Hâsıla ve Enerji Tüketiminin İlişkisi 1990-2022 Yılları Arası Türkiye Örneği	127-128
Firma Değerinin Belirlenmesinde Teknik ve Sektörel Farklılaşma: Borsa İstanbul Üzerine Bir Uygulama .	129
Türkiye’de Entegre Raporlamanın Mevcut Durumu: Literatür ve Uygulamaların Bibliyometrik Analizi	130-131
Yeni Düzenlemeler Kapsamında Dâhilde ve Hariçte İşleme Rejimi İşlemlerinin Tekdüzen Hesap Planına Göre Muhasebeleştirilmesi	132
COVID Dönemi Ardından Yüksek Enflasyon Koşullarının Mevduat Bankalarının Kredi/Mevduat Rasyosunu ve Nakit Akışlarını Nasıl Etkilediğinin Araştırılması	133-134
Mamuratülaziz Vakıfları Muhasebe Kayıtları: 1868-1869 Tarihli Muhasebe-i Evkaf-ı Hümayun Defteri Üzerine Bir İnceleme	135-136
19. Yüzyıl Osmanlı Muhasebe Uygulamalarına Dair Bir İnceleme: Ereğli ve Tevabii Kömür Madenleri Kumpanyası Muhasebe Defteri.....	137
7440 Sayılı Kanun Kapsamında Uygulanan Stok Affının TMS 2 Kapsamında Değerlendirilmesi.....	138-139
Blockchain ile Muhasebe Ve Denetim: Uygulamalar, Zorluklar Ve Önlemler	140-141

Muhasebe ve Denetimde Yapay Zekânın Rolü ve Etkileri: Bir Literatür İncelemesi	142-143
Uzay Faaliyetlerinin Vergilendirilme Sorunsalı	144-146
Katılım Bankaları Fatura Kayıt Sistemi ve Finansman Süreçlerine Etkisi	147-148
Bankalarda İtibar Sermayesinin Pay Senedi Getirisi Üzerinde Etkisi: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama	149-150
Döviz Kuru (ABD Doları) İle Faiz Oranları Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Kaos Verileri Kullanılarak Test Edilmesi	151
Rusya- Ukrayna Savaşının Hisse Senedi Getirileri Üzerindeki Etkisi: BIST Elektrik Endeksi Üzerine Bir Uygulama	152-153
Borsa İstanbul'da Faaliyet Gösteren Bilişim Sektörü Firmalarının Marka Değeri ve Finansal Performansları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	154
Kazanç Yönetiminin Kar Dağıtım Politikaları Üzerindeki Etkisi	155
Büyük ve Küçükbaş Hayvancılık İşletmelerinde Muhasebe Uygulamalarının Taslak Hesap Planına Göre İncelenmesi.....	156-157
Orman Genel Müdürlüğü Muhasebe Sistemi ve Uygulamaları	158-159
Sigorta Sözleşmeleri Standardına Göre Muhasebe Uygulamaları	160
TÜRİB: ELÜS Belge Düzeni, Vergisel ve Mali Teşvikler, Muhasebe Uygulamaları	161-162
Bilgi Sistemleri Denetiminin Bağımsız Denetime Etkisi.....	163-164
Yerel Ekonomik Kalkınmada Kooperatiflerin Yeri ve Önemi: Türkiye Özelinde Bir Araştırma.....	165
Muhasebe Meslek Mensuplarının Karışmış Oldukları Yolsuzlukların Haber Sitelerine Yansıması.....	166
İklimle Bağlantılı Finansal Beyan Gücü Raporlaması: BİST Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler Sektöründe Bir Uygulama	167-168
Kalite Yönetim Sisteminin Değerlendirilmesinde Eksikliklerin Ciddiyeti ve Yaygınlığı Konusunda Uygulama Örnekleri.....	169-170
Transfer Çalımlı, Rakibe Mi? Piyasaya Mı?	171
Borsa İstanbul'da Yatırımcı İlgisi: Google Trendleri ve Youtube İzlenmelerinin İlk Halka Arz Performanslarına Etkisinin Rassal Orman Yöntemi İle Analizi	172-173
Piyasa Sıcaklığının S&P500 Endeks Fiyat Değişimine Etkisi.....	174-175
Enflasyonun Finansal Tablolar Analizine Etkisi	176-177
İklim Politikası Belirsizliğinin Hisse Senedi Piyasaları Arasındaki Bağımlılık Yapısına Etkisi: Dünya'yı En Çok Kırleten Ülke Ekonomilerinden Kanıtlar	178-179

*“The Effect Of Marketing Expenditures on Sales: The Moderation Role of COVID-19” başlıklı bildiri kongrede sunumu gerçekleştirilemediği için bildiri kitaplarında yer almamıştır.

TAHİL KORİDORU MUHASEBESİ

Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ

Dokuz Eylül Üniversitesi, İİBF, Fakültesi, Muhasebe ve Finansman Anabilimdalı, İzmir/Türkiye
ORCID: 0000-0002-1514-5953, suleyman.yukcu@deu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Seda YAVUZASLAN SÖYLEMEZ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü
ORCID: 0000-0002-8392-3737, sedaaslan@comu.edu.tr

Özet

Ukrayna-Rusya savaşı, Birleşmiş Milletler (BM) ve Avrupa Birliği (AB) üyelerinin Rusya'ya yaptırım kararı almalarına neden olmuştur. Rusya'ya uygulanan yaptırımlar, gıda ürünlerinin ihracatını engelleyince Rusya da dünyanın tahıl ambarı olarak görülen Ukrayna'nın tahıl ihracatını engellenmek amaçlı limanlarına askeri abluka uygulamıştır. Bu nedenle dünyanın en önemli tahıl ambarı olan Ukrayna'dan yayılan küresel tedarik zincirlerinde bozulmalar ve sevkiyatlar da durmalar meydana gelmiştir (Başaran 2022:1). Rusya'nın işgali ile birlikte mahsullerini depolayacak ve satacak hiçbir yerin kalmaması, Ukrayna'nın ihracatını sıfıra düşürmesine neden olurken Mısır ve Libya gibi kuzey Afrika ülkelerine giden tahıl arzının üçte ikisi kadarı da kesilmiştir (Savage 2023:1) Ayrıca savaş, tahıl ambarı olan Ukrayna'nın yanında diğer tahıl ambarı olan Rusya'nın ihracatını da olumsuz yönde etkilemiştir (Başaran 2022:1). Dünyanın tahıl ambarı olan ve dünya tahıl üretiminin %27'sini karşılayan Rusya ve Ukrayna'nın ihracatının olumsuz etkilenmesi, uluslararası piyasalarda gıda fiyatlarının hızla artmasına neden oldu ve dünya halklarının aç kalmasına neden olabilecek gıda krizinin habercisi olarak görüldü.

Dünyada yaşanacak gıda krizinin çözümü olarak, Türkiye'nin öncülüğünde ve diğer devletlerin girişimleri ile 22 Temmuz 2022'de İstanbul'da, Türkiye, Rusya, Ukrayna ve BM arasında, Karadeniz üzerinden güvenli tahıl geçişini garanti eden, Tahıl Koridoru anlaşması, imzalanmıştır. Bu anlaşma ile Ukrayna'nın Odesa, Çornomorsk ve Yujniy limanlarından yapılacak tahıl ihracatı ile gıda krizinin aşılması, yıkıcı sonuçların önlenmesi ve açlık sorunun giderilmesi amaçlanmıştır (Savage 2023; Candan, Halhallı 2022:364).

Batı tarafından anlaşmanın amacı Afrika'nın yararına olarak duyurulduğu ancak ABD ve Avrupa şirketlerinin tahılı sadece Ukrayna'dan aldıkları ve daha sonra yeniden sattıkları bu nedenle anlaşmanın onları zenginleştirmek için kullanıldığı ifade edilmektedir (Yıldırım 2023:1).

Ukrayna savaş öncesinde, dünya pazarındaki ayçiçek yağının yarısını ve buğday, arpa ve mısırın yüzde 10'undan fazlasını üretimini üstleniyordu (Hopkins 2023b). Savaş ile durma noktasına gelen ihracatı tahıl koridorunun açılması ile 1 Ağustos 2022-20 Haziran 2023 döneminde 32 milyon tona, 1 Ağustos 2022- Temmuz 2023 dönemi içinde 33 milyon tona ulaşmıştır (Hopkins 2023b).

Rusya anlaşmanın kendi için adil olmadığını ve diğer ülkelerin Ukrayna'yı işgaline cevaben uyguladıkları yaptırımları kaldırmadığını, Rus tahıl ve gübre ihracatına anlaşma kapsamında izin verilse de Tarım Bankasının (Rosselkhoz bank) SWİFT ödeme sisteminden çıkarılmış olması nedeni ile kendi üreticilerinin tahıl ve diğer tarım ürünlerini piyasa fiyatlarının altında satmak zorunda kaldığını ifade etmektedir (Hopkins 2023 a). Bu yüzden zaman zaman anlaşmanın uzatılması sürecinde anlaşmayı askıya alıp pazarlık konusu ederek ambargoları kaldırmaya çalışmaktadır. Haksız mıdır? Savaş koşulları! Çatışan çıkarlar!

Rusya en son 17 Temmuz 2023 tarihinde, anlaşmanın Ukrayna'nın lehine işlediği ve kendi taleplerinin yerine getirilmediği ve istediği sonuçları alamadığı gerekçesi ile anlaşmadan çekilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, tahıl koridorunun açılması veya açılmaması seçeneklerinde Ukrayna Rusya ve Türkiye'nin oluşumunu incelemek, bu ülkelerin sağlayacakları geliri veya maliyetleri dikkate alarak, parasal ve parasal olmayan gelir ve maliyet sınıflaması ile konuyu yönetim muhasebesi açısından analiz etmektedir. Tarafların karlılığını okuyucunun dikkatine sunmaktadır. Bu amaçla Ukrayna Rusya ve Türkiye'nin tahıl koridoru öncesi ve tahıl koridoru açıldıktan sonraki durumunu gösteren "Tahıl Koridoru Analizi" başlıklı üç tablo hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tahıl Koridoru Anlaşması, Tahıl Koridoru Muhasebesi, Tahıl Koridoru Maliyet Analizi

JEL Kodları: M15, M41

GRAIN CORRIDOR ACCOUNTING

Abstract

The Ukraine-Russia war caused to take a decision on sanctions against Russia from the United Nations (UN) and European Union (EU) members. Sanctions were imposed on Russia and the export of food products was blocked. Russia also prevented the grain export of Ukraine, which is the world's granary, by applying a military blockade to its ports. For this reason, global supply chains which was get out from Ukraine being the world's most important granary have been disrupted and shipments have been halted (Basaran 2022). When Russia invaded Ukraine, it has nowhere left to store and sell his crops, its exports fell to zero, and two-thirds of the grain supply was also cut to going to northern African countries such as Egypt and Libya(Savage 2023). In addition, the war adversely affected the exports of Russia, which is another granary (Basaran 2022:1). As the exports of Russia and Ukraine, which are the world's granaries and meet 27% of the world's grain production, were negatively affected, food prices increased rapidly in international markets and were seen as a harbinger of a food crisis that could cause the peoples of the world to starve.

As a solution to the food crisis to be experienced in the world, under the leadership of Turkey and with the initiatives of other states, the Grain Corridor agreement was signed between Turkey, Russia, Ukraine and the UN on July 22, 2022 in Istanbul, which guarantees the safe passage of grain over the Black Sea. This agreement was made with the aim of exporting grain from Ukraine's Odessa, Chornomorsk and Yuzhny ports and overcoming the food crisis, preventing devastating consequences and eliminating human hunger(Savage 2023; Candan, Halhallı 2022:364).

The West announced the purpose of the agreement as for the benefit of Africa, but it is stated that it is used to enrich US and European companies.It is stated too that US and European companies have become rich just because they buy and sell grain from Ukraine (Yıldırım 2023:1).

Prior to the war, Ukraine produced half of the world's sunflower oil and more than 10 percent of wheat, barley and maize. The war brought exports in Ukraine to a standstill. After the grain corridor was opened, it reached 32 million tons in the period of August 1, 2022 - June 20, 2023, and reached 33 million tons in the period of July 1 August 2022 - July 2023 (Hopkins 2023b).

Russia said that the agreement was not fair for itself and that other countries did not lift the sanctions they applied in response to the invasion of Ukraine. Russia said add that even though Russian grain and fertilizer exports were allowed under the agreement, the Agricultural Bank (Rosselkhozbank) was excluded from the SWIFT payment system, so its producers' grain and other agricultural products were below market prices. (Hopkins 2023 a).Therefore, it tries to lift the embargoes by suspending the agreement and negotiating from time to time during the extension of the agreement. Is it unfair? Battle conditions! Conflicting interests!

Russia withdrew from the agreement on 17 July 2023 on the grounds that the agreement worked in favor of Ukraine and its demands were not met and it could not get the desired results.

The aim of this study is to analyze the issue in terms of management accounting, taking into account the monetary and non-monetary incomes and costs that Ukraine, Russia and Turkey will provide in the options of opening or not opening the grain corridor. In summary, it brings the profitability of the Parties to the attention of the reader. For this purpose, three tables titled “Grain Corridor Analysis” were prepared, showing the situation of Ukraine, Russia and Turkey before and after the grain corridor was opened.

Keywords: Grain Corridor Agreement, Grain Corridor Accounting, Grain Corridor Cost Analysis

JEL Codes: M15, M41

AHİLİK TEŞKİLATINDA YÖNETİM VE DENETİM

Öğr. Gör. Mücella Demir Açıl

Yalova Üniversitesi

E-mail: mucella.acil@yalova.edu.tr

ORCID: 0000-0002-2024-6265

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN

Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü

ORCID: 0000-0002-1105-144X, acan@sakarya.edu.tr

Özet

Ahilik ve Ahilik Teşkilatının kökleri XIII. Yüzyıla kadar uzanmaktadır. Ahilik teşkilatı, yüzyıllarca Anadolu'nun ekonomik, ticari ve sosyal yaşamında etkili olmuştur. Ahilik, Anadolu'nun şehir, kasaba ve köylerinde, esnaf ve sanatkârın işleyişini düzenleyen ve denetimin yapan bir örgüttür. Ahilik Teşkilatının uzun süre varlığına devam ettirmesi iyi bir yönetim ve etkili bir denetim ile gerçekleşmiştir. Yönetim ve denetimin sağlanması amacıyla koyulan kuralların ihlal edilmeye başlaması ile teşkilat yapısında da bozulmalar olmuştur. Bu çalışmanın amacı Ahilik teşkilatının yönetim ve denetim uygulamalarını incelemektir. Bununla birlikte Kurumsal Yönetim, ilkeleri ve denetim açısından da değerlendirmektedir. Bu amaçla çalışmada nitel veri toplama yöntemlerinden yazılı doküman incelemesinden yararlanılarak veriler toplanmıştır. Ahilik, Selçuklular dönemi ve Osmanlı Dönemi olarak ayrı ayrı ele alınmıştır. Ahilik XV. Yüzyıl sonrası askeri, idari ve siyasi işlevini yitirmiş, sadece sosyal ve ekonomik işlevini devam ettirmiştir. Bu nedenle Osmanlı dönemi, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan XV. Yüzyıla kadar olan ve XV. Yüzyıl sonrası dönem olarak iki safha da incelenmiştir. İlk olarak Kurumsal yönetimin gelişimi, önemi, ilkeleri ve teorileri açıklanarak Ahilik Teşkilatındaki yönetim uygulamaları ile karşılaştırma yapılmıştır. Daha sonra ise Denetim tarihi, Türleri, uygulamaları açıklanarak Ahilik teşkilatındaki denetim uygulamaları ile karşılaştırma yapılmıştır. Kendine özgü yapısı, yönetim, üretim, finans sistemi olan Ahilik dönemin ekonomik şartlarına göre değerlendirilerek, günümüz yönetim ve denetim sistemleri ile benzerlikleri olduğu görülmüştür. Ahiliğin günümüzde insan, ekonomi, rekabet, yönetim, denetim, sosyal sorumluluk, kalite, iş ahlakı ve müşteri memnuniyeti gibi konularda etkilerinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahilik, Yönetim, Denetim, Kurumsal Yönetim

MANAGEMENT AND AUDITING IN THE ORGANIZATION OF AHILIK

Abstract

The roots of Ahilik and Ahilik Organization date back to the XIIIth century. Ahilik organization has been effective in the economic, commercial and social life of Anatolia for centuries. Ahilik is an organization that regulates and controls the functioning of tradesmen and craftsmen in the cities, towns and villages of Anatolia. The long existence of the Ahi Organization has been realized with good management and effective supervision. When the rules set to ensure management and supervision started to be violated, there were deteriorations in the organizational structure. The aim of this study is to examine the management and audit practices of the Ahi organization. However, it is also to evaluate it in terms of Corporate Governance and principles and audit. For this purpose, data were collected by using written document analysis from qualitative data collection methods. Ahilik was handled separately as the Seljuk period and the Ottoman period. After the XVth century, Ahilik lost its military, administrative and political functions and only continued its social and economic functions. For this reason, the Ottoman period is examined in two phases as the period from the foundation of the Ottoman Empire until the XVth century and the period after the XVth century. Firstly, the development, importance, principles and theories of corporate governance are explained and a comparison is made with the management practices in the Ahilik Organization. Then, the history, types and practices of auditing were explained and a comparison was made with the auditing practices in the Ahi organization. Ahilik, which has its own unique structure, management, production and finance system, was evaluated according to the economic conditions of the period and it was seen that it has similarities with today's management and audit systems. It has been determined that Ahilik has effects on issues such as human, economy, competition, management, audit, social responsibility, quality, business ethics and customer satisfaction.

Keywords: Ahilik, Management, Audit, Corporate Governance

YAPAY ZEKÂNIN DENETİMDE KULLANILMASI VE YARATTIĞI ETİK SORUNLARIN ANALİZİ

YMM Dr. Hasan YALÇIN

İstanbul YMM Odası,

ORCID: 0000-0002-9108-6246,hasan.yalcin@crowe.com.tr

Özet

Denetim firmaları, verimliliği ve doğruluğu artırmak için yapay zeka (YZ) teknolojilerini süreçlerine giderek daha fazla dahil etmektedir. Ancak bu yeni paradigma beraberinde dikkate alınması gereken önemli etik hususları gündeme getirmektedir. Denetimde yapay zekâ kullanmanın en önemli etik sonuçlarından biri, veri gizliliği konusudur. YZ, görevlerini yerine getirmek için kişisel ve hassas bilgiler de dahil olmak üzere büyük miktarda veriyi işlemeyi ve analiz etmeyi içerdiğinden, bu verilerin gizliliğinin korunmasını sağlamak kritik öneme sahiptir ve etik ve yasal zorlukların üstesinden gelmek için kapsamlı bir çerçeveye ihtiyaç vardır. En önemli hususlar, denetimlerde YZ'nın doğruluğu ve güvenilirliğidir. YZ sistemleri genellikle kara kutular gibi çalışarak karar verme sürecini ve buna gömülü potansiyel önyargıyı anlamayı zorlaştırır. Yapay zeka denetimlerinin şeffaflığını ve açıklanabilirliğini sağlamak için standartlar ve mekanizmalar tanımlamak zordur. Denetim firmaları, yapay zeka geliştiricileri ve düzenleyiciler arasında işbirliğine dayalı bir çaba gereklidir. Adalet, YZ sistemlerinde ayrımcılık veya önyargı olmamasını sağladığı için, YZ'nın geliştirilmesi ve yayılmasında önemli bir etik husustur. Denetçiler, bu etik hususları dikkate alarak yapay zekanın etik standartları destekleyecek ve denetim mesleğine duyulan güveni artıracak şekilde kullanılmasını sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Bağımsız Denetim, Yapay Zeka, Denetim Uygulamaları

JEL Kodları: M40, M41

USING AI IN AUDIT AND ANALYSIS OF ITS ETHICAL PROBLEMS

Abstract

Audit firms increasingly incorporate artificial intelligence (AI) technologies to increase efficiency and accuracy. However, this new paradigm brings with it critical ethical issues that need to be considered. One of the most important ethical consequences of using artificial intelligence in auditing is the issue of data privacy. As AI involves processing and analyzing large volumes of data, including personal and sensitive information, to perform its duties, ensuring that the confidentiality of this data is protected is critical, and a comprehensive framework is needed to tackle ethical and legal challenges. The most important considerations are the accuracy and reliability of AI in audits. AI systems often work like black boxes, making it difficult to understand the decision-making process and the potential bias embedded in it. Defining standards and mechanisms to ensure the transparency and explainability of AI controls is difficult. Auditing firms, AI developers, and regulators require a collaborative effort. Fairness is an essential ethical consideration in developing and disseminating AI, as it ensures no discrimination or bias in AI systems. By considering these ethical considerations, auditors can ensure that artificial intelligence is used to support ethical standards and increase confidence in the audit profession.

Keywords: Audit, Artificial Intelligence, Audit Applications

JEL Codes: M40, M41

MUHASEBE VE FİNANS ALANINDAKİ BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN PATENT ANALİZİ İLE İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Derya ONOCAK

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şarkışla Aşık Veysel MYO
ORCID: 0000-0002-5082-7482, onocakd@cumhuriyet.edu.tr

Özet

Hayatın her alanında yaşanan hızlı değişim bireyleri, kurumları ve ülkeleri değişimi anlamaya ve yarattığı fırsatları yakalamak için aksiyon almaya zorlamaktadır. Özellikle teknolojik alanda yaşanan gelişmeler neticesinde rekabetin giderek zorlaştığı global piyasalarda, kurumlar sürdürülebilirliklerini sağlamak için yenilikçi ürün ve yöntemler geliştirmeye yönelmektedir.

Ülkelerin, kurumların ve bireylerin yenilikçilik düzeylerinin ölçülmesinde kullanılan en önemli araçlardan biri patentlerdir. Patent, bir probleme teknik çözüm getiren yenilikçi fikirlerin yasal olarak korunmasını sağlayan sistemi ifade etmek için kullanılan bir kavramdır. Bu koruma sistemi bir taraftan fikir sahibine belli bir süre tekel hakkı vererek rakiplere karşı savunma sağlarken diğer taraftan fikri ürünün devredilmesi veya lisanslanması suretiyle gelir elde etme gibi avantajlar sağlamaktadır. Ayrıca sistem, patent dokümanında yer alan bilgilerin kamu ile paylaşılmasını zorunlu tutarak teknik bilginin yayılması ve geliştirilmesini sağlamakta ve böylece teknolojik ilerlemeyi desteklemektedir.

Dünya fikri mülkiyet örgütünün araştırmasına göre dünyadaki teknik bilginin %90'ı patent dokümanlarında yer almaktadır. Avrupa patent ofisinin yaptırdığı bir araştırmaya göre ise bu dokümanlarda yer alan bilginin %80'i başka kaynaklarda yer almayan bilgilerdir. Bu bilgiler pazar analizi, rakip analizi, patent değerlendirme, teknoloji trend analizi gibi analizlerde kullanılabilir değerli veri kaynaklarıdır.

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de muhasebe ve finans alanındaki bilgi ve iletişim teknoloji trendlerinin analiz edilmesidir. Bu amaç kapsamında Türk Patent ve Marka Kurumunun internet sayfasında yer alan patent arama motorundan ilgili alandaki dokümanlara ulaşılarak dokümanların yıllara göre, konularına göre ve başvuru sahiplerine göre dağılımı analiz edilmiştir. Analizde, ülkemizin de taraf olduğu Strasburg Anlaşması ile oluşturulan Uluslararası Patent Sınıflandırma (IPC) sistemi kullanılmıştır. Teknolojiyi yaklaşık 70.000 alt grup içeren sekiz bölüme ayıran IPC, her bir alt grupta, rakamlar ve harflerin bulunduğu sembollerden oluşan hiyerarşik bir sınıflama sistemidir.

Bu çalışmada muhasebe ve finans alanı ile ilgili olan G06Q10, G06Q20, G06Q40 ve G06Q90 sınıflarında yer alan dokümanlar analiz edilmiştir. Yapılan araştırmada muhasebe/finans alanındaki bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili 1.249 patent dokümanına ulaşılmıştır. Bu dokümanların 112'si envanter, stok veya belge yönetimi için uyarlanmış bilgi ve iletişim teknolojileri; 785'i finansal bir yükümlülüğü yerine getirmek için prosedürleri uygulamak üzere özel olarak uyarlanmış veri işleme sistemleri veya süreçleri; 321'i yatırım, borsa, sigorta, emeklilik, finans, muhasebe ve vergi uygulamaları konularında özel uyarlanmış bilgi ve iletişim teknolojileri; 31'i ticaret, finans, denetim veya tahmin faaliyetlerini yönetmek, teşvik etmek veya uygulamak için özel olarak uyarlanmış, önemli veri işlemeyi içermeyen sistemler veya yöntemler ile ilgilidir. Çalışmada bu alanlarda en çok başvuruyu yapan ilk üç şirketin 329 başvuru ile Turkcell, 43 başvuru ile Garanti Bankası ve 42 başvuru ile Türk Telekom olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu alandaki başvurularda son beş yılda %36, son bir yılda ise %70 azalış olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Yeni teknolojilerin ortaya konulması için yapılan araştırma geliştirme (ar-ge) çalışmaları maliyeti yüksek ve uzun süreç gerektiren çalışmalardır. Dolayısıyla yenilikçi fikirlerin ürüne dönüştürülmesi için yapılacak ar-ge çalışmalarına başlamadan önce yapılacak bir patent araştırması ile ürünün, tekniğin bilinen durumuna dahil olup olmadığının tespit edilmesinde fayda vardır. Ayrıca patent analizi, var olan bilgiden ilham alarak yeni teknolojiler geliştirme ve gelecekte pazara sürülecek ürünlere dair ipuçları yakalama noktasında da araştırmacılara, buluşçulara ve yatırımcılara önemli veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Finans, Teknoloji, Patent.

Jel Kodları: G00, M40.

EXAMINATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE FIELD OF ACCOUNTING AND FINANCE WITH PATENT ANALYSIS

Abstract

The rapid change experienced in all areas of life forces individuals, institutions and countries to understand the change and take action to seize the opportunities it creates. Especially in global markets where competition is getting harder as a result of technological developments, institutions tend to develop innovative products and methods to ensure their sustainability.

One of the most important tools used to measure the innovation level of countries, institutions and individuals is patents. Patent is a concept used to express the legal protection of innovative ideas that bring a technical solution to a problem. This protection system, on the one hand, provides the owner of the idea with a monopoly right for a certain period of time, while providing defense against competitors, on the other hand, it provides advantages such as generating income by transferring or licensing the intellectual product. In addition, the system ensures the dissemination and development of technical knowledge by obliging the information in the patent document to be shared with the public, thus supporting technological progress.

According to the research of the World Intellectual Property Organization, 90% of the technical knowledge in the world is contained in patent documents. According to a study commissioned by the European patent office, 80% of the information contained in these documents is information that is not found in other sources. This information is valuable data sources that can be used in analysis such as market analysis, competitor analysis, patent valuation, technology trend analysis.

The aim of this study is to analyze information and communication technology trends in accounting and finance in Turkey. Within the scope of this purpose, the documents in the relevant field were accessed from the patent search engine on the website of the Turkish Patent and Trademark Office, and the distribution of the documents by years, by subject and by applicants was analyzed. In the analysis, the International Patent Classification (IPC) system created with the Strasbourg Agreement, to which our country is also a party, was used. Dividing the technology into eight sections containing approximately 70,000 subgroups, IPC is a hierarchical classification system consisting of symbols with numbers and letters in each subgroup.

In this study, documents in the G06Q10, G06Q20, G06Q40 and G06Q90 classes, which are related to the field of accounting and finance, were analyzed. In the research conducted, 1,249 patent documents related to information and communication technologies in the field of accounting / finance were obtained. 112 of these documents are information and communication technologies adapted for inventory, inventory or document management; 785 are data processing systems or processes specially adapted to implement procedures for fulfilling a financial obligation; 321 are information and communication technologies specially adapted for investment, stock market, insurance, pension, finance, accounting and tax applications; 31 of them relate to systems or methods that are specially adapted to manage, promote or implement trade, finance, auditing or forecasting activities, do not involve the processing of important data. In the study, it was determined that the top three companies that made the most applications in these areas were Turkcell with 329 applications, Garanti Bank with 43 applications and Türk Telekom with 42 applications. In addition, it was found that there was a 36% decrease in the applications in this field in the last five years and a 70% decrease in the last one year.

Research and development (R&D) studies carried out to introduce new technologies are studies that require high costs and long processes. Therefore, before starting the R&D studies to transform innovative ideas into products, it is useful to determine whether the product is included in the state of the art with a patent search. In addition, patent analysis provides important data to researchers, inventors and investors in terms of developing new technologies by taking inspiration from existing knowledge and catching clues about products to be launched in the future.

Key Words: Accounting, Finance, Technology, Patent

JEL Codes: G00, M40

ALTIN, BITCOIN VE DOLAR YATIRIMLARININ GETİRİ PERFORMANSLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Öğr. Gör. Dr. Aslı Çetinkaya

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-4001-9852, aslicetinkaya@comu.edu.tr

Özet

Çalışmada alternatif yatırım araçlarından altın, bitcoin ve dolar yatırımlarının getiri performanslarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 01.01.2018'de çalışmaya konu olan her bir alternatif yatırım aracına 100.000 TL'lik portföy yatırımı yapıldığı varsayılmıştır. 31.01.2018 itibarıyla izleyen 5 yılda söz konusu portföylerin aylık ve yılsonu getiri performansları karşılaştırılmıştır.

Verilerin tamamı 31.01.2018 - 30.12.2022'yi kapsayan 5 yıllık dönemin her ayının son iş günü fiyatlarından elde edilmiştir. Altın fiyatlarının verileri Borsa İstanbul Kıymetli Madenler ve Taşlar Piyasası referans fiyatlarından, dolar fiyatlarının verileri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz satış kuru fiyatlarından, Bitcoin fiyatlarının verileri kripto veri sağlayıcısı Coinmarketcap'ın yayınladığı kapanış fiyatlarından derlenmiştir.

Çalışmanın sonucunda 2018 yılında Ocak ayından Nisan ayına kadar en yüksek getiri performansına altının, Mayıs ayından Aralık ayına kadar ise doların ulaştığı tespit edilmiştir. 2019 yılının Mart, Nisan, Mayıs ve Eylül aylarında doların en yüksek getiriye sağladığı diğer aylarda ise altının en yüksek getiriye sağladığı gözlemlenmiştir. 2020 yılının Aralık ayında en yüksek getiri performansına bitcoin ulaşırken diğer ayların tamamında en yüksek getiriye altın ulaşmıştır. 2021 yılının tüm aylarında en yüksek getiriye bitcoin sağlamış ve bitcoinden elde edilecek getiri tüm aylarda astronomik fiyatlara yükselmiştir. 2022 yılına gelindiğinde ise Haziran, Kasım ve Aralık aylarında en yüksek getiri performansına altının, diğer aylarda ise bitcoinin ulaştığı görülmüştür. Ayrıca Aralık 2018'de en iyi getiri performansına ulaşan alternatif yatırım aracının dolar, Aralık 2019 ve Aralık 2022 yıllarında altın, Aralık 2020 ve Aralık 2021 yıllarında ise bitcoin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Altın ve döviz yatırımlarının getirilerinde düzenli yükseliş görülürken Bitcoin yatırımlarının getirilerinde sert düşüşler ya da aşırı yükselişler yaşandığı gözlemlenmiştir. Ayrıca analize dahil edilen dönem genel olarak incelendiğinde en yüksek getiri performansına Kasım 2021'de bitcoinin ulaştığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Alternatif Yatırım Araçları, Getiri Performansı, Portföy Yönetimi

JEL Kodları: C65, G11, G17, P47

THE COMPARATIVE ANALYSIS OF GOLD, BITCOIN AND DOLLAR RETURN PERFORMANCE

Abstract

In this study, it is aimed to comparatively analyze the return performances of gold, bitcoin and dollar investments, which are alternative investment instruments. For this purpose, it is assumed that a portfolio investment of 100.000 TL was made for each alternative investment instrument that was the subject of the study on 01.01.2018. As of 31.01.2018, the monthly and year-end return performances of the mentioned portfolios in the following 5 years were compared.

All data were obtained from the prices of the last business day of each month of the 5-year period covering 31.01.2018 - 30.12.2022. Data on gold prices were compiled from Borsa Istanbul Precious Metals and Stones Market reference prices, data on dollar prices were compiled from the exchange selling rates of the Central Bank of the Republic of Turkey, and data on Bitcoin prices were compiled from closing prices published by crypto data provider Coinmarketcap.

As a result of the study, it was determined that gold reached the highest return performance from January to April in 2018, and the dollar reached the highest return performance from May to December. It was observed that in March, April, May and September of 2019, the dollar provided the highest return, while in other months, gold provided the highest return. While bitcoin achieved the highest return performance in December of 2020, gold reached the highest return in all other months of the year. Bitcoin provided the highest return in all months of 2021 and the return to be obtained from bitcoin rose to astronomical prices in all months. By 2022, it was seen that gold reached the highest return performance in June, November and December, and bitcoin in other months. In addition, it was concluded that the alternative investment instrument that achieved the best return performance in December 2018 was dollar, gold in December 2019 and December 2022, and bitcoin in December 2020 and December 2021. While regular increases were observed in the returns of gold and foreign exchange investments, it was observed that there were sharp decreases or extreme increases in the returns of Bitcoin investments. In addition, when the period included in the analysis is considered in general, it is seen that bitcoin reached the highest return performance in November 2021.

Keywords: Alternative Investment Instruments, Return Performance, Portfolio Management

JEL Codes: C65, G11, G17, P47

BENFORD YASASININ BORSA İSTANBUL ENDEKSLERİNDE TEST EDİLMESİ

Doç.Dr. Eşref Savaş BAŞCI

Hitit Üniversitesi, İİBF, Bankacılık ve Finans Bölümü

ORCID:0000-0002-0809-7893

Özet

Benford yasası, bir sayının ilk basamağının düzgün dağılmadığını belirten matematiksel bir yasadır. Küçük bir sayı olması daha olası olarak görülmektedir. Örneğin, 1 rakamının bir sayının ilk basamağı olma olasılığı 9 rakamına göre daha fazladır. Bu yasanın borsa endeksleri de dâhil olmak üzere çok çeşitli veri setlerine uygulandığı görülmüştür. Benford yasası borsadaki manipülasyonu tespit etmek için de kullanıldığı görülmektedir. Bir hisse senedi fiyatı aniden ilk hane olarak çok sayıda 1'i göstermeye başlarsa, bu, fiyatın manipüle edildiğinin bir işareti olarak yorumlanmaktadır. Benford yasası, borsadaki eğilimleri belirlemek için de kullanılmaktadır. Hisse senedi fiyatlarında ilk basamak olan 1'lerin sayısı azalmaya başlarsa, bu durum piyasanın daha da dalgalı hale geldiğinin bir işareti olarak yorumlanmaktadır.

Genel olarak Benford yasası, borsa hakkında fikir edinmek için kullanılacak alternatif bir araçtır. Yatırımcılar, Benford yasasının analizleri ile pay senetlerini ne zaman alıp satacakları konusunda fikir sahibi olabilmektedir. Bu amaçla çalışmada Borsa İstanbul XU100, XU30, XUTUM, XUSIN, XGIDA, XTEKS, XKAGT, endekslerinin 04.01.2000 ile 30.12.2022 yılları arası 5.767 günlük kapanış verileri analiz edilmiş ve ana sektörler bazında Benford yasasının varlığı test edilmiştir. Elde edilen model çözümlerinin istatistikî analizler ile doğrulanması sonucunda XU30, XGIDA, XTEKS ve XKAGT ana endekslerinin Benford yasasına uygun dağılmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Benford Yasası, BİST Endeksleri

JEL Kodları: C1, G14, G41

TESTING OF BENFORD LAW ON ISTANBUL STOCK INDEX

Abstract

The Benford law is a mathematical law which states that the first number of a number is not properly distributed. It is more likely to be a small number. For example, 1 is more likely to be the first digit of a number than 9 is. The law has been applied to a wide range of data sets, including stock exchange indices. Benford's law is also used to detect manipulation on the stock exchange. If a stock price suddenly starts showing multiple numbers of 1 as the first house, this is interpreted as a sign that the price is being manipulated. The Benford law is also used to determine trends in the stock market. If the number of first-ranking stock prices starts to decrease, this is interpreted as a sign that the market is becoming more volatile.

In general, Benford's law is an alternative tool that can be used to gain an idea about the stock exchange. Investors can have an idea of when to buy or sell their shares through analysis of the Benford law. For this purpose, the study analyzed the closing data of the Bursa İstanbul XU100, XU30, XUTUM, XUSIN, XGIDA, XTEKS, XKAGT, indexes between 04.01.2000 and 30.12.2022 and tested the existence of the Benford law on the basis of main sectors. Verification of the model solutions obtained by statistical analysis revealed that the XU30, XGIDA, XTEKS and XKAGT main indices were not dispersed in accordance with Benford's law.

Keywords: Benford Law, BIST Indices

JEL Codes: C1, G14, G41

MALİ MÜŞAVİRLERİN MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ YÖNETİMİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA: ANKARA İLİ ÖRNEĞİ

SMMM Ayşe ATASOY

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
ORCID: 0000-0002-6175-3474 ayseatasoy@outlook.com

Prof.Dr. Ruziye COP

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İ.İ.B.F. İşletme Bölümü,
ORCID: 0000-0002-2053-2157, cop_r@ibu.edu.tr

Özet

Mali Müşavirlik mesleğinin yasa kapsamında tanımlanmasının üzerinden geçen 33 yıllık süreçte teknolojiye meydana gelen değişikliklerle birlikte, köklü yenilikler de yaşanmıştır. Rekabeti yoğun yaşayan işletmeler açısından; pazarlama, hizmet kalitesi, ilişkisel pazarlama ve müşteri ilişkisi yönetimi önemli bir boyut kazanmıştır. Günümüz ekonomisinin en önemli unsurlarından olan hizmet sektöründe, sunulan hizmetin kalitesini ölçmek ve sürdürülebilirliği önem arz etmektedir. Hizmet sektörü hem ulusal pazarda yer edinmenin, hem de küresel düzeyde büyümenin kilit noktasını oluşturmaktadır. Gelişmiş ekonomilerde rekabetçiliği geliştirmekle birlikte, ekonomik açıdan daha az gelişmiş ülkelerde ise sosyal refah sağlamaktadır. Çalışmanın amacı, Mali Müşavirlerin müşteri ilişkileri yönetimine ilişkin uygulamaları araştırmaktır. Yapılan bu araştırmanın verileri Ankara'da faaliyet gösteren 412 mali müşavire uygulanan anket yöntemi ile elde edilmiştir. Katılımcıların müşteri ilişkileri yönetimine ilişkin alt faktörleri ve belirli demografik özelliklerinin farklılık düzeylerini belirlemek amacıyla, t testi ve Anova testi kullanılarak analiz edilmiştir. Ayrıca müşteri sayıları, gelir düzeyleri ve çalışan personel sayılarının diğer demografik değişkenler arasındaki ilişkileri ölçmek için çapraz tablo (ki-kare analizi) ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; katılımcıların müşteri sayıları, gelir düzeyleri ile çalışan personel sayıları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu, müşteriler ile düzenli ve sağlıklı iletişim, önemli müşteriler ile iletişim konularında mesleki unvanları ile mesleki tecrübe süreleri konusunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Mali Müşavirlik mesleğinde yaşanan dijital dönüşüm süreci, teknolojik yeniliklerden en yoğun etkilenen mesleklerin başında gelmektedir. Sunulan hizmetin aynı olarak algılandığı bir ortamda müşteri kaybetmek istemeyen ve yeni müşteriler kazanmak isteyen Mali Müşavirlerin önemli bir gücü olan müşteri ilişkileri yönetimi ile ilgililerin bu bilgilere sahip olmasının sağlanması ve uygulamaya geçirmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mali Müşavir, Müşteri İlişkileri Yönetimi, İlişkisel Pazarlama

Jel Sınıflandırılması: M41, M30, M31

A RESEARCH ON CUSTOMER RELATIONS MANAGEMENT PRACTICES OF FINANCIAL ADVISORS: ANKARA CASE STUDY

Abstract

In the 33-year period that passed over the burden of the Financial Advisor profession within the scope of the law, along with the changes in technology, radical innovations have also been experienced. In terms of businesses experiencing intense competition; marketing quality, relationship marketing and customer relationship management have gained an important dimension. From the service sector, which is one of the most important elements of today's economy, it is important to the use and sustainability of the quality of the service. The service sector constitutes the key principles of both the establishment of a place in the national market and the growth at the global level. With the expansion of assets in the developed, it provides social welfare if the economy is more developed than the economy. The aim of the study is to investigate the practices of Financial Advisors regarding customer relationship management. The data of this research was obtained by the survey method applied to 412 financial advisors operating in Ankara. In order to determine the sub-factors related to customer relationship management and the level of difference of certain demographic characteristics of the participants, the t-test and Anova test were used. In addition, the number of customers, income levels and number of employees were analyzed with a cross table (chi-square analysis) to measure the relationships between other demographic variables. According to the findings; It has been observed that there is a positive relationship between the number of customers, income levels of the participants and the number of personnel working, and statistically significant differences are observed in terms of regular and healthy communication with customers, communication with important customers, and professional titles and professional experience periods. The digital transformation process experienced in the Financial Advisory profession is one of the professions most heavily affected by technological innovations. In an environment where the service offered is perceived as the same, it is necessary to ensure that those concerned with customer relations management, which is an important power of Financial Advisors who do not want to lose customers and who want to gain new customers, have this information and put it into practice.

Keywords: Financial Advisor, CustomerRelationship Management, Relationship Marketing

JEL Codes: M41, M30, M31

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ KÜMİ FRS'YE İLİŞKİN ALGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ

Uzm. Öğrt. Bülent SUCU

Hasanpaşa MTAL, Muhasebe ve Finansman Alanı
Hitit Üniversitesi, İşletme ABD, Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi
e-posta adresi: bulentsucu@hotmail.com

Özet:

Küresel ekonomik yapının sürekli olarak kendini yenileme ve yaşanılan çağa uyma eğilimi, ekonominin en önemli unsuru olan işletmelerin de çağın gerektirdiği ortak biçemlere uyum sağlayıcı yaklaşımlar sergilemelerine neden olarak, işletmeleri küresel bir uyuma zorlamaktadır. Bu zorlamaların bir yönü de muhasebe sistemleri üzerinde görülmektedir. AB tarafından 2002 yılında halka açık tüm şirketlerin 2005 yılı mali tablolarında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nı (UFRS) uygulamalarını öngören muhasebe sistemini onaylamasıyla tüm dünyada muhasebe anlamında yeni bir süreç başlamıştır. AB üyeliği ve uyum çalışmaları içinde bulunan Türkiye'de de bu süreç karşılığını bulmuş ve 2011 yılında Kamu Gözetim Kurumu'nun (KGK) kurulmasıyla çalışmalar daha da sistemli yapılmaya başlanmıştır. 2019 yılında Kamu Gözetim Kurumu (KGK) tarafından, Avrupa Birliği (AB) Direktifi'nde yer alan "önce küçükleri düşün" yaklaşımı ve İngiltere'nin mikro işletmeler için yürürlükte olan standardı FRS 105 esas alınarak, Türkiye'de Küçük ve Mikro İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (KÜMİ FRS) kamuoyunun görüşüne açılmış ve 2022 yılında son sürümü oluşturularak 16/01/2023 tarihli ve 32075 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. KGK, her ne kadar KÜMİ FRS tanıtım çalışmalarını gerçekleştiriyor olsa da çalışmada da ortaya konduğu gibi henüz taraflarda ve uygulayıcılarda yeterince farkındalık oluşmamıştır. Küçük, mikro ve orta ölçekli işletmeler, ülke ekonomilerinin temelini oluşturmaktadırlar. Küçük ve mikro işletmelerin orta ve büyük ölçekli işletmelerden ayrıştırılması da bu işletmelerin yapısallığından kaynaklı olarak taşıdıkları özelliklerinin bir gereğidir. Bu anlamıyla, KGK tarafından yayımlanan FRS'lerin son basamağı olan KÜMİ FRS'nin, FRS'yi uygulayan meslek mensupları tarafından anlaşılması ve uygulanması önem arz etmektedir. Çalışma, 2024 yılı hesap döneminde ve sonrasında uygulanması planlanan KÜMİ FRS'nin Çorum ili merkezindeki meslek mensuplarınca nasıl algılandığını ölçmek ve değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada, Çorum ili merkezinde aktif olarak faaliyette bulunan muhasebe meslek mensuplarının cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, mesleki tecrübe ve KÜMİ FRS'ye ilişkin bilgi seviyeleri ile farkındalıkları arasındaki ilişkisellik beş hipotez oluşturularak araştırılmıştır. Alanyazında Çorum ili ile ilgili benzer bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Anket yöntemi ile elde edilen verilerin güvenirlilik, çarpıklık, basıklık analizleri, pearson korelasyon testi yapılmış ve hipotezler bağımsız örneklem t-testi ve one-way anova analizlerine tâbi tutulmuştur. Veriler, IBM SPSS v.26 programı aracılığıyla işlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Gözetim Kurumu, KGM, Küçük Ve Mikro İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı, KÜMİ FRS

JEL Kodları: E02, E60, F01,F02, F15, F55, M40, M42, M48

EXAMINING THE PERCEPTION LEVELS OF PROFESSIONAL ACCOUNTANTS REGARDING KÜMİ FRS: THE CASE OF ÇORUM

Abstract:

The tendency of the global economic structure to constantly renew itself and adapt to the current era causes businesses, which are the most important elements of the economy, to adopt approaches that adapt to the common styles required by the age, forcing businesses to a global adaptation. One aspect of these constraints is seen on accounting systems. With the EU's approval of the accounting system, which envisages the implementation of International Financial Reporting Standards (IFRS) in 2005 financial statements of all publicly traded companies, in 2002, a new process in accounting has started all over the world. This process has also found its way in Turkey, which is in the process of EU membership and harmonization, and with the establishment of the Public Oversight Agency (KGK) in 2011, the work has begun to be done more systematically. Financial for Small and Micro Enterprises in Turkey, based on the "think small first" approach in the European Union (EU) Directive and FRS 105, the UK's standard in force for micro enterprises, by the Public Oversight Authority (KGK) in 2019. The Reporting Standard (KÜMİ FRS) was opened to public opinion and its final version was created in 2022 and published in the Official Gazette dated 16/01/2023 and numbered 32075. Although the KGK is carrying out promotional activities for KÜMİ FRS, there has not been enough awareness among the parties and practitioners yet, as revealed in the study. Small, micro and medium-sized enterprises form the basis of national economies. The separation of small and micro enterprises from medium and large enterprises is also a requirement of the characteristics of these enterprises due to their structural nature. In this sense, it is important that the KÜMİ FRS, which is the last step of the FRSs published by the KGK, is understood and applied by the professionals who apply the FRS. The study was carried out in order to measure and evaluate how the KÜMİ FRS, which is planned to be implemented in the 2024 accounting period and after, is perceived by the professionals in the city center of Çorum. In this study, the relationship between gender, age, education level, professional experience, knowledge levels and awareness of KÜMİ FRS of professional accountants active in the city center of Çorum was investigated by forming five hypotheses. In the literature, no similar study has been found about the province of Çorum. In this context, it is thought that it will contribute to the literature. Reliability, skewness and kurtosis analyzes of the data obtained by the survey method were performed, and the hypotheses were subjected to independent sample t-test and one-way anova analysis. The data were processed through the IBM SPSS v.26 program.

Keywords: Public Oversight Authority, KGM, KUMI FRS, small and micro enterprises, financial reporting standards

JEL Codes: E02, E60, F01,F02, F15, F55, M40, M42, M48

**MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ DİJİTAL DÖNÜŞÜMDE
E-DÖNÜŞÜM UYGULAMALARINA
BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ:
DEFTER-BEYAN SİSTEMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Dr. Öğr. Üyesi Ali ÖZBEK

İstanbul Gelişim Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü
ORCID: 0000-0001-9183-6513, aozbek@gelisim.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Işık ALTUNAL

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü
ORCID: 0000-0003-0659-3591, isik.altunal@dpu.edu.tr

Özet

Bilişim ve iletişim alanında yaşanan son teknolojik gelişmeler ışığı altında hem özel sektör kuruluşları hem de kamu sektörü kuruluşları tarafından e dönüşüm uygulamalarına olan talep son dönemde hızlı bir şekilde artış göstermiştir. Yaşanan dijital yenilik ve değişimler kamu hizmetlerinin sunulmasında elektronik devlet uygulamalarının her geçen gün kullanımını artırmaktadır. Bu şekilde kamu ve özel sektör işletmelerinin üzerinde yük olan bürokrasi ve kırtasiyecilik yükü azalmakta, hizmetlerin sunumunda kalite artışı yaşanmasıyla birlikte elektronik uygulamalar sayesinde ister kamu isterse özel sektör işletmelerinde büyük tasarruflar sağlanmaktadır. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca son zamanlarda dijital dönüşüme ilişkin birçok yenilik ve uygulamalar hayata geçirilmiş ve çoğu proje başarılı bir şekilde yürütülmüştür. Elektronik uygulamaların aksayan ya da eksik kalan yönleri mükelleflerden ve muhasebe meslek mensuplarından gelen talepler doğrultusunda hızlı bir şekilde telafi edilmeye çalışılmıştır. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından amaca uygun bir şekilde oluşturulan elektronik uygulamaların başarısı mükelleflerin ve muhasebe meslek mensuplarının uygulamaları kabullenme derecesine bağlı olarak değişmektedir. Bu itibarla e-defter, defter beyan sistemi, e-fatura, e-yoklama, e-tebligat gibi çeşitli elektronik uygulamalar mükelleflerin ve muhasebe meslek mensuplarının fayda sağlayacak bir şekilde hizmetine sunulmuştur. Özellikle defter beyan sistemini kullanan binlerce mükellef ve meslek mensubu düşünüldüğünde sunulan kamu hizmetlerinde istenen performans ve yararın sağlanması istenmiştir. Türkiye'de muhasebe meslek mensuplarını ilgilendiren e-dönüşüm uygulamalarına yön veren mevzuat ve kanunlarla ilgili farklı uygulamaların var olması, teknolojik yenilikler, sisteme entegrasyonun sağlanması gibi işler; muhasebe meslek mensuplarının işlerini kolaylaştırdığı gibi birtakım sıkıntılara da neden olmaktadır. Çalışmanın amacı; muhasebe meslek mensuplarının mesleki tecrübelerinin, eğitim durumlarının, yaşlarının, cinsiyet ve unvanlarının dikkate alınarak e-dönüşüm uygulamalarının bir alanı olarak görülen defter-beyan sistemi üzerine algılarını ve tutumlarının ortaya çıkarmaktır. Ayrıca sistemin hem kullanıcısı hem de uygulayıcısı olan muhasebe meslek mensuplarının eleştiri ve beklentilerinin değerlendirilmesi de tasarlanmıştır. Bu çalışma Kütahya ilinde çalışmakta olan muhasebe meslek mensuplarının defter-beyan sistemi üzerine bakış açılarının ampirik olarak değerlendirilmesinin yanında defter beyan sisteminin aksak yönlerinin tespit edilebilmesi ve çözüm önerilerinin sunulması açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Meslek Mensupları, Defter Beyan Sistemi, E-Dönüşüm

JEL Kodları: M40, M41, M49

**EVALUATION OF ACCOUNTING PROFESSIONALS' PERSPECTIVES ON E-TRANSFORMATION APPLICATIONS IN DIGITAL TRANSFORMATION:
A RESEARCH ON THE BOOK-DECLARATION SYSTEM**

Abstract

In the light of the latest technological developments in the field of informatics and communication, the demand for e-transformation applications by both private sector organizations and public sector organizations has increased rapidly in the recent period. Experienced digital innovations and changes increase the use of electronic government applications in the provision of public services. In this way the burden of bureaucracy and paperwork which is a burden on public and private sector enterprises, is reduced and with the increase in quality in the provision of services, thanks to electronic applications, great savings are achieved in either public or private sector enterprises. Many innovations and applications regarding digital transformation have been implemented by the Ministry of Treasury and Finance recently and most of the projects have been carried out successfully. Disruptive or deficient aspects of electronic applications have been tried to be compensated quickly in line with the demands from taxpayers and accounting professionals. The success of electronic applications created by the Ministry of Treasury and Finance in accordance with the purpose varies depending on the degree of acceptance of the applications by taxpayers and accounting professionals. In this respect various electronic applications such as e-ledger, ledger declaration system, e-invoice, e-rolling, e-notification have been put into the service of taxpayers and accounting professionals in a way that will benefit them. Considering the thousands of taxpayers and professionals who use the ledger declaration system, it is desired to provide the desired performance and benefit in the public services offered. Works such as the existence of different applications related to legislation and laws that shape e-transformation practices that concern professional accountants in Turkey, technological innovations, and integration into the system; It not only facilitates the work of accountants, but also causes some difficulties. Purpose of the study to reveal the perceptions and attitudes of professional accountants on the ledger-declaration system which is seen as an area of e-transformation applications, taking into account their professional experience, education level, age, gender and title. It is also designed to evaluate the criticism and expectations of professional accountants who are both users and implementers of the system. This study is of great importance in terms of empirically evaluating the perspectives of accounting professionals working in Kütahya on the ledger-declaration system as well as identifying the flawed aspects of the ledger statement system and presenting solutions.

Keywords: Professional Accountants, Book Declaration System, E-Transformation

JEL Codes: M40, M41, M49

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLE FİNANSAL PERFORMANS İLİŞKİSİ: BANKA VE ÜLKE KARAKTERİSTİKLERİNİN ROLÜ

Prof. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR

Ankara Üniversitesi, SBF, İşletme Bölümü
ORCID: 0000-0002-0641-6352, fsozdemir@gmail.com

Doç. Dr. Yasin ŞEKER

Hitit Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
ORCID: 0000-0003-0513-7682, yasinseker01@gmail.com

Doç. Dr. Hüseyin TEMİZ

Samsun Üniversitesi, İİSBF, Sağlık Yönetimi Bölümü
ORCID: 0000-0003-0735-8884, huseyin.temiz@samsun.edu.tr

Özet

Bankalar günümüzde birçok sebebe bağlı olarak (uzun vadeli büyüme stratejileri, kurumsal sosyal sorumluluk politikaları, düzenleyici otoritelerin sıkı regülasyonları ve müşteriler ile yatırımcıların beklentileri gibi) sürdürülebilirlik raporu yayımlamak durumundadır. Dahası sürdürülebilirlik performansının sürekli iyileştirilmesi gibi bir baskının da kendini gösterdiği bir döneme girilmiştir. Nitekim bankalar “Çevresel, Sosyal ve Kurumsal Yönetim (Environmental, Social, and Governance - ESG)” boyutlarıyla ilgili kurumsal bilgilerini tıpkı diğer kurumlar gibi sürdürülebilirlik raporları aracılığıyla paydaşlarına sunmakta ve sürdürülebilirlik performansları yönüyle çeşitli kurum veya kuruluşlarca değerlendirmeye ve sıralamaya tabi tutulmaktadır. Yatırımcılar da tercihlerinde artık sadece finansal bilgileri değil, bu değerlendirme ve sıralamaları (finansal olmayan bilgileri) da dikkate almaktadır.

Bu çalışmada bankacılık sektöründe sürdürülebilirlik ve finansal performans ilişkisinin banka düzeyinde sahiplik yapısı ve sürdürülebilirlik raporu yayımlama durumu, ülke düzeyinde ise çevresel performans endeksi karakteristiği dikkate alınarak analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın veri setini Refinitiv ASSET4 veri tabanında yer alan 50 farklı ülkedeki bankalar oluşturmaktadır. Bu çerçevede 2013-2021 yılları arasında sürdürülebilirlik verileri ile finansal veriler kullanılarak elde edilen 3.776 firma-yıl gözlem sayısına ulaşılmıştır. Dengesiz panel veriyle kurulan modellerde regresyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre, ESG Performansı ve Çevresel Performans'ın finansal performans (Tobin's Q ve ROA) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif etkisi olduğu tespit edilmiştir. Sosyal Performans ve Kurumsal Yönetim Performansı'nın ise finansal performans üzerinde anlamlı bir etkisi bulunduğu yönelik bulgu edinilememiştir. Bu bulgular, bankaların toplam sürdürülebilirlik performansları ve alt boyut düzeyinde çevresel performanslarının finansal performanslarını artırdığı; sosyal ve çevresel performans alt boyutlarının ise finansal performans üzerinde etkili olmadığı anlamına gelmektedir.

Banka karakteristiği olarak sahiplik yapısının bir moderatör olarak sürdürülebilirlik performansı ile finansal performans arasındaki ilişkideki rolünün incelenmesi sonucunda, sahiplik yapısının bu ilişkiye anlamlı bir etkisinin olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Buna karşın ülke karakteristiği olarak ülkelerin çevresel performans endeksinin moderatör olarak sürdürülebilirlik performansı ile finansal performans arasındaki ilişkideki rolünün incelenmesi sonucunda, çevresel performansı yüksek olan ülkelerdeki bankaların sürdürülebilirlik performansının (ESG Performansı ve Çevresel Performans) piyasa temelli (Tobin's Q) finansal performans üzerinde daha güçlü bir etkiye sahip olduğuna yönelik bulgulara ulaşılmıştır. Öte yandan muhasebe temelli performans göstergesi (ROA) açısından ise anlamlı bir etkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Ayrıca yapılan ek analizlerde ise bankaların sürdürülebilirlik performansının bankaların “Net Faiz Marjı (Net interest margin)” üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğu görülmüştür. Bu durum sürdürülebilirlik performansı yüksek bankaların müşterilerinin, sürdürülebilirlik faaliyetlerine daha fazla önem verdikleri ve fiyata daha az duyarlı oldukları şeklinde değerlendirilebilir. Bu nedenle müşterilerin daha düşük mevduat veya daha yüksek borçlanma oranlarını kabul etmeye istekli oldukları çıkarımı da yapılabilir. Son olarak Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporu yayımlama durumunun moderatör etkisinin test edilmesine yönelik analizler sonucunda, sürdürülebilirlik performansının finansal performans üzerindeki etkisinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporu yayımlayan bankalarda daha anlamlı olduğuna yönelik bulgulara ulaşıldığı ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Bankacılık Sektörü, Finansal Performans, ESG.

JEL Kodları: Q56, G32, G34, M49.

THE RELATIONSHIP BETWEEN SUSTAINABILITY AND FINANCIAL PERFORMANCE IN THE BANKING SECTOR: THE ROLE OF BANK AND COUNTRY CHARACTERISTICS

Abstract

Releasing sustainability report has become a necessity for banks due to many reasons such as long-term growth strategies, corporate social responsibility policies, strict regulations and the demands of customers and investors. Moreover, there is an increasing pressure on corporations to improve their sustainability performance. Banks, like other corporations, report relevant information on Environmental, Social, and Governance (ESG) dimensions through sustainability reports to their stakeholders and are also evaluated and ranked by various rating institutions or organizations. Investors consider not only financial information, but also these performance scores and rankings (non-financial information) when making investment decisions. The aim of this study is to examine the relationship between sustainability and financial performance in the banking sector and to reveal the moderation effect of bank and country-level characteristics on this relationship. The ownership structure and releasing sustainability report are the bank-level characteristics while the environmental performance index is the country-level characteristic that used in the study.

The dataset of the study consists of banks from fifty countries and the data is collected from the Refinitiv ASSET4 database. The period of 2013-2021 are examined and the number of observations is 3,776 firm-years. Regression analysis was utilized in the models using unbalanced panel data. Findings show that ESG Performance and Environmental Performance have a statistically significant positive effect on banks' financial performance (Tobin's Q and ROA) while banks' Social and Corporate Governance Performance have no statistically significant effect on their financial performance. The inference can be drawn from these findings are as follows: The aggregate sustainability performance and its environmental pillar increase banks' financial performance, while social and governance pillars have no significant effect on their financial performance.

The results of the analysis investigating the moderating role of ownership structure as a bank characteristic in the relationship between sustainability performance and financial performance demonstrate that the ownership structure of banks does not have a significant moderating effect on this relationship. Regarding country-level characteristic, it is observed that increasing effect of banks' sustainability performance on their market-based financial performance (Tobin's Q) is more pronounced in countries with high environmental performance. However, country-level environmental performance does not have significant moderating effect on the relationship between banks' sustainability performance and accounting-based financial performance (ROA).

In addition to these analyses, further investigations show that the sustainability performance of banks has a significant and positive effect on the "Net Interest Margin" of banks. This result suggests that customers of banks with high sustainability performance are more interested in sustainability activities, and they are less price sensitive. Therefore, it can be inferred that these customers are more likely to accept lower deposit or higher borrowing rates. Last, the results of the analysis investigating the moderating role of releasing Corporate Social Responsibility Report (CSR report) in the relationship between banks' sustainability performance and financial performance show that the effect of sustainability performance on financial performance is more pronounced in banks releasing CSR Report.

Keywords: Sustainability, Banking Sector, Financial Performance, ESG

JEL Codes: Q56, G32, G34, M49

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ UYUM RAPORU VE RAPORLAMAYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: BİST İMALAT SEKTÖRÜNDE BİR İNCELEME

Doç. Dr. Filiz YÜKSEL

T.C.Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi

ORCID: 0000 0002 7654 7665, filizyuksele@windowslive.com

Özet

Kurumsal sürdürülebilirlik, bugün ve gelecekteki paydaşlar için değer yaratma veya değeri koruma amacıyla, sürdürülebilirlik risk ve fırsatlarının kurumsal yönetim anlayışı çerçevesinde yönetilmesi olarak tanımlanabilir. Kurumsal sürdürülebilirlik kapsamında yürütülen faaliyetler sonucunda ekonomi, toplum ve çevre üzerinde yaratılan, kornan veya tüketilen değer, diğer ifadeyle etki, sürdürülebilirlik raporları vasıtasıyla paydaşların bilgisine sunulmaktadır. Sürdürülebilirlik raporlaması dünya genelinde birçok ülkede gönüllülük esasına dayalı bir raporlamadır. Ancak son yıllarda bazı ülkelerin veya ekonomik entegrasyonların sürdürülebilirlik raporlaması konusunda düzenleme girişimlerinin mevcut olduğu bilinmektedir. Sürdürülebilirlik raporlaması konusunda son yıllarda gerçekleştirilen bu girişimlerden birisi de Türkiye tarafından gerçekleştirilmiştir. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından hazırlanan Kurumsal Yönetim Tebliği (II-17.1)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 2 Ekim 2020 tarih ve 31262 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Tebliğ'de kurumsal yönetim ilkelerine tabi olan ortaklıkların kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporlarında çevresel, sosyal ve yönetsel açıklamalarına yer vermeleri gerektiği hükme bağlanmıştır. Tebliğ ile yetkili kılınan SPK tarafından yapılan çalışmalar sonucunda Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi ve raporlama formatı yayımlanmış, işletmelerin 2021 yılı itibarıyla "Uy ya da Açıkla" prensibi temelinde sürdürülebilirlik ilkeleri uyum raporu yayımlamaları zorunlu kılınmıştır. Bu çalışmada, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yayımlanan sürdürülebilirlik ilkeleri uyum çerçevesinin incelenmesi, BİST İmalat Sektöründe işlem gören işletmeler için hesaplanan sürdürülebilirlik ilkeleri uyum skoru ile sürdürülebilirlik raporu yayımlama, entegre rapor yayımlama, kurumsal yönetim endeksinde işlem görme, sürdürülebilirlik endeksinde işlem görme, halka arz endeksinde işlem görme ve işlem görülen pazar arasındaki ilişkinin analiz edilmesi, alt sektörler arasında sürdürülebilirlik ilkeleri uyum skoru açısından farklılık olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma yöntemi olarak içerik analizi, korelasyon analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır. Çalışmada, sürdürülebilirlik ilkeleri uyum raporunda yer alan ilkeler esas alınarak örneklemden işletmelerin 2022 yılı sürdürülebilirlik ilkeleri uyum raporları içerik analizine tabi tutulmuş, kukla değişkenler kullanılarak örneklemden işletmeler için sürdürülebilirlik ilkeleri uyum skoru hesaplanmış; SPSS 26 programı kullanılarak sürdürülebilirlik ilkeleri uyum skoru ile sürdürülebilirlik raporu ve entegre rapor yayımlama durumları, işlem görülen sektörler ve işlem görülen pazarlar arasındaki ilişkinin analiz edilmesi için korelasyon, alt sektörler itibarıyla sürdürülebilirlik ilkeleri uyum skorları arasında farklılık olup olmadığını analiz etmek amacıyla tek yönlü anova analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda, 203 işletmeden 78 tanesinin sürdürülebilirlik ilkeleri uyum skorunun 0,50 ve üzerinde olduğu, sürdürülebilirlik ilkeleri uyum skoru ile sürdürülebilirlik raporu yayımlama, entegre rapor yayımlama, kurumsal yönetim endeksinde işlem görme, sürdürülebilirlik endeksinde işlem görme arasında pozitif yönlü bir ilişki, halka arz endeksinde işlem görme ve pazar arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiş, alt sektörlerin sürdürülebilirlik ilkeleri uyum skoru arasında herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde konuya ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi, Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Raporu, Sürdürülebilirlik Raporlaması, Türkiye, Borsa İstanbul (BİST).

JEL Kodları: M40, M41, Q01, Q56

SUSTAINABILITY PRINCIPLES COMPLIANCE REPORTING AND FACTORS AFFECTING REPORTING: AN INVESTIGATION IN THE BİST MANUFACTURING SECTOR

Abstract

Corporate sustainability can be defined as the management of economic, social and environmental risks and opportunities within the understanding of corporate governance in order to create or preserve value for stakeholders today and in the future. The value created, protected or consumed, in other words the impact, on the economy, society and the environment as a result of the activities carried out within the scope of corporate sustainability is presented to stakeholders through sustainability reports. Sustainability reporting is reporting on a voluntary basis in many countries around the world. However, in recent years, it is known that some countries or economic integrations have attempted to regulate sustainability reporting. One of these initiatives on sustainability reporting in recent years has been carried out by Turkey. The Communiqué Amending the Corporate Governance Communiqué (II-17.1) prepared by the Capital Markets Board (CMB) was published in the Official Gazette dated October 2, 2020 and numbered 31262 and entered into force. In this Communiqué, it is stipulated that partnerships that are subject to corporate governance principles should include environmental, social and managerial explanations in their corporate governance compliance reports. As a result of the studies conducted by the CMB, which was authorised by the Communiqué, the Sustainability Principles Compliance Framework and Reporting Format were published. Companies will be required to publish a Sustainability Principles Compliance Report based on the Comply or Disclose principle from 2021. In this study, it is aimed to examine the sustainability principles compliance framework published by the Capital Markets Board, to analyze the relationship between the sustainability principles compliance score calculated for the companies traded in the BIST Manufacturing Sector and publishing a sustainability report, publishing an integrated report, being traded in the corporate governance index, being traded in the sustainability index, being traded in the IPO index and the traded market, and to investigate whether there is a difference between sub-sectors in terms of sustainability principles compliance score. Content analysis, correlation analysis and regression analysis were used as research methods. In the study, the sustainability principles compliance reports of the companies in the sample for the year 2022 were subjected to content analysis based on the principles included in the sustainability principles compliance report; sustainability principles compliance score was calculated for the companies in the sample using dummy variables; correlation analysis was performed to analyze the relationship between the sustainability principles compliance score and the status of publishing sustainability reports and integrated reports, sectors and markets traded, and one-way anova analysis was performed to analyze whether there is a difference between sustainability principles compliance scores by sub-sectors using SPSS 26 program. As a result of the analysis, it was found that 78 out of 203 companies have a sustainability principles compliance score of 0.50 and above, there is a positive relationship between sustainability principles compliance score and publishing sustainability reports, publishing integrated reports, being traded in the corporate governance index, being traded in the sustainability index, and a negative relationship between being traded in the public offering index and the market, and no difference was found between the sustainability principles compliance score of the sub-sectors. In the conclusion section of the study, suggestions on the subject were given.

Keywords: Sustainability Principles Compliance Framework, Sustainability Principles Compliance Report, Sustainability Reporting, Türkiye, Borsa İstanbul (BIST).

JEL Codes: M40, M41, Q01, Q56

ENTEĞRE RAPORLAMA VE KURUMSAL YÖNETİM İLİŞKİSİ: TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Prof. Dr. Ali Rıza Zafer SAYAR

Atılım Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-2731-8209, zafer.sayar@atilim.edu.tr

Atif Reşat ŞEYHOĞLU

Atılım Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-8554-4546, seyhoglu.atifresat@student.atilim.com.tr

Özet

Bu çalışma, organizasyonların faaliyetlerinde yaratılan değeri entegre raporlama aracılığıyla nasıl aktardığını ve kurumsal yönetimle entegre raporlama arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamaktadır. Entegre raporlama, bir organizasyonun finansal ve finansal olmayan sermaye unsurlarında meydana gelen değişimi ortaya koyarak paydaşlara sağladığı değeri göstermektedir. Bu raporlar, işletmelerin sürdürülebilir değer yaratma çabalarını ve toplumsal sorumluluklarını ifade etmektedir. Kurumsal yönetim, organizasyonların mülkiyet ve kontrolünün ayrılması nedeniyle hissedar çıkarlarının korunmasına odaklanan bir mekanizma olarak bilinir, ancak günümüzde diğer paydaşların çıkarlarını da dikkate alacak şekilde genişlemiştir. Araştırma örnekleme, Türkiye’de faaliyet gösteren ve Borsa İstanbul Bankacılık Endeksi’ne kote olan 7 bankayı içermektedir: Garanti BBVA, Türkiye İş Bankası, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB), Yapı Kredi, Akbank, Şekerbank ve Albaraka Türk Katılım Bankası. Bu bankaların 2015-2022 yılları arasındaki entegre raporlama skorları ve kurumsal yönetim skorları incelenmiştir. Bu amaçla, multinomial lojistik regresyon yöntemi kullanılarak kapsamlı bir analiz yapılmıştır. Çalışmada, entegre raporlama skoru ile kurumsal yönetim skoru arasındaki ilişkiyi incelemek için multinomial lojistik regresyon yöntemi kullanılmış ve paydaş ve meşruiyet teorileri temel alınmıştır. Araştırma sonuçları, entegre raporlama skoru ile kurumsal yönetim skoru arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, kurumsal yönetim mekanizmalarının entegre raporlama kalitesini etkilediğini ortaya koymaktadır. Entegre raporlama, işletmelerin finansal ve finansal olmayan bilgilerini birleştirerek daha kapsamlı bir perspektif sunar ve paydaşların çıkarlarını dikkate alarak hesap verebilirlik sağlamaktadır. Bu çalışma, Türkiye bankacılık sektörü üzerinde yapılan bir araştırma olup, kurumsal yönetim mekanizmalarının entegre raporlama kalitesini etkilediğini göstermiştir. Sonuç olarak, bu çalışma entegre raporlama ve kurumsal yönetim arasındaki ilişkiyi araştırmış ve bu iki kavramın birbirini nasıl etkilediğini anlamak için önemli bir rehber olarak hizmet etmektedir. Entegre raporlama ve kurumsal yönetimin birbirini tamamlayıcı olduğu ve organizasyonların sürdürülebilir değer yaratma hedefine ulaşmasında önemli bir rol oynadığı ve toplumsal sorumluluk çabalarını paydaşlarına daha etkili bir şekilde aktarabileceği sonucuna varılmıştır. Bu çalışma, gelecekteki araştırmalara yönelik bir temel oluşturmakta, işletmelerin entegre raporlama ve kurumsal yönetim uygulamalarını geliştirmelerine katkı sağlamak ve bu ilişkinin daha da derinlemesine anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Entegre Raporlama, Kurumsal Yönetim, Sürdürülebilir Değer Yaratma, Türkiye Bankacılık Sektörü

JEL Kodları: M42, M41

THE RELATIONSHIP OF INTEGRATED REPORTING AND CORPORATE GOVERNANCE: A REVIEW ON THE TURKISH BANKING SECTOR

Abstract

This study endeavors to investigate the manner in which organizations convey the value generated in their operations through integrated reporting, as well as explore the correlation between corporate governance and integrated reporting. Integrated reporting serves as a means to demonstrate the value an organization provides to its stakeholders by disclosing changes in both financial and non-financial capital elements. These reports effectively articulate businesses' endeavors in sustainable value creation and their commitments to social responsibilities. While corporate governance traditionally focused on safeguarding shareholder interests through the separation of ownership and control within organizations, it has presently evolved to encompass the interests of other stakeholders as well. The research sample encompasses seven banks operating in Turkey, all of which are listed on the Borsa Istanbul Banking Index: Garanti BBVA, Türkiye İş Bankası, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB), Yapı Kredi, Akbank, Şekerbank, and Albaraka Türk Katılım Bankası. The integrated reporting scores and corporate governance scores of these banks for the period between 2015 and 2022 were meticulously examined. To achieve this objective, a thorough analysis was conducted employing the multinomial logistic regression method. Within the context of this study, the multinomial logistic regression method was utilized to scrutinize the relationship between the integrated reporting score and the corporate governance score, grounded in stakeholder and legitimacy theories. The research findings decisively demonstrated a substantial relationship between the integrated reporting score and the corporate governance score. This crucial discovery accentuates that corporate governance mechanisms significantly impact the quality of integrated reporting. By combining financial and non-financial information, integrated reporting offers a more comprehensive perspective of businesses and ensures accountability by taking into consideration the interests of stakeholders. This research is centered on the Turkish banking sector and has effectively demonstrated the influence of corporate governance mechanisms on the quality of integrated reporting. Ultimately, this study sheds light on the interplay between integrated reporting and corporate governance, serving as an indispensable guide to comprehend how these two concepts mutually influence each other. It has been firmly established that integrated reporting and corporate governance are mutually reinforcing, playing pivotal roles in the achievement of sustainable value creation for organizations, while concurrently enabling them to effectively convey their social responsibility efforts to stakeholders. Consequently, this study provides a foundational basis for future research endeavors, contributes to the enhancement of integrated reporting and corporate governance practices within enterprises, and facilitates a more profound comprehension of this interrelationship.

Keywords: Integrated Reporting, Corporate Governance, Sustainable Value Creation, Turkish Banking Sector

JEL Codes: M42, M41

İNSAN SERMAYESİ, MÜŞTERİ SERMAYESİ VE YAPISAL SERMAYENİN İŞLETMELERİN KARLILIKLARI ÜZERİNE ETKİSİ: BIST100 ENDEKSİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Prof. Dr. Fehmi KARASİOĞLU

Selçuk Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-6940-3003, fehmi@selcuk.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. Derya ÖZTEMİZ

Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-0953-9005, derya@istilal.edu.tr

Özet

Günümüzde "emek temelli ekonomi" yerine "bilgi temelli ekonomi" sistemi ortaya çıkmıştır. Bilgiyi kullanabilen onu değere dönüştürebilen işletmeler rakiplerine karşı daha avantaj sahibi olmaktadır. İşletmeler için değer oluşturan unsurlar içerisinde insan sermayesi, müşteri sermayesi ve yapısal sermaye yer almaktadır. İnsan sermayesi, işletmede çalışanların sahip olduğu bilgi birikimi, yaratıcılık, liderlik becerileri, sorun çözme becerilerini kapsamaktadır. Müşteri sermayesi, işletmenin dış ilişkileri ile ilgili olup, etkileşim sağladığı çevreden elde ettiği bilgileri etkin kullanması ile ilgilidir. Yapısal sermaye ise işletmenin verimliliğini destekleyen donanım, yazılım, veri tabanı organizasyonel yapısı, marka ve patentlerini içermektedir. İnsanların işletmelerde sadece bedenen çalışan kişiler olmadığı, bilgi birikimleri, zihinsel üstünlükleri, müşteriler ile olan ilişkileri, işletme bünyesinde sinerji oluşturmaktadır. İnsan sermayesi, müşteri sermayesi ve yapısal sermayeyi bir arada kullanabilen işletmeler yenilikler oluşturarak, rakip işletmelerden farklarını ortaya koyarak, faaliyetlerini başarılı bir şekilde sürdürebilmektedir. Çalışmanın amacı BIST100 Endeksi'nde yer alan işletmelerin insan sermayesi, müşteri sermayesi ve yapısal sermayesi etkinliklerinin işletmelerin karlılıkları üzerinde etkisinin olup olmadığını tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, 2016-2021 yılları arasında Borsa İstanbul 100 Endeksi'nde yer alan işletmelerin verileri kullanılmıştır. İşletmelerin kurumsal derecelendirme notlarına bakılarak, kurumsal yönetim ilkelerine daha çok uyum sağlayan ve sağlamayan işletmeler ayrımı yapılmıştır. Bu şekilde kurumsal yönetim ilkelerine daha çok uyum sağlayan ve sağlamayan işletmelerin etkileri karşılaştırılarak detaylı sonuçlara da ulaşılmıştır. İşletmelerin 37'si kurumsal derecelendirme notu 7'nin üzerindeyken; 63'ünün kurumsal derecelendirme notu 7'nin altındadır. Karlılık oranlarının belirlenmesi için çalışmaya aktif karlılık oranı, özsermaye karlılık oranı ve hisse başına kar oranı dahil edilmiştir. Çalışmada panel veri analizi kullanılmıştır ve dirençli tahminci yöntemleri uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, kurumsal derecelendirme notu 7'nin üzerinde olan ve 7'nin altında olan işletmeler için ayrı ayrı anlamlı pozitif ve negatif etkiler olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnsan Sermayesi, Müşteri Sermayesi, Yapısal Sermaye, İşletme Karlılığı

THE EFFECTS OF HUMAN CAPITAL, CUSTOMER CAPITAL AND STRUCTURAL CAPITAL ON PROFITABILITY OF BUSINESSES: AN APPLICATION ON BIST100 INDEX

Abstract

Instead of the 'labor-based economy,' the 'knowledge-based economy' has evolved today. Businesses that can leverage information and turn it into value have an advantage over their competition. Human capital, customer capital, and structural capital are all components that contribute to the creation of value in enterprises. is situated. Problem-solving abilities are part of human capital, knowledge, creativity, and leadership. Customer capital is connected to the company's external interactions. It is concerned with the efficient utilization of information collected from the environment with which it interacts. If structural capital consists of hardware, software, a database, organizational structure, a brand, and patents. It is acknowledged that individuals in organizations are not simply physically working people; information understanding, mental superiority, and client interactions produce synergy inside the firm. Businesses that can successfully employ human capital, customer capital, and structural capital together can differentiate themselves from competitors. can carry on. The study's goal is to examine the human capital of the organizations in the BIST100 Index, as well as whether customer capital and structural capital activities influence business profitability. to decide whether or not it is. Borsa Istanbul was studied for this aim between the years 2016 and 2021. The data from the firms in the 100 Index was used. Business ratings by institutions Businesses that comply with corporate governance standards and those that do not have been differentiated based on their ratings. As a result, companies who adhere to corporate governance standards more closely and those who do not By comparing the consequences of the firms, detailed data were gathered. When the rating is over 7,37 of the firms are corporate; when the rating is below 7, 63 of them are corporate. Profitability Return on assets, return on equity, and earnings per share are all included. The study included panel data analysis and the resistant estimator's approach. has been used. As a consequence of the research, it has been concluded that there are individually considerable positive and negative impacts for enterprises with a corporate rating over 7

Keywords: Human Capital, Customer Capital, Structural Capital, Business Profitability

MUTLULUK BORSA GETİRİLERİNİ ETKİLER Mİ? MSCI TÜRKİYE ENDEKSİ ÜZERİNE BİR NEDENSELLİK İNCELEMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Şerife Göçer

TOĞÜ-Turhal Uygulamalı Bilimler Fakültesi
ORCID: 0000-0003-1797-6440, serife.gocer@gop.edu.tr

Prof. Dr. Süleyman Serdar Karaca

Malatya Turgut Özal Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-5424-5359, skaraca01@gop.edu.tr

Özet

Gelişen dünya koşullarında finansal sistem de değişmeye başlamış ve finansal sistemin bir parçası olan yatırımcı davranışlarını etkileyen faktörler daha da önem kazanmıştır. Klasik finans teorilerinden farklı olarak finansal davranışları psikolojik faktörler üzerinden değerlendiren davranışsal finans teorilerine göre, duyguların karar alma sürecinde etkili olduğu kabul edilmektedir. Bu sebeple duygular ve yatırım kararları arasındaki ilişkinin açıklanması önemlidir.

Çalışmanın amacı, Twitter Mutluluk Endeksi ve MSCI Türkiye Endeksi arasında bir nedensellik ilişkisinin olup olmadığı değerlendirilmesidir. Çalışmada MSCI Türkiye Endeksi ve Twitter Mutluluk Endeksi Ocak/2021-Mayıs/2023 126 haftalık veri ile zaman serileri analizi yapılmıştır. MSCI Türkiye Endeksi haftalık verileri investing.com sitesinden, Twitter Mutluluk Endeksi verileri ise <https://hedonometer.org/timeseries/>den alınmıştır.

Serilerin ADF ve KPSS birim kök testleri ile durağanlık sınaması Eviews-10 ile yapılmıştır. Serilerin logaritmaları alınmış ve teste uygun olduğu için 1. fark serileri kullanılmıştır. Test sonuçlarına göre seriler farklı seviyelerde durağan hale gelmiştir. VAR analizi serilerin aynı seviyede durağanlaşmasını önemsememektedir. Durağanlık sınaması dmax tespiti için yapılmıştır. Grafik haritaları çıkarılmış ve Var analizi yapılması için ön koşullar incelenmiştir. Toda-Yamamoto Nedensellik Testi öncesinde Breusch-Pagan-Godfrey ve White testi ile değişen varyans sorunu ve Breusch-Godfrey LM otokorelasyon testleri sonucunda da otokorelasyon sorunu olmadığı belirlenmiş ve normallik testi sonucu verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Tanımlayıcı istatistikler ve korelasyon matrisi ile seriler değerlendirilmiştir. Uygun gecikme uzunluğu(k) ve maksimum bütünleşme derecesi(d_{max}) belirlenmiş ve Toda-Yamamoto denklemi oluşturulmuştur. Bu test yapılarak değişkenler arasındaki ilişki açıklanmaya çalışılmaktadır.

Çalışmanın bulgularına göre, Twitter Mutluluk Endeksi'nden, MSCI Türkiye Endeksine doğru nedensellik testi istatistiği 0,395 ($0,395 > 0,05$) ve MSCI Türkiye Endeksi'nden Twitter Mutluluk Endeksine doğru nedensellik testi istatistiği 0,306 ($0,306 > 0,05$) elde edilmiştir. Elde edilen test istatistikleri her iki endeksin çift yönlü olarak birbirinin nedeni olmadığını göstermektedir. İki değişken arasında bir nedensellik yoktur sonucu elde edilmiştir.

Literatürde yer alan benzer çalışmalardan yola çıkarak farklı borsalarda yapılan değerlendirmelerde farklı ve benzer sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Veri grupları değiştirilerek yatırım kararlarını etkileyen psikolojik önyargılardan olan duygular ile borsalar arasındaki ilişkiler değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Davranışsal Finans, Psikolojik Önyargılar, Duygular, MSCI Endeksi

JEL Kodları: G02,G15

DOES HAPPINESS AFFECT EXCHANGE RETURNS? A CASUALITY STUDY ON MSCI TÜRKİYE INDEX

Abstract

In the developing world conditions, the financial system has also started to change and the factors that affect investor behaviors, which are a part of the financial system, have gained even more importance. According to behavioral finance theories, which evaluate financial behaviors through psychological factors, unlike classical finance theories, emotions are considered to be effective in the decision-making process. For this reason, it is important to explain the relationship between emotions and investment decisions.

The aim of the study is to evaluate whether there is a causal relationship between Twitter Happiness Index and MSCI Turkey Index. In the study, MSCI Turkey Index and Twitter Happiness Index January/2021-May/2023 time series analysis was performed with 126-week data. MSCI Turkey Index weekly data is taken from investing.com site, Twitter Happiness Index data is taken from <https://hedonometer.org/timeseries>.

ADF and KPSS unit root tests and stationarity tests of the series were performed with Eviews-10. The logarithms of the series were taken and the 1st difference series were used to fit the test. According to the test results, the series became stationary at different levels. Var analysis does not care that the series are stationary at the same level. VAR analysis does not care if the series are stationary at the same level. The stationarity test was performed for the determination of dmax. Graphic maps were drawn and preconditions for Var analysis were examined. Before the Toda-Yamamoto Causality Test, it was determined that there was no problem of variance with the Breusch-Pagan-Godfrey and White test, and no autocorrelation problem as a result of the Breusch-Godfrey LM autocorrelation tests, and it was observed that the data were normally distributed as a result of the normality test. The series were evaluated with descriptive statistics and correlation matrix. Appropriate lag length (k) and maximum degree of integration (dmax) were determined and the Toda-Yamamoto equation was created. By using this test, the relationship between the variables is tried to be explained.

According to the findings of the study, causality test statistic from Twitter Happiness Index to MSCI Turkey Index was 0.395 ($0.395 > 0.05$) and causality test statistic from MSCI Turkey Index to Twitter Happiness Index was 0.306 ($0.306 > 0.05$). The test statistics obtained show that both indices are not the cause of each other bidirectionally. It was concluded that there is no causality between the two variables.

Based on similar studies in the literature, it is seen that different and similar results have been obtained in the evaluations made in different exchanges. By changing the data groups, the relations between the emotions, which are the psychological biases that affect the investment decisions, and the stock markets can be evaluated.

Keywords: Behavioral Finance, Psychological Bias, Emotions, MSCI Index

JEL Codes:G02,G15

BORSA İSTANBUL KATILIM ENDEKSLERİ'NİN ETKİN PİYASA HİPOTEZİ ANALİZİ: ZAYIF FORMDA ETKİNLİK İNCELEMESİ

Doç. Dr. S. Öznur SAKINÇ

Hitit Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-0806-3263, eposta adresi: oznursakinc@gmail.com

Doç. Dr. İlker SAKINÇ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-9549-8563, eposta adresi: ilker.sakinc@omu.edu.tr

Özet

Finansal piyasalar, yatırımcılar için önemli bilgi ve değer üretme fırsatı sunan mekanizmalardır. Bu piyasalarda işlem gören varlık fiyatları, bir dizi faktörün etkisi altında sürekli olarak dalgalanmaktadır. Etkin piyasa hipotezi, finansal piyasalardaki bu fiyat hareketlerinin belirli bir düzen ve rasyonellik içerisinde gerçekleştiğini öne sürmektedir. Bu hipoteze göre, tüm mevcut bilgiler ve haberler fiyatlara hızlı bir şekilde yansır ve dolayısıyla fiyatlar her zaman mevcut bilgileri yansıtacak şekilde oluşur. Bu nedenle, etkin bir piyasada mevcut bilgileri kullanarak gelecekteki fiyat hareketlerini tahmin etmek mümkün değildir. Bu çalışma, Borsa İstanbul'da işlem gören katılım endekslerinin etkin piyasa hipotezi kapsamında zayıf formda etkin olup olmadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Katılım endeksleri, İslami finans prensiplerine uygun olarak seçilmiş ve yönetilen finansal ürünlerin performansını ölçen endekslerdir. İslami finans, faizsiz ve adil işlem prensipleri üzerine kurulmuş bir finansal sistemdir. Katılım endeksleri, geleneksel finansal endekslerden farklı olarak, faiz geliri elde eden işletmeleri, alkollü içki veya domuz eti ürünleri üreten işletmeleri, kumar ve faiz gibi yasaklı alanlarda faaliyet gösteren işletmeleri içermeyen şirketleri kapsar. Zayıf formda etkinlik ise, bir varlık fiyatının geçmiş fiyat hareketlerinden ve işlem hacmi bilgilerinden türetilen bilgilerle tahmin edilemeyeceğini ifade etmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın amacı, katılım endekslerinin fiyat hareketlerinin rastgeleliği ve durağanlığı üzerinde durarak, bu endekslerin geçmiş verilerden türetilen yöntemlerle tahmin edilip edilemeyeceğini araştırmaktır. Çalışma, zayıf formda etkinlik seviyesini değerlendirmek üzere istatistiksel parametrik ve parametrik olmayan yöntemler kullanmaktadır. Bu yöntemler; birim kök testleri, Koşu testi (Run Test) ve normallik testidir. Birim kök testleri, fiyat serilerinin durağanlık özelliği hakkında bilgi sunarak etkin piyasa hipotezinin geçerliliği hakkında ipuçları vermektedir. Koşu testi ve normallik testleri ise fiyat hareketlerinin rastgelelik ve normal dağılım özellikleri hakkında önemli bilgiler sağlamaktadır. Bu yöntemlerin kombinasyonu, katılım endekslerinin zayıf formda etkinlik hipotezine uygunluğunu daha ayrıntılı bir şekilde değerlendirmemize imkan verecektir. Bu çalışmanın sonuçları, finansal piyasalardaki bilgi yansıtma süreçlerini anlama çabalarımıza katkı sağlayabilir ve yatırımcıların stratejilerini belirlerken daha bilinçli kararlar almalarına yardımcı olabilir. Aynı zamanda, Türkiye'nin finansal piyasalarının etkinlik düzeyi hakkında önemli bir perspektif sunarak, yerel ve uluslararası yatırımcıların ilgisini çekebilir.

Anahtar Kelimeler: İslami Finans, Katılım endeksi, Borsa İstanbul, Etkin Piyasa Hipotezi, Yarı Etkin Form

JEL Kodları: G12, G23

ANALYSIS OF BORSA ISTANBUL PARTICIPATION INDEXES UNDER THE EFFICIENT MARKET HYPOTHESIS: EXAMINATION OF WEAK-FORM EFFICIENCY

Abstract

Financial markets are mechanisms that provide an opportunity to generate important information and value for investors. Asset prices traded in these markets are subject to continuous fluctuations influenced by various factors. The Efficient Market Hypothesis (EMH) posits that these price movements in financial markets occur in an orderly and rational manner. According to this hypothesis, all available information and news are rapidly incorporated into prices, thus rendering prices to always reflect current information. Consequently, in an efficient market, it is not possible to predict future price movements using existing information. This study aims to investigate whether the participation indexes traded on Borsa Istanbul are weak-form efficient within the scope of the Efficient Market Hypothesis. Participation indexes are benchmarks that measure the performance of financial products selected and managed in accordance with Islamic finance principles. Islamic finance is built upon interest-free and fair transaction principles, constituting a financial system. Participation indexes, distinct from conventional financial indexes, encompass companies that do not engage in activities such as generating interest income, producing alcoholic beverages or pork products, and operating in prohibited areas like gambling and interest. Weak-form efficiency, on the other hand, signifies that the price of an asset cannot be predicted using information derived from past price movements and trading volume data. In this context, the purpose of this study is to explore the randomness and stationarity of price movements in participation indexes and to investigate whether these indexes can be predicted using methods derived from historical data. The study employs statistical parametric and non-parametric methods to assess weak-form efficiency. These methods include unit root tests, the Run Test, and tests for normality. Unit root tests provide insights into the stationarity of price series, contributing clues about the validity of the efficient market hypothesis. The Run Test and tests for normality offer essential information about the randomness and normal distribution properties of price movements. The combination of these methods allows for a more detailed evaluation of the compatibility of participation indexes with the weak-form efficiency hypothesis. The findings of this study could contribute to our understanding of information dissemination processes in financial markets and assist investors in making more informed decisions while shaping their strategies. Moreover, by shedding light on the efficiency level of Turkey's financial markets, this study may capture the interest of local and international investors alike.

Keywords: Islamic Finance, Participation Index, Borsa Istanbul, Efficient Market Hypothesis, Semi-Strong Form.

JEL Codes: G12, G23

SPOT ve VADELİ BAZDAKİ ALTIN GETİRİLERİNİN ALTERNATİF YATIRIM ARAÇLARI VE ENFLASYONLA İLİŞKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin KARATAŞ ELÇİÇEK

Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO

ORCID: 0000-0001-7423-5839, yaseminkaratas@siirt.edu.tr

Dr. Hasan SEZGİN

Balıkesir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası

ORCID: 0000-0001-9110-6801, dr.hasansezgin@hotmail.com

Özet

Ellerinde fon fazlası bulunan tasarruf sahipleri bu fonları değerlendirmek için yatırım yaparlar. Altın ise yatırımcılar tarafından geçmişten günümüze sıklıkla tercih edilen yatırım araçlarından birisidir. Bununla birlikte küreselleşme ve teknolojiye yaşanan gelişmelerin de etkisiyle farklı yatırım araçları ortaya çıkmıştır. Bu yatırım araçlarından birisi de özellikle son dönemlerde yüksek talep gören kripto varlıklardır. Kripto varlıkların yanı sıra bu varlıklardan önce de var olan faiz, dolar ve borsa gibi yatırım seçenekleri de bulunmaktadır. Yatırım seçeneklerinin fazla olması yatırımcıların getirilerini maksimize etmek için hangi yatırım araçlarını tercih etmeleri konusunda zaman zaman kararsızlık yaşamalarına neden olmaktadır. Dolayısıyla yatırımcılar tarafından sıklıkla tercih edilen altının kripto varlıklar ve diğer yatırım araçlarıyla ilişkisinin araştırılması bu kararsızlığın giderilmesinde büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada altının hem spot hem de vadeli bazdaki getirilerinin enflasyon ve diğer yatırım araçlarıyla ilişkisinin incelenmesinin literatüre zenginlik katacağı öngörülmektedir. Bununla birlikte ekonomik ortamdaki dinamiklerin sürekli değişmesi de göz önünde bulundurulduğunda bu ilişkinin zaman zaman incelenip bilgilerin güncellenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda çalışmanın amacı Eylül 2013-Mayıs 2023 dönemi için altının hem spot hem de vadeli bazdaki getirileri ile enflasyon ve alternatif yatırım araçlarıyla (Kripto parayı temsilen Bitcoin, döviz kurunu temsilen dolar kuru, borsayı temsilen BİST100, faiz) ilişkisinin incelenmesidir. Çalışmada yöntem olarak ARDL sınır testi kullanılmıştır. ARDL sınır testi analizinden elde edilen uzun dönem bulgularına göre hem spot altın getirisi hem de altın vadeli işlem sözleşme getirisi dolar getirisinden pozitif, faizden ise negatif yönde etkilenmektedir. Kısa dönem bulgularına göre spot altın getirisi yalnızca faizden negatif yönde etkilenmekteyken; altın vadeli işlem sözleşme getirisi faiz ve enflasyondan negatif yönde etkilenmektedir. Ayrıca Bitcoin ve BIST100 değişkenlerinin altının spot ve vadeli bazdaki getirileri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunamamıştır. Çalışmadan elde edilen bulguların piyasa aktörlerine yatırım kararı vermede ve portföylerini çeşitlendirmede faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Altın, Altın Vadeli İşlem Sözleşmesi, ARDL Sınır Testi

JEL Kodları: C32, D53, G10

THE RELATIONSHIP OF GOLD RETURNS ON SPOT AND FUTURE BASIS WITH ALTERNATIVE INVESTMENT INSTRUMENTS AND INFLATION

Abstract

Savers with surplus funds invest to utilize such funds. Gold, on the other hand, is one of the investment instruments that has been frequently preferred by investors from past to present. However, with the effect of globalization and developments in technology, different investment instruments have emerged. One of these investment tools is crypto assets, which have been in high demand recently. In addition to crypto assets, there are investment options such as interest, dollar, and stock market that existed before these assets. The abundance of investment options causes investors to be indecisive from time to time about which investment instruments they should prefer to maximize their returns. Therefore, investigating the relationship of gold, which is frequently preferred by investors, with crypto assets and other investment instruments, is of great importance in eliminating this indecisiveness. In this context, investigation of the relationship between gold's returns on both spot and future basis and inflation and other investment instruments is expected to enrich the literature. However, considering the constant change in the dynamics in the economic environment, it is thought that it would be beneficial to examine this relationship from time to time and update the information.

In this context, this study seeks to examine the relationship between the returns of gold on both spot and future basis and inflation and alternative investment instruments (Bitcoin representing crypto money, dollar rate representing exchange rate, BIST100 representing stock market, interest) for the period of September 2013-May 2023. The ARDL limit test was used as a method in the study. According to the long-term findings obtained from the ARDL bounds test analysis, both the spot gold return and the gold futures contract return are positively affected by the dollar return and negatively affected by the interest rate. According to the short-term findings, while the spot gold return is only negatively affected by the interest rate, gold futures contract return is negatively affected by interest rates and inflation. In addition, there was no statistically significant effect of Bitcoin and BIST100 variables on the spot and future returns of gold. It is thought that the findings obtained from the study will be useful for market actors in making investment decisions and diversifying their portfolios.

Keywords: Gold, Gold Futures Contract, ARDL Limit Test

JEL Codes: C32, D53, G10.

BİST TEKSTİL, DERİ ENDEKSİ İŞLETMELERİNİN COVID-19 PANDEMİ ÖNCESİ VE COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDEKİ FİNANSAL PERFORMANSLARININ CRITIC TEMELLİ COCOSO YÖNTEMİ İLE ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Saadet Tulum

Kırklareli Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-4693-2538, soztas@klu.edu.tr

Özet

Tekstil sektörü, istihdama katkı sağlaması ve birçok sektörle iç içe olması sebebiyle Türkiye ekonomisinde önemli yere sahip olan sektörlerden biridir. Gerek dünyada gerekse Türkiye’de Covid-19 pandemi dönemi, birçok sektörde olduğu gibi tekstil sektöründe de; karantina sürelerinin uzun olması sebebiyle iş gücünde verimliliğin azalması, maliyetlerin ciddi anlamda artması ve lojistik sürecinde aksaklıkların ortaya çıkması gibi birtakım olumsuzlukların yaşanmasına sebep olmuştur. Çalışmanın amacı, Borsa İstanbul (BİST) Tekstil, Deri endeksinde yer alan işletmelerin Covid-19 öncesi (2018-2019) ve Covid-19 dönemine (2020-2022) ait finansal performanslarının değerlendirilmesidir. Çalışmada performans değerlendirmesi için işletmelerin Kamuyu Aydınlatma Platformu’nda (KAP) yayımladıkları finansal tablolardan yararlanılmıştır. İlk olarak literatürdeki benzer çalışmalardan yararlanılarak seçilen 10 adet finansal oran her işletme için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Kriter ağırlıklarının belirlenmesi için Critic yöntemi, finansal performansın belirlenmesi için çok kriterli karar verme (ÇKKV) yöntemlerinden biri olan CoCoSo yöntemi kullanılmıştır. Critic yöntemi kullanılarak yapılan analiz sonucuna göre, 2018-2022 döneminde önem ağırlığı en yüksek olan kriter özkaynak devir hızı olurken önem ağırlığı en düşük olan kriter 2018 yılında net kar marjı, diğer yıllarda ise cari oran olmuştur. CoCoSo yöntemi ile yapılan analizde BİST Tekstil, Deri endeksinde yer alan işletmelerin, pandemi öncesi ve pandemi sürecindeki finansal performansları genel olarak değerlendirildiğinde; BLCYT haricinde ilk sırada yer alan işletmelerde değişkenlik olduğu, DERİM ve SKTAS haricinde son sıralarda yer alan diğer işletmelerde de değişkenlik olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra diğer sıralamalarda yer alan işletmelerin finansal performans sıralamaları da değişkenlik göstermiştir. 5 yıllık dönem genel olarak değerlendirildiğinde ilk üç sırada sırasıyla; BLCYT, YATAS ve ARSAN yer alırken son üç sırada ise sırasıyla; SKTAS, DERİM ve MNDRS yer almıştır. Ayrıca pandemi döneminde işletmelerin finansal performans tutarları, pandemi öncesi döneme göre önemli ölçüde azalma göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: BİST Tekstil, Deri Endeksi, Critic, CoCoSo Yöntemi ve Finansal Performans.

JEL Kodları: G30, L25, M41.

**ANALYSIS OF THE FINANCIAL PERFORMANCE BEFORE THE COVID-19
PANDEMIC AND DURING THE COVID-19 PANDEMIC OF THE BIST TEXTILE,
LEATHER INDEX ENTERPRISES USING THE CRITICAL-BASED COCOSO
METHOD**

Abstract

The textile sector is one of the sectors that has an important place in the Turkish economy because it contributes to employment and is intertwined with many sectors. Covid-19 pandemic period, both in the world and in Turkey, in the textile industry as in many sectors; Due to the long quarantine periods, it has caused some negativities such as decreased productivity in the workforce, significant increase in costs and disruptions in the logistics process. The purpose of the study is to evaluate the financial performances of the companies included in the Borsa Istanbul (BIST) Textile and Leather index before Covid-19 (2018-2019) and during the Covid-19 period (2020-2022). In the study, financial statements published by businesses on the Public Disclosure Platform (KAP) were used for performance evaluation. First, 10 financial ratios selected by using similar studies in the literature were calculated separately for each business. The Critic method was used to determine the criterion weights, and the CoCoSo method, one of the multi-criteria decision making (MCDM) methods, was used to determine the financial performance. According to the analysis result using the Critic method, the criterion with the highest importance weight in the 2018-2022 period was the equity turnover rate, while the criterion with the lowest importance weight was the net profit margin in 2018 and the current ratio in other years. In the analysis made with the CoCoSo method, when the financial performances of the companies included in the BIST textile and leather index are evaluated in general, before the pandemic and during the pandemic period; It has been determined that there is variability in the businesses that rank first, except for BLCYT, and that there is also variability in the businesses that rank at the bottom, except for DERIM and SKTAS. In addition, the financial performance rankings of the companies in other rankings also varied. When the 5-year period is evaluated in general, the first three places were BLCYT, YATAS and ARSAN, respectively, while the last three places were SKTAS, DERIM and MNDRS, respectively. In addition, during the pandemic period, the financial performance amounts of businesses decreased significantly compared to the pre-pandemic period.

Keywords: BIST Textile, Leather Index, Critic, CoCoSo Method and Financial Performance.

JEL Codes: G30, L25, M41.

CHATGPT'NİN MUHASEBE MESLEĞİNE VE MUHASEBECİLERE ETKİSİ: UYGULAMALAR VE SORUNLAR

Prof. Dr. Murat AZALTUN

Yalova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü
ORCID: 0000-0003-1892-3279, murat.azaltun@yalova.edu.tr

YMM Arzu AKTAŞ

Uludağ Üniversitesi, İktisat Bölümü, TÜRMOB-TESMER-SÜRGEM Eğitimci
ORCID: 0000-0002-7840-7922, arzuaktas1977@gmail.com

SMMM İsmail TEKBAŞ

Okan Üniversitesi, Muhasebe ve Denetim Bölümü
ORCID: 0000-0002- 6520-0754, tekbas333@hotmail.com

SABİHA Turgut GENÇ

Okan Üniversitesi, Muhasebe ve Denetim Bölümü, TÜRMOB-TESMER-SÜRGEM Eğitimci
ORCID: 0000-0002-3714-7829, sabihaturgutgenc@gmail.com

Özet

Muhasebe mesleği dijitalleşmeden en çok etkilenen mesleklerin başında gelmektedir. ChatGPT gibi yapay zekâ destekli araçlar, muhasebe mesleğini yeniden şekillendirmede kilit oyuncular olarak ortaya çıkmaktadır. ChatGPT, metin tabanlı sorulara insan benzeri yanıtlar oluşturmak için derin öğrenme algoritmalarını kullanan bir tür yapay zekâ modelidir. Makine öğrenmesi ve yapay zekaya dayanan program, büyük miktarda veriyi hızlı bir şekilde tarayabilmekte ve önemli eğilimleri belirleyebilmektedir. OpenAI şirketi tarafından geliştirilen bu yapay zekâ modeli, özellikle muhasebe mesleğinin dijital dönüşümünde göz ardı edilemeyecek bir potansiyele sahiptir. ChatGPT teknolojisi muhasebe mesleğindeki karmaşık görevleri basitleştirebilmekte ve süreçleri kolaylaştırmaktadır. ChatGPT kullanılarak muhasebe süreçlerinin verimliliği ve hızı artırılabilir. Aynı zamanda UFRS'nin kavramsal çerçevesindeki hedeflerden biri olan finansal raporların gerçeğe uygun hazırlanması sağlanabilir. Örneğin amortisman hesaplanması için gerekli olan faydalı ömür ve kalıntı değer hem kolay hem de gerçeğe yakın belirlenebilir. Bu da maddi duran varlığın defter değerine bilgi kullanıcılarının güvenini artırır.

ChatGPT gibi yapay zekâ araçlarını muhasebe uygulamalarına entegre etmek, teknolojik bir değişimden daha fazlasıdır; bu bir paradigma değişikliğidir. Bir şirketin performansını değerlendirmek için finansal verilerin analiz edilmesine ve bilinçli finansal kararların alınmasına ChatGPT yardımcı olabilir. ChatGPT yardımıyla gerçekleştirilecek olası gelir ve giderlerin etkin bir şekilde tahmini bütçedeki sapmaları minimum düzeye indirecektir. ChatGPT ile manuel olarak yapılan işlerde ve zaman alıcı olan görevlerde önemli ölçüde artırılmış verimlilik, artırılmış doğruluk ve azaltılmış hata oranı sağlanabilecektir.

Bu araştırmanın amacı; ChatGPT'nin muhasebe mesleğine ve muhasebecilerin yetenek setlerine etkilerini ortaya koyarak uygulamadaki fırsat ve zorlukların akademik zeminde tartışılmasıdır. Ayrıca çalışma ile ChatGPT'nin muhasebe mesleğinin sürdürülebilirliği ve dijital dönüşümüne katkısının anlaşılması ve meslek mensuplarının geleceğe hazırlanmasına yönelik öneriler sunulması da amaçlanmıştır.

Çalışma nitel bir araştırma olup içerik analizi yöntem olarak kullanılmıştır. ChatGPT'nin ilk versiyonu Kasım 2022'de piyasaya sürüldüğü için Google Scholar'da 2023 yılında yayınlanan İngilizce ve Türkçe makaleler taranmıştır. Temalar, literatürde yayınlanmış başlığında veya içeriğinde ChatGPT, muhasebe, muhasebe mesleği, muhasebe meslek mensupları kavramları yer alan makalelerin metinleri incelenerek belirlenmiştir. Çalışmada belirlenen temalardan bazıları; bütçe yapılması, mali tabloların hazırlanması, mali tabloların analizi, varlık ve yükümlülük unsurlarının ölçümüdür.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Muhasebenin Dijital Dönüşümü, ChatGPT, Yapay Zeka, Muhasebe Mesleği.

JEL Kodları: M41

THE EFFECT OF CHATGPT ON THE ACCOUNTING PROFESSION AND ACCOUNTANTS: PRACTICES AND PROBLEMS

Abstract

The accounting profession is among the foremost industries significantly impacted by digital transformation. Artificial intelligence-powered tools like ChatGPT are emerging as critical players in reshaping the accounting field. ChatGPT, a deep learning algorithm-based model utilizing natural language processing, generates human-like responses to text-based queries. The program efficiently scans vast data, leveraging machine learning and artificial intelligence to identify crucial trends. Developed by OpenAI, this AI model holds significant potential in the digital transformation of the accounting profession. The ChatGPT technology simplifies complex accounting tasks and streamlines processes. It can enhance the efficiency and speed of accounting procedures when employed, contributing to the accurate preparation of financial reports, a target within the conceptual framework of IFRS (International Financial Reporting Standards). For instance, determining useful life and residual value, critical for calculating depreciation, can be simplified, and made more accurate using ChatGPT. As a result, information users' confidence in the book value of property, plant, and equipment may increase.

Integrating artificial intelligence tools like ChatGPT into accounting practices represents more than a technological shift; it signifies a paradigm change. ChatGPT can aid in analyzing financial data to evaluate a company's performance and make informed financial decisions. Utilizing ChatGPT's assistance for effectively predicting potential revenues and expenses will minimize deviations from budgets. Integrating ChatGPT in manual and time-consuming tasks will significantly enhance efficiency, increase accuracy, and reduce error rates.

This research aims to discuss the impacts of ChatGPT on the accounting profession and accountants' skill sets and to examine the opportunities and challenges in its application academically. Furthermore, the study seeks to comprehend ChatGPT's contribution to the sustainability and digital transformation of the accounting profession and provide recommendations for preparing professionals for the future.

The study is qualitative research. Content analysis was used as a method. Since the initial version of ChatGPT was released in November 2022, English and Turkish articles published in 2023 were searched on Google Scholar. Themes were identified by analyzing the texts of articles containing terms like ChatGPT, accounting, accounting profession, and accounting professionals in their titles or contents. Some identified themes in the study include budgeting, financial statement preparation, financial statement analysis, and asset and liability components measurement.

Keywords: Digitization, Digital Transformation of Accounting, ChatGPT, Artificial Intelligence, Accounting Profession

JEL Codes: M41

FİNANSAL SÜREÇLERDE AKILLI DEVRİM: OTONOM MUHASEBE VE DENETİM

Onur Özevin

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-1347-5027, onurozevin@ibu.edu.tr

Özet

Otonom muhasebe ve denetim, geleneksel muhasebe yöntemlerinden farklı bir yaklaşım olarak; veri toplama, hesaplama, kayıt, raporlama ve analiz gibi tüm muhasebe süreçlerinin tamamen otomatikleştirilmiş şekilde insansız yönetimini ifade eder. Bu tür bir muhasebe yaklaşımı, hızlı ve doğru işlemleri sağlayarak verimliliği artırabilir, hataların ve insan müdahalesinden kaynaklanan potansiyel risklerin azaltılmasına yardımcı olabilir. Paydaş çıkarlarının gözetilmesi, tarafsızlık ve şeffaflık konularında katkı sağlayabilir. Bunun yanında otonom muhasebe sistemi özellikle veri güvenliği, algoritmik şeffaflık ve etik konular açısından riskler taşıyabilir. Ayrıca, insan müdahalesinin tamamen ortadan kalkması, bazı durumlarda ihtiyaç duyulan esneklik ve özelleştirme imkânını azaltabilir.

Çalışmada sistematik literatür taraması yöntemi izlenmiştir. Literatür araştırması ile ilgili kavramlar sentezlenmiş ve yeni bir kavram olarak “otonom muhasebe” kavramı açıklanmaya çalışılmıştır. Otonom muhasebe sistemi, devrim niteliğindeki dört yeni teknolojinin ürünü olarak yakın gelecekte gerçekleştirilebilir görünmektedir. Bunlar; büyük veri analitiği, yapay zeka algoritmaları, blok zincir ve akıllı sözleşmeler teknolojileridir. Büyük veri, farklı kaynaklardan farklı formatta verilerin hızla oluşturulması, depolanması ve anlık olarak alınmasını sağlar. Yapay zeka muhasebe sürecindeki görevleri ve işlevleri optimize etmek ve otomatikleştirmek için kullanılabilir. Parasal olayların içeriği akıllı sözleşmeler ile kodlanabilir, böylece işlemin niteliği belirlenmiş olur. Tüm kayıtlar blokzincir üzerinde tutularak değişmezlik ve şeffaflık kazanır.

“Otonom muhasebe” kavramını ilk defa ortaya atan bu çalışmanın amacı, otonom muhasebe sisteminin uygulanabilirliğini araştırmak ve muhasebe dünyasında tartışmaya açmaktır. Son yıllarda hızla ilerleyen ve yaygınlaşan muhasebe sürecindeki dijitalleşmenin son noktası olan otonom muhasebe sisteminin yakın gelecekte kullanılabilir olacağı öngörülmektedir. Özellikle e-vergi uygulamalarındaki dijitalleşme eğiliminin otonom muhasebe ve denetim sisteminin kullanımını teşvik edeceği değerlendirilmektedir. Sonuç olarak, otonom muhasebe ve denetim, finansal işlemleri daha hızlı, kesin ve güvenli hale getirerek geleceğin muhasebe yaklaşımı olarak ön plana çıkmaktadır. Ancak, teknolojik risklerin ve pratik zorlukların dikkatlice ele alınarak minimize edilmesi gerekmektedir. Bu alandaki ilerlemeler, finansal süreçlerin verimliliğini artıracak ve iş dünyasının dönüşümünü şekillendirme potansiyeli sahiptir. Gelecekteki çalışmalarda anket, uzman görüşü veya simülasyon yöntemleri yardımıyla araştırma derinleştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Dijital Finans, Otonom Muhasebe

JEL Kodları:M40, M41, M42

SMART REVOLUTION IN FINANCIAL PROCESSES: AUTONOMOUS ACCOUNTING AND AUDITING

Abstract

Autonomous accounting and auditing, as a distinct departure from traditional accounting methods, signifies the unmanned administration of all accounting processes such as data collection, calculation, recording, reporting, and analysis, completely automated. This accounting approach has the potential to enhance efficiency by enabling swift and accurate transactions, while also assisting in reducing errors and potential risks stemming from human intervention. It can contribute to stakeholder interests, impartiality, and transparency. However, the autonomous accounting system may carry risks in terms of data security, algorithmic transparency, and ethical considerations. Additionally, the complete elimination of human intervention could potentially limit the flexibility and customization required in certain instances.

The study adopts a systematic literature review methodology. Concepts related to the literature review have been synthesized, and the new concept of "autonomous accounting" has been elucidated. The autonomous accounting system appears to be achievable in the near future as a product of four revolutionary technologies: big data analytics, artificial intelligence algorithms, blockchain, and smart contracts. Big data enables rapid generation, storage, and real-time retrieval of data from diverse sources in various formats. Artificial intelligence can be harnessed to optimize and automate tasks and functions within the accounting process. The content of monetary events can be encoded through smart contracts, thereby determining the nature of the transaction. All records maintained on the blockchain gain immutability and transparency.

The primary aim of this study, which introduces the concept of "autonomous accounting," is to investigate its feasibility and stimulate discourse within the accounting domain. The recent rapid advancement and widespread adoption of digitalization in accounting processes suggest that the pinnacle of digitalization, i.e., the autonomous accounting system, is likely to become attainable in the near future. Particularly, the digitalization trend in e-tax applications is anticipated to incentivize the utilization of autonomous accounting and auditing systems. In conclusion, autonomous accounting and auditing stand out as the prospective accounting approach of the future, rendering financial transactions faster, more precise, and secure. However, careful attention must be paid to mitigating technological risks and practical challenges. Progress in this field holds the potential to elevate the efficiency of financial processes and shape the transformation of the business landscape. Future research should delve deeper through methods such as surveys, expert opinions, or simulation techniques.

Keywords: Artificial intelligence, digital finance, autonomous accounting

JEL Codes: M40, M41, M42

POLİTİK PAZARLAMA UYGULAMASI VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

Dr. Öğr. Üyesi Hülya ÇAĞIRAN KENDİRLİ

Hitit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü

ORCID: 0000-0002-1526-0337, hulyacagirankendirli@hitit.edu.tr

Özet

Devlet işlerinin yürütülebilmesi için halkın rızası gerekmektedir. Dolayısıyla siyasi partilerin iktidara gelebilmesi için kamuoyunun kabul edeceği kişi ve politikaları ile oy veren kitlenin bir alışverişinin olması gerekmektedir. Her iki tarafın da karı maksimize etmek amacıyla gerçekleştirdiği bu alışveriş, politik pazarlamayı gündeme getirmektedir. Bu paylaşımda, halkın onayını almak için sunulan kişi, hedef ve politikaların hedef kitle tarafından benimsenmesi, siyasal mücadelenin siyasal pazarlama anlayışıyla ele alındığını göstermektedir. Politik pazarlama, bir siyasi partinin veya adayın potansiyel seçmenlerine uygun olmasını sağlamak, siyasi partinin veya adayın mümkün olan en fazla sayıda seçmen ve o hedef kitledeki her seçmen tarafından tanınmasını sağlamak, kendilerini rakiplerden ayırmak ve en az çabayla seçimi kazanmak için gereken oyu almak anlamına gelmektedir. Siyasi partiler, bu faaliyetlerin yürütülebilmesi için, finansal kaynaklara da ihtiyaç duymaktadır. Bu finansal kaynaklar, kamu kaynakları olabildiği gibi, özel şahıs ve kurumların sağladığı kaynaklar ya da kamu tüzel kişiliklerinin sağladığı menfaatler olabilmektedir. Seçimlerin gerçekten demokratik olabilmesi için öncelikle “özgür ve adil” olması gerekiyor. “Serbest ve adil” seçimler kavramının çok geniş bir anlamı var. Çeşitli uluslararası kuruluşlar bunun için çok sayıda kriter geliştirmiştir. Bu kriterlerin önemli bir kısmı seçimlerin finansmanı ile ilgilidir. Türkiye’de seçim faaliyetlerinin finansmanına ilişkin çeşitli yasal düzenlemeler bulunmasına rağmen halen pek çok noktada sorunlu alanlar bulunmaktadır. Bu çalışmada genel olarak, siyasi partilerin, kendilerini ve adaylarını pazarlamada kullandıkları kaynaklar derleme şeklinde analiz edilecektir. Çalışmada kullanılan veriler, siyasi partilerin internet veri tabanlarından ve Yüksek Seçim Kurulu verilerinden derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Politik Pazarlama, Politik Pazarlama Uygulaması, Politik Pazarlama Finansman Kaynakları

Jel Kodları: M31, M37, M39

POLITICAL MARKETING APPLICATION AND FINANCIAL SOURCES

Abstract

The consent of the people is required for the conduct of state affairs. Therefore, in order for political parties to come to power, there must be an exchange between the people and their policies that the public will accept and the voting public. This transaction, which is carried out by both parties in order to maximize profit, brings political marketing to the agenda. In this post, the adoption of the people, goals and policies presented to gain public approval by the target audience shows that the political struggle is handled with the understanding of political marketing. Political marketing means ensuring that a political party or candidate is suitable for potential voters, ensuring that the political party or candidate is known by as many voters as possible and every voter in that target audience, distinguishing themselves from competitors and getting the votes needed to win the election with the least effort. Political parties also need financial resources to carry out these activities. These financial resources can be public resources, resources provided by private individuals and institutions, or benefits provided by public legal entities. For elections to be truly democratic, they must first be "free and fair". The concept of "free and fair" elections has a very broad meaning. Various international organizations have developed numerous criteria for this. An important part of these criteria is related to the financing of elections. Although there are various legal regulations regarding the financing of election activities in Turkey, there are still problematic areas at many points. In this study, the resources used by political parties in marketing themselves and their candidates will be analyzed as a compilation. The data used in the study was compiled from the internet databases of political parties and the Supreme Election Council data.

Key Words: Political Marketing, Political Marketing Application, Political Marketing Financing Sources

Jel Codes: M31, M37, M39

VADE YAPISINA GÖRE BORÇLULUĞUN FİRMA İSTİHDAMI İLE İLİŞKİSİ: KISA VE UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

Dr. Huzeyfe Torun

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

ORCID: 0000 0002 3209 9047, huzeyfe.torun@tcmb.gov.tr

Özet

Firmaların büyüme dinamiklerinde finansman önemli bir rol oynamakla birlikte limit, maliyet, para birimi ve vade gibi açılardan farklı nitelikteki finansman türlerinin firma performansı ile ilişkisi farklılaşabilmektedir. Bu çalışmada firma borçluluğu ile firma istihdamı arasındaki ilişkinin borçluluğun vade yapısına göre nasıl farklılaştığı incelenmektedir. Bu inceleme yapılırken toplam yabancı kaynaklar içindeki uzun vadeli yabancı kaynaklar, toplam finansal borçlar içindeki uzun vadeli borçlar ve toplam banka kredileri içindeki uzun vadeli banka kredileri birbirine alternatif açıklayıcı değişkenler olarak kullanılmış; bu değişkenlerin firma istihdamına ve istihdam büyümesine etkisi sabit etkiler panel veri analizi ile tahmin edilmiştir. Ampirik analizlerde imalat sanayii firmaları (NACE 10-33 sektörleri) ele alınmış; firma seviyesinde varlık ve yükümlülüklerinin detaylarını içeren bilanço verisi, gelir tablosu verisi ve firmanın yıl sonu kayıtlı istihdamını içeren veriler 2009-2021 dönemi için birleştirilmiştir. Mikro veri ile yapılan regresyon analizleri için birleştirilen veri setinden net satışları, maddi duran varlıkları ve varlıklarından herhangi biri 1000 değerinin altında olan firma-yıl gözlemleri ve kayıtlı istihdamı 5 ve altında olan firma-yıl gözlemleri düşürülmüştür. Böylece görece istikrarlı bir şekilde bilanço verisi bulunan ve faaliyetinde süreklilik olan firmalara yoğunlaşmıştır. Firmaların geçmiş dönem istihdam, net satış, varlık ve maddi duran varlıkları gibi özelliklerinin de kontrol edildiği regresyon analizleri benzer firmalar arasında uzun vadeli borçlarının toplam borcu içindeki oranı daha yüksek olan firmaların istihdamlarının ve istihdam büyümelerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonuç her üç açıklayıcı değişken tanımları için de geçerlidir. Bu sonuçların sağlamlığı alternatif örneklem ve yöntemlerle test edilmiştir. Uzun vadeli borç oranının süregelen değişken olarak ele alındığı ana sonuçlara ek olarak uzun vadeli borçlarının toplam borçları içindeki oranı yüzde 10'dan veya yüzde 20'den fazla olan firmalar kukla değişken ile tanımlandığında da bu kukla değişken ile istihdam ve istihdam büyümesi arasında pozitif ilişki saptanmaktadır. Son olarak regresyon analizlerinin uygulandığı örneklem çalışan sayısı 10'dan büyük firmalara kısıtlandığında yine benzer ilişki ve örüntüler tespit edilmektedir. Tam anlamıyla nedensel bir ilişki tespit etme iddiası olmayan bu çalışma bir yandan firma bilançolarında yer alan yabancı kaynakların alt kalemlerinin önemine bir yandan da firma istihdam davranışlarına ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İstihdam, Vade Yapısına Göre Borçluluk, Uzun Vadeli Finansman

JEL Kodları: J23, G32, L25

THE THE RELATIONSHIP BETWEEN FIRM LIABILITIES AND FIRM EMPLOYMENT: SHORT AND LONG TERM LIABILITIES

Abstract

Although financing plays an important role in the growth dynamics of firms, the relationship between financing and firm performance differs across financing qualities such as limit, cost, currency and maturity. This study analyzes how the relationship between firm indebtedness and firm employment differs according to the maturity structure of indebtedness. Long-term liabilities in total liabilities, long-term financial liabilities in total financial liabilities and long-term bank loans in total bank loans are used as alternative explanatory variables and the effects of these variables on firm employment and employment growth are estimated using fixed effects panel data analysis. In the empirical analyses, manufacturing industry firms (NACE 10-33 sectors) are considered; balance sheet data including the details of firm-level assets and liabilities, income statement data and year-end registered employment of the firm are combined for the period 2009-2021. For regression analyses with micro data, firm-year observations with net sales, tangible fixed assets or total assets below 1000 and firm-year observations with registered employment of 5 or less were dropped from the sample of analysis. Thus, we concentrated on firms with relatively stable balance sheet data and continuity in their operations. Regression analyses controlling for firms' characteristics such as past employment, net sales, assets and tangible fixed assets show that among similar firms, those with a higher ratio of long-term debt to total debt have higher employment and employment growth. This result is valid for all three explanatory variable definitions. The robustness of these results is tested with alternative samples and methods. In addition to the main results where the long-term debt ratio is treated as a continuous variable, when firms with long-term debt to total debt ratios of more than 10 per cent or more than 20 per cent are defined with a dummy variable, a positive relationship is found between this dummy variable and employment and employment growth. Finally, when the regression sample is restricted to firms with more than 10 employees, similar relationships and patterns are found. This study, which does not claim to identify a fully causal relationship, sheds light on the importance of the sub-items of liabilities in firm balance sheets on the one hand and firm employment behaviour on the other.

Keywords: Employment, Maturity Structure Of Debt, Long Term Financing

JEL Codes: J23, G32, L25

PANDEMİ VE DEPREM DÖNEMLERİNDE İŞGÜCÜ PİYASASINDA KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİ VE FİNANSMANI

Muhammet Enes Çıraklı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
ORCID: 0000-0001-6391-8466, enes.cirakli@metu.edu.tr

Dr. Huzeyfe Torun

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
ORCID: 0000 0002 3209 9047, huzeyfe.torun@tcmb.gov.tr

Özet

Kısa çalışma ödeneği genel ekonomik, sektörel ve bölgesel kriz durumlarında işyerindeki çalışma süresinin önemli oranda azaltılması neticesinde finansmanı İşsizlik Sigortası Fonu'ndan (İSF) sağlanan bir ödenektir. Özellikle ekonomik darboğaz ve doğal afet neticesinde sıkıntıya giren işyerlerinde iş ilişkisinin tamamen kopmasını engelleyen bir mekanizma olarak değerlendirilen kısa çalışma ödeneği birçok ülke tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada pandemi ve deprem dönemlerinde kısa çalışma ödeneğinin nasıl bir rol oynadığına, istihdam üzerindeki etkisine ve ödeneğin finansmanına yönelik tartışmalara yer verilmiştir. Pandeminin başlamasıyla birlikte Türkiye'de COVID-19 gerekçeli başvuruların kabulüyle ilgili süreç hızlandırılmış, kısa çalışma hak kazanma kriterleri kolaylaştırılmış ve kısa çalışma ödeneği hak edemeyen kişilere nakdi ücret desteği sağlanmıştır. Bu durum, gelirleri işveren, işçi ve merkezi yönetim bütçesi (MYB) tarafından ödenen primlerle finanse edilen İSF'nin gelir-gider durumunu geçici olarak kötüleştirmiş ve fonun nominal olarak erimesine neden olmuştur. Bununla birlikte, kayıtlı istihdamda yer alan bireylerin işyeri ile olan ilişkileri koparılmayarak istihdamdaki toparlanma hızlı gerçekleşmiş ve MYB'ye ilave bir finansman yükü getirmemiştir. Pandemideki uygulama kadar yoğun olmasa da Kahramanmaraş depremlerinden etkilenen illerde de deprem sonrasında kısa çalışma yaygın bir şekilde uygulanmıştır. Hem uluslararası hem de Türkiye örnekleri istihdamın devamı ve işyerinin sürekliliği açısından kısa çalışma ödeneğinin önem arz ettiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Emeğin finansmanı, işgücü piyasası, İSF, kısa çalışma ödeneği.

SHORT-TIME WORK ALLOWANCE AND ITS FINANCE IN PANDEMIC AND EARTHQUAKE PERIODS IN TÜRKİYE

Abstract

Short-time working allowance is a payment financed by the Unemployment Insurance Fund (UIF) as a result of the significant reduction of working time in the workplace in cases of general economic, sectoral and regional crisis. The short-time working allowance, which is considered as a mechanism that prevents the complete rupture of the business relationship, is widely used by many countries, especially in workplaces that suffer as a result of economic bottlenecks and natural disasters. In this study, discussions on the role of the short-time working allowance in the pandemic and earthquake periods, its effect on employment and the financing of the allowance are explained. With the onset of the pandemic, the process regarding the acceptance of applications for COVID-19 reasons in Turkey was accelerated, the eligibility criteria for short-time work were facilitated, and cash wage support was provided to people who could not qualify for short-time work allowance. This situation temporarily worsened the income-expenditure situation of ISF, whose revenues were financed by premiums paid by employers, workers and the central government budget (CMB), and caused the fund to decline in nominal terms. However, the relations of individuals in formal employment with the workplace were not severed, and the recovery in employment was rapid and did not impose an additional financial burden on CMB. Although its usage was not as intense as the practice in the pandemic, short-time work allowance was widely applied after the earthquake in the provinces affected by the Kahramanmaraş earthquakes. Both international and Turkish examples show that short-time working allowance is important for the continuation of employment and the continuity of the workplace.

Key Words: Labor financing, labor market, unemployment insurance fund, short-time working allowance.

DİĞİTAL EVREN “METAVERSE” PLATFORMLARINDAKİ İŞLEMLERİN MUHASEBE BİLİMİNE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Nisa Kıymet ŞAHİN

Balıkesir Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-3930-041X, nisasahin@balikesir.edu.tr

Özet

Teknoloji dünyasında son zamanlarda en çok konuşulan konulardan biri “Metaverse”. Metaverse içinde bulunduğumuz fiziksel dünyanın ötesinde 3 boyutlu sanal bir evreni ifade etmek için kullanılmaktadır. Dijital ortamda kurulacak bu yeni dünya düzeninin artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik, hologramlar gibi teknolojilerle fiziksel dünya ile de etkileşimde olacağı söylenmektedir.

Bugün için bir Metaverse’ün varlığını söyleyemeyiz. Ancak Facebook, Microcoft, Nvidia Omniverse gibi pek çok teknoloji firması kurulması planlanan bu sanal dünyanın yapı taşlarını oluşturmaya başladılar. Son zamanlarda H&M, Balenciaga, Gucci, Dolce&Gabbana, Louis Vuitton, Burberry, Ralph Lauren, Vans, Nike, Adidas, Charli Cohen, Samsung, Hyundai, Ferrari, Coca Cola, McDonald’s, Chipotle, Wendy’s, Clinique, Dyson gibi dünyaca ünlü markalar ve şirketler teknolojik gelişmelerle birlikte hedef kitlelerine ulaşabilmek ve dijital ortamda fark yaratabilmek için pazarlama şeklini değiştirerek Metaverse’e yönelmektedir. Ve her geçen gün yeni Metaverse planlarını tüm dünya ile paylaşmaktadırlar. Geleceğin interneti olarak da tanımlanan Metaverse evreninin pazarlama, finans, moda, sanat, eğitim, ticaret, tarım, tıp, savunma, lojistik gibi daha pek çok sektörün içinde olacağı platformlar olması bekleniyor.

Metaverse; 5G, bulut bilişim, bilgisayarla görme, blok zinciri, yapay zekâ vb. en gelişmiş teknolojileri bütünleştirir ve video oyunları, sanat, iş gibi birçok alanda uygulamalar içermektedir. Metaverse platformları, blok zincir teknolojisiyle beraber sanal kripto para birimlerini sanal evrende kullanabilme imkanı ve böylece sanal ekonominin oluşturulmasına zemin hazırlamaktadır.

Metaverse platformunun ticari amaçlı kullanılmaya başlanmasıyla şirketlerin gelecekte yüksek tutarlarda kazanç yaratma ihtimalinin olması, meta evren dahilinde elde edilen kazançların gerçek dünya para birimine çevrilebilir olması nedenleriyle muhasebe bilimini etkileyeceği oldukça açıktır. Meta evrende muhasebe meslek mensuplarının veya muhasebe firmalarının meta evrendeki etkinliklerinin artırılması ve meta evrende gerçekleştirilen işlemler sonucunda elde edilen kazanç veya kayıpların muhasebeleştirilmesi ve vergilendirilmesi konularında düzenlemelerin yapılmasının gerekliliği söz konusudur.

Bu çalışmada; son zamanlarda popüleritesi artan metaverse kavramı ve metaverse’e yatırım yapan dünyaca ünlü şirketlerin bu platformlardaki girişimleri araştırılmıştır. Dolayısıyla metaverse’deki ticari işlemlerin muhasebe bilimine ve muhasebe meslek mensuplarının iş ve işlemlerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Sanal evrenin geleceği kaçınılmaz ise, muhasebe biliminin de bu yeni dünya düzenine adapte olabilmesi için hızlı hareket etmesi, uluslararası alanda yasal boşluklardan kaynaklanan risklere karşı yasal düzenlemelerin yapılması gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Metaverse, Muhasebe Bilimi, Kripto varlık.

JEL Kodları: H20, M40, H29.

THE EFFECT OF PROCESSES ON THE DIGITAL UNIVERSE "METAVERSE" PLATFORMS ON ACCOUNTING SCIENCE

Abstract

One of the most talked about topics in the technology world lately is “Metaverse”. Metaverse is used to express a 3-dimensional virtual universe beyond the physical world we live in. It is said that this new world order to be established in the digital environment will interact with the physical world with technologies such as augmented reality, virtual reality and holograms.

We cannot say that a Metaverse exists today. However, many technology companies such as Facebook, Microcoft, Nvidia Omniverse have started to create the building blocks of this virtual world, which is planned to be established. Recently, world-famous brands such as H&M, Balenciaga, Gucci, Dolce&Gabbana, Louis Vuitton, Burberry, Ralph Lauren, Vans, Nike, Adidas, Charli Cohen, Samsung, Hyundai, Ferrari, Coca Cola, McDonald's, Chipotle, Wendy's, Clinique, Dyson and With technological developments, companies are turning to Metaverse by changing their marketing style in order to reach their target audience and make a difference in the digital environment. And every day, they share their new Metaverse plans with the whole world. The Metaverse universe, which is also defined as the internet of the future, is expected to be platforms in which many sectors such as marketing, finance, fashion, art, education, trade, agriculture, medicine, defense and logistics will be included.

Metaverse; 5G, cloud computing, computer vision, blockchain, artificial intelligence, etc. It integrates the most advanced technologies and includes applications in many fields such as video games, art, business. Metaverse platforms, together with blockchain technology, provide the opportunity to use virtual cryptocurrencies in a virtual environment and thus lay the groundwork for the creation of a virtual economy.

It is quite clear that with the commercial use of the Metaverse platform, companies are likely to generate high amounts of income in the future and that the earnings obtained within the metaverse can be converted into real world currency, which will affect the science of accounting. In the meta universe, it is necessary to make regulations on increasing the activities of accounting professionals or accounting firms in the meta universe and accounting and taxation of the gains or losses obtained as a result of the transactions carried out in the meta universe.

In this study; The concept of metaverse, which has recently become more popular, and the attempts of world-famous companies that invest in metaverse on these platforms have been investigated. Therefore, it is aimed to examine the effects of commercial transactions in the metaverse on accounting science and the work and transactions of accounting professionals. If the future of the virtual universe is inevitable, it has been emphasized that accounting science should act quickly in order to adapt to this new world order, and legal arrangements should be made against the risks arising from legal gaps in the international arena.

Keywords: Metaverse, Accounting Science, Crypto Asset.

JEL Codes: H20, M40, H29.

DİJİTAL PARA VE ULUSLARARASI PARA SİSTEMİNDE DİJİTAL PARANIN YERİ

Dr. Öğr. Üyesi Fatih ÇİFTÇİ

Yozgat Bozok Üniversitesi, İ.İ.B.F., İktisat Bölümü
ORCID: 0000-0001-8782-5408, fatih.ciftci@yobu.edu.tr,
fatih.ciftci.email@gmail.com

Özet

Tarihsel süreçte, genel olarak mal-para, emanet-para ve fiat-para olmak üzere 3 ana merhaleden geçen para sistemi, son yıllarda yeni bir dönüşümün eşiğine gelmiş gibi gözükmektedir. Bu dönüşüm, esasen bilişim ve iletişim teknolojilerindeki şaşırtıcı gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan “dijital para devrimi” olarak adlandırılabilir. Herhangi bir fiziki özelliği olmayan (soyut) ve yalnızca elektronik ortamda üretilen, dağıtılan, saklanan ve kullanılan bir iktisadi varlığı temsil eden dijital para, 2 temel kategoriye ayrılabilir: Kripto para ve merkez bankası dijital parası (CBDC). Kripto para, piyasa değerindeki dalgalanmalar bakımından “pür (istikrarsız) kripto para (bir tür fiat-para)” ve “istikrarlı kripto para (bir tür emanet-para)” olmak üzere 2 farklı biçimde ortaya çıkmaktadır. CBDC ise, teorik olarak, perakende ve/veya toptan para piyasalarında, fiat-para sistemi çerçevesinde işlem görme özelliği taşır. Genel bir ifadeyle, kripto paralar “merkeziyetsiz” bir yapı içerisinde “dağıtık defter teknolojisi”ne dayalı olarak ve “anonimite” esasına göre üretilip transfer edilirken, CBDC “merkezi” bir üretim, kayıt ve yönetim sistemine tabidir. Günümüzde, dijital para, türüne göre, nakit formdaki geleneksel paranın 3 temel fonksiyonundan ya hiçbirine sahip değildir, ya da sadece 1 veya 2'sine sahiptir. Kripto paralar, geleneksel fiat-paralar gibi, finansal yatırım aracı olarak kullanılabilir. Bununla birlikte, özellikle pür kripto para cinsinden yapılan yatırımların ortalama risk düzeyi, geleneksel yatırım modellerine göre oldukça yüksektir.

Bu çalışmanın temel amacı, yukarıda kısaca tanıtılmaya çalışılan dijital paranın, mevcut uluslararası para sistemini (UPS) yeniden şekillendirip şekillendirmediğini veya ona bir alternatif oluşturup oluşturmadığını tartışmaktır. UPS, ulusal ekonomileri ödemeler, sermaye akımları ve döviz kurlarının belirlenme biçimleriyle birbirlerine bağlayan unsurlar bütünü olarak tanımlanabilir. 1944 yılında 44 ülkenin girişimleri sonucunda kurulan Bretton Woods sistemi, UPS'nin tarihsel gelişimi bakımından önemli bir kilometre taşı teşkil eder. Temelinde altın-bazlı bir “emanet-para” sistemine tabi olan Bretton Woods süreci, ABD'nin dünya ekonomisi, ticareti ve siyasetindeki rolüne ve ABD finansal piyasalarının gelişmişliğine bağlı olarak, ABD dolarının (USD) anahtar para olma özelliği kazanmasını sağlamıştır. 1971'de bu sistem fiilen terkedilmiş ve “fiat-para” sistemine geçilmiş olmasına rağmen, USD'nin hâkim uluslararası para birimi olma özelliği (“görevde-olma” avantajının katkısıyla) günümüze dek devam edegelmiştir. Ayrıca, bilhassa 1973'ün başlarından itibaren, dünya çapında, sabit döviz kuru düzenlemelerinden dalgalı kur rejimi uygulamalarına geçişler de başlamıştır. Dolayısıyla, günümüzdeki UPS, büyük ölçüde dolar-standardına ve dalgalı kur rejimine dayalı bir sistem olarak özetlenebilir.

Dijital paranın UPS'deki yeri bağlamında, öncelikle başlıca kripto paraların toplam piyasa değeri, toplam dünya geniş para arzı veya gayrisafi hâsılası ile karşılaştırılabilir. Bu yönde yapılan güncel bir karşılaştırma net olarak göstermiştir ki, birinci değişkenin ikinci veya üçüncü değişken içerisindeki payı ihmal edilebilecek kadar düşüktür. Buna göre, UPS'nin böyle bir finansal üründen önemli ölçüde etkilenmesi (en azından şimdilik) pek mümkün gözükmemektedir. Öte yandan, her ne kadar günümüzde pek çok ülkenin CBDC alanında araştırma & geliştirme faaliyetlerinde bulunduğu belirtiliyor olsa da, CBDC'nin tam manasıyla yürürlükte olduğu veya pilot olarak uygulandığı ülke sayısı henüz epeyce sınırlıdır. Ulusal CBDC uygulamalarının yaygınlaştığı varsayılrsa bile, küresel ölçekte kullanılmaya elverişli, yüksek güvenilirlikli ve dizaynı konusunda üzerinde uzlaşıya varılan (içsel olarak uyumlu) bir işlem platformu oluşturulmadığı sürece, UPS'nin bu yoldan etkileneneğini düşünmek de güçtür. Ayrıca, gelişmiş ve büyük ekonomilerde CBDC'ler ulusal para birimleri baz alınarak üretildiği ve dijital para ikamesi olanağı kısıtlandığı müddetçe, mevcut dalgalı döviz kuru düzenlemelerinde bu kanaldan belirgin bir değişim olması beklenmez. Yapılan araştırma ve tahlillere göre, dijital para uygulamalarının, mevcut durumda veya yakın gelecekte UPS'nin temel yapıtaşlarını yeniden şekillendirme potansiyeline sahip olmadığı ileri sürülebilir. Elbette ki, bu çıkarsama, dijital paranın gündemdeki yerini kaybedeceği manasına gelmemektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Teknoloji, Paranın Fonksiyonları, Merkez Bankası, Uluslararası Para Sistemi

JEL Kodları: E42, E44, F20, F33, G15

DIGITAL CURRENCY AND ITS PLACE IN THE INTERNATIONAL MONETARY SYSTEM

Abstract

The monetary system that has generally gone through three main phases in its history, which can be contextualized as the commodity-money, representative-money, and fiat-money systems, seems to have arrived at the edge of a new transformation in recent times. This transformation can be defined as the “digital currency revolution” which has come into existence basically due to the surprising developments in information and communication technologies. The digital currency does not have any physical characteristic, i.e., is intangible in nature, and represents an economic asset that is generated, distributed, stored, and used only in the electronic environment. It can be broken down into two main categories: the cryptocurrency and the central bank digital currency (CBDC). The cryptocurrency comes in two different varieties considering the fluctuations in its market value: the “plain (unstable) cryptocurrency (which is some kind of fiat-money)” and the “stablecoin (which is some kind of representative-money). On the other hand, the CBDC does, in theory, have the feature of being transacted in retail and/or wholesale money markets within the context of a fiat-money system. Generally speaking, the CBDC is subject to a “centralized” production, record-keeping, and management system whereas cryptocurrencies are minted, mined, and transferred within a “decentralized” structure relying on the “distributed ledger technology”, and on the basis of “anonymity”. The digital currency, at the present time, carries either one or two of the three main functions of the traditional cash money, or none of them, depending on its type. As is the case with traditional fiat currencies, cryptocurrencies can be used as a tool for financial investment. The average level of risk incurred as a result of investing especially in plain cryptocurrencies, however, is quite high relative to the traditional investment models.

This study mainly aims at discussing whether the digital money that is introduced above briefly is reshaping the current international monetary system (IMS) or constitutes an alternative for it. One can describe the IMS as being composed of a set of elements that tie national economies together by way of payments, capital flows, and the manners in which foreign exchange rates are determined. The Bretton Woods system that was established as a result of the attempts of 44 countries in 1944 constitutes a crucial milestone regarding the historical progress of the IMS. The Bretton Woods period was fundamentally subject to the “representative-money system” with the gold being the underlying asset, and enabled the US dollar (USD) to gain the key currency status depending on the role of the USA in the world economy and politics, and in the international trade, as well as on the development level of its financial markets. The dominant international currency status of the USD has been preserved to date (with the help of its “incumbency” advantage) despite the fact that the Bretton Woods system was virtually abolished in 1971 and the “fiat-money” system has been put into practice since then. Moreover, many countries around the world have begun to adopt floating exchange rate regimes, leaving the pegged exchange rate arrangements, especially since the beginning of 1973. One can therefore summarize the current IMS as a system that essentially relies upon the dollar-standard and the floating exchange rate regime.

When it comes to evaluating the place of the digital money in the IMS, it would be helpful to compare, at the outset, the current total market value of the major cryptocurrencies with the world’s current total broad money supply or gross product. Such a comparison has clearly shown that the share of the first variable in the second or the third one is negligibly low. Accordingly, it can be stated that it does not seem to be possible (at least for the time being) for the IMS to be affected by such a financial instrument considerably. On the other hand, the number of countries wherein the CBDC is put into effect thoroughly or is being implemented as a pilot project is rather limited as of yet even though it is being mentioned that many countries from all around the world are carrying out research & development activities related to it. It would be hard to imagine that the IMS could be influenced by this mechanism even under the assumption that the national CBDC implementations become widely prevalent across the globe unless a transaction platform that is suitable to use globally, is highly secure, and has a commonly agreed upon design (an interoperable one) is developed. Furthermore, the present floating exchange rate arrangements are not expected to change markedly via this channel, provided that the CBDCs are issued on the basis of local currency units and the scope for the digital currency substitution is restricted in developed and large economies. Based on the research and analyses conducted, it can be argued that digital currency implementations do not have the potential to reshape the core building blocks of the IMS either at present or in the near future. This inference, of course, does not mean that the digital currency will be taken off the agenda.

Keywords: Financial Technology, Functions of Money, Central Bank, International Monetary System

JEL Codes: E42, E44, F20, F33, G15

TEDARİK ZİNCİRİ FİNANSMANINDA BLOKZİNCİR (BLOCKCHAIN) TEKNOLOJİSİNİN KULLANILABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN LİTERATÜR İNCELEMESİ

Dr. Öğr. Üyesi CebraİL MEYDAN

Adnan Menderes Üniversitesi, Söke İşletme Fakültesi
ORCID: 0000-0002-5747-646X, cmeydan@adu.edu.tr

Özet

2008 finansal krizine kadar hem teoride hem de uygulamada tedarik zinciri yönetimi, çoğunlukla malzeme ve bilgi akışlarını incelemeye ve optimize etmeye odaklanmış, finansal akışları anlamaya çok az ilgi göstermiştir. Bu eğilim, bankalardan ve finansal kurumlardan alınan kredilerin çok sert bir şekilde gerilediği Eylül 2008 finansal krizinden sonra değişmiş ve tedarik zinciri finansmanı daha kritik öneme sahip olmuştur. Firmalar, tedarik zinciri ortakları ve finansal kurumlarla iş birliği içinde finansal akışları yönetmenin faydalarını fark etmeye ve finansal tedarik zincirlerini güçlendirmek için gelişmiş yöntemler aramaya başladılar. Bu arayışlar, finansal tedarik zinciri yönetimi (FTZY) veya yaygın kullanımıyla tedarik zinciri finansmanı (TZF) kavramının ortaya çıkmasını sağladı. Covid-19 salgını döneminde ise, yerleşik kâğıt esaslı ticaret ve tedarik zinciri finans sistemlerinin güvenlik açıkları ortaya çıkmaya başladı. Bu aşamada dijital dönüşüm, güvenlik açıklarından kaynaklı uluslararası ticaretteki uyuşmazlıkları azaltma iddiasıyla ortaya çıktı.

Blokzincir teknolojisi, ademi merkeziyetçi (merkezin yokluğu /merkezi olmayan) ve değişmezlik özelliklerine sahiptir. Blokzincir teknolojisi ortaya çıktığından beri geniş ilgi gördü ve bulut bilişim (Cloud computing), yüksek hızlı internet, nesnelerin interneti ve büyük veriden (big data) sonra en umut verici gelişme ve en devrimci teknoloji olarak kabul edilmektedir. Bu sebeple, bugün dünya çapında bir blokzincir teknolojisi uygulama furysı başlamıştır. Tedarik zinciri finansmanı, çok taraflı, nispeten kapalı bir sistemdir ve destekleyici faktörler olarak kontrol edilebilir ve güvenilir veriler gerektirir. Bu açıdan, blokzincir teknolojisi ile birleştirmek için büyük bir potansiyele sahiptir. Blokzincir teknolojisinin tedarik zinciri finansmanı alanında uygulanması, tedarik zinciri finansmanının geliştirilmesindeki sorunlara yeni çözümler üretebilir. Bu sebeple, blok zincir teknolojisinin tedarik zinciri finansmanında kullanılabilirliğine ilişkin araştırmalar, yeni bir odak noktası haline gelmiştir.

Bu çalışmanın amacı, tedarik zinciri finansmanı sistemlerinde dijitalleşmeye yönelik bir araç olarak blokzincir teknolojisinin kullanılabilirliğine ilişkin geliştirilen son teknoloji uygulamalarının ve akademik / teorik bakış açılarının bir bibliyografik incelemesini sunmaktır.

Çalışmada, blokzincir teknolojisinin tedarik zinciri finansmanına uygulanmasına ilişkin mevcut literatür incelenmiştir. İncelenen çalışmaların çoğunluğu, blokzincir teknolojisinin doğasından kaynaklı zorluklar bir yana bırakılırsa uygulanması durumunda, tedarik zinciri finansmanının gelişimi için yeni bir kapı açacağını ve tedarik zinciri finansmanının güçlü ve sağlıklı gelişimini destekleyeceğini ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tedarik Zinciri Finansmanı, Finansal Tedarik Zinciri, Blokzincir Teknolojisi

JEL Kodları: G2, G3, G32

LITERATURE REVIEW ON THE FEASIBILITY OF USING BLOCKCHAIN TECHNOLOGY IN SUPPLY CHAIN FINANCE

Abstract

Until the financial crisis of 2008, supply chain management, both in theory and practice, focused mainly on studying and optimising material and information flows, with little interest in understanding financial flows. This trend changed after the financial crisis of September 2008, when credit from banks and financial institutions declined sharply and supply chain finance became more critical. Companies began to see the benefits of managing financial flows in collaboration with supply chain partners and financial institutions, and sought better ways to strengthen their financial supply chains. This search led to the emergence of the concept of Financial Supply Chain Management (FSCM) or, more commonly, Supply Chain Finance (SCF). During the Covid-19 pandemic, the vulnerabilities of established paper-based trade and supply chain finance systems began to emerge. At this stage, digital transformation emerged with the claim of reducing disputes in international trade due to security vulnerabilities.

Blockchain technology has the characteristics of decentralisation and immutability. Since its emergence, blockchain technology has attracted wide attention and is considered to be the most promising development and the most revolutionary technology after cloud computing, high-speed internet, internet of things and big data. For this reason, the application of blockchain technology has become increasingly popular around the world. Supply chain finance is a multilateral, relatively closed system that requires controllable and reliable data as a supporting factor. In this respect, it has great potential to be combined with blockchain technology. The application of blockchain technology in the field of supply chain finance can provide new solutions to problems in the development of supply chain finance. For this reason, research on the applicability of blockchain technology in supply chain finance has become a new focus.

The purpose of this study is to present a bibliographic review of the state-of-the-art applications and academic/theoretical perspectives developed on the usability of blockchain technology as a tool for digitization in supply chain finance systems.

The study reviews the existing literature on the application of blockchain technology to supply chain finance. The majority of the reviewed studies argue that blockchain technology, if implemented, will open a new door for the development of supply chain finance and will support the strong and healthy development of supply chain finance, regardless of its inherent challenges.

Keywords: Supply Chain Finance, Financial Supply Chain, Blockchain Technology

JEL Codes: G2, G3, G32

TARİHİN UNUTMAK İSTEDİĞİ AYIBIN MUHASEBESİ: RAHATLATICI KADINLAR

Prof. Dr. Süleyman YÜKÇÜ

Dokuz Eylül Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-1514-5953, suleyman.yukcu@deu.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. Selda KORGA

Ege Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-8868-0957, selda.korga@ege.edu.tr

Öğr. Gör. Canan YÜKÇÜ

Ege Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-8225-7114, canan.yukcu@ege.edu.tr

Özet

Geçmişten günümüze insanoğlu şiddetli acılara maruz kalmıştır. Bu acılar hem fiziksel açıdan tahribatlara hem de ruhsal açıdan tahribatlara yol açmıştır. Acılarla oluşan vücuttaki tahribatlar ve ruhlardaki tahribatlar yaralar oluşturur. Tahribatlar pansuman edilir, dren takılır, dikilir, antibiyotik tedavisi ile kapatılır. Ancak, tahribatların tedavisi daha zordur. İlaç sürmek veya içmek ile geçmez. İnsanlar bazı tahribatları, hatta çoğu tahribatları ölene kadar taşırlar. Tedavisi mümkün olmayan yaralar açılır.

Tarihsel süreç içerisinde insanoğlu acıları en şiddetli ne zaman yaşamış olabilir? Örneğin; 1700'lü yıllarda Afrika'nın batısında yakalanarak yaklaşık 60 gün boyunca aç ve susuz Amerika kıtasına götürülürken vefat edip denize atılan Kunta Kinte'nin yaşadığı yalnızlık acısı mıdır en şiddetlisi? 7 Aralık 1941'de Perl Harbor baskınında batan geminin içerisinde bulunan Amerikan askeri Coni'nin dakikalar içinde havasızlıktan ölümlerine yaşadığı acı mıdır en kötüsü? 6 Ağustos 1945'te Hiroşima'ya atom bombasının atılmasından sonra yanıklar içinde Miyoshi köprüsünde toplaşan insanların sarkan deri parçalarını elbise parçası zannettiği dakikalardan sonra yavaş yavaş öldükleri zaman diliminde hissettikleri acı mıdır en zoru? Yoksa 1940'lı yıllarda şu anda Polonya'da bulunan Auschwitz Nazi kampında yaşayıp ölmek zorunda olan Yahudilerin bir tanesinin kendini öldürmesi midir en acısı? İnce bir ipi boğazına geçirmiş ucunu bir su sebiline en üst noktasına bağlayarak, bacaklarını açıp boğazına bağlı ipin gerilmesini sağlayarak, ilmiğin boğazını sıkıp hava almasını engellemesi ile kendisini öldürmüştür. Ayağa kalksa, boştaki elleri ile ilmiği gevşetse ölmeyebilirdi. Ne gibi bir acı bu Yahudi'yi boyundan kısa bir noktaya asılarak intihar etmeye itmiştir? 1986 yılında patlayan Çernobil Nükleer Tesisinde mahsur kalan ve birkaç saat içerisinde ölen Ukraynalıların çektiği acı mıdır en zoru?

İnsanoğlunun çektiği acılardan bir tanesi bu çalışmanın konusu olarak düşünülmüştür. Bu acının muhasebesi bu çalışmanın konusu yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı İkinci Dünya Savaşı'nda Japon Hükümeti tarafından organize edilmiş, savaştaki Japon askerlerinin cinsel ihtiyacını gidermek için çalıştırılan farklı etnik kökenli cinsel kölelerin yaşadıkları ve yaşadıklarının muhasebesidir. Çalışmada konuya hem Japonya hem de rahatlatıcı kadınlar¹ açısından bakılarak tarafların sağladığı yarar veya katlandıkları maliyet ortaya koyularak tarihin tozuyla örtülmeye çalışılan "hesaplaşma" insanlığın dikkatine yönetim muhasebesi açısından sunulmaktadır. Bu çerçevede öncelikle İkinci Dünya Savaşı sırasında ortaya çıkan rahatlatıcı kadınlar tabirine ilişkin bilgi verilerek ardından Japonya ve rahatlatıcı kadınlar açısından getiri ve maliyet analizi yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlara göre Japonya getiri sağlamış gibi gözükse de özellikle ülkenin itibarının düşmesi, kadınların büyük zorluklar yaşaması, büyük insanlık ayıbı gibi telafisi olmayan maliyetlere katlanmıştır. Rahatlatıcı kadınlar açısından ise parasal olarak yaşanan kaybın ötesinde aşağılık duygusu, ölme isteği, onursuz yaşama, yakınlarını kaybetme, bulaşıcı hastalıklara yakalanma gibi tarifi olmayan maliyetler gerçekleşmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ayıbın Muhasebesi, Rahatlatıcı Kadınlar, Yönetim Muhasebesi.

JEL Kodları: M40, M41.

¹ "Rahatlatıcı kadın" tabiri kadınların kendilerine verilen "Jugun iafu" nun birebir tercümesidir. Bu tabir literatürde bu şekilde kabul görmesi nedeniyle kullanılmıştır.

ACCOUNTING FOR THE SHAME THAT HISTORY WANTS TO FORGET: COMFORT WOMEN

Abstract

From the past to the present, human being has been subjected to severe pains. These pains have caused both physical destruction and spiritual distortions. Destructions in the body and distortions in the soul caused by pain create wounds. Destructions are dressed, drained, sutured, closed with antibiotic treatment. However, defacements are more difficult to treat. They do not go away by applying or drinking medication. People carry some, or even most, distortions until they die. Incurable wounds are occurred.

When might human being have experienced the most severe pain in the historical process? For example; Is the pain of loneliness experienced by Kunta Kinte, who was captured in the west of Africa in the 1700s and thrown into the sea after dying while being taken to the American continent without food and water for about 60 days, the most severe? On 7 December 1941, in the Pearl Harbor raid, is the pain experienced by the American soldier Coni, who was in the sinking ship, while dying of asphyxiation within minutes the worst? Is the pain felt by the people gathered on the Miyoshi bridge in burns after the atomic bomb was dropped on Hiroshima on 6 August 1945, when they thought the hanging pieces of skin were pieces of clothes and died slowly after minutes, the most difficult? Or is it the most painful when one of the Jews who had to live and die in the Auschwitz Nazi camp in Poland in the 1940s killed himself? He killed himself by tying a thin rope around his throat and tying the end to the top of a water dispenser, spreading his legs and stretching the rope tied to his throat, tightening the noose around his throat and preventing him from getting air. Had he stood up and loosened the noose with his free hand, he might not have died. What kind of pain drove this Jew to commit suicide by hanging himself at a point shorter than his height? In 1986, was it the pain of the Ukrainians trapped in the Chernobyl nuclear plant that exploded and died within a few hours?

One of the pains of human being is considered as the subject of this study. The accounting of this pain is the subject of this study. The aim of this study is to account for the experiences and experiences of sexual slaves of different ethnic origins who were organised by the Japanese Government in the Second World War and who were employed to meet the sexual needs of Japanese soldiers in the war. In the study looked at the issue from the point of view of both Japan and comfort women and revealed the benefits provided by the parties or the costs they incurred. The “reckoning”, which is being tried to be covered up with the dust of history, is presented to the attention of humanity from the point of view of management accounting. Within this framework, initially, information has been given about the term comfort women that emerged during the Second World War. Then a cost and benefit analysis was made in terms of Japan and comfort women. According to the results obtained, although Japan seems to have made a return, it has incurred irreparable costs such as the fall of the country's reputation, the great difficulties experienced by women, and the great human shame. For the comfort women, beyond the monetary loss, unspeakable costs such as inferiority complex, desire to die, dishonourable life, loss of relatives, and infectious diseases were realised.

Keywords: Accounting for Shame, Comfort Women, Management Accounting.

JEL Codes: M40, M41.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KATMA DEĞER ARACILIĞIYLA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Prof. Dr. Metin SABAN

Bartın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, metinsaban@bartin.edu.tr

Doç. Dr. Hakan VARGÜN

Karabük Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü, hakanvargun@karabuk.edu.tr

Dr. Mustafa AKYÜREK

Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, mustafaakyurek@karabuk.edu.tr

Özet

Küresel boyutta her geçen gün etkisini gösteren iklim krizi gelecek nesillere yaşanabilir dünya bırakma gayesine de olumsuz etkide bulunmaktadır. Küresel ısınmada önemli rolü olan sera gazlarının azaltılması bireyler, işletmeler ve ülkeler açısından hayati bir sorumluluk olarak değerlendirilebilir. Bu kapsamda işletmelerin faaliyet ve politikalarının çevreyi de dikkate alarak yeniden ele alınması önemlidir. Günümüz dünyasında işletme performansının değerlendirilmesinde sadece finansal sonuçlar değil aynı zamanda sürdürülebilirliğe ilişkin sonuçlar da değerlendirilmektedir. Diğer bir ifadeyle işletmeler sadece ekonomik olarak ne ölçüde değer yarattıklarının yanı sıra sürdürülebilirlik açısından da nasıl katma değer yarattıklarını açıklamaları toplam katma değer açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda sürdürülebilir katma değer, işletmelerin kaynakları nasıl kullandığı ve bu kaynaklar ile değer yaratıp yaratmadığını ölçümleyerek hem sektörel açıdan hem de ülke ekonomisi açısından değerlendirilmesine imkan vermektedir. Bu sayede sürdürülebilir katma değer işletmelerin strateji ve hedeflerini belirlemesi sürecinde sürekli göz önünde bulundurması gereken bir ölçüm aracı olarak değerlendirilebilir. Bu çalışmada "BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi"nde yer alan işletmelerin Sürdürülebilir Katma Değer aracılığıyla sürdürülebilirlik performansının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlar sürdürülebilirlik boyutları perspektifinde yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Finansal Piyasalar, Sürdürülebilir Katma Değer, Borsa İstanbul

ASSESSMENT OF SUSTAINABILITY PERFORMANCE THROUGH SUSTAINABLE ADDED VALUE

Abstract

The climate crisis, which affects the global scale day by day, also has a negative impact on the aim of leaving a livable world to future generations. Reducing greenhouse gases, which play an important role in global warming, can be considered a vital responsibility for individuals, businesses and countries. In this context, it is important to reconsider the activities and policies of businesses by taking the environment into account. In today's world, not only financial results but also sustainability results are evaluated when evaluating business performance. In other words, it is important for businesses to explain not only how much value they create economically, but also how they create added value in terms of sustainability, in terms of total added value. In this context, sustainable added value allows businesses to be evaluated both in sectoral terms and in terms of the country's economy by measuring how they use resources and whether they create value with these resources. In this way, sustainable added value can be considered as a measurement tool that businesses should constantly consider in the process of determining their strategies and goals. In this study, it is aimed to evaluate the sustainability performance of the companies in the "BIST Sustainability 25 Index" through Sustainable Added Value. In line with the findings obtained, the results were interpreted from the perspective of sustainability dimensions.

Keywords: Sustainability, Financial Markets, Sustainable Added Value, Borsa Istanbul.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASININ MUHASEBE MESLEĞİNE ETKİLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Sezin AÇIK TAŞAR

Beykoz Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-0406-7734, sezinaciktasar@beykoz.edu.tr

Özet

Günümüz işletmelerinin öncelikli hedefleri arasında ilk sıralarda yer alan sürdürülebilirlik raporlaması, işletmenin çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) etkilerini değerlendirme ve sonuçları paydaşlarına şeffaf bir şekilde bildirme sürecidir. İşletmelerin toplumsal sorumluluklarını yerine getirirken, sürdürülebilirlik hedeflerini yenilikçi bir çerçevede değerlendirmelerine ve doğal kaynakların verimli kullanımını desteklemelerine olanak sağlamaktadır. Muhasebe mesleğinin gündeminde önemli bir yer bulan sürdürülebilirlik raporlaması, karbon (GHG emisyonları), verimli enerji teknolojisi, su tüketimi, çalışan bağlılığı/sorunları gibi şirket yönetim kurullarının, üst düzey yöneticilerin ve yönetimin daha fazla zaman ve para yatırdığı finansal olmayan konulara yanıt verme şeklini baz alarak uzun vadede karlılığına etki etmektedir. Genellikle çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) veya kurumsal sorumluluk (CR) raporlaması olarak bilinen sürdürülebilirlik raporlaması, sürdürülebilirlik standartlarına yönelik küresel yönelimin önemli bir yönünü ifade ederken, muhasebe mesleğine yön veren küresel bir kuruluş olan Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) da, sürdürülebilirlik konularının raporlanması sürecinde yer almakta ve uluslararası standartlar çerçevesinde süreci desteklemektedir.

Bu çalışmada, sürdürülebilirlik kavramı genel bir çerçevede açıklandıktan sonra, sürdürülebilirlik raporlamasının muhasebe üzerindeki etkileri özetlenmiştir. Bu çalışmanın amacı, sürdürülebilirlik raporlaması sürecini muhasebe mesleği üzerinden incelemektir. Bu anlamda, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun (IFAC) sürece katkıları da çalışmada özetlenmiştir. Çalışmada, ayrıca literatürde sürdürülebilirlik raporlaması konusunda yayınlanan çalışmalardan elde edilen sonuçlar incelenmiştir. Bu çalışmanın şirket yönetim kurullarının, üst düzey yöneticilerinin, paydaşlarının ve konuyla ilgili araştırma yapan akademisyenlerin sürdürülebilirlik raporlamasının genel çerçevesini anlaması ve finansal olmayan konuların işletme karlılığına etkisini analiz edebilmesine olanak vermesi açısından literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, muhasebe, sürdürülebilirlik raporlaması, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC)

EFFECTS OF SUSTAINABILITY REPORTING ON THE ACCOUNTING PROFESSION

Abstract

Sustainability reporting, which is among the top priorities of today's businesses, is the process of evaluating the environmental, social, and governance (ESG) impacts of the business and reporting the results to its stakeholders in a transparent manner. It enables businesses to evaluate their sustainability goals in an innovative framework and to support the efficient use of natural resources while fulfilling their social responsibilities. Sustainability reporting, which has an important place in the agenda of the accounting profession, affects profitability in the long term based on the way company boards respond to non-financial issues such as carbon (GHG emissions), efficient energy technology, water consumption, and employee engagement and problems. Sustainability reporting, commonly known as environmental, social, and governance (ESG) or corporate responsibility (CR) reporting, represents an important aspect of the global orientation towards sustainability standards, while the International Federation of Accountants (IFAC), a global organization that guides the accounting profession, also takes part in the process on sustainability issues and supports the process within the framework of international standards.

In this study, after the concept of sustainability is explained in a general framework, the effects of sustainability reporting on accounting are summarized. The aim of this study is to examine the sustainability reporting process through the accounting profession. In this sense, the contributions of the International Federation of Accountants (IFAC) to the process were also summarized in the study. In the study, the results obtained from the studies published on sustainability reporting in the literature were also examined. It is expected that this study will contribute to the literature in terms of enabling company boards of directors, senior executives, stakeholders, and academics doing research on the subject to understand the general framework of sustainability reporting and to analyze the impact of non-financial issues on business profitability.

Keywords: Sustainability, accounting, sustainability reporting, International Federation of Accountants (IFAC)

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE İKİZ DÖNÜŞÜM

Prof. Dr. Selçuk KENDİRLİ

Hitit Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-7381-306X, selcukkendirli@yahoo.com

Öğr. Gör. Fatma ÇITAK

Amasya Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-3276-4796, fatma.citak@amasya.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı, teknolojik gelişmelerin gün geçtikçe artması ve iklim değişikliği nedeniyle doğayı koruyabilmek için önemli finansal kurumlardan biri olan bankacılık sektöründe meydana gelen dijital ve yeşil dönüşümü kavramsal çerçeve boyutunda inceleyerek uygulamalar hakkında bilgi vermektir. Dijital sürdürülebilirlik şeklinde ifade edilebilecek olan ikiz dönüşüm, son dönemlerde iş dünyası tarafından da dikkat edilmesi gerektiği düşünülen önemli bir kavramdır. Covid 19 küresel salgınıyla mobil uygulamaların kullanımının ve açık bankacılık uygulamalarında finansal sistemde öneminin artması ile bankacılık sektörü üzerinde inceleme yapılmasının yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Bankalar dijitalleşme sürecinde büyük veri uygulamaları, yapay zeka kullanımı, bulut tabanlı teknolojiler, blok zinciri, makine öğrenimi, reftech (düzenleyici teknolojiler) gibi teknolojileri kullanmaktadır. Bankaların dijital uygulamaları ise, dijital cüzdan, ödeme sistemleri, kredi işlemleri, sigorta işlemleri ve dijital şubelerdir. Bununla birlikte, Türkiye Bankalar Birliğinin 2022 de hazırladığı rapora göre iklim değişikliğinin olumsuz yönlerini önleyebilmek, iklim değişikliğine uyum sağlayabilmek, ekosistemin korunabilmesi, deniz ve su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı, kirliliğin kontrol edilebilmesiyle birlikte önlenmesi ve döngüsel ekonomiye geçişin önemi ifade edilmektedir. Paris Anlaşması ve Avrupa Yeşil Mutabakatları ile Avrupa ülkesiyle yapılacak ihracatlarda karbon ayak izinin azaltılabilmesi için karbon vergilendirmesi uygulanmaktadır. Bu noktada Türkiye’de bulunan bankalar sürdürülebilir bir gelecek sağlayabilmek için kurumsal yatırımcılarına yeşil kredi, yeşil proje finansmanı, enerji verimliliği kredileri gibi hizmetleri sunmaktadırlar. Bireysel müşteriler için ise, yeşil ipotekler, çevreci taşıt kredileri, bina yalıtım kredileri, yeşil konut kredileri gibi kredileri sunmaktadırlar. Bununla birlikte bankalar sadece kredi yani finansman sağlama yönüyle değil aynı zamanda dijital ve yeşil dönüşüm yatırımlarla ilgili danışmanlık hizmetleri de sunmaktadırlar. Dijital bankacılık sisteminde kullanılan akıllı teknolojiler ile çevresel ve ekonomik sürdürülebilirlik sağlanmaya çalışılmaktadır.

Bankacılık sektöründe dijital sürdürülebilirlik maliyetler açısından incelendiğinde ise, geleneksel bankacılık sistemine göre kırtasiye malzeme kullanımının ve işlem maliyetlerinin azalmasını sağlamaktadır. Ücretsiz elektronik fatura ödeme hizmetleri sunarak ve yeşil çek hesapları kullanarak çevreye verebileceği zararları ve doğadan elde edilen kaynakların kullanımını azaltmaktadır. Bulut tabanlı teknolojilerin kullanımıyla bankaların yapmış olduğu muhasebe işlemlerini de daha az maliyetle, güncel muhasebe bilgileri ve finansal güvenilirliği sağlayan bulut muhasebe sistemi ile kayıt altına alabilir.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisinin “Yeşil Teknolojiler” başlıklı hazırlanmış oldukları çalışmada, finans sektörünü daha sürdürülebilir bir sisteme dönüştürmek için uygulanan dijital teknoloji çözümü olarak tanımladığı yeşil finansal teknolojiler ile yatırımcıların müşteri için daha fazla iklimle ilişkili varlık oluşturmalarına yardımcı olmaya çalıştıklarını vurgulamaktadır. Bununla birlikte kullanılan yeşil finansal teknoloji araçları ile tüketicilerin davranışlarındaki değişimler gözlemlenebilir, oluşabilecek riskleri analiz edebilir ve iklim odaklı yatırım portallarına kurumlar yönlendirilebilir.

Bu çalışmada ikiz dönüşüm kavramını yayımlanan raporlar ve akademik çalışmalar üzerinden incelenerek kavramsal bir çerçeve oluşturmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak, yapılan çalışmalarda dijital sürdürülebilirlik kavramının kullanıldığı ve ulusal yayınlarda ikiz dönüşüm kavramıyla ilgili az sayıda çalışma olduğu tespit edilmiştir. Bankacılık sektöründe dijital dönüşüm ve yeşil dönüşüm ayrı ayrı değerlendiren çalışmalar bulunmaktadır ancak gelecekte yapılacak çalışmalar için iki kavramı birleştirici olan ikiz dönüşüm konusunda farklı sektörlere yönelik uygulama araştırmaları yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: dijital dönüşüm, yeşil dönüşüm, ikiz dönüşüm, sürdürülebilirlik, bankacılık.

JEL Kodları: G20, G21, O33, Q56

TWIN TRANSFORMATION IN THE BANKING SECTOR

Abstract

The aim of this study is to examine the digital and green transformation in the banking sector, one of the important financial institutions, in order to protect nature due to increasing technological developments day by day and climate change, and to provide information about the applications by examining the conceptual framework. Twin transformation, which can be expressed as digital sustainability, is an important concept that is thought to be paid attention to by the business world recently. It is thought that it may be useful to examine the banking sector as the use of mobile applications and open banking applications increase in importance in the financial system due to the Covid 19 global epidemic.

Banks use technologies such as big data applications, use of artificial intelligence, cloud-based technologies, block chain, machine learning, reftech (regulatory technologies) in the digitalization process. Digital applications of banks are digital wallets, payment systems, credit transactions, insurance transactions and digital branches. However, according to the report prepared by the Banks Association of Turkey in 2022, the importance of preventing the negative aspects of climate change, adapting to climate change, protecting the ecosystem, sustainable use of marine and water resources, preventing and controlling pollution, and transition to a circular economy are expressed. With the Paris Agreement and the European Green Deals, carbon taxation is applied to reduce the carbon footprint of exports to European countries. At this point, banks in Turkey offer services such as green loans, green project finance and energy efficiency loans to their corporate investors in order to ensure a sustainable future. For individual customers, they offer loans such as green mortgages, environmentally friendly vehicle loans, building insulation loans and green housing loans. In addition, banks not only provide loans, that is, financing, but also provide consultancy services regarding digital and green transformation investments. They strive to ensure environmental and economic sustainability with smart technologies used in the digital banking system.

When digital sustainability in the banking sector is examined in terms of costs, it reduces the use of stationery and transaction costs compared to the traditional banking system. By offering free electronic bill payment services and using green checking accounts, it reduces environmental damage and the use of resources obtained from nature. With the use of cloud-based technologies, accounting transactions made by banks can be recorded with the cloud accounting system, which provides up-to-date accounting information and financial reliability at less cost.

In their study titled “Green Technologies” by the T.R. Presidency's Digital Transformation Office, they emphasize that they are trying to help investors create more climate-related assets for customers with green financial technologies, which they define as a digital technology solution applied to transform the financial sector into a more sustainable system. In addition, with the green financial technology tools used, the changes in the behavior of consumers can be observed, the risks that may arise can be analyzed and institutions can be directed to climate-oriented investment portals.

In this study, we tried to create a conceptual framework by examining the concept of twin transformation through published reports and academic studies. As a result, it has been determined that the concept of digital sustainability is used in the studies and there are few studies on the concept of twin transformation in national publications. There are studies evaluating digital transformation and green transformation separately in the banking sector, but for future studies, application research can be conducted for different sectors on twin transformation, which combines the two concepts.

Keywords: digital transformation, green transformation, twin transformation, sustainability, banking.

JEL Codes: G20, G21, O33, Q56

CDS PRİMLERİNDE MEYDANA GELEN ÖNEMLİ DEĞİŞİMLERİN YATIRIMCI DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

Araş. Gör. Fatih CİNGÖZ

Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölümü
ORCID: 0000-0002-9425-7725, fatihcingoz@hitit.edu.tr

Prof. Dr. Selçuk KENDİRLİ

Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölümü
ORCID: 0000-0001-7381-306X, selcukkendirli@yahoo.com,

Bilim Uzmanı Semanur COŞKUN

Hitit Üniversitesi / İİBF / Finans ve Bankacılık Bölümü
ORCID: 0000-0001-7615-9905, coskunsemanur.55@gmail.com

Özet

Kredi temerrüt swapları, kredi temerrütlerine karşı koruma sağlayan ve yaygın olarak kullanılan finansal türevlerdir. Davranışsal finans teorileri, duygusal önyargıların ve sürü davranışının, yatırımcıların CDS prim değişikliklerine aşırı tepki vermesine veya düşük tepki vermesine neden olabileceğini öne sürmektedir. CDS primlerindeki önemli artışlara tepki olarak, yatırımcılar riskten kaçınma eğilimine girebilir ve bu da dayanak tahvillerde veya hisse senetlerinde satışlara yol açabilir. Tersine, CDS primlerindeki büyük düşüşler, kredi riskinin azalacağı beklentisiyle alım faaliyetlerine neden olabilir. Bankacılık sektöründe CDS ve hisse senedi fiyatları arasındaki nedensellik ilişkisine dair ampirik çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bazı çalışmalar CDS spreadlerinin hisse senedi fiyatlarını yönlendirdiğini, yani kredi riskindeki değişikliklerin hisse senedi fiyat hareketlerine yansıtıldığını öne sürmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye'nin 5 yıllık CDS'leri, XBANK ve XU100 endekslerine ait 03/03/2008 ile 31/07/2023 arasındaki günlük veriler kullanılarak CDS primlerinde meydana gelen büyük değişimlerin endeks değerleri üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Verilerin günlük getirileri hesaplanmış ve CDS primlerinde meydana gelen günlük % ± 5 ve üstü değişimlerin yaşandığı günler filtrelenmiştir. Filtre edilmiş günlerde, belirtilen endekslerdeki açılış ve kapanış fiyatları arasındaki değişimler incelenmiştir.

Aşağı ve yukarı yönlü CDS primi değişikliklerinde bankacılık sektörünün piyasaya göre daha fazla tepki verdiği görülmüştür. Ayrıca yatırımcıların negatif yönlü değişimlere, pozitif yönlü değişimlerden daha fazla tepki verdiği gözlemlenmiştir. Bulguların t-testine göre istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar ürettiği görülmüştür. Bulgular üzerine yapılan alım satım simülasyonlarında da destekleyici sonuçlar gözlemlenmiştir. Primlerin yükseldiği günlerde açılışta yapılacak açığa satışların gün sonunda kapatılmasıyla elde edilecek stratejinin %85 oranında başarı gösterdiği bulunmuştur. Primlerin düşüş gösterdiği günlerde ise açılışta yapılan alımların gün sonunda pozisyon kapatılmasıyla elde edilen stratejiden %83 başarı sağlandığı görülmüştür. Ayrıca, işlem komisyonunun hesaplamaya dahil edildiği durumlarda dahi pozitif sonuçlar elde edilmiştir. Açığa satışın yasak olmadığı varsayımı altında, primlerin yükseldiği durumlarda uygulanan stratejiden elde edilen kazançlar görece daha büyük olmaktadır.

Yatırımcıların tepkileri ve CDS primlerindeki değişiklikler arasındaki etkileşimi anlamak, risk yönetimi, yatırım stratejileri ve finansal piyasalardaki düzenleyici gözetim için gereklidir. Farklı piyasa koşullarında tüccarların tepkilerini yönlendiren belirli mekanizmaları daha derinlemesine incelemek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: CDS Primi, XU100, XBANK.

JEL Kodları: G4, G12

THE IMPACT OF SIGNIFICANT CHANGES IN CDS PREMIUMS ON INVESTOR BEHAVIOR

Abstract

Credit Default Swaps (CDS) are widely used financial derivatives that provide protection against credit defaults. Behavioral finance theories suggest that emotional biases and herd behavior might lead investors to overreact or underreact to changes in CDS premiums. Significant increases in CDS premiums can prompt investors to become risk-averse, potentially leading to sell-offs in underlying bonds or stocks. Conversely, substantial decreases in CDS premiums can trigger buying activity due to the expectation of reduced credit risk. Empirical studies on the causal relationship between CDS (Credit Default Swap) and stock prices in the banking sector have yielded different results. Some studies suggest that CDS spreads influence stock prices, meaning changes in credit risk are reflected in stock price movements.

In this study, the effects of major changes in CDS premiums on index values were investigated using daily data between 03/03/2008 and 31/07/2023 for Turkey's 5-year CDS, XBANK, and XU100 indices. Daily returns of the data were calculated, and days with daily changes in CDS premiums of $\pm 5\%$ or more were filtered. On these filtered days, changes between opening and closing prices of the specified indices were examined.

It was observed that the banking sector exhibited more pronounced reactions to both upward and downward changes in CDS premiums compared to the overall market. Additionally, investors were found to react more strongly to negative changes compared to positive changes. The findings yielded statistically significant results according to t-tests. Supportive results were also observed in trading simulations based on the findings. On days when premiums increased, the strategy of initiating short sales at the opening and closing the positions by the end of the day was found to achieve a success rate of 85%. On days when premiums decreased, it was observed that the strategy of initiating purchases at the opening and closing the positions by the end of the day yielded a success rate of 83%. Additionally, positive outcomes have been obtained even in cases where the transaction commission is included in the calculations. Assuming that short selling is not prohibited, gains from the strategy applied in situations where premiums rise tend to be relatively larger.

Understanding the interaction between investor reactions and changes in CDS premiums is crucial for risk management, investment strategies, and regulatory oversight in financial markets. Further research is needed to delve deeper into the specific mechanisms that drive trader reactions under different market conditions.

Keywords: CDS Premium, XU100, XBANK.

JEL Codes: G4, G12

İŞLETME STRATEJİLERİNİN DENETİM ÜCRETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİST İMALAT SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Işık ALTUNAL

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-0659-3591, isik.altunal@dpu.edu.tr

Zafer Cemre ALTAY

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-0593-6791, zafercemre@yahoo.com

Özet

Bu çalışmanın amacı Miles ve Snow'un (2003) strateji tipolojisini kullanarak BIST imalat sektöründe yer alan işletmelerin izledikleri işletme stratejilerini tespit etmek ve tespit edilen işletme stratejilerinin denetim ücreti üzerinde etkili olup olmadığını araştırmaktır. Çalışmada ayrıca denetim ücreti üzerinde etkili olacağı düşünülen denetlenen işletmeye ait ihracat tutarı, şerefiye tutarı, firma büyüklüğü, altman z skoru, nakit akış değişkeni, diğer kapsamlı gelir tutarı ve karlılık oranları gibi değişkenlere de bakılmıştır. Çalışmada bağımlı değişken olarak denetim ücreti, bağımsız değişken olarak da işletme stratejileri ve diğer finansal değişkenler kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda denetçilerin işletme riskini tespit etmede ve analitik denetim prosedürlerini oluşturmada bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Denetim Ücreti, Denetim Kalite Göstergeleri, İşletme Stratejileri

JEL Kodları: M41, M42

THE EFFECT OF BUSINESS STRATEGY ON AUDIT FEE: A RESEARCH ON BORSA İSTANBUL MANUFACTURING SECTOR

Abstract

The aim of this study is to determine the business strategies followed by the companies in the BIST manufacturing sector by using the strategy typology of Miles and Snow (2003) and to investigate whether the determined business strategies are effective on the audit fee. In the study, variables such as export total, goodwill total, firm size, altman z score, cash flow variable, other comprehensive income total and profitability ratios of the audited enterprise, which are thought to be effective on the audit fee, were also examined. In the study, audit fee was used as a dependent variable, and business strategies and other financial variables were used as independent variables. As a result of the study, some suggestions were made for the auditors to determine the business risk and to establish analytical audit procedures.

Keywords: Audit Fee, Audit Quality Indicators, Business Strategy

JEL Codes: M41, M42.

MUHASEBE İHTİYATLILIĞI VE İŞLETME YAŞAM DÖNGÜSÜ: BİST İMALAT SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Murat DÜZER

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-4514-0798, murat.duzer@bilecik.edu.tr

Özet

Çalışmanın amacı, işletme yaşam döngüsü aşamalarının muhasebe ihtiyatlılığı üzerine etkisini araştırmaktır. Muhasebenin en temel kavramlarından olan ihtiyatlılık, muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmelerin karşılaşılabileceği risklerin dikkate alınması gerektiğini ifade etmektedir. İhtiyatlılık kavramına göre olası gider ve zararlar finansal tablolara yansıtılırken, olası gelir ve karlar finansal tablolara yansıtılmaz. İhtiyatlılık aynı zamanda, muhasebecilerin finansal tablolardaki iyi haberleri kötü haberlere göre daha yüksek derecede doğrulama ihtiyacı eğiliminde olmaları şeklinde de tanımlanabilir. Yaşam döngüsü teorisi ise işletmelerin farklı yaşam döngüsü aşamalarında farklı finansal özellikler sergileyebileceğini belirtmektedir. Dolayısıyla farklı yaşam döngüsü aşamalarında işletmelerin farklı ihtiyatlılık düzeylerine sahip olmaları beklenebilir.

Çalışmada Borsa İstanbul (BİST)'de işlem gören imalat şirketleri örneklem olarak belirlenmiştir. Çalışma örneklemini, 2016-2022 dönemi verilerine eksiksiz olarak ulaşılan 146 şirket oluşturmaktadır. Çalışmada yaşam döngüsü aşamalarının muhasebe ihtiyatlılığı üzerine etkisini incelemek için panel veri analizi kullanılmıştır. Muhasebe ihtiyatlılığının göstergesi olarak Givoly ve Hayn (2000)'in ortaya koyduğu negatif tahakkuklar yöntemi, yaşam döngüsü aşamalarının belirlenmesinde ise Dickinson (2011) tarafından nakit akış verileri esas alınarak geliştirilen yaşam döngüsü aşamaları sınıflandırması kullanılmıştır. Ayrıca şirket büyüklüğü ve kaldıraç oranı kontrol değişkenleri olarak analize dahil edilmiştir.

Çalışmanın sonuçlarına göre, ihtiyatlılık düzeyinin ortalama olarak 2016 yılından 2021 yılına kadar artış ve 2022 yılıyla birlikte bir azalış gösterdiği görülmüştür. Yaşam döngüsü aşamaları açısından bakıldığında ise olgunluk aşamasına kadar ihtiyatlılık düzeyinde bir artış, durgunluk ve gerileme dönemlerinde ise bir azalış gözlenmiştir. Olgunluk ve büyüme aşamasındaki şirketlerin şirket büyüklükleri daha yüksek düzeyde iken gerileme aşamasındaki şirketlerin şirket büyüklükleri en düşük düzeydedir. Kaldıraç oranlarının olgunluk aşamasında en düşük, giriş ve gerileme aşamalarında ise en yüksek düzeyde gerçekleştiği görülmüştür. Bununla birlikte panel veri analizinin sonuçlarına göre yaşam döngüsü aşamaları ile ihtiyatlılık arasında istatistiki olarak anlamlı negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle yaşam döngüsünde girişten gerileme aşamasına doğru ilerledikçe ihtiyatlılık düzeyinin azaldığı söylenebilir. Aynı zamanda kaldıraç oranı ile ihtiyatlılık arasında da negatif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Buna göre borçlanmanın, ihtiyatlılığın azaldığı dönemlerde arttığı söylenebilir. Şirket büyüklüğü ile ihtiyatlılık arasında ise anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe İhtiyatlılığı, Firma Yaşam Döngüsü, İmalat Sektörü.

JEL Kodları: M40, M41, M49.

ACCOUNTING CONSERVATISM AND BUSINESS LIFECYCLE: A RESEARCH IN BIST MANUFACTURING SECTOR

Abstract

The study aims to investigate the effect of business life cycle stages on accounting conservatism. Conservatism, which is one of the most basic concepts of accounting, states that it is necessary to act cautiously in accounting events and to take into account the risks that businesses may face. According to the concept of conservatism, possible expenses and losses are reflected in the financial statements, while possible income and profits are not reflected in the financial statements. Conservatism can also be defined as accountants' need to verify good news in financial statements to a higher degree than bad news. Life cycle theory states that businesses may exhibit different financial characteristics at different life cycle stages. Therefore, it can be expected that businesses will have different levels of conservatism at different life cycle stages.

In the study, manufacturing companies traded in Borsa Istanbul (BIST) were determined as the sample. The study sample consists of 146 companies whose data for the period 2016-2022 were accessed completely. In the study, panel data analysis was used to examine the effects of life cycle stages on accounting conservatism. The negative accruals method introduced by Givoly and Hayn (2000) was used as an indicator of accounting conservatism, and the life cycle stages classification developed by Dickinson (2011), based on cash flow data, was used to determine the life cycle stages. In addition, company size and leverage were included in the analysis as control variables.

According to the results of the study, it was seen that the level of conservatism increased on average from 2016 to 2021 and decreased in 2022. In terms of life cycle stages, an increase was observed in the level of conservatism until the maturity stage, and a decrease was observed during the shake-out and decline stages. While the company sizes of the companies in the maturity and growth stages are at a higher level, the company sizes of the companies in the decline stage are at the lowest level. It has been observed that leverage ratios are lowest in the maturity stage, and highest in the introduction and decline stages. However, according to the results of the panel data analysis, a statistically significant negative relationship was found between life cycle stages and conservatism. In other words, it can be said that the level of conservatism decreases as the life cycle progresses from introduction to decline. At the same time, a negative relationship was found between leverage ratio and conservatism. Accordingly, it can be said that leverage increases in stages when conservatism decreases. No significant relationship was found between company size and conservatism.

Keywords: Accounting Conservatism, Business Life Cycle, Manufacturing Sector.

JEL Codes: M40, M41, M49.

MADDİ DURAN VARLIKLARDA FAİZ GİDERLERİNİN V.U.K. , BOBİ FRS VE TFRS YÖNÜNDEN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Doç. Dr. Hüseyin MERT

Okan Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Muhasebe ve Denetim Bölümü Öğretim Üyesi
ORCID: 0000-0001-5391-7865, huseyin.mert@okan.edu.tr

Dr. Haluk MERT

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
ORCID: 0000-0003-4596-8077, halukmert@outlook.com

Özet

İşletmelerin kaynak ihtiyaçlarını yabancı kaynaklardan sağlamaları durumunda ortaya çıkan finansal yük, borçlanma maliyetini oluşturmaktadır. Borçlanma maliyetleri, kullanılan kaynağın niteliğine göre; vade farkı, faiz gideri, komisyon gideri ve kur farkı gibi isimler almaktadır.

Ülkemizde muhasebe uygulamalarına yön veren üç düzenleme bulunmaktadır. Vergi Usul Kanunu, Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları. Düzenleyici otorite işletmeler bazında hangi düzenlemeye tabi olacaklarının kurallarını mevzuat ile belirlemiştir.

Bu çalışmayla; maddi duran varlıklarda faiz giderlerinin muhasebeleştirilmesi, VUK, BOBİ FRS ve TFRS yönünden incelenmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda maddi duran varlıklarda faiz giderlerinin muhasebe ve raporlamasının VUK, BOBİ FRS ve TFRS yönünden karşılaştırmalı analizi yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Maddi Duran Varlıkların Muhasebesi, Maddi Duran Varlıklarda Maliyet, BOBİ FRS ve TFRS'de Maddi Duran Varlıklar.

JEL Kodları : M41, M42

ASSESSMENT ACCOUNTING AND AUDITING NON-THESIS MASTER PROGRAM IMPACTS ON PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Abstract

In cases where businesses meet their resource needs from foreign sources, a financial burden arises, which constitutes the cost of borrowing. Borrowing costs take on different names depending on the nature of the source used, such as time difference, interest expense, commission expense, and exchange rate difference.

In our country, there are three regulations that guide accounting practices: Turkish Tax Procedure Law (TPL), Financial Reporting Standard for Large and Medium Size Entities (FRS for LMSE), and Turkish Financial Reporting Standards (TFRS). The regulatory authority has determined through legislation which regulation businesses will be subject to on a case-by-case basis.

With this study, the accounting treatment of interest expenses on tangible fixed assets is examined in terms of TPL, FRS for LMSE, and TFRS. At the same time, a comparative analysis of the accounting and reporting of interest expenses on tangible fixed assets is attempted in terms of TPL, FRS for LMSE, and TFRS.

Keywords : Accounting for Tangible Fixed Assets, Cost of Tangible Fixed Assets, Tangible Fixed Assets in FRS for LMSE and TFRS.

JEL Codes: M41, M42

STOKLARDA MALİYETİ OLUŞTURAN UNSURLAR YÖNÜNDE V.U.K. VE TMS-2'NİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Doç. Dr. Hüseyin MERT

Okan Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Muhasebe ve Denetim Bölümü Öğretim Üyesi

ORCID: 0000-0001-5391-7865, huseyin.mert@okan.edu.tr

Didem ÖZÇELİK

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

ORCID: 0000-0002-9273-3142, didem.ozcelik@okan.edu.tr

Özet

İşletmelerde satılmak veya tüketilmek amacıyla alınan varlıklar, stokları oluşturmaktadır. Stoklar kullanılış amaçları yönünden; ilk madde ve malzeme, yarı mamul ve mamuller, ticari mallar, hizmet maliyeti ve diğer stoklar olarak tasnif edilmektedir. Stoklar, işletme varlık kalemleri içinde gerek yerine getirmiş oldukları işlev, gerekse rakamsal büyüklük olarak önemli bir yere sahiptir. Ülkemizde muhasebe uygulamalarına yön veren üç düzenleme bulunmaktadır. Vergi Usul Kanunu, Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları. Düzenleyici otorite işletmeler bazında hangi düzenlemeye tabi olacaklarının kurallarını mevzuat ile belirlemiştir. Bu çalışmayla; stoklarda maliyeti oluşturan unsurların neler olduğu VUK. ve TMS-2 Stoklar standardı yönünden incelenmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda stokların muhasebe ve raporlamasının VUK ve TMS-2 Stoklar standardı yönünden karşılaştırmalı analizi yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Stokların Muhasebesi, VUK.'da Stoklar, TMS-2'de Stokların Maliyeti.

JEL Kodları: M41, M42

ASSESSMENT ACCOUNTING AND AUDITING NON-THESIS MASTER PROGRAM IMPACTS ON PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Abstract

Assets acquired for the purpose of sale or consumption in businesses constitute inventory. In terms of their intended use, inventory is classified as raw materials and supplies, work in progress and finished goods, trade goods, service costs, and other inventory items. Inventory holds a significant place within business assets both in terms of the functions they fulfill and their numerical magnitude. In our country, there are three regulations that guide accounting practices: Turkish Tax Procedure Law (TPL), Financial Reporting Standard for Large and Medium Size Entities (FRS for LMSE), and Turkish Financial Reporting Standards (TFRS). The regulatory authority has determined through legislation which regulation businesses will be subject to. This study attempts to examine what elements constitute the cost of inventory in terms of Turkish Tax Procedure Law (TPL) and Turkish Accounting Standard for Inventory (TAS-2). Additionally, a comparative analysis of inventory accounting and reporting is attempted between Turkish Tax Procedure Law (TPL) and Turkish Accounting Standard for Inventory (TMS-2).

Keywords : Accounting for Inventory, Inventory in Turkish Tax Procedure Law (TPL), Cost of Inventory in Turkish Accounting Standard for Inventory (TMS-2).

JEL Codes: M41, M42

MUHASEBE ÖĞRETİM ELEMANLARININ PSİKOLOJİK DAYANIKLILIKLARI İLE MESLEKİ DAYANIKLILIKLARININ İNCELENMESİ

Prof. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR

Ankara Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-0641-6352, fsozdemir@gmail.com

Prof. Dr. Haluk BENGÜ

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-7751-0285, hbengu@ohu.edu.tr

Arş. Gör. Dr. Elif KARAKAŞ

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-8088-1455, elifkarakas@ohu.edu.tr

Özet

Bireylerin yaşamsal hedefleri içinde tüketimlerinden elde ettikleri tatmin düzeyi, azalan marjinal fayda nedeniyle her geçen gün azalmaktadır. Ayrıca bireyin maruz kaldığı bilhassa olumsuz olaylar bireylerin yaşamdan beklentileri üzerinde psikolojik olarak sınırlayıcı rol oynamaktadır. Yaşanan olumsuz olaylar, bireylerin hem iş dışı yaşamlarında fiziksel ve psikolojik olumsuzluklara sebep olurken hem de iş yaşamlarında iş tatminsizliği, iş motivasyonunun azalması ve dolayısıyla performans düşüklüğü gibi sorunları beraberinde getirmektedir. Bu bakımdan bireylerin yaşadıkları olumsuzlukları çözüme kavuşturmaları veya en azından bu olumsuz durumlara karşı gösterdikleri uyumun veya dayanımın artırılması önemlidir. Psikoloji biliminde bu husus, direnç gösterme veya psikolojik dayanıklılık kavramı ile anılmakta ve açıklanmaktadır.

Psikolojik dayanıklılık, kısaca, bireyin karşısına çıkan olumsuzlukların potansiyel etkilerinden korunmak için geliştirdiği motivasyon olarak ifade edilebilir. Bireyin zor koşullarla ve güçlüklerle başa çıkabilme ve onlara uyum sağlayabilme kabiliyetini temsil eder ve meslek yaşamı dahil bireyin her alandaki dayanıklılığı olarak değerlendirilebilir. Meslekler açısından ise; bireylerin meslek yaşamındaki psikolojik dayanıklılığı şeklinde ifade edilmektedir. Bu yönüyle mesleki dayanıklılık, psikolojik dayanıklılığın bir bileşeni, alt kümesi olarak değerlendirilebilir. Literatürdeki tanımlamalarda, mesleki dayanıklılığın iş yaşamında stresle karşılaşan bireylerin buna karşı gösterdikleri direnç veya yaşanan travmatik olaylar karşısında kendisini normalleştirebilmesi yetisine vurgu yapılmaktadır. Ancak, hiç şüphesiz her meslek kendine has riskler ve sorunlar barındırmakta ve bu risk ve sorunlar o mesleği icra edenler üzerinde strese yol açmaktadır. Bu bakımdan aynı meslek grubunda çalışanların psikolojik ve mesleki dayanıklılıklarını irdelemek anlamlı olmaktadır.

Çalışmanın amacı, muhasebe öğretim elemanlarının psikolojik dayanıklılıklarının ve mesleki dayanıklılıklarının her iki konuya ilişkin ölçekler yardımıyla belirlenmesi ve psikolojik dayanıklılıkları ile mesleki dayanıklılıkları arasındaki farklılığın tespit edilmesidir. Ayrıca psikolojik dayanıklılık ve mesleki dayanıklılığın demografik değişkenler bakımından farklılık gösterip göstermediği de çalışmanın amacı dahilindedir.

Çalışmanın anakütlesi Yükseköğretim Kurulu resmi ağında listesi yer alan ve yükseköğretim kurumlarında çalışan Muhasebe öğretim elemanları olarak belirlenmiştir. 27 Ağustos 2023 itibarıyla bu sayı 1290'dır. Örneklemede ise kartopu örnekleme yöntemi benimsenmiş ve katılımcılara gönderilen "Psikolojik Dayanıklılık" ölçeği ve "Mesleki Dayanıklılık" ölçeğinin yanıtlanması talep edilmiştir. Araştırma neticesinde, muhasebe öğretim elemanlarının psikolojik dayanıklılık ve mesleki dayanıklılık düzeylerinin belirlenerek, dayanıklılık düzeyleri düşük olan muhasebe öğretim elemanlarında bu durumların güçlendirilmesi bağlamında öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Öğretim Elemanları, Psikolojik Dayanıklılık, Mesleki Dayanıklılık.

JEL Kodları: M40, M41

INVESTIGATING THE PSYCHOLOGICAL AND THE PROFESSIONAL RESILIENCE OF ACCOUNTING INSTRUCTORS

Abstract

The level of satisfaction that individuals obtain from their consumption within their vital goals decreases due to the decreasing marginal benefit. In addition, especially the negative events that the individual is exposed to play a psychologically limiting role on the expectations of individuals from life. Negative events experienced not only cause physical and psychological negativities in the non-work lives of individuals, but also create problems such as job dissatisfaction, decrease in work motivation and therefore low performance in their work lives. In this respect, it is important for individuals to resolve the negativities they experience or at least to increase their adaptability or resistance to these negative situations. In psychology, this issue is referred to and explained by the concept of resistance or psychological resilience.

Psychological resilience, in brief, can be expressed as the motivation that individuals develop to protect themselves from the potential effects of negativities. It represents the individual's ability to cope with and adapt to difficult conditions and difficulties, and can be considered as the individual's resilience in all areas, including professional life. In terms of professions; it is expressed as the psychological resilience of individuals in their professional life. In this respect, professional resilience can be considered as a component, subset of psychological resilience. In the literature-related definitions, it is emphasized that professional resilience is the ability of individuals who encounter stress in business life to normalize themselves in the face of resistance or traumatic events. However, there is no doubt that every profession has its own risks and problems, and these risks and problems may cause stress on those who practice that profession. In this respect, it is meaningful to examine the psychological and professional resilience of employees in the same occupational group.

This study aims is to determine the psychological resilience and professional resilience of accounting instructors with the help of scales related to both subjects and to determine the difference between their psychological resilience and professional resilience. In addition, whether psychological resilience and professional resilience differ in terms of demographic variables is another aim of the study.

The population of the study was determined as accounting instructors who are listed in the official network of the Board of Higher Education and working in higher education institutions. As of 27 August 2023, this number is 1290. In the sampling, snowball sampling method was adopted and the participants were asked to answer the "Psychological Resilience" scale and the "Professional Resilience" scale. As a result of the research, the psychological resilience and professional resilience levels of accounting instructors were determined and suggestions were made in terms of strengthening these situations in accounting instructors with low resilience levels.

Keywords: Accounting Instructors, Psychological Resilience, Professional Resilience.

JEL Codes: M40, M41

MUHASEBEDE EĞİTİMİNE METAFORİK BİR YAKLAŞIM

Dr. Hasan Sezgin

Balıkesir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası
ORCID: 0000-0001-9110-6801, dr.hasansezgin@hotmail.com

Özet

Metafor, belirli bir anlamı yansıtan bir sözcüğü ya da deyim başka bir sözcük ya da deyim yerine kullanmak, bu yolla iki kavram arasında benzerlik kurmak olarak bilinmektedir. Bir başka deyişle metafor, sembolik olarak işlev görmek üzere sözcüklerin gerçek dışı şekillerde kullanıldığı retorik araçlar olarak bilinmektedir. Klasik metafor incelemelerinde metafor kavramı daha çok edebiyat alanıyla sınırlı tutulmuş, edebi eserlerde bu kavramın kullanımı üzerinde çalışmalara yer verilmiştir. Bu çalışmalarda ayrıca bilimsel ve felsefi söylemler metafor tanımının dışında kabul edilmiş, metafor ile günlük dil arasında keskin bir ayrım olduğu öne sürülmüştür. 1980'li yıllardan sonra yapılan modern metafor incelemelerinde ise klasik yaklaşımın birçok ön kabulü reddedilmiştir. Bu yaklaşımla metafor kavramının sadece bir söz figürü değil aynı zamanda bir düşünce figürü olarak görülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu dönemde yapılan çalışmalarda ayrıca bilimsel ve felsefi söylemlerin de metaforik içeriklere sahip olabileceğine dair görüş ön planda tutulmuştur. Sosyal bilimlerde modern metafor teorisi ile yaşanan değişim muhasebe alanında etkisini göstermiş, nihayetinde muhasebe biliminde metafor kullanımı araştırmalara konu olmaya başlamıştır. Muhasebe araştırmacıları, günlük yaşamda kullanılan metafor tanımları ile muhasebe bilimi sınırları içerisinde kullanılan metaforların neler olduğuna dair incelemelerde bulunmuşlardır. Bazı çalışmalar ise metafor kullanımına neden ihtiyaç duyulduğu üzerine yoğunlaşmıştır. İnsanların karmaşık, teknik ve zor görülen muhasebe kural ve kavramlarını daha anlaşılabilir kılmak amacıyla metaforlara başvurduğu düşünülmektedir. Metafor kullanımına; *stokların şişmesi*, *işletmenin röntgenin çekilmesi*, *linik muhasebenin doğuşu*, *nakitlerin akışı* gibi örnekler verilebilmektedir. Sadece muhasebe kavramlarının değil doğrudan doğruya muhasebe sisteminin kendisi de metaforik tanımlarla kullanılmaktadır. Örneğin; Mali Muhasebe Kavramları Beyanı (SFAC) No. 2'de, muhasebe standartları *trafik kanunlarına*, mali muhasebe ise *haritacılığa* benzetilmiştir. Muhasebenin *işletmenin finansal dili* olarak ifade edildiği genel bir metaforik tanımlamaya da sıkça rastlanmaktadır. Modern metafor teorisi ayrıca muhasebe eğitimi alanında da kendisine yer bulmaktadır. Eğitim alanında yapılan metafor çalışmaları ile öğrencilerin eğitime ilişkin beklentileri belirlenmekte, eğitim zincirinde öğrenmeyi pekiştiren araçların neler olabileceği üzerinde durulmaktadır.

Bu çalışmada ise muhasebe metinlerinde metaforlara neden ihtiyaç duyulduğu, bu mekanizmanın nasıl çalıştığı ve metafor kullanımının potansiyel faydalarının neler olabileceği üzerine sorulara cevap aranmaktadır. Metaforlar vasıtasıyla anlatımın düşüncüyü daha açık hale getirdiği, kavramı kolaylaştırdığı ve farkındalığı artırdığı genel çıkarımıyla; muhasebe eğitiminde metafor kullanımı üzerine önerilere yer verilmektedir. "*Muhasebe dili*" metaforu aracılığıyla muhasebe eğitimini öğrenilmekte olan bir yabancı dil olarak dikkate alınmanın mümkün olup olmadığı irdelenmektedir. Bu yaklaşımın öğrencilerin muhasebeyi eleştirel bakış açısıyla ele almalarına fırsat verebileceği düşünülmektedir. Bu çalışmayla muhasebe eğitiminde metafor kullanımına yer veren mevcut akademik literatürün kapsamı genişletilmekte, akademik eğitimde eleştirel düşünme çeşitliliğine ise katkı sunmak hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Muhasebe Eğitimi, Metafor, Finansal Tablolar

JEL Kodları:M40, M41, M49

A METAPHORICAL APPROACH TO ACCOUNTING EDUCATION

Dr.Hasan SEZGİN

Balıkesir Chamber of Certified Public Accountants

ORCID: 0000-0001-9110-6801, dr.hasansezgin@hotmail.com

Abstract

Metaphor is known as using a word or phrase that reflects a certain meaning instead of another word or phrase, thus establishing a similarity between the two concepts. In other words, metaphor is known as rhetorical tools in which words are used in unreal ways to function symbolically. In classical metaphor studies, the concept of metaphor is mostly limited to the field of literature, and studies on the use of this concept in literary works are included. In these studies, scientific and philosophical discourses have also been accepted outside the definition of metaphor, and it has been suggested that there is a sharp distinction between metaphor and everyday language. In modern metaphor studies conducted after the 1980s, many pre-acceptances of the classical approach were rejected. With this approach, it was emphasized that the concept of metaphor should be seen not only as a word figure but also as a thought figure. In the studies conducted during this period, the opinion that scientific and philosophical discourses may also have metaphorical contents was prioritized. The change experienced with the modern metaphor theory in the social sciences has shown its effect in the field of accounting, and eventually the use of metaphor in accounting science has begun to be the subject of research. Accounting researchers have examined the definitions of metaphors used in daily life and the metaphors used within the boundaries of accounting science. Some studies have focused on why the use of metaphors is needed. It is thought that people resort to metaphors in order to make them more understanding of complex, technical and difficult accounting rules and concepts. Examples of metaphor use include *swelling of stocks*, *X-raying of the business*, *the birth of clinical accounting*, and *the flow of cash*. Not only the accounting concepts but also the direct accounting system itself are used with metaphorical definitions. For example; Statement of Financial Accounting Concepts (SFAC) No. 2, accounting standards are likened to *traffic laws*, while financial accounting is likened to *cartography*. There is also a general metaphorical definition in which accounting is expressed as the *financial language of the business*. Modern metaphor theory also finds a place in the field of accounting education. With the metaphor studies conducted in the field of education, students' expectations about education are determined and the tools that reinforce learning in the education chain are emphasized.

In this study, answers are sought to the questions about why metaphors are needed in accounting texts, how this mechanism works and what the potential benefits of using metaphors may be. With the general conclusion that narrative through metaphors makes thought more clear, facilitates comprehension and increases awareness; suggestions on the use of metaphors in accounting education are included. *It is examined whether it is possible to consider accounting education as a foreign language being learned through the metaphor of "accounting language"*. It is thought that this approach may allow students to deal with accounting from a critical perspective. With this study, the scope of the existing academic literature on the use of metaphors in accounting education is expanded, and it is aimed to contribute to the diversity of critical thinking in academic education.

Keywords: Accounting, Accounting Education, Metaphor, Financial Statements

JEL Codes: M40, M41, M49

MUHASEBE EĞİTİMİNDE ÇEVİRİMİÇİ VE YÜZYÜZE EĞİTİM SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİ ÜZERİNE ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ ÖZELİNDE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğretim Üyesi Murat Genç

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-0704-3727, murat.genç@beun.edu.tr

Özet

Küresel COVID-19 salgınının başladığı Aralık 2019 tarihinden sonra Mart 2020’de Türk Yüksek Öğretim Kurumları zorunlu olarak çevrimiçi eğitim sistemini uygulamaya başlamıştır. Bir buçuk yıl devam eden bu sürecin ardından 2021-2022 öğretim döneminde yüzyüze eğitime geçilmesine rağmen 6 Şubat 2023’de yaşanan “Asrın Felaketi” olarak nitelenen ve 11 ilimizi etkileyen deprem nedeniyle 2022-2023 eğitim dönemi bahar yarıyılında yeniden çevrimiçi eğitim sistemine dönülmüştür. Bu çalışmada; pandemi dönemi sonrasında yüzyüze verilen muhasebe eğitiminin öğrenci başarısına olan etkisi ile depremden dolayı çevrimiçi verilen muhasebe eğitiminin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü özelinde araştırılmıştır. Bu kapsamda, verilerine ulaşılabilen 2021-2022 bahar yarıyılı muhasebe dersleri ile 2022-2023 bahar yarıyılı muhasebe dersleri; ders devamı, ders süreleri, sınav türleri ve sınav notları bakımından karşılaştırılarak, çevrimiçi eğitim ile yüzyüze eğitimdeki öğrenci başarısı kıyaslanmıştır. Derslere ilişkin bilgiler öğrenci bilgi sisteminden sağlanmıştır. Zorunlu muhasebe dersleri ile açılan seçmeli muhasebe dersleri dikkate alınmıştır. Elde edilen sayısal değerler içerik analizine tabi tutulmuş ve bunun yanında gözlemlenen durumlar da nitel açıdan değerlendirilmiştir. Sonuç olarak çevrimiçi eğitimde öğrencilerin aldığı sınav notlarının sınav türlerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiş ve bunun yanında genel olarak başarı düzeyinin yüzyüze eğitime nazaran daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sınav türleri bakımından karşılaştırma yapıldığında ise öğrencilerin çevrimiçi eğitimde yapılan açık uçlu sınavlarda yüzyüze eğitime göre daha az başarılı olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca çevrimiçi eğitimde kimi zaman sınav yerine uygulanan ödev gibi ölçme yönteminde, öğrencilerin birbiri ile aynı ya da çok benzer çalışmalar yaptıkları gözlemlenmiştir. Bunun yanında derse devamın yüzyüze eğitimde çevrimiçi eğitime nazaran daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Muhasebe dersleri açısından çevrimiçi eğitimde sisteme konulmuş videoların sonradan izlenme oranlarının çok düşük olduğu ve ders dökümanlarının da her öğrenci tarafından indirilmediği saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar muhasebe eğitim sistemi açısından genelleme yapmadan bir veri kabul edilerek çevrimiçi eğitimin etkinliği bu bağlamda tartışılmış ve eğitim ortamlarındaki farklılığın eğitime yöntemine yansıyor yansımadağı sorgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Dersleri, Çevrimiçi Eğitim, Yüzyüze Eğitim

JEL Kodları: A20, A22, M40, M41, M49

**A RESEARCH ON THE EFFICIENCY OF ONLINE AND FACE-TO-FACE
EDUCATION SYSTEMS IN THE ACCOUNTING EDUCATION AT ZONGULDAK
BULENT ECEVIT UNIVERSITY**

Abstract

After the start of the global COVID-19 epidemic in December 2019, Turkish Higher Education Institutions started to implement the online education system in March 2020. Despite the transition to face-to-face education in the 2021-2022 academic year, following the aforementioned process that lasted for one and a half years, the education system was returned to the online in the spring semester of the 2022-2023 education period due to the earthquake that was described as the "Disaster of the Century" on February 6, 2023 and affected 11 provinces. In this study, the effect of face-to-face accounting education on student success after the pandemic period and the effect of online accounting education on student success due to the earthquake have been investigated in Zonguldak Bülent Ecevit University Faculty of Economics and Administrative Sciences Department of Business Administration. In this context, student success in online education and face-to-face education has been compared by the accounting courses of the spring semester 2021-2022 and the spring semester 2022-2023 in terms of course attendance, course duration, exam types and exam grades. Information on courses has been obtained from the student information system. Compulsory accounting courses and elective accounting courses have been taken into consideration. The numerical values obtained have been subjected to content analysis, and the observed situations have also been evaluated qualitatively. As a result, it has been determined that the exam grades taken by the students in online education differed according to the types of exams, and in addition, it has been found that the success level was generally higher than in face-to-face education. When a comparison has been made in terms of exam types, it has been found that students are less successful in open-ended exams in online education than in face-to-face education. In addition, it has been observed that in online education, students do the same or very similar work with each other in the measurement method such as homework, which is sometimes applied instead of exams. Besides, it has been concluded that class attendance was higher in face-to-face education than in online education. In terms of accounting courses, it has been found that the subsequent viewing rates of the videos which are uploaded to the system in online education is very low and the course documents are not downloaded by every student. The results obtained have been accepted as data without generalizing in terms of the accounting education system, the effectiveness of online education has been discussed in this context and it has been questioned whether the difference in educational environments is reflected in the educational method.

Keywords: Accounting Education, Accounting Lessons, Online Education, Face to Face Education

JEL Codes: A20, A22, M40, M41, M49

MADDİ DURAN VARLIKLARIN FİRMA PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİST BİLİŞİM SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet KAYA

Akdeniz Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi,
Finans ve Bankacılık Bölümü
ORCID: 0000-0002-0822-4549, ahmetkaya@akdeniz.edu.tr

Doç.Dr. Meltem KILIÇ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İİBF,
Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü
ORCID: 0000-0001-8978-9076, meltemkiloc@ksu.edu.tr

Özet

Firmalar yatırım kararlarını varlıklarını devam ettirmek, büyümek ve piyasa değerini artırmak için alırlar. Aldıkları yatırım kararlarında özellikle maddi duran varlıklar önemli bir yer tutmaktadır. Maddi duran varlıklara yapılan yatırımların değeri büyük olduğundan dolayı alınan yanlış kararlar firmaları ciddi zarara uğratmaktadır. Bundan dolayı maddi duran varlıklara yönelik alınan kararlar firma yöneticilerinin aldığı en önemli kararlardan birisidir. Maddi duran varlıklar firmaların nakit akışlarında ve başarısında önemli bir etkiye sahiptir. Bu varlıkların yüksek olması, firmaların yüksek borçlanma kapasitesine sahip olduğunu göstermektedir. Firmaların borçlanması sermaye maliyetlerinin azalmasına ve karlılık oranlarının artmasına neden olabilmektedir. Bundan dolayı firmaların performansının artmasında maddi duran varlıklarının etkisi bulunmaktadır.

Bu çalışmada BIST Bilişim Sektöründe faaliyet gösteren 13 firmanın 2013 – 2022 yılları çeyreklik verilerini kullanarak maddi duran varlıklarının firma performansı üzerindeki etkisine incelenmiştir. Çalışma kapsamında maddi duran varlığın doğal logaritması (LMDV), maddi duran varlık devir hızı (MDVDH), maddi duran varlığın özsermaye ve uzun vadeli borçlara oranı (MDVÖU) bağımsız değişken olarak kullanılırken, aktif karlılık oranı (AK), özsermaye karlılık oranı (ÖK) ve piyasa değeri/defter değeri (PD/DD) oranı bağımlı değişken olarak kullanılmıştır. Ayrıca, kaldıraç oranı (KO), satışlardaki büyüme oranı (SB) kontrol değişkeni olarak kullanılmıştır. Çalışmada panel veri korelasyon analizi, panel veri regresyon tahmincisi testleri, varsayım testleri ve Driscoll-Kraay regresyon analizi kullanılmıştır. Ampirik analizler sonucunda LMDV ve MDVDH'nin aktif karlılık ve özsermaye karlılık oranı üzerinde pozitif etkisi olduğuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle firmaların maddi duran varlıklarını etkin ve verimli bir şekilde kullanmaları özsermaye ve aktiflerinin performansını artıracaktır. MDVÖU'nun aktif karlılık ve özsermaye karlılık oranı üzerinde negatif etkisi olduğu tespit edilmiştir. Maddi duran varlıkların ve maddi duran varlıkların devir hızının PD/DD oranı üzerinde negatif etkisini bulunurken, MDVÖU'nun PD/DD oranı üzerinde pozitif etkisi bulunmuştur. Kaldıraç oranının ise özsermaye karlılığı ve PD/DD oranı üzerinde negatif etkisi olduğu tespit edilirken, aktif karlılık üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Borçluluk oranının artması, Bilişim firmaların risk aldığını ve bundan dolayı özsermaye karlılığının ve piyasa değerinin azaldığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Maddi Duran Varlıklar, Firma Performansı, Panel Veri Regresyon

JEL Kodları: G31, G30, C23

THE EFFECT OF TANGIBLE FIXED ASSETS ON COMPANY PERFORMANCE: THE CASE OF BIST INFORMATION SECTOR

Firms make investment decisions to maintain their assets, grow and increase their market value. Especially tangible fixed assets have an important place in their investment decisions. Since the value of investment made in fixed assets is large, wrong decisions made inflict serious damage on companies. Therefore, the decisions taken for tangible assets are one of the most important decisions taken by company managers. Tangible fixed assets have a significant impact on the cash flows and success of companies. The high level of these assets indicates that the firms have high borrowing capacity. Borrowing of firms can lead to a decrease in capital costs and an increase in profitability ratios. Therefore, tangible assets have an effect on the increase in the performance of companies.

In this study, the effect of tangible fixed assets on firm performance was examined by using the quarterly data of 13 companies operating in the BIST Information Sector for the years 2013-2022. Within the scope of the study, natural logarithm of tangible fixed assets (LMDV), turnover rate of tangible fixed assets (MDVDH), ratio of tangible fixed assets to equity and long-term debts (MDVÖÜ) are used as independent variables, while return on assets ratio (AK), return on equity ratio (ÖK) and market value/book value ratio (PD/DD) are used as dependent variables. In addition, leverage ratio (KO) and sales growth rate (SB) were used as control variables. Panel data correlation analysis, panel data regression estimator tests, assumption tests and Driscoll-Kraay regression analysis were used in the study. As a result of the empirical analysis, it has been found that LMDV and MDVDH have a positive effect on return on assets and return on equity. In other words, the effective and efficient use of tangible fixed assets of companies will increase the performance of their equity and assets. It has been determined that MDVÖÜ has a negative effect on return on assets and return on equity. While the turnover rate of tangible fixed assets and tangible fixed assets had a negative effect on the PD/DD ratio, the MDVÖÜ had a positive effect on the PD/DD ratio. It has been determined that the leverage ratio has a negative effect on the return on equity and the PD/DD ratio, while it has no effect on the return on assets. The increase in the debt ratio shows that the Information companies take risks and therefore the return on equity and the market value decrease.

Keywords: Tangible Assets, Firm Performance, Panel Data Regression

JEL Codes: G31, G30, C23

KARBON NÖTR HAVAYOLU OLUNMASININ FİRMA MALİ PERFORMANSINA OLASI ETKİLERİ

Dr.Özgür KAYMAZ

ORCID: 0000-0003-1287-7873, ozgurkaymaz1974@gmail.com

Özet

Çevre sorunları, hem uluslararası hem de Türkiye gündemini meşgul eden en sıcak ve kritik konular arasında yer almaktadır. Sanayi devrimi ile tetiklenen endüstriyel üretimin olağanüstü bir artış göstermesi, dünya kaynaklarını sömürmüş ve küresel boyutta geri dönülemez olumsuz sonuçlara yol açmıştır. Bu sonuçların en başatlarından birisi de, küresel ısınma ve iklim değişikliği sorunsalıdır.

Küresel ısınma ve iklim değişiklikleriyle ilgili önemli uluslararası gelişmelerin tarihlerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

- 1989 yılında Birleşmiş Milletler sera gazı ısınması ve küresel iklim değişikliği konularını inceleme forumu olan Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) kurulmuş ve iklim değişikliği belirli ve acil bir konu olarak tanımlanmıştır. 1992 yılındaki Rio Bildirgesi ve Gündem 21 belgeleriyle Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) imzaya açılmıştır. İklim değişikliğiyle mücadeledeki ilk somut temel adım, 1997 Aralık ayında Japonya'da yapılan ve UNFCCC'ye ek olarak kabul edilen Kyoto Protokolü'nün (KP) kabul edilmesidir. KP'nin 1. taahhüt döneminde, sanayileşmiş ülkelerin toplam karbondioksit ve diğer sera gazı emisyonlarını 1990 seviyelerinin en az %5 altına indirmeleri amaçlanmaktaydı.
- 2009'daki Kopenhag Sözleşmesi Yeşil İklim Fonu (GCF) ihtiyacını ifade etmiş, bu Fon daha sonra 2010 yılındaki Cancun toplantısı ile kurulmuştur. Zengin ülkeler GCF aracılığıyla yılda 100 milyar USD'lik kaynak sağlamayı, gelişmekte olan ülkeler de adaptasyon ve azaltma programlarını desteklemeyi taahhüt etmişlerdir.
- Paris Anlaşmasıyla 2020 sonrası için ilk kez küresel ölçekte bütün ülkeler sera gazı emisyon azaltımı taahhüdünde bulunmuşlardır. 2016 yılında yürürlüğe giren anlaşmada, ülkelerin iklim değişikliğiyle mücadeleye "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler" ilkesi çerçevesinde katkıda bulunulması hususu teyit edilmiştir. Anlaşma iklim değişikliğiyle mücadeleyi insan hakları ve sağlık hakkı gibi hak temelli bir çerçeve oturtmuş, ancak bağlayıcılığı azalmıştır.

Kamuoyu, küresel ısınma ve iklim değişikliğinin baş sorumlularından birisi olarak sivil hava taşımacılığını görme eğilimindedir. Uçakların çalışması ile ortaya çıkan emisyonla mücadelede uluslararası kurgulanan iki temel sistem bulunmaktadır: AB ETS (ETS) ile ICAO CORSIA (CORSIA).

2005 yılında kurulan ETS, "üst sınıra ulaş ve ticaret yap" ilkesine göre çalışmaktadır. Üst sınıra ulaşan firmalar, başka firmalara verilmiş olan izinleri satın almakta ya da dünya genelinde emisyonlardan tasarruf ettiren projeler yaparak emisyon kredisi edinilebilmektedir. CORSIA ise küresel bir endüstriyi hedefleyen ilk karbon emisyonlarını azaltma girişimidir. Uluslararası sivil havacılık için uygulanan CORSIA'da, anlaşma devletlerine bireysel hedefler verilmemekte. 2021 ve sonrası yıllarda üretilen emisyon miktarları bir önceki yıllarla karşılaştırılarak, ortaya çıkan pozitif miktar çeşitli projeler ile dengelenmeye çalışılmaktadır. Sivil havacılıkta AB ETS genel bir sistem, CORSIA ise uluslararası sivil havacılığa has bir sistem olarak görülebilir. Türkiye içinde üretilen yurtiçi uçuş kökenli emisyon, her iki sisteme de dahil değildir.

Türkiye'nin lider havayolu olan THY A.O. Climate Change 2022 belgesinde, 2021 yılı için 4.233.811 ton uçak yakıtı kullandığını (13.378.843 CO₂/ton dengi), 2021 yılı için ETS'lere (EU ve UK) 1.117.440 USD'lik kredi teslim ettiğini, CORSIA'dan dolayı da (proje maliyet adi ortalaması üzerinden) 167.466.218 USD'lik bir krediyi ileriki yıllarda teslim edeceğini beyan etmiştir. Ortaya çıkan 168.583.658 USD'lik bu toplam değer, 2021 yılında beyan edilen 1.414.000.000 US'lik esas faaliyet gelirinin yaklaşık %12'si kadardır.

Sonuç olarak, devasa bütçelerle iş yapan sivil hava taşımacılığı firmalarının gerçekten de karbon nötr olmaları, yakın zamanda mali tablolar üzerinde ağır bir yük oluşturmaya başlayacaktır. Ticari argümanlarla hareket eden firmaların piyasa temelli olarak bu yükü tek başlarına taşımaları yerine, hizmetten yararlanan kişilere karbon vergisi salınması, sivil havacılık için yararlı olabilecek gibi gözükmemektedir. Kaldı ki, tüm dünyada katı bir şekilde uygulanmayan ve bazı muafiyetler uygulanan ülkeler, ek rekabet avantajlarını da sürdüreceklendir.

Anahtar Kelimeler: Sivil Havacılık, Karbon Emisyonu, Çevre Muhasebesi, Sürdürülebilirlik

JEL Kodları: Q56, L93

POSSIBLE EFFECTS OF BECOMING A CARBON NEUTRAL AIRLINE ON COMPANY FINANCIAL PERFORMANCE

Abstract

Environmental issues are among the hottest and most critical topics that occupy both the international and Turkish agenda. The extraordinary increase in industrial production triggered by the Industrial Revolution has exploited global resources and led to irreversible negative consequences on a global scale. One of the primary results of this is the problem of global warming and climate change.

Important international developments related to global warming and climate change can be listed as follows:

In 1989, the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) was established as a forum to examine greenhouse gas warming and global climate change, defining climate change as a specific and urgent issue. The United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) was opened for signature with the Rio Declaration and Agenda 21 documents in 1992. The first concrete step in combating climate change was the adoption of the Kyoto Protocol (KP) in December 1997, which was held in Japan as an addition to the UNFCCC. The KP aimed to reduce the total carbon dioxide and other greenhouse gas emissions of industrialized countries by at least 5% below 1990 levels during the first commitment period.

The Copenhagen Accord in 2009 expressed the need for the Green Climate Fund (GCF), which was later established in the Cancun meeting in 2010. Developed countries committed to providing \$100 billion per year through the GCF to support adaptation and mitigation programs in developing countries.

With the Paris Agreement, all countries made commitments for greenhouse gas emission reductions for the first time on a global scale beyond 2020. The agreement, which came into force in 2016, confirmed the principle of "common but differentiated responsibilities and respective capabilities" for countries to contribute to the fight against climate change. The agreement established a rights-based framework for tackling climate change, including human rights and the right to health, but its binding nature has decreased.

Public opinion tends to see civil aviation as one of the main culprits for global warming and climate change. There are two main international systems in combating emissions produced by aviation: the EU Emissions Trading System (ETS) and the International Civil Aviation Organization's Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation (CORSIA).

Established in 2005, the ETS operates on the principle of "cap and trade." Companies that reach the emissions cap can either purchase allowances from other companies or participate in emission-saving projects worldwide to acquire emission credits. CORSIA, on the other hand, is the first global initiative aimed at reducing carbon emissions in the aviation industry. CORSIA does not assign individual targets to contracting states. The emissions generated in the years 2021 and onwards are being balanced through various projects by comparing them with the previous year's emissions. In civil aviation, the EU ETS can be seen as a general system, while CORSIA is specific to international civil aviation. However, emissions originating from domestic flights in Turkey are not included in either system.

In the Climate Change 2022 document of Turkish Airlines (THY A.O.), Turkey's leading airline, it is stated that 4,233,811 tons of aircraft fuel (equivalent to 13,378,843 CO₂/ton) were consumed in 2021. It is also stated that they delivered \$1,117,440 worth of credits to the EU and UK ETS in 2021, and they will deliver \$167,466,218 worth of credits to CORSIA (based on the average project cost) in future years. This total value of \$168,583,658 represents approximately 12% of the declared main operating revenue of \$1,414,000,000 in 2021.

In conclusion, the requirement for large-scale civil aviation companies to become truly carbon-neutral will soon start to impose a heavy burden on their financial statements. Instead of burdening these companies by using market based systems alone, imposing a carbon tax on individuals benefiting from aviation services may be beneficial for the civil aviation sector. Furthermore, countries that do not strictly implement and maintain some exemptions will continue to benefit from additional competitive advantages.

Keywords: Civil Aviation, Carbon Emission, Environmental Accounting, Sustainability

JEL Kodları: Q56, L93

YEŞİL MUHASEBENİN İŞLETME DEĞERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Uğur BELLİKLİ

Giresun Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-4571-6200, ugur.bellikli@giresun.edu.tr

Özet

İşletmelerin varlıklarını sürdürebilmeleri ve iş dünyasında başarılı olabilmelerine ilişkin faktörlere gün geçtikçe yenileri eklenmektedir. Daha önce en temel anlamda bir işletmeden yalnızca ekonomik amaçları yerine getimesi beklenirken, günümüzde paydaşlar işletmelerden sosyal ve çevresel sorumluluklarını da yerine getirmesini beklemektedir. İşletmeler sürdürülebilir büyümeyi sağlamak için kar (profit) dünya (planet) ve toplum (people) üçgenini göz önünde bulundurmak zorundadır. 3P kavramı veya "Triple Bottom Line (TBL)" olarak ifade edilen bu üçgen işletmelerin karlılık (profit) kadar, çevresel sürdürülebilirlik (planet) ve sosyal sorumluluk (people) konularına da gereken özeni göstermeleri gerektiğine vurgu yapar. Dolayısıyla paydaşlar bir işletmenin yalnızca finansal performansına değil, aynı zamanda sosyal ve çevresel başarılarına da önem vermektedir.

Sürdürülebilir büyüme sözkonusu kar-dünya-toplum üçgeni arasında dengeli davranmayı ifade eder. Dolayısıyla işletmeler ekonomik, sosyal ve çevresel açılardan buldukları bu faaliyet üçgeninde hem olumlu hem de olumsuz davranışlarından sorumlu olmalıdır. Bunun yanı sıra birçok işletmenin faaliyette bulunduğu endüstride çevreye zarar verdiği, birçok doğal kaynağı dengesiz kullandığı ve çevresel kirliliğe neden olduğu tüm dünya çapında bilinmektedir.

Son yirmi yılda çevreye karşı duyarlılık daha da artmış, bu konuda hem iş dünyası hem de insanlara karşı olan baskılar artmıştır. Dolayısıyla paydaşların dikkat ettikleri konuların birisi de çevreye karşı duyarlı şirketler ve bu şirketlerin çevresel konuları raporlamalarıdır. Çevresel maliyetlerin belirlenmesi, ölçülmesi ve raporlanması işletme kararları için yöneticilere yardımcı olurken, bu konular işletmeye yatırım yapıp yapmama kararı vermede de etkili olabilmektedir.

Yukarıdaki genel esaslardan hareketle ele alınan bu çalışmanın amacı; BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi'nde yer alan işletmelerin yeşil muhasebe olarak adlandırılacak sayısal değerlerinin (su tüketimi, enerji tüketimi ve emisyonlar) işletme değeri üzerindeki etkisini incelemektir.

Global Reporting Initiative (GRI)'e göre su tüketimi çevresel boyutun ölçümlerinden birisidir. Bir işletmenin suyu nereden ve nasıl elde ettiği, işletme faaliyetleri neticesinde nasıl tükettiği, ürün ve hizmetlerini elde ettikten sonra atık suları nasıl bertaraf ettiği çevre açısından son derece önemlidir. Dolayısıyla bu çalışmada işletmelerin su tüketimlerinin işletme değeri üzerindeki etkisine önem verilerek araştırma değişkenlerinden birisi olarak ele alınmıştır. GRI'ye göre aynı şekilde enerji kullanımı çevresel bir ölçü olup işletmenin tüketmiş olduğu yakıt, elektrik, ısıtma, soğutma ve buhar gibi tüm enerji kaynaklarının kullanımı şeklinde ifade edilebilir. Enerjiyi daha verimli kullanmak ve yenilenebilir enerji kaynaklarını tercih etmek, işletmenin iklim değişikliğiyle mücadele etmek ve genel çevresel etkisini azaltmak için kritik bir katkı sağlayabilir. Dolayısıyla işletmenin değeri üzerinde etkili olabileceği tezinden hareketle araştırma değişkeni olarak kabul edilmiştir. Son olarak GRI'ye göre, emisyonlar, ekosistemlere, hava kalitesine, tarım ile insan ve hayvan sağlığına önemli olumsuz etkisi olan tüm emisyonları içerir. Bunlar sera gazları (GHG), ozon tüketici maddeler (ODS), azot oksitleri (NOX) ve sülfür oksitleri (SOX) gibi maddeleri içerir. Dolayısıyla çevresel etkilerini azaltmak düşüncesindeki işletmelerin emisyonları azaltma yönünde çaba sarf etmesi gerekir.

Araştırmada işletme değerini niteleyecek değişken olarak Firma Değeri (FD)/Faiz ve Vergi Öncesi Kar (FAVÖK) oranı kullanılmıştır. Burada firma değeri işletmenin piyasa değeri ile net borçlarını ifade ederken, FAVÖK işletmelerin gelir tablosundan elde edilmektedir. Sözkonusu oran işletmelere yatırım kararlarında sıklıkla kullanılmaktadır.

Araştırmada BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi'nde yer alan 25 işletmeden verilerine eksiksiz ulaşılan 23 işletmenin 2018-2023 yılları arasındaki verileri esas alınmıştır. Panel veri analizi kullanılarak gerçekleştirilen araştırmada, işletmelerin su tüketimi ile enerji kullanım değerlerinin işletme değeri üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğu, emisyon değerinin ise işletme değeri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Muhasebe, Sosyal Sorumluluk, Panel Veri Analizi

JEL Kodları: M41, M14, E01.

THE IMPACT OF GREEN ACCOUNTING ON THE FIRM VALUE: A RESEARCH STUDY

Abstract

As time goes by, new factors are being added to the sustainability of enterprises and their success in the business world. While in the past, businesses were primarily expected to fulfill economic objectives, nowadays stakeholders also expect businesses to fulfill their social and environmental responsibilities. Businesses are required to consider the profit (economic), planet (environmental), and people (social) aspects in order to achieve sustainable growth. The concept of 3P or "Triple Bottom Line (TBL)" emphasizes that businesses need to pay equal attention to profitability (profit), environmental sustainability (planet), and social responsibility (people). Therefore, stakeholders value not only a company's financial performance but also its social and environmental achievements.

Sustainable growth refers to maintaining a balanced approach among the profit-planet-people triangle. Exactly, businesses should be accountable for both positive and negative actions within this activity triangle encompassing economic, social, and environmental dimensions. The determination, measurement, and reporting of environmental costs assist managers in making informed business decisions. Moreover, these factors can also influence the decision-making process regarding whether or not to invest in a particular business.

Based on the general principles mentioned above, the aim of this study is to examine the impact of numerical values related to green accounting, such as water consumption, energy consumption, and emissions, on the enterprise value of companies included in the BIST Sustainability 25 Index.

According to the Global Reporting Initiative (GRI), water consumption is one of the measurements of the environmental dimension. How a business obtains and utilizes water, along with how it manages and disposes of wastewater after obtaining products and services, is of utmost importance from an environmental perspective. Therefore, in this study, the impact of business water consumption on enterprise value is given importance, and it is considered as one of the research variables. According to GRI, energy consumption is also an environmental metric, encompassing the utilization of all energy sources, such as fuel, electricity, heating, cooling, and steam, by the business. Using energy more efficiently and opting for renewable energy sources can make a critical contribution to combating climate change and reducing a business's overall environmental impact. Based on the premise that it can have an impact on the enterprise value, it has been accepted as a research variable. Finally, according to GRI, emissions encompass all the significant adverse effects on ecosystems, air quality, agriculture, human, and animal health. These include substances such as greenhouse gases (GHGs), ozone-depleting substances (ODS), nitrogen oxides (NOx), and sulfur oxides (SOx). Therefore, businesses with the intention of reducing their environmental impact should make efforts to decrease emissions.

In the research, the variable used to characterize the enterprise value is the Firm Value (FV)/Earnings Before Interest and Taxes (EBIT) ratio. In this context, FV represents the market value of the business and is calculated by subtracting net debt from it. On the other hand, Earnings Before Interest and Taxes, (EBIT) is derived from the income statement of the company. The mentioned ratio is commonly used in investment decisions for companies.

The research is based on data from 23 out of the 25 businesses included in the BIST Sustainability 25 Index for the years 2018 to 2023, where complete data was accessible. In the research conducted using panel data analysis, it was found that the water consumption and energy usage values of businesses had a negative impact on the enterprise value. However, the emission value was not found to have a significant effect on the enterprise value.

Keywords: Green Accounting, Social Responsibility, Panel Data Analysis.

JEL Codes: M41, M14, E01.

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN BANKALARIN FİNANSAL PERFORMANSLARININ MAIRCA YÖNTEMİ İLE ANALİZ EDİLMESİ

Dr. Öğretim Üyesi Yusuf Bahadır KAVAS

Amasya Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-4838-7318, yusuf.kavas@amasya.edu.tr

Dr. Öğretim Üyesi Batuhan MEDETOĞLU

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-8400-1232, bmedetoglu@mehmetakif.edu.tr

Özet

Bankacılık, mevduat ve kredi işlemleri yanında kanunca uygunluk verilen görevleri yerine getiren ve finans sisteminde önemli aktif büyüklüğüne sahip kurumların yer aldığı sistemdir. Mevduat kabulü ile kredi verme işlemi arasındaki fark ile kâr sağlanan ve saklama, ödeme, aracılık, transfer gibi işlemlerin gerçekleştirilmesini sağlayan sektör; küresel anlamda da mali olarak vazgeçilmez nitelik taşımaktadır. Türk bankacılık sektörü, Mayıs 2023 tarihi itibarıyla sahip olduğu 10.355.711 Milyon TL mevduat, 9.237.332 Milyon TL kredi, 1.606.765 Milyon TL özkaynak ve 16.846.448 Milyon TL toplam aktif ile finans sektöründe önemli ağırlığa sahiptir. Sektör, sahip olduğu sistematik ve sistematik olmayan riskler açısından da önem arz etmektedir. Çalışmada, Türk Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların finansal performans ölçümlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Finansal performans, işletmelerin çeşitli kriterlere göre değerlendirilmesini sağlamak ve sektördeki durumun tespitini sağlamaktadır. Örneklem olarak, 2021 yılında toplam aktifleri %1 ve üzerinde olan 11 banka kullanılmıştır. Finansal performans tespitinde, Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinden (ÇKKV), MAIRCA (MultiAtributive Ideal-Real Comparative Analysis) kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir. Analizde, seçilen bankaların 2014-2021 yılları arası Sermaye Yeterliliği Oranı, Özkaynaklar / Toplam Aktifler, Donuk Alacaklar / Toplam Krediler, Likit Aktifler / Toplam Aktifler, Ortalama Aktif Karlılığı, Ortalama Özkaynak Karlılığı, Faiz Gelirleri / Toplam Gelirler ve Şube Başına Net Kar oranları kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, 2021 yılında Türkiye İş Bankasının en iyi performansı gösterdiği, aynı yılda Türkiye Vakıflar Bankasının en kötü performansı sergilediği, Denizbank'ın 2016-2018 yılları arası en iyi performansı gösterdiği, 2016-2017 yıllarında Yapı ve Kredi Bankasının en kötü performans gösterdiği, Türkiye Halk Bankasının 2018-2019 yıllarında en kötü performans sergilediği gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca 2014-2021 yılları arasında 11 bankanın tamamının finansal performans sıralaması gerçekleştirilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulguların, çalışmada seçilen ve ağırlıklandırılmış oranlar baz alınarak banka yöneticileri, araştırmacılar ve ilgililer için yol gösterici olması beklenmektedir. Daha sonra gerçekleştirilecek çalışmalarda, farklı rasyo ile yöntemler kullanılarak analiz gerçekleştirilmesi öneri olarak sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Finans, Bankacılık, Finansal Performans, Çok Kriterli Karar Verme, MAIRCA Yöntemi

JEL Kodları: G10, G21, L25

ANALYSIS OF THE FINANCIAL PERFORMANCES OF BANKS OPERATING IN THE TURKISH BANKING SECTOR BY MAIRCA METHOD

Abstract

It is a system that includes institutions that fulfill the duties assigned by law in addition to banking, deposit and loan transactions and have significant asset size in the financial system. The sector, which makes profit by the difference between accepting deposits and lending, and enables the realization of transactions such as custody, payment, brokerage and transfer; It is also financially indispensable in the global sense. The Turkish banking sector has a significant weight in the finance sector with 10,355,711 Million TL deposits, 9,237,332 Million TL loans, 1,606,765 Million TL equity and 16,846.448 Million TL total assets as of May 2023. The sector is also important in terms of the systematic and unsystematic risks it has. In the study, it is aimed to determine the financial performance measurements of banks operating in the Turkish banking sector. Financial performance enables enterprises to be evaluated according to various criteria and ensures the determination of the situation in the sector. As a sample, 11 banks with total assets of 1% or more in 2021 were used. In the determination of financial performance, analysis was carried out using MAIRCA (MultiAtributive Ideal-Real Comparative Analysis), which is one of the Multi-Criteria Decision Making Methods (MCDM). In the analysis, Capital Adequacy Ratio, Equity / Total Assets, Non-Performing Receivables / Total Loans, Liquid Assets / Total Assets, Average Return on Assets, Average Return on Equity, Interest Incomes / Total Revenues and Net Profit per Branch of the selected banks between 2014-2021 were used. As a result of the study, it was concluded that in 2021, Türkiye İş Bankası performed the best, in the same year Türkiye Vakıflar Bankası performed the worst, Denizbank showed the best performance between 2016-2018, Yapı ve Kredi Bankası performed the worst in 2016-2017, and Türkiye Halk Bankası performed the worst in 2018-2019. In addition, the financial performance ranking of all 11 banks between the years 2014-2021 was carried out. It is expected that the findings obtained from the study will be a guide for bank managers, researchers and interested parties based on the selected and weighted ratios in the study. In future studies, it is suggested to perform analysis using different ratio and methods.

Keywords: Finance, Banking, Financial Performance, Multi-Criteria Decision Making, MAIRCA Method

JEL Codes: G10, G21, L25

BİST TURİZM ENDEKSİNDEKİ (XTRZM) İŞLETMELERİN 2014-2022 YILLARI ARASI FİNANSAL PERFORMANSLARININ VIKOR YÖNTEMİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa BİLGİN

Hitit Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-9278-4724, mustafabilgin@hitit.edu.tr

Muhammed Selçuk KAYA

Hitit Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-0222-7546, muhammedselcukkaya@hitit.edu.tr

Özet

Serbest piyasa koşullarında firmalar aynı sektörde yer alan diğer firmalarla doğal bir rekabet halindedirler. Dolayısıyla firmaların gerçek finansal performansları aynı ekonomideki diğer firmaların finansal performansları ile birlikte değerlendirilmelidir. Turizm, Uluslararası Turizm Uzmanları Birliği (AIEST) turizmi; “insanların sürekli olarak ikamet ettikleri, geçimlerini sürdürmek için çalıştıkları ve hayati ihtiyaçlarını giderdikleri ikametgâhlarının dışındaki yerlere olan seyahatleri ve çoğunlukla ana faaliyet konusu turizm hizmetlerinin üretimi ve pazarlanması olan işletmelerin ürettikleri mal ve hizmetleri talep ettikleri geçici konaklamalardan doğan ilişkiler bütünü” ifadeleriyle tanımlanmıştır. Ülkeler arası turizm faaliyetleri ülkelere döviz girdisi sağlayan önemli bir dış satım unsurudur. Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren turizm firmalarının finansal verilerinin analizi tüm turizm sektörünü birebir yansıtmaya da turizm sektörünün durumu hakkında fikir verebilir.

Çok kriterli karar verme yöntemleri birden çok kriterin optimize edilerek çözüm kümeleri içinden en iyi alternatifin seçilmesini sağlayan matematiksel yöntemlerdir. Bu çalışmada hisse senetleri 2019 yılı XTRZM endeksinde kapsamında işlem gören 9 turizm işletmenin 2014-2022 yılları arasındaki finansal performansları çok kriterli karar verme yöntemlerinden VIKOR yöntemi kullanılarak her bir yıl için ayrı olarak analiz ile tespit edilmiştir. Çalışmada veri olarak işletmelerin KAP’a bildirdikleri finansal tabloları kullanılarak hesaplanan likidite, faaliyet ve karlılık oranları kullanılmıştır.

Uygulama sonuçlarına göre 2014 yılında endeks şirketlerinden Marmaris Altinyunus, 2015 ve 2016 yılların Metemtur, 2017 ve 2018 yıllarında Marmaris Altinyunus ve Petrokent, 2019 yılında Metemtur ve Petrokent, 2020’de Metemtur, 2021’de Petrokent, 2022’de Avrasya Turizm şirketleri finansal performans sıralamasında birinci olmuşlardır. Analiz yapılan yıllar içerisinde 4. Sıranın altına hiç düşmeyen Marmaris Altinyunus’un için finansal performans açısından istikrarlı olduğu söylenebilir. Çalışma 9 yıllık bir süreyi kapsamı sonucu benzer çalışmalara göre daha uzun süreli bir analiz sunması ile literatüre bir katkı yapması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Performans, VIKOR, Turizm, BIST.

JEL Kodları: C44, G30, L25, L83.

EVALUATION OF THE FINANCIAL PERFORMANCE OF BUSINESSES IN BIST TOURISM INDEX (XTRZM) BETWEEN 2014-2022 USING THE VIKOR METHOD

Abstract

In free market conditions, companies are in a natural competition with other companies in the same sector. Therefore, the real financial performance of companies should be evaluated together with the financial performance of other companies in the same economy. Tourism, International Association of Tourism Experts (AIEST) tourism; It is defined as "the set of relationships arising from people's travels to places other than their residences where they permanently reside, work to earn their living and meet their vital needs, and temporary accommodations where they demand goods and services produced by businesses whose main activity is the production and marketing of tourism services". International tourism activities are an important export element that provides foreign exchange income to countries. Although the analysis of financial data of tourism companies operating in Borsa Istanbul does not reflect the entire tourism sector exactly, it can give an idea about the situation of the tourism sector.

Multi-criteria decision-making methods are mathematical methods that enable the selection of the best alternative from solution sets by optimizing multiple criteria. In this study, the financial performances of 9 tourism enterprises whose stocks were traded within the scope of the 2019 XTRZM index between 2014 and 2022 were analyzed separately for each year using the VIKOR method, one of the multi-criteria decision-making methods. In the study, liquidity, activity and profitability ratios calculated using the financial statements of the businesses reported to KAP were used as data.

According to the results of the application, index companies Marmaris Altinyunus in 2014, Metemtur in 2015 and 2016, Marmaris Altinyunus and Petrokent in 2017 and 2018, Metemtur and Petrokent in 2019, Metemtur in 2020, Petrokent in 2021, and Avrasya Turizm companies in 2022 were ranked as first in the financial performance ranking. It can be said that Marmaris Altinyunus, which has never fallen below the 4th place in the years analyzed, is stable in terms of financial performance. As the study covers a period of 9 years, it is expected to contribute to the literature by providing a longer-term analysis than similar studies.

Keywords: Financial Performance, VIKOR, Tourism, BIST.

JEL Codes: C44, G30, L25, L83.

FİNANSAL KARAR, FİNANSAL TUTUM ve FİNANSAL KAYGI KAVRAMLARININ İNCELENMESİ İÇİN OLUŞTURULAN ANKET VERİ SETİ ÇALIŞMASI

Dr. Öğr. Üyesi Aslı KAYA

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü
ORCID: 0000-0001-6818-3868, aslkaya@gelisim.edu.tr

Özet

Davranışsal muhasebe çerçevesinde finansal kararların verilmesinde finansal tutumlarının üzerinde finansal kaygının etkisinin incelenmesi için anket veri seti oluşturulmasına dair bir çalışma yapılmıştır. Çalışmanın amacı, finansal karar, finansal kaygı ve finansal tutum kavramlarının birbirleriyle ilişkisini incelemek üzere dizayn edilmiş sayısal verilere dayandırılarak yapılan bir çalışmadır. Bu çalışma için anket yöntemi belirlenmiştir. Literatür incelemesinde araştırma amacına uygun, uygulamada kullanılabilir bir ölçeğe rastlanmamıştır. Bu sebeple bu çalışmada literatüre kazandırılmak üzere 'Finansal Kaygı, Finansal Tutum ve Finansal Karar Süreci Anketi' oluşturulması hedeflenmiştir. Bundan dolayıdır ki literatürün bilgi arşivine kazandırılmak amacıyla böyle bir çalışmaya gereksinim duyulacağı öngörülmüştür.

Çalışmanın uygulama alanı olarak mali müşavirler düşünülmüştür. Türkiye genelinde mali müşavirlik mesleğini icra eden mali müşavirlerin finansal kararlar verirken, karar süreçlerinde finansal kaygı kavramının davranışlara etkisi incelenmesi için literatür taraması ve kişilerle görüşmeler yapılarak ifadeler not edilmiştir. Bu anket çalışmasında Türkiye genelinde faaliyette bulunan ve mali müşavirlik mesleğini icra eden bireyler üzerinde muhasebe ve davranış konusunun birlikte incelenmesi istenmiştir.

Anketin birinci bölümünde, katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ilişkin 5 soru; ikinci bölümde, finansal tutum, finansal kaygı ve karar verme süreçlerine ilişkin 43 ifade bulunmaktadır. Anket ifadeleri hazırlanırken üç ana başlık altında yer alan alt başlıklar çerçevesinde oluşturulmuştur. Karar verme sürecinde yer alan ifadeler hazırlanırken karar verme sürecinin 8 aşaması, finansal tutum ile ilgili ifadeler hazırlanırken (duygusal, zihinsel ve bilişsel faktörler) ve finansal kaygı ile ilgili ifadeler ise (risk ve belirsizlik) kavramları çerçevesinde hazırlanmıştır. 5'li likert ölçeği kullanılarak katılımcılardan ifadelere 1 (Hiç Katılmıyorum) ile 5 (Tamamen Katılıyorum) puan aralığında değerlendirilmede bulunması istenmiştir.

Anket soruları oluşturulurken; tez danışmanından konuya uygunluğu açısından sorular hakkında genel görüş istenmiştir. Uzman Görüşü (Kapsam Geçerliliği) kapsamında madde havuzunda yer alan maddeler, tez danışmanının görüşüne sunulurken maddelerin öncelikle kapsam geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Tez danışmanının görüşleri doğrultusunda taslak maddeler bir ön elemeye tabi tutularak madde sayısı 43 ifadeye düşürülmüştür. Söz konusu havuzdaki ifadeler, araştırmacı ve tez danışmanı tarafından literatürdeki kavramsal çerçeve, çalışmanın amaç ve yazar tarafından belirlenen hipotezler doğrultusunda derlenerek anket çalışması veri seti oluşturulmuştur. Anketin geçerlilik güvenilirlik testi, yapı geçerliliğini ortaya koymak için faktör analizi, KMO testi, bartlett testi sonuçlarına bakılmıştır. Analiz sonuçlarının tasarlanan 'Finansal Kaygı, Finansal Tutum ve Finansal Karar Süreci Anketi' olarak literatüre kazandırılmış ve mali müşavirlerin internet ortamı üzerinden anket doldurmaları sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Kaygı, Finansal Tutum, Finansal Karar.

JEL Kodları: B29, M19

**SURVEY DATA SET STUDY CREATED TO EXAMINING FINANCIAL DECISION,
FINANCIAL ATTITUDE AND FINANCIAL CONCERNS**

Abstract

A study was conducted to create a survey data set to examine the effect of financial anxiety on financial attitudes in making financial decisions within the framework of behavioral accounting. The purpose of the study is a study based on numerical data designed to examine the relationship between the concepts of financial decision, financial anxiety and financial attitude. The survey method was determined for this study. In the literature review, no scale suitable for the purpose of the research was found that could be used in practice. For this reason, in this study, it is aimed to create a 'Financial Anxiety, Financial Attitude and Financial Decision Process Questionnaire' to be brought to the literature. For this reason, it has been foreseen that such a study will be needed in order to bring the literature to the information archive.

Financial advisors were considered as the application area of the study. In order to examine the effect of the concept of financial anxiety on the behaviors of financial advisors who practice the profession of financial advisor throughout Turkey, while making financial decisions, statements were noted by making a literature review and interviews with people. In this survey study, it was requested to examine the accounting and behavior issues together on individuals who are active in Turkey and who perform the financial advisory profession.

In the first part of the questionnaire, 5 questions about the sociodemographic characteristics of the participants; In the second part, there are 43 statements related to financial attitude, financial anxiety and decision-making processes. While preparing the questionnaire statements, it was formed within the framework of the sub-headings under three main headings. While preparing the statements in the decision-making process, the 8 stages of the decision-making process were prepared within the framework of the concepts of financial attitude (emotional, mental and cognitive factors) and statements about financial anxiety (risk and uncertainty). Using a 5-point Likert scale, the participants were asked to evaluate the statements in the range of 1 (Strongly Disagree) to 5 (Completely Agree).

While creating survey questions; A general opinion was asked from the thesis advisor about the questions in terms of their suitability for the subject. Within the scope of Expert Opinion (Content Validity), the items in the item pool were presented to the opinion of the thesis advisor and the content validity of the items was first tried to be ensured. In line with the opinions of the thesis advisor, the draft items were subjected to a pre-selection and the number of items was reduced to 43 statements. The statements in the pool in question were compiled by the researcher and the thesis advisor in line with the conceptual framework in the literature, the purpose of the study and the hypotheses determined by the author, and a questionnaire study data set was created. The validity and reliability test of the questionnaire, factor analysis, KMO test, and Bartlett test results were examined to reveal the construct validity. The results of the analysis were published in the literature as the 'Financial Anxiety, Financial Attitude and Financial Decision Process Survey' and financial advisors were enabled to fill out the survey via the internet.

.Keywords: Financial Anxiety, Financial Attitude, Financial Decision

JEL Codes: B29, M19

KREDİLERİN FİNANSAL GELİŞME VE EKONOMİK BÜYÜMEYE ETKİSİ İLE ARALARINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ

Bilim Uzm. Fatma Ünlü

Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bankacılık ve Finans Bölümü, Doktora Öğrencisi
ORCID: 0000-0001-6309-1876, fatmacarunlu@gmail.com

ÖZET

İktisat bilimindeki son dönemde tartışma yaratan konulardan biri finansal faktörlerin ekonomik büyümedeki rolüne odaklanmaktadır. Bir ülkede kullanılan finansal araçların çeşitliliğinin artması ve bunun yanı sıra finansal araçların kullanımının yaygınlaşması finansal gelişmeyi ve derinleşmeyi beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla gelişmiş bir finansal sistemin varlığı ve finansal gelişmeler ekonomik büyümeyle ilişkilendirilmektedir. Finansal sistem, ekonomik büyümenin sağlanması yönünde gerekli kaynakların yaratılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ülkelerin ekonomik olarak kalkınmasında, büyümesinde ve bunun sürekliliğinin sağlanmasında kredi kullanımı önemlidir. Bankacılığın temel işlevi kredi vererek para yaratmaktır. Kredi bankaların yarattığı satın alma gücünü ifade eder. Genelde kredilerin toplam talebi artırıcı etkisi ile ekonomik büyüme üzerinde belirleyici etkisi olduğu kabul edilmektedir. Özellikle ülkemizdeki büyüme yönelik politikaların temelinde kredi arzını artırmaya yönelik teşviklerin bulunduğu bilinmektedir. Finansal gelişme, finansal sistemin büyüklük ve yapı itibarıyla değişimidir. Finansal gelişme, finansal değişim sürecinde tasarrufları yatırıma dönüştüren kanal olarak da ifade edilebilir. Finansal kurumlar, reel sektörün kredi taleplerini yerine getirebildikleri ölçüde, o ülkenin ekonomik büyümesine katkı sağlayacaktır. Çalışmanın amacı, seçilmiş değişkenler üzerinden, 2010Q1 ve 2020Q4 dönemleri arasındaki veriler kullanılarak, Türkiye’de kredilerin, finansal gelişme ve ekonomik büyüme etkisini ve aralarındaki ilişkiyi incelemektir. Analiz kısmında seçili değişkenlere öncelikle birim kök testleri uygulanmış, regresyon modeli tahminlenmiş ve Granger Nedensellik testi ile değişkenler arasındaki ilişkiler araştırmaya konu oluşturmuştur. Analizden elde edilen bulgulara göre bankacılık sektörü kredilerindeki değişimin Türkiye’de finansal gelişmeyi ve ekonomik büyümeyi desteklediği sonucuna ulaşılmaktadır. Krediler ile finansal gelişme arasında çift yönlü bir nedensellik ilişkisinin olduğu ayrıca ekonomik büyüme (GDP) ile finansal gelişme arasında da yine çift yönlü bir nedensellik ilişkisinin olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Krediler, Finansal Gelişme, Nedensellik

JEL Kodları: C1, G10, E44

ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN LOANS AND THE EFFECT OF FINANCIAL DEVELOPMENT AND ECONOMIC GROWTH

Abstract

One of the controversial topics in economics recently focuses on the role of financial factors in economic growth. The increase in the diversity of financial instruments used in a country, as well as the widespread use of financial instruments, bring about financial development and deepening. Therefore, the existence of a developed financial system and financial developments are associated with economic growth. The financial system plays an important role in creating the necessary resources for economic growth. The use of credit is important in the economic development, growth and sustainability of countries. The main function of banking is to create money by lending. Credit refers to the purchasing power created by banks. It is generally accepted that loans have a determining effect on economic growth with their increasing effect on aggregate demand. It is known that there are incentives to increase credit supply, especially in the basis of growth-oriented policies in our country. Financial development is the change in size and structure of the financial system. Financial development can also be expressed as the channel that transforms savings into investments in the process of financial change. Financial institutions will contribute to the economic growth of that country to the extent that they can meet the credit demands of the real sector. The aim of the study is to examine the effect of credits on financial development and economic growth in Turkey and the relationship between them, using the data between 2010Q1 and 2020Q4, through selected variables. In the analysis part, unit root tests were first applied to the selected variables, the regression model was estimated, and the relationships between the variables using the Granger Causality test were the subject of the research. According to the findings obtained from the analysis, it is concluded that the change in banking sector loans supports financial development and economic growth in Turkey. It is understood that there is a bidirectional causality relationship between loans and financial development and there is also a bidirectional causality relationship between economic growth (GDP) and financial development.

Keywords: Loans, Financial Development, Causality

JEL Codes: C1, G10, E44

FACTORS AFFECTING BANK SELECTION IN EXPORT FINANCING: THE CASE OF TURKEY

Soraiya Bahari

Ibn Haldun University

Department of Management

ORCID: 0000-0002-9336-8183, soraiya.bahari@stu.ihu.edu.ir

Asst. Prof. Dr. Nihat Gümüş

Ibn Haldun University

Department of Management

ORCID: 0000-0002-1244-6734, nihhat.gumus@ihu.edu.tr

Abstract

This study investigates the factors that are effective in the selection of the banks with which the exporting firms choose to work in financing their operations. Choosing a bank is of utmost importance for firms since the chosen bank can, beyond facilitating the financial transactions, become a collaborative partner, influencing the timeliness, security, and reliability of cross-border exchanges. So, the choice of a bank can significantly impact the success of export finance transactions. This study investigates the factors exporters consider when choosing a bank for export financing. Based on the conceptual frameworks in the literature and interviews with the practitioners, a scale has been developed encompassing thirty-two variables that consistently emerge in various studies as crucial criteria for bank selection. To collect primary data and determine the key factors influencing exporters' bank selection in Turkey, a structured questionnaire was designed based on a five-point Likert scale to measure participants' levels of agreement concerning variables. A total of one hundred thirty responses were collected from Turkish and non-Turkish exporters in Turkey. The Statistical Package for Social Science (SPSS) and Microsoft Excel were used as the statistical tools for data analysis. An exploratory factor analysis was conducted using the principal component analysis (PCA) technique with Varimax rotation. The analysis resulted in the identification of five distinct factors: the first factor, "Alternative Products and Services," which comprises seven variables, the second factor, "Information and High-Quality Services," composed of four essential variables, the third factor, "Bank Institution Type" encompassing two key variables, the fourth-factor "Marketing and Customer Loyalty," consisting of three variables and the fifth factor "Bank Reputation," formed of two variables. The first and the second factors turned out to be the most important factors among others, as indicated by the highest average value. Bank reputation and marketing, and Customer Loyalty factors are in the next positions, respectively. Whether a bank is a conventional or participation bank is found to have the least importance. The study contributes to the literature in three aspects. First of all, it provides a new scale to measure the bank preferences of exporting firms which is a rather less studied area. Secondly, it contributes to the literature on customer behavior in the finance sector using sample data from institutional firms rather than individuals. Thirdly, the study has important ramifications for banks since it provides insights about which factors to focus on when approaching institutional clients that engage in exporting business.

Keywords: Bank Selection, Trade Finance, Türkiye.

JEL Codes: F14, G21, M31

KUR KORUMALI MEVDUAT UYGULAMASININ FAİZSİZ FİNANS ÜZERİNE ETKİLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Selman Duran

İstanbul Medipol Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi
ORCID: 0000-0002-2157-5706, sduran@medipol.edu.tr

Özet

Finansal sistemdeki oynaklıklar ve riskler, yatırımcıları ve mevduat sahiplerini çeşitli risklere karşı korumak adına farklı finansal ürün ve stratejilerin geliştirilmesine neden olmuştur. Bu bağlamda, "kur korumalı mevduat (KKM)" gibi ürünler katılım bankaları gibi faizsiz finans kurumlarının da dikkatini çekmiştir. Bu makalede, kur korumalı mevduat uygulamalarının katılım bankaları üzerindeki olası etkileri ortaya koymak amaçlanmaktadır. Kur korumalı mevduat, yatırımcılara veya mevduat sahiplerine döviz kurlarındaki dalgalanmalara karşı koruma sağlamayı amaçlayan bir finansal üründür. Bu ürün sayesinde, belirli bir vadede döviz kurlarındaki olası düşüşlere karşı korunma sağlanırken, olası yükselişlerde ise yatırımcılar kazanç sağlama potansiyeline sahip olabilirler.

Özellikle 2018 yılından itibaren Türk Lirası'nın diğer para birimleri karşısında hızlı değer kaybetmesi, ekonominin dolarizasyon eğilimine girmesine sebep olmuştur. Bu durumun önüne geçmek amacıyla Aralık 2021'de Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) TL'nin değerini korumak ve para piyasalarındaki belirsizlikleri azaltmak amacıyla bazı tedbirler almak suretiyle Liralaşma Stratejisi adı altında çeşitli adımlar atmıştır (T:C: Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2021). Bu kapsamda alternatif bir finansal enstrüman olarak KKM hesapları tanıtıldı. Liralaşma stratejisi çerçevesinde geliştirilen diğer inovatif para politikası aracı ise Dönüşüm Destekli Mevduat (DDM) hesaplarıdır. KKM uygulaması, Türkiye'de 1960'lı yıllarda döviz girişini artırmak amacıyla ortaya çıkan Döviz Çevrilebilir Mevduat (DÇM) hesaplarının bir türevi olarak görülebilir. DÇM hesaplarında olduğu gibi KKM hesapları da döviz kurundaki farklılıkların bütçe tarafından karşılanma garantisine sunulmuştur (Yayman, 2022: 527).

Genel anlamda faizsiz finans kurumları, İslami finans prensiplerine dayalı olarak faaliyet gösteren finansal kuruluşlardır. Faizsiz finans anlayışını benimseyen bu kurumlar, kar ve riskin adil bir şekilde paylaşılmasını hedefler. Katılım bankaları da geleneksel finansal kurumlar gibi döviz kurlarındaki dalgalanmalardan etkilenebilir. Özellikle uluslararası ticaret ve yatırım faaliyetleri yürüten katılım bankaları, döviz kurlarındaki oynaklıkların yaratabileceği riskleri yönetmek zorundadır. Bu noktada, kur korumalı mevduat ürününün katılım bankalarına sağlayabileceği avantajlar gündeme gelmektedir (Hasan, 1985: 14).

Çalışma kapsamında 2021 ve 2022 yıllarına ait aylık veriler analize dahil edilerek faizsiz finans ile ilgili kurumların finansal durumu değerlendirilmiştir. Kur korumalı mevduat ürününün katılım bankaları üzerindeki etkileri incelendiğinde, risk yönetimi, müşteri çeşitliliği, adil kar paylaşımı ve rekabet avantajı gibi olumlu sonuçlar ortaya çıkar. Bu ürün, katılım bankalarının İslami finans prensiplerine uygun şekilde riskleri yönetmelerine ve müşterilere çeşitlendirilmiş ürünler sunmalarına yardımcı olabilir. Bu bağlamda yapılan değerlendirmeler sonucunda ele alınan dönemde faizsiz finans ile ilgili kurum ve piyasaların performansının dalgalanmalar sergilediğini ve 2021 yılı boyunca zaman zaman düşüşler yaşadığını göstermiştir. Ancak, 2021 yılının Aralık ayında hayata geçirilen KKM uygulamasının etkisiyle faizsiz finans ile ilgili kurum ve piyasaların mali performansında artışlar gözlemlendiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kur Korumalı Mevduat, Faizsiz Finansman, Finansal Performans

JEL Kodları: H11, I18

THE EFFECTS OF CURRENCY HEDGED DEPOSITS ON INTEREST-FREE FINANCE

Abstract

Volatility and risks in the financial system have led to the development of different financial products and strategies to protect investors and depositors against various risks. In this context, products such as "currency hedged deposits (FX hedged deposits)" have attracted the attention of interest-free financial institutions such as participation banks. This article aims to reveal the possible effects of currency-protected deposits on participation banks. A currency-protected deposit is a financial product that aims to provide protection to investors or depositors against fluctuations in exchange rates. Thanks to this product, investors can be protected against possible decreases in exchange rates in a certain maturity, while investors may have the potential to gain in possible increases.

The rapid depreciation of the Turkish Lira against other currencies, especially since 2018, has caused the economy to enter a dollarization trend. In order to prevent this situation, in December 2021, the Central Bank of the Republic of Turkey (CBRT) took various steps under the name of the Liraization Strategy by taking some measures to protect the value of the TL and reduce uncertainties in money markets (T:C: Ministry of Treasury and Finance, 2021). In this context, RRR accounts were introduced as an alternative financial instrument. Another innovative monetary policy instrument developed within the framework of the Liraization Strategy is the Conversion Backed Deposit (DBD) accounts. The RCC can be seen as a derivative of the Foreign Currency Convertible Deposit (FCD) accounts that emerged in Turkey in the 1960s to increase foreign exchange inflows. As in the case of DCM accounts, the KKM accounts were also offered with the guarantee that exchange rate fluctuations would be covered by the budget (Yayman, 2022: 527).

In general terms, interest-free financial institutions are financial institutions operating on the basis of Islamic finance principles. Adopting an interest-free finance approach, these institutions aim to share profit and risk fairly. Like traditional financial institutions, participation banks can also be affected by fluctuations in exchange rates. Participation banks, especially those engaged in international trade and investment activities, have to manage the risks that may arise from fluctuations in exchange rates. At this point, the advantages that the exchange rate-protected deposit product can provide to participation banks come to the fore (Hasan, 1985: 14).

Within the scope of the study, monthly data for 2021 and 2022 were included in the analysis and the financial situation of interest-free finance institutions was evaluated. When the effects of the currency-protected deposit product on participation banks are analyzed, positive results such as risk management, customer diversity, fair profit sharing and competitive advantage emerge. This product can help participation banks manage risks in accordance with Islamic finance principles and offer diversified products to customers. As a result of the evaluations made in this context, it has been shown that the performance of interest-free finance-related institutions and markets fluctuated during the period under consideration and experienced declines from time to time throughout 2021. However, it was determined that the financial performance of interest-free finance institutions and markets increased with the effect of the KKM application implemented in December 2021.

Keywords: Currency Hedged Deposits, Interest-free Finance, Financial Performance.

JEL Codes: H11, I18

SOSYAL GİRİŞİMLERDE FİNANSAL KAYNAKLAR

Doç. Dr. İpek TÜRKER

İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

ORCID: 0000 0002 3802 5065, ipek.turker@gmail.com, ipet@istanbul.edu.tr,

Dr. Ahmet TÜRKER

Galata Üniversitesi Öğr. Gör.

ORCID: 0000 0002 4418 9197, tr.ahmetturker@gmail.com

Özet

Dünyada yaşanan eşitsizlikler toplumsal sorunların artmasına neden olmaktadır. Kamu ve özel sektörün kaynak kullanımını sosyal alanlarda azalırken sosyal hizmetler yetersiz kalmaktadır. Toplumsal sorunlara yenilikçi, kalıcı ve sürdürülebilir çözümler bulabilmek için yeni sosyal bakış anlayışı geliştirilmiştir. Bu çalışmanın hedefi geliştirilen yeni sosyal bakış anlayışı bağlamında ortaya çıkan sosyal girişimcilik modelinin sürdürülebilirliği için gerekli olan finans kaynaklarını incelemek ve bu bağlamında gerekli finans kaynakları için öneriler geliştirmektir. Bu amaçla literatür ve akademik çalışmalar taranarak uygulamadaki durum gözlemlenerek mevcut finansal kaynaklar araştırılmıştır. Sonuç olarak elde edilen bulgulara dayanarak sosyal girişimcilik faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için gerekli finans kaynakları önerileri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal girişimcilik, finans kaynakları, finansal araçlar, kitle fonlaması

JEL Kodları: L31

FINANCIAL RESOURCES IN SOCIAL ENTREPRENEURSHIP

Abstract

Inequalities in the world cause an increase in social problems. While the use of resources by the public and private sectors decreases in social areas, social services are insufficient. In order to find innovative, permanent and sustainable solutions to social problems, a new social perspective has been developed. The aim of this study is to examine the financial resources required for the sustainability of the social entrepreneurship model that emerged in the context of the new social perspective and to develop suggestions for the necessary financial resources in this context. For this purpose, the existing financial resources were investigated by reviewing the literature and academic studies and observing the situation in practice. As a result, based on the findings obtained, the necessary financial resources for the sustainability of social entrepreneurship activities have been determined.

Keywords: Social entrepreneurship, financial resources, financial instruments, crowdfunding

JEL Codes: L31

DÖNGÜSEL EKONOMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK: KAYNAKLARIN VERİMLİ KULLANIMI

Çevre Mühendisi Erdem ÖNAL

Çorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
ORCID: 0009-0000-2481-3098, erdem.onal@csb.gov.tr

Prof. Dr. Yüksel ARDALI

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Çevre Mühendisliği Bölümü
ORCID: 0000-0003-1648-951X, yuksel.ardali@omu.edu.tr

Özet

Döngüsel ekonomi yaklaşımı, endüstriyel üretimde ürünlerin ve malzemelerin ömrünü uzatarak öncelikli olarak atık üretimini azaltmayı hedefleyen bir yaklaşımdır. Temel olarak ürünlerin tasarımından başlayarak üretim, tüketim ve atık yönetimini kapsar. Döngüsel ekonomilerde ürünlerin yeniden kullanımı, onarımı, geri dönüşümü ve yeniden üretimi gibi adımlarla kaynakların ve olanakların daha verimli kullanılması amaçlanır. Böylece doğal kaynakların tükenmesini yavaşlatarak gelecek nesillere daha sürdürülebilir bir dünya bırakmayı amaçlanır. Atık miktarının azalmasıyla hem çevresel etki de minimize edilir hem de malzemelerden elde edilen ekonomik faydalar artırılır.

Bu çalışmada geleneksel lineer ekonomi modelinin sınırlamalarını ele alarak, döngüsel ekonominin sürdürülebilirlik açısından önemini vurgulamaktadır. Lineer ekonomi, kaynakları çıkarılma, üretim, tüketim ve atık aşamalarıyla sınırlayan bir yaklaşıma dayanırken, döngüsel ekonomi kaynakların daha verimli kullanımını hedefler. Bildiride, döngüsel ekonominin temel prensipleri olan ürün tasarımında dayanıklılık, ürün ömrünün uzatılması, yeniden kullanım, geri dönüşüm ve atık yönetimi gibi adımlar detaylandırılmıştır. Çalışmada döngüsel ekonominin faydaları da ele alınmıştır. Döngüsel ekonominin önde gelen faydalarından, sürdürülebilir kaynak kullanımı, atık azaltma ve atık yönetimi, yeni iş modelleri, İnovasyon fırsatları, enerji verimliliği, yeşil istihdam olanakları, marka değeri artışı, sektörler arası işbirliği ve kaynak bağımlılığının azaltılması başlıklarına değinilmiştir. Sonuç olarak, bu çalışmada döngüsel ekonominin sadece çevresel sürdürülebilirlik açısından değil, aynı zamanda ekonomik büyüme ve inovasyon açısından da nasıl önemli bir rol oynadığını ortaya konulmuştur. Kaynakların daha verimli kullanımını teşvik eden döngüsel ekonomi yaklaşımı, gelecekteki yaşam kalitesini iyileştirmek ve ekosistemleri korumak için kritik bir adım olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Döngüsel Ekonomi, Atık Azaltma, Yeşil İstihdam, Marka Değer Artışı, Sektörler Arası İşbirliği, Yeni İş Modelleri, Enerji Verimliliği

CIRCULAR ECONOMY AND SUSTAINABILITY: EFFICIENT USE OF RESOURCES

Abstract

The circular economy approach is an approach that primarily aims to reduce waste generation by prolonging the life of products and materials in industrial production. It basically covers production, consumption and waste management, starting from the design of products. In circular economies, it is aimed to use resources and opportunities more efficiently with steps such as reuse, repair, recycling and remanufacturing of products. Thus, it is aimed to leave a more sustainable world to future generations by slowing down the depletion of natural resources. By reducing the amount of waste, both the environmental impact is minimized and the economic benefits obtained from the materials are increased.

In this study, by addressing the limitations of the traditional linear economy model, it emphasizes the importance of the circular economy in terms of sustainability. While the linear economy is based on an approach that limits resources to the stages of extraction, production, consumption and waste, the circular economy aims to use resources more efficiently. In the paper, steps such as durability, product life extension, reuse, recycling and waste management in product design, which are the basic principles of circular economy, are detailed. The benefits of circular economy are also discussed in the study. Among the leading benefits of the circular economy, sustainable resource use, waste reduction and waste management, new business models, innovation opportunities, energy efficiency, green employment opportunities, brand value increase, inter-sectoral cooperation and reducing resource dependency were mentioned.

As a result, this study reveals how the circular economy plays an important role not only in terms of environmental sustainability, but also in terms of economic growth and innovation. The circular economy approach, which encourages more efficient use of resources, stands out as a critical step to improve the quality of life in the future and protect ecosystems.

Keywords: Circular Economy, Waste Reduction, Green Employment, Brand Value Increase, Intersectoral Cooperation, New Business Models, Energy Efficiency.

TÜRKİYE'DE İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI KAPSAMINDA GENİŞ İŞSİZLİK ORANI VE ATIL İŞGÜCÜ

Doç. Dr. Mahmut İNAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bafra İşletme Fakültesi
ORCID: 0000-0002-5463-5488, mahmut.inan@omu.edu.tr

Özet

Çalışmak, bireylerin hayatlarının sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmelerinin en önemli şartlarından birisidir. Dolayısıyla günümüzde gelişmiş veya gelişmekte olsun bütün ekonomiler açısından istihdam ve işsizlik ekonomik ve sosyal problemlerin en önemli konuları içerisinde yer almaktadır. Çünkü tüketim harcamaları kaynağını işgücü piyasasından alırlar ve tüketim harcamaları sonucunda elde edilen gelirler ekonominin çarkında önemli fonksiyonlar görmektedir. Tüketim harcamalarının artması hızlandıran etkisiyle büyümeyi de tetiklemektedir. Ekonomilerin yapılarına göre bazı ekonomilerde toplam harcamaların yüzde 60-65'i, bazılarında ise yüzde 70-80'i tüketim harcamalarından oluşmaktadır. Bunun için işsizlik oranının düşük olması hem üretimin artması ve hem de tüketim harcamalarının artması açısından önemlidir. Diğer taraftan işgücü piyasasından elde edilen gelirle yapılan harcamaların büyüklüğü hemen hemen bütün ülkelerde ulusal gelirin yüzde 60'dan fazlasını oluşturmaktadır (Ulusoy, 2022: 79).

Bu yüzden işsizlik hesaplama yöntemleri, işgücü piyasalarındaki gelişmeleri anlamak ve yorumlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 1988 yılından itibaren düzenli olarak Hanehalkı İşgücü Araştırması (HİA) sonuçlarını yayınlamaktadır. Dolayısıyla TÜİK; işgücü, istihdam edilenler, işsizler ve ülkedeki işgücü piyasasının özellikleri hakkındaki bilgilerin temel veri kaynağıdır. Ancak yapılan işsizlik hesaplamalarında işgücü piyasasındaki pek çok faktör dışarıda bırakıldığı için standart işsizlik hesaplamaları oldukça sınırlı bir çerçeveye sahiptir. Bu yüzden ki işgücünün yapısını doğru anlamamız ve ona göre politikalar belirlememiz açısından olumsuzluklar ortaya çıkmaktadır. Örneğin, kamuoyunda geniş tanımlı işsizlik olarak da bilinen ve 2021 yılından sonra TÜİK tarafından atıl işgücü olarak tanımlanan alternatif işsizlik hesaplamasının işsizlik oranlarının inandırıcılığını tartışılır hale getirmiştir (Çelik, Beyazbulut ve Kandaz, 2021: 321).

Genel bir tanımlama olarak işsizlik, bir ekonomide üretim faktörlerinin tamamının üretimde kullanılmamasıdır. Dolayısıyla üretime yönlendirilemeyen üretim faktörlerinden olan işgücüne de işsiz denilmektedir. İşsizlikle mücadelede başarılı olabilmenin en önemli unsurlarından birisi de işsizlik kavramının ve türlerinin doğru bir şekilde tanımlanması ve hesaplanarak açıklanmasıdır. İşgücü tanımlamaları, istihdam ve çalışabilir nüfus tanımlamaları diğer ülkelerle karşılaştırılabilir bir özelliğe sahiptir. Ancak işsizlik hesaplamaları yapılırken işgücüne katılım oranları da dikkate alınmakta ve işsizlik oranları ona göre değerlendirilmelidir. AB veya diğer gelişmiş ülkelerde işgücüne katılma oranı yüzde 75'ler oranlarında iken Türkiye'de yüzde 50'ler civarındadır. Bu durum işsizlik verilerine yansımakta ve ülkemizde TÜİK işsizlik verilerini buna göre düşük oranlarda açıklamaktadır. Ayrıca TÜİK işsizlik tanımlamasında son üç ayda iş arayan ve 15 gün içerisinde istihdamı sağlanacak olan kişiler işsiz grubuna girmekte iken 2021 yılı sonrası düzenlemeleri ile bu tanımlama; "referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde aktif iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki kişiler işsiz nüfusa dahildir" şeklinde ifade edilmiştir. Bu tanımlamada da iş arama süresi üç aydan bir aya düşürüldüğü için bu süre sonunda tekrar iş arama kanallarına başvurmayanlar işsiz görünmemektedirler. Dolayısıyla işsiz sayılarında ve işsizlik oranlarında azalmalar varmış gibi bir durum ortaya çıkmaktadır.

Bu maksatla çalışmada; istihdam, işgücü kavramları ve işsizlik türlerine kısaca değinilecektir. Sonrasında Dünyada ve Türkiye'de işsizlik hesaplamaları açıklanarak karşılaştırmalar yapılacaktır. Sonunda ise Türkiye'de işgücüne katılım oranları, TÜİK tarafından 2021 yılında işsizlik tanımlamaları ve atıl işgücü kavramlarına değinilecektir. Bu düzenlemelerin yerindeliği tartışılarak gerçek anlamda işsizlik oranları ve işsiz sayıları ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İşgücü, İstihdam, Dar Anlamda İşsizlik, Geniş Anlamda İşsizlik, İşgücüne Katılma Oranı

Jel Kodları: E20, E21, E24

LARGE UNEMPLOYMENT RATE AND INSTALLED LABOR FORCE IN TURKEY

Abstract

Working is one of the most important conditions for individuals to continue their lives in a healthy way. Therefore, employment and unemployment are among the most important issues of economic and social problems in terms of all economies, whether developed or developing. Because consumption expenditures take their source from the labor market and the incomes obtained as a result of consumption expenditures have important functions in the wheel of the economy. The increase in consumption expenditures also triggers growth with its accelerating effect. According to the structures of the economies, 60-65 percent of total expenditures in some economies and 70-80 percent in others are composed of consumption expenditures. For this, the low unemployment rate is important for both the increase in production and the increase in consumption expenditures. On the other hand, the size of the expenditures made with the income obtained from the labor market constitutes more than 60 percent of the national income in almost all countries (Ulusoy, 2022: 79).

Therefore, unemployment calculation methods are of great importance in terms of understanding and interpreting the developments in the labor market. In this sense, the results of the Household Labor Force Survey (HLFS) have been regularly published by the Turkish Statistical Institute (TUIK) since 1988. Therefore, TUIK; It is the main data source of information about the labor force, the employed, the unemployed and the characteristics of the labor market in the country. However, since many factors in the labor market are excluded in the unemployment calculations, standard unemployment calculations have a very limited framework. This is why there are problems in terms of understanding the structure of the workforce correctly and determining policies accordingly. For example, the credibility of the unemployment rates of the alternative unemployment calculation, which is also known as broad-defined unemployment in the public and defined as idle labor force by TURKSTAT after 2021, has become debatable (Çelik, Beyazbulut and Kandaz, 2021: 321).

As a general definition, unemployment is the inability to use all of the factors of production in an economy. Therefore, the labor force, which is one of the production factors that cannot be directed to production, is called unemployed. One of the most important elements of being successful in the fight against unemployment is the correct definition and calculation of the concept of unemployment and its types. Labor force definitions, employment and workable population definitions are comparable to other countries. However, while calculating unemployment, labor force participation rates are also taken into account and unemployment rates should be evaluated accordingly. While the labor force participation rate in the EU or other developed countries is around 75 percent, it is around 50 percent in Turkey. This situation is also reflected in the unemployment data and TUIK explains the unemployment data at low rates accordingly. In addition, in the definition of unemployment by TUIK, people who have been looking for a job in the last three months and will be employed within 15 days are included in the unemployed group, while this definition with the regulations after 2021; It is stated that “people of non-institutional working age who have used at least one of the active job search channels in the last four weeks to look for a job among those who were not in employment during the reference period and are able to start work within 2 weeks are included in the unemployed population”. In this definition, since the job search period is reduced from three months to four weeks, those who do not reapply to job search channels at the end of this period do not appear to be unemployed. Therefore, there appears to be a decrease in the number of unemployed and unemployment rates.

For this purpose, in the study; employment, labor force concepts and types of unemployment will be briefly mentioned. Afterwards, unemployment calculations in the world and in Turkey will be explained and comparisons will be made. Finally, the labor force participation rates in Turkey, the definitions of unemployment in 2021 by TUIK and the concepts of idle labor will be discussed. By discussing the appropriateness of these regulations, real unemployment rates and the number of unemployed will be tried to be revealed.

Keywords: Labor Force, Employment, Narrowly Unemployment, Broadly Unemployment, Labor Force Participation Rate

JEL Codes: E20, E21, E24

MUHASEBEDE E-DÖNÜŞÜM VE BLOK ZİNCİRİ (BLOCKCHAIN) TEKNOLOJİSİ

Doç. Dr. Harun Kısacık

Hitit Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-3282-4472, harunkisacik@hitit.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. Sema Poyraz Can

Hitit Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-1080-5411, semapoyrazcan@hitit.edu.tr

Özet

İnsanlık tarihi kadar eski olan muhasebede muhasebe kayıtları ilk çağlarda taş tabletlere, kâğıdın icadı ile defterlere yazılmıştır. Bilgisayarın icadı ile kâğıt yerine muhasebe kayıtları bilgisayarda tutulmaya başlanmıştır. Bilgisayara kaydedilen muhasebe işlemleri çıktı alınmak sureti ile yine defterlere yazdırılmaktadır. Basılı ticari defterler noter aracılığı ile tasdik edilerek onaylanmaktadır. Noter tasdiki ile onaylanan ticari defterler üzerinde herhangi bir değişiklik yapılamamaktadır. İnternetin toplum hayatına girmesiyle sanallaşma muhasebede de kendini göstermiş, fatura, irsaliye vb. ticari belgeler kâğıt kullanılmadan internet ortamında oluşturulmaya, muhasebe kayıtları internet ağlarında tutulmaya ve muhafaza edilmeye başlanmıştır. Günümüzde elektronik faturalar elektronik ticari defterlere onay verilmek sureti ile kaydedilmektedir. Elektronik ticari defterler Gelir İdaresi Başkanlığından beratları alınmak sureti ile onaylanmaktadır. Beratları alınan ticari defterler üzerinde bu süreçten sonra herhangi bir işlem yapılamamaktadır. Noter tasdiki ya da beratlar ile onaylanan ticari defterlerin güvenilirliği ortaya konulmaktadır. Teknoloji ve finansın bir araya getirilmesi ile ortaya çıkan blok zinciri (blockchain) teknolojisi kullanılmak sureti ile gelecekte muhasebe işlemlerinin gerçekleştirilebileceği öngörülmektedir. Herhangi bir otoriteye bağımlı olmayan, üçüncü tarafların da sisteme dâhil olabildiği blok zinciri teknolojisinde şifrelemelerle ticari defterler onaylanmış olmaktadır. Şifrelemelerle onaylanan ticari defterlerde herhangi bir değişiklik yapılamadığı için söz konusu sistemde de noter tasdiki ve beratlarda olduğu gibi ticari defterlerin güvenilirliği ortaya çıkmaktadır. Tüm bu teknolojik gelişmelerle muhasebe meslek mensuplarının belgelerin toplanarak kayıt altına alınması görevi kısmen ortadan kalkmaktadır. Hemen hemen her sektörde teknolojik gelişmelerin istihdam sorunu ortaya çıkarması muhasebe mesleğinde de kendini göstermektedir. Bu sorundan kurtulmanın yolu muhasebe meslek mensuplarının alanları ile ilgili olarak kendilerini geliştirmeleri ile mümkündür. Muhasebe meslek mensupları mesleğin özü olan mali müşavirlik konusunda ön plana çıkarak rekabet üstünlüğü sağlayabilecekler ve sektörde var olabilmek mücadelesini kazanabileceklerdir. Aksi takdirde teknolojik gelişmelerle ortaya çıkan sorun muhasebe meslek mensuplarında işsizler ordusu ortaya çıkaracaktır. Çalışmada ilk olarak muhasebede e-dönüşüm ele alınarak teknolojik gelişmelerde geline son aşamada blok zinciri (blockchain) teknolojisinin ticari belgeler ve ticari defterlerde kullanılabilirliği ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Muhasebede E-Dönüşüm, Blok Zinciri.

JEL Kodları: M40, M41.

E-TRANSFORMATION IN ACCOUNTING AND BLOCKCHAIN TECHNOLOGY

Abstract

Accounting records in accounting, which is as old as human history, were written on stone tablets in the early ages and in notebooks with the invention of paper. With the invention of the computer, accounting records began to be kept on the computer instead of paper. The accounting transactions recorded on the computer are printed on the books by being printed. Printed commercial books are certified by notary public. No changes can be made on the commercial books that are notarized. With the introduction of the Internet into social life, virtualization has also shown itself in accounting, invoices, waybills, etc. commercial documents have started to be created on the internet without using paper, and accounting records have been kept and preserved on internet networks. Today, electronic invoices are recorded in electronic commercial books by giving approval. Electronic commercial books are approved by obtaining their certificates from the Revenue Administration. After this process, no action can be taken on the commercial books whose certificates have been taken. The reliability of commercial books approved by notarization or certificates is revealed. It is foreseen that accounting transactions can be carried out in the future by using blockchain technology, which has emerged with the combination of technology and finance. Commercial ledgers are approved with encryption in blockchain technology, which is not dependent on any authority and third parties can also be included in the system. Since no changes can be made in the commercial books approved with encryption, the reliability of commercial books emerges in the system in question, as in notarization and certificates. With all these technological developments, the duty of professional accountants to collect and record documents is partially eliminated. The fact that technological developments create employment problems in almost every sector also shows itself in the accounting profession. The way to get rid of this problem is possible by professional accountants to improve themselves in their fields. Professional accountants will be able to gain competitive advantage by coming to the fore in the subject of financial consultancy, which is the essence of the profession, and will be able to win the struggle to exist in the sector. Otherwise, the problem that arises with technological developments will create an army of unemployed accountants. In the study, first of all, e-transformation in accounting was discussed and the usability of blockchain technology in commercial documents and commercial books was discussed at the last stage in technological developments.

Keywords: Accounting, E-Transformation in Accounting, Blockchain.

JEL Codes: M40, M41.

MUHASEBEDE DİJİTALLEŞMENİN MESLEK MENSUPLARINA ETKİSİ: YALOVA İLİNDE ARAŞTIRMA

Yaren Yağmur

Yalova Üniversitesi

ORCID: 0009-0004-8953-411X, yyagmur076@gmail.com

Prof. Dr. Murat Azaltun

Yalova Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-1892-3279, murat.azaltun@yalova.edu.tr

Özet

Günümüzde, bilişim teknolojilerindeki gelişim, yapay zekâ ve otomasyon, internet ve sosyal medya ağları üzerinden büyük hacimli ve çok çeşitli bilgiyi hızlı bir şekilde elde etme olanağına imkân sağlamaktadır. Bu imkanlar her alanda olduğu gibi muhasebe ve denetim uygulamalarını da etkilemekte ve muhasebe mesleğinde yeni yeteneklere sahip olmayı gerekli kılmaktadır. Literatürde dijital devrim, dijital dönüşüm olarak kabul gören ve Endüstri 4.0 olarak adlandırılan gelişmeler, işletmelerin bütün fonksiyonlarının yeniden tasarlanmasını zorunluluk haline getirmiş, mesleklerin uygulama şekillerinde köklü değişimlere neden olmuştur. Dijital çağda yaşanan ve devrim niteliği taşıyan teknolojik gelişmelerde yapay zekâ, veri madenciliği ve dijitalleşme ile uygulamalarda meydana gelen değişim Maliye Bakanlığının muhasebe sistemlerine de yansımıştır. Elektronik fatura sistemi ile başlayan bu dönüşüm verilerin elektronik bulut depolarda saklandığı dönemlerle devam etmektedir. Genellikle kâğıt üzerindeki veriler bu gelişmeler ışığında Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) tarafından elde edilen dijital dönüşüm uygulamalarıyla; e-belge, e-defter, e-beyanname ve e-denetimi de mümkün kılan online bir platforma taşınmıştır. Yaşanan bunca köklü değişiklik meslek mensuplarını yakından etkilemiştir.

Araştırmanın temel amacı Yalova ilindeki meslek mensuplarının teknolojik gelişmelere ve dijital dönüşümlere uyum sağlarken e-uygulamaları kullanma becerisini etkileyen faktörleri incelemektir. Teknolojinin çevresel koşullarının ve alt yapısal sorunlarının meslek mensuplarını ne düzeyde etkilediğine dair çok yönlü bakış açıları getirilmiştir. Dijital gelişmelerin, muhasebenin fonksiyonlarına ve mesleğin işleyişine etkilerinin olası sonuçlarına ilişkin öneriler ve tespitler aktarılmıştır.

Çalışma nitel bir araştırma olup meslek mensuplarıyla yapılan birebir görüşmelerle daha iyi veri toplanabileceği düşünüldüğü için veriler yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla toplanmıştır. Çalışma, nitel araştırmalarda olgubilim (fenomenoloji) desenine göre düzenlenmiştir. Olgubilim, yaşanan olgu ile ilgili bilgiler elde etmek için olguyu deneyimleyen bireylerin görüşüne başvuru araştırma desendir. Dolayısıyla bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam olarak kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim uygun bir araştırma zemini oluşturmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, meslek mensuplarının mesleğin dijital teknoloji ile ilgili gelişmelerini yakından takip ettikleri ve mesleki hayatlarında önemli ölçüde kullandıkları görülmüştür. Ayrıca dijitalleşmenin muhasebe alanında hızla uygulanmasının ardından mali mühendislik gibi yeni meslekler ortaya çıkarken klasik meslek mensubu anlayışı da yavaş yavaş yok olacaktır. Dolayısıyla teknolojik değişimleri kucaklayabilen, adeta sistemin bir parçası olabilen kişiler çağın muhasebecisi olabilecektir. Bu nedenle hem muhasebe meslek mensupları hem tüm finansal bilgi kullanıcıları bu dönüşümün getirdiği uygulamalara hızla uyum sağlamak durumundadır. Değişikliklerin, kullanıcılara fayda sağlarken aynı zamanda siber suçlara konu olabilme ihtimali açısından da güvenlik açıklarının giderilmesi konusunda tedbirlerin alınması gerektiği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Meslek Mensubu, Muhasebe Mesleği, Dijital Devrim, E-Muhasebe Uygulamaları

JEL Kodları: M41, M49

THE EFFECT OF DIGITALIZATION IN ACCOUNTING ON PROFESSIONALS: RESEARCH IN YALOVA PROVINCE

Abstract

Today, the development in information technologies, artificial intelligence, and automation provide the opportunity to quickly obtain large volumes and a wide variety of information over the internet and social media networks. These opportunities affect the accounting and auditing practices in every field and make it necessary to have new skills in the accounting profession. The developments, accepted as the digital revolution, digital transformation, and called Industry 4.0 in the literature, have made it necessary to redesign all the functions of the enterprises and have caused radical changes in the practice of professions. The changes in artificial intelligence, data mining, digitalization, and applications in the revolutionary technological developments in the digital age are also reflected in the Ministry of Finance's accounting systems. This transformation, which started with the electronic invoice system, continues with the periods when the data is stored in electronic cloud storage. With the digital transformation applications obtained by the Revenue Administration, usually the data on paper, in the light of these developments, It was moved to an online platform that enables e-document, e-ledger, e-declaration, and e-audit. All these radical changes have affected the members of the profession closely.

In this context, the primary purpose of the research is to examine the factors affecting the ability of professionals' Yalova to use e-applications while adapting to technological developments and digital transformations. Multi-dimensional perspectives have been brought about to what extent technology's environmental conditions and infrastructure problems affect the profession's members. Suggestions and determinations regarding the possible consequences of the effects of digital developments on the functions of accounting and the functioning of the profession are given.

Since the study is qualitative, better data can be collected through one-to-one interviews with professionals. Semi-structured interview forms are used to collect data. The study was organized according to the phenomenology pattern in qualitative research. *Phenomenology* is a research design in which the opinions of individuals who have experienced the phenomenon are consulted to obtain information about the phenomenon. Therefore, phenomenology constitutes a suitable research ground for studies investigating phenomena familiar to us that we cannot fully comprehend. The findings indicate that professionals in this field closely monitor advancements in digital technology and integrate them substantially into their work.

Furthermore, with the swift adoption of digitalization in accounting, traditional approaches to the profession will gradually become obsolete, giving rise to emerging fields such as financial engineering. Therefore, people who can embrace technological changes and become a part of the system will be the accountants of the era. For this reason, both accounting professionals and all financial information users must adapt quickly to the applications brought by this transformation. Measures should be taken to eliminate security vulnerabilities in terms of the possibility that the changes may be the subject of cybercrime while providing benefits to the users.

Keywords: Professional Accountant, Accounting Profession, Digital Revolution, E-accounting Applications

JEL Codes: M41, M49

İŞLE BÜTÜNLEŞİK ÖĞRENME STRATEJİLERİNİN MUHASEBE STAJYERLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Büşra TOSUNOĞLU

Gümüşhane Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-6292-2770, busra.tosunoglu@gumushane.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Nurettin KOCA

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-3309-9428, nkoca@ksu.edu.tr,

Stajyer SMMM Gülşah DÖNMEZ

Karaca SMMM LTD. ŞTİ.

ORCID: 0000-0003-0150-6452, gulsah.donmez2525@gmail.com

Özet

İşe bütünlük öğrenme, bir öğrencinin mezun olduktan sonra işyerine adapte olabilmesi noktasında önemli bir etkiye sahiptir. Bu nedenle çalışmanın amacı, muhasebe stajyerlerinin çalışma becerileri geliştirmelerinde işle bütünlük öğrenme stratejilerinin ne ölçüde etkin olduğunu tespit etmektir. Çalışmada işle bütünlük öğrenmenin altı alt boyutunu oluşturan özgünlük, öğrenme ve öğretme aktivite uyumu, entegre öğrenim desteği, süpervizör (eğitmen) erişimi ve hazırlık işlemleri içeren bir anket formu oluşturularak Muğla İl'inde stajlarını yapmakta olan toplam 100 muhasebe meslek stajyerine uygulanacaktır. Araştırmada kullanılan anket formu, Kiriri (2019)'nin çalışmasından yararlanılarak oluşturulmuştur. Çalışma sonuçlarında muhasebe mesleğini kariyer olarak tercih eden kişilerin meslek unvanını elde etmeden önce mesleki tecrübe edinecekleri staj dönemlerinde almış oldukları eğitimin, işle bütünlük öğrenme stratejileriyle ne ölçüde uyumlu olduğu tespit edilecektir.

Anahtar Kelimeler: İşle Bütünlük Öğrenme, Muhasebe, Stajyer, İşle Bütünlük Öğrenme Boyutları

JEL Kodları: M40, M41.

EVALUATION OF WORK-INTEGRATED LEARNING STRATEGIES FROM THE PERSPECTIVE OF ACCOUNTING INTERNS: THE CASE OF MUĞLA PROVINCE

Abstract

Work-integrated learning has a significant impact on a student's ability to adapt to the workplace after graduation. Therefore, the aim of the study is to determine to what extent work-integrated learning strategies are effective in developing work skills of accounting interns. In the study, a questionnaire form including originality, learning and teaching activity compatibility, integrated learning support, supervisor (trainer) access and preparation processes, which are six sub-dimensions of work-integrated learning, will be created and applied to a total of 100 professional accountancy trainees who are doing their internship in Muğla Province. The questionnaire form used in the research was created by benefiting from the study of Kiriri (2019). In the results of the study, it will be determined to what extent the education received during the internship period in which the people who prefer the accounting profession as a career are in line with the work-integrated learning strategies before obtaining the professional title.

Keywords: Work Integrated Learning, Accounting, Intern, Work Integrated Learning Dimensions

JEL Codes: M40, M41.

CDS VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİNİN G7 VE BRİCS ÜLKELERİ KAPSAMINDA ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi İsmail TUNA

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-5796-5167, ismail.tuna@gop.edu.tr

Özet

2008 yılındaki Küresel Finansal Kriz ve 2019 yılında yaşanan Covid-19 Pandemisinin bütün dünyada ciddi ekonomik etkileri görülmüştür (Uluslararası ticaretin daralması, ekonomik büyümenin yavaşlaması ve küçülmesi, enflasyon, finansmana erişim, yatırım iştahının azalması gibi). Gelişmekte olan ülkelerin yanısıra gelişmekte olan ülkelerde bu durumdan etkilenmişlerdir. Finansal piyasalarda ülkelerin risk primi göstergesi olarak kabul edilen CDS (Credit Default Swap) türkçe ifade ile kredi temerrüt takası bu dönemlerde ciddi değişimler göstermiştir. Finansal kaynaklara erişimi ve maliyetini etkileyen CDS primleri gittikçe artan şekilde hükümetlerin, yatırımcıların ve akademik çalışmaların odak noktası olmaya başlamıştır. Birçok ülkede olduğu gibi ve Türkiye’de de CDS primlerinin büyüme, enflasyon, sanayi üretim endeksi, borsa endeksleri gibi göstergelerle ilişkisi araştırılmıştır. Bu çalışmada ise gelişmişlik düzeylerine göre sınıflandırılmış olan G7 ülkeleri (Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Fransa, İtalya, Japonya ve Kanada) ile BRICS ülkelerinin (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika) CDS primleri ve büyüme oranları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada 2008-2022 yılları arasında yıllık veriler kullanılmıştır. 2008-2011 yılları arası Kanada ve 2008-2014 yılları arası Hindistan CDS verilerine ulaşamadığı için analiz kapsamından çıkarılmıştır. Bağımsız değişken olarak CDS (5 yıllık USD bazlı tahvil faizi) primi ve bağımlı değişken olarak Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH/GDP-Gross Domestic Product) % değişim kullanılmıştır. Çalışmanın analizinde E-wievs programından yararlanılmıştır. Panel veri analizi yöntemi ile çalışmanın verilerinin durağanlığı test etmek için önce yatay kesit bağımlılığına bakılmıştır. Yatay kesit bağımlılığı tespit edildiği için “bootstrap” panel birim kök testi ile verilerin durağanlıklarına bakılmıştır. GSYİH/GDP serisi sabitli modelde %1 anlam seviyesinde ve sabitli-trendli modelde %5 anlam seviyesinde düzey değerinde durağan çıkmıştır. CDS serisi ise sabitli modelde %5 anlam seviyesinde düzey değerinde durağan çıkarken Sabitli-trendli modelde birinci farkında durağan hale gelmiştir. Daha sonra Panel VAR and Panel VECM Nedensellik analizleri yapılmış kısa ve uzun dönemde CDS’ten GSYİH’ye doğru %1 anlam seviyesinde nedensellik bulunurken, GSYİH’den CDS’e doğru kısa ve uzun dönemde nedensellik bulunmamıştır. Son olarak Panel nedensellik analizlerinde GSYİH’den CDS’e doğru Almanya’da %1 anlam seviyesinde, Amerika’da %5 anlam seviyesinde, Rusya’da %1 anlam seviyesinde, Çin’de %10 anlam seviyesinde nedensellik bulunurken, CDS’ten GSYİH’ye doğru Japonya’da %5 anlam seviyesinde, Rusya’da %10 anlam seviyesinde nedensellik bulunmuştur. Sonuç olarak G7 ülkelerinden Almanya ve Amerika’nın ekonomik büyümesi ile CDS primleri arasında yüksek bir nedensellik ilişkisi bulunurken BRICS ülkelerinden Rusya’da yüksek, Çin’de ise daha düşük bir nedensellik ilişkisi bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: CDS, Ekonomik Büyüme, G7, BRICS, Panel Veri

JEL Kodları: G11, G12, G15, G23

ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP OF CDS AND ECONOMIC GROWTH WITHIN THE CONTEXT OF G7 AND BRICS COUNTRIES

Abstract

The Global Financial Crisis in 2008 and the Covid-19 Pandemic in 2019 had serious economic effects all over the world (such as shrinkage of international trade, slowdown and contraction of economic growth, inflation, access to finance, decreased appetite for investment). Developing countries as well as developing countries have been affected by this situation. CDS (Credit Default Swap), which is accepted as the risk premium indicator of countries in financial markets, has shown serious changes in these periods. CDS premiums, which affect access to and cost of financial resources, are increasingly the focus of governments, investors and academic studies. The relationship of CDS premiums with indicators such as growth, inflation, industrial production index, stock market indices has been investigated in Turkey as well as in many countries. In this study, the relationship between CDS premiums and growth rates of G7 countries (Germany, United States of America, United Kingdom, France, Italy, Japan and Canada) and BRICS countries (Brazil, Russia, India, China and South Africa) classified according to their level of development. intended to be examined. Annual data between the years 2008-2022 were used in the study. Since CDS data for Canada between 2008-2011 and India for 2008-2014 were not available, they were excluded from the analysis. CDS (5-year USD-based bond interest) premium was used as the independent variable and the % change in Gross Domestic Product (GDP-Gross Domestic Product) was used as the dependent variable. E-wievs program was used in the analysis of the study. In order to test the stationarity of the data of the study with the panel data analysis method, firstly, the cross-section dependence was examined. Since the cross-section dependency was determined, the stationarity of the data was examined with the "bootstrap" panel unit root test. The GDP/GDP series was stationary at the 1% significance level in the fixed model and at the 5% significance level in the fixed-trend model. The CDS series, on the other hand, became stationary at the level value at the 5% significance level in the fixed model, while it became stationary at the first difference in the fixed-trend model. Then, Panel VAR and Panel VECM causality analyzes were performed, while causality was found from CDS to GDP at 1% significance level in the short and long term, while no causality was found from GDP to CDS in the short and long term. Finally, in the panel causality analyzes, causality is found from GDP to CDS at 1% significance level in Germany, 5% significance level in America, 1% significance level in Russia, and 10% significance level in China, while GDP from CDS Towards , causality was found at the 5% significance level in Japan and at the 10% significance level in Russia. As a result, while there is a high causality relationship between the economic growth of the G7 countries Germany and America and CDS premiums, a high causality relationship was found in Russia, which is one of the BRICS countries, and a lower causality relationship in China.

Keywords: CDS, Economic Growth, G7, BRICS, Panel Data Analysis

JEL Codes: G11, G12, G15, G23

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE FİNANSAL YOĞUNLAŞMA

Dr. Öğr. Üyesi Adnan GÜZEL

Türk Hava Kurumu Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-0055-712X, adnanguzeldr@gmail.com

Özet

Türk finansal sisteminin en önemli kurumlarından biri bankacılık sektörüdür. Bankacılık sektörü kaynak fazlası olan ekonomik birimlerden topladığı farklı vade ve nitelikteki kaynakları devlet ve diğer kamu tüzel kişileri dahil fon ihtiyacı olan birimlere kredi olarak kullanılmakta veya bu birimlerin ihraç etmiş olduğu menkul kıymetleri satın alarak kısa, orta ve uzun vadeli fon sağlamaktadır. Bankacılık sektörü özellikle de ticari bankalar; devletin, tasarruf sahiplerinin, üreticilerin, yatırımcının ve hane halklarının en önemli paydaşlarıdır. Bankaların finansal ve ekonomik sistemin bir parçası olarak üstlendikleri kredi ve likidite sağlama, finansal aracılık vb pek çok benzersiz ürün ve hizmet sunma işlevinin yanı sıra ülkelerin ekonomik büyüme ve kalkınmalarına, para politikalarının etkinliğine, uluslararası ticaretin gelişimine katkı sağlaması gibi önemli ekonomik ve finansal işlevleri de bulunmaktadır. Bu işlevleri nedeniyle, bankacılık sektöründe yaşanabilecek sorunlar veya piyasa yapısındaki bozulma ülke ekonomisi ve finansal sisteminde istikrarsızlığa neden olabilmektedir.

Bankacılık sektöründe piyasa yapısı finansal yoğunlaşma göstergeleri ile izlenmektedir. Bankacılık sektöründe “yoğunlaşma” veya “finansal yoğunlaşma” olarak tanımlanabilecek, sektörün belirli sayıdaki bankalar tarafından kontrol edilmesi veya piyasa payının veya mevduatın az sayıda bankada toplanması, kredilerin önemli bir bölümünün az sayıda banka tarafından kullanılması ekonomik istikrarı, etkin kaynak dağılımını, bankaların finansal performansını ve risk yönetimini farklı şekillerde etkileyebilir. Düşük yoğunlaşma seviyelerinde, kırılganlıkların azalacağı, rekabet ve kârlılık performansının teşviki yoluyla bankacılık sisteminin istikrarlı bir şekilde büyüyebileceği; yüksek yoğunlaşma seviyelerinde, kredi maliyeti, ürün çeşitlendirme ve firma izleme kolaylığı nedeniyle bankacılık sistemi daha olumlu etkilenebileceği düşünülmekle birlikte, orta düzeydeki bir yoğunlaşmanın gerek ekonomik, gerek finansal ve gerekse sektör açısından daha optimal olabileceğini değerlendirilmektedir. Yoğunlaşma oranları, piyasa yapısının anlaşılması, bir bankanın piyasaya girmesi veya piyasadan çıkması ya da banka birleşmelerinin neden olabileceği yoğunlaşma değişikliklerinin incelenmesi açısından önemlidir. Literatürde bankacılık sektöründe yoğunlaşma düzeyi, N-banka yoğunlaşma endeksi, Herfindahl-Hirschman endeksi, Holtz-Eakin veya Granger nedensellik analizleri, Hall-Tideman endeksi, Hannah-Kay endeksi, Entropi endeksi vb farklı yöntemlerle ölçülmektedir.

Bu çalışmada, Türk bankacılık sektöründe ticari bankaların varlık büyüklüğü, kârlılık, sermaye yapısı, kredi, mevduat, şube ve personel dağılımı verileri kullanılarak yoğunlaşma derecesinin ve piyasa yapısının belirlenmesi amaçlanmıştır. Geleneksel yaklaşımlardan farklı olarak öncelikle, bankacılık sektöründe yoğunlaşma ölçütlerinin, belirleyicilerinin ve hesaplama yöntemlerinin teorik temellerine genel bir bakış sunulmakta, yoğunlaşma olgusunun bankacılık sektörüne, finansal istikrara etkilerine yönelik Türkiye ve yurtdışında yapılan ampirik çalışmalar ve uygulama sonuçları özetlenmektedir. Ayrıca, Herfindahl-Hirschman endeksi (HHI) piyasa yoğunlaşmasının en yaygın ölçüsü olarak kabul edildiğinden; Türk bankacılık sektörüne ilişkin 2002-2022 dönemi verileri kullanılarak Herfindahl-Hirschman endeksi ve N-banka yoğunlaşma oranları hesaplanarak sektörde yoğunlaşma düzeyi ve piyasa yapısını incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Sektörü, Yoğunlaşma, Piyasa Yapısı, Finansal İstikrar, HHI Endeksi.

JEL Kodları: D40, E44, G21.

FINANCIAL CONCENTRATION IN THE TURKISH BANKING SECTOR

Abstract

One of the most important institutions of the Turkish financial system is the banking sector. The banking sector extends the resources it collects from the economic units with surplus resources as loans to the units in need of funds, including the state and other public legal entities, or provides short, medium and long-term funds by purchasing the securities issued by these units. The banking sector, especially commercial banks; are the most important stakeholders of the state, savers, producers, investors and households. In addition to providing many unique products and services such as providing credit and liquidity, financial intermediation, etc., which banks undertake as a part of the financial and economic system, they also have important economic and financial functions such as contributing to the economic growth and development of countries, the effectiveness of monetary policies, and the development of international trade. . Due to these functions, problems that may be experienced in the banking sector or deterioration in the market structure may cause instability in the country's economy and financial system.

Market structure in the banking sector is monitored by financial concentration indicators. Controlling the sector by a certain number of banks, which can be defined as "concentration" or "financial concentration" in the banking sector, or the concentration of the market share or deposits in a small number of banks, and the utilization of a significant portion of the loans by a small number of banks, affect economic stability, effective resource allocation, financial performance of banks and can affect risk management in different ways. At low concentration levels, vulnerabilities will decrease and the banking system can grow steadily through the promotion of competitiveness and profitability performance; Although it is thought that at high concentration levels, the banking system may be more positively affected due to the cost of credit, product diversification and ease of monitoring companies, it is considered that a medium level of concentration may be more optimal in terms of economy, finance and industry. Concentration ratios are important for understanding the market structure, examining the concentration changes that can be caused by a bank entering or exiting the market, or bank mergers. In the literature, the concentration level in the banking sector is measured with different methods such as N-bank concentration index, Herfindah-Hirschman index, Holtz-Eakin or Granger causality analysis, Hall-Tideman index, Hannah-Kay index, Entropy index etc.

In this study, it is aimed to determine the degree of concentration and market structure of commercial banks in the Turkish banking sector by using the data of asset size, profitability, capital structure, loan, deposit, branch and personnel distribution. Unlike traditional approaches, first of all, an overview of the theoretical foundations of concentration criteria, determinants and calculation methods in the banking sector is presented, and empirical studies and application results in Turkey and abroad on the effects of concentration on the banking sector and financial stability are summarized. Also, since the Herfindah-Hirschman index (HHI) is considered the most common measure of market concentration; Using the 2002-2022 period data on the Turkish banking sector, the Herfindahl-Hirschman index and N-bank concentration ratios were calculated and the concentration level and market structure in the sector were examined and evaluated.

Keywords: Banking Sector, Concentration, Market Structure, Financial Stability, HHI Index.

JEL Codes: D40, E44, G21.

KREDİ KULLANIM MİKTARININ ENFLASYON VE BÜYÜME ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN TÜRKİYE AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Erhan AKARDENİZ

Gaziantep Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-2269-8182, erhanakardeniz@gantep.edu.tr

Özet

Gelişmekte olan ülkeler için finansman kaynakları ve bu kaynaklara erişim büyüme açısından çok önemlidir. Finansman kullanımı ile yatırım mallarına ve tüketim mallarına olan talep artmaktadır. Yatırımların artması büyümeye katkı sağlarken, tüketim mallarına olan talebin artması büyümenin yanı sıra enflasyona da neden olabilmektedir. Türkiye için 2001 finansal krizi sonrası bankacılık sisteminde yapılan düzenlemelerle finansal sistem güçlü hale getirilmiş, Avrupa Birliği'ne üyelik adımlarının atılması, siyasal alanda yönetimde değişiklik olmaması gibi nedenler ile finansal piyasaların geliştiği bir dönem olmuştur. Çalışmada, 2002-2022 yılları arasında kredi kullanım miktarının enflasyon ve büyüme üzerindeki etkilerinin Türkiye açısından Fourier Toda- Yamamoto ve Granger nedensellik testleri ile değerlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kredi, Büyüme, Enflasyon

JEL Kodları: E51, F43, E31

EVALUATION OF THE INFLUENCE OF THE VALUE OF CREDIT USED ON INFLATION AND GROWTH FOR TÜRKİYE

Abstract

Financial resources and access to these resources are crucial for prosperity in developing nations. The demand for consumer and investment goods is rising as a result of the use of finance. Growth is facilitated by an increase in investments, but it may also be accompanied with inflation as consumer demand rises. After the financial crisis of 2001, Türkiye's financial system was strengthened thanks to banking system regulations, and financial markets expanded as a result of actions taken to join the European Union and the country's decision to maintain its current political leadership. With the use of Granger and Fourier Toda-Yamamoto causality tests for Türkiye, the study will assess the effects of loan consumption on inflation and growth between the years of 2002 and 2022.

Keywords: Credit, Growth, Inflation

JEL Codes: E51, F43, E31

TÜRKİYE'DE ETKİ YATIRIMLARI EKOSİSTEMİ: UYGULAMADAN ÖRNEKLER

Dr. Öğr. Üyesi Binali Selman EREN

Bitlis Eren Üniversitesi, Tatvan MYO
0000-0001-5136-6406, binaliselmaneren@gmail.com

Özet

2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) 17 ana başlıkta daha esnek ve sürdürülebilir bir küresel topluma geçiş için bir çerçeve sunmaktadır. 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (SKH) ulaşmak için Birleşmiş Milletler (BM) yılda en az 2,5 trilyon ABD doları tutarındaki finansman açığını kapatacak yatırımların yapılması gerektiğini ifade etmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin (SKH) başarılmasında önemli rol oynaması beklenmektedir. Bu doğrultuda etki yatırımları Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin (SKH) başarıya ulaşması için önemli bir rol üstlenmektedir. Etki yatırımları, finansal getirilerin yanı sıra sosyal ve çevresel etki yaratmayı önceleyen yatırımcılar tarafından desteklenen heyecan verici ve hızla büyüyen bir endüstri olarak giderek gelişmektedir. Öyle ki Küresel Etki Yatırımları Ağına (GIIN) göre küresel bazda profesyonel olarak yönetilen etki yatırımları 371 milyar ABD doları düzeyindedir. Hızla büyüyen bir pazara rağmen etki yatırımı varlıklarının ülkeler arası dağılımında hala büyük farklılıklar vardır. Doğu ile batıyı birbirine bağlayan önemli bir konumda olan Türkiye, etki yatırımı faaliyetlerini hızlandırmak ve kalkınma zorluklarını hafifletmek için sosyal ve çevresel etkiye yönelik pek çok fırsat sunmaktadır. Nispeten gelişmiş bir finans piyasasına sahip Türkiye'nin konumu, etki yatırımları için birçok avantaj sağlamaktadır. Etki Yatırımları Danışma Kurulu (EYDK) tüm paydaşları biraraya getirerek etki yatırımı Türkiye'de ana akım bir yatırım modeli haline getirmeye çalışmaktadır. Bu doğrultuda küresel etki yatırımı ekosistemine Türkiye'nin de süratle dâhil olması ve uluslararası alandaki işbirlikleri, modeller ve projeler geliştirilmesi temel hedefler arasındadır. Türkiye'de sektörlere göre etki yatırımı fırsatları teknoloji ve iletişim, ulaşım, tüketim malları, eğitim, finansallar, yiyecek ve içecek, sağlık hizmetleri, altyapı, yenilenebilir kaynaklar ve alternatif enerjiyi kapsamaktadır. Ayrıca özel ve kamu sektör paydaşları ile birlikte etki yatırımları yatırım fırsatları alanında Marmara bölgesinde 15, Ege bölgesinde yedi, Akdeniz bölgesinde 14, İç Anadolu bölgesinde 13, Karadeniz bölgesinde yedi, Doğu Anadolu bölgesinde 11 ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde sekiz yatırım fırsatı alanı belirlenmiştir. Bu alanların her birinin Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerine (SKH) olan direkt ve dolaylı etkileri belirtilmiştir. Bu çalışmada Türkiye'de etki yatırımı pazarının potansiyeli değerlendirilecek ve etki yatırımı ekosisteminin paydaşları, fırsatları ve zorlukları analiz edilecektir. Ayrıca çalışmada etki yatırımları alanında Türkiye'deki örnek uygulamalara ve başarı hikâyelerine yer verilecektir. Böylece çalışmanın özellikle etki yatırımları alanındaki Türkçe literatürüne önemli bir katkı sağlayacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Etki, Etki Yatırımı, Sürdürülebilir Kalkınma.

JEL Kodları: Q01, Q56, E22

IMPACT INVESTING ECOSYSTEM IN TURKEY: APPLICATION EXAMPLES

Abstract

The 2030 Sustainable Development Goals (SDGs) provide a framework for the transition to a more flexible and sustainable global society in 17 main topics. In order to reach the 2030 Sustainable Development Goals (SDGs), the United Nations (UN) states that investments to close the financing gap of at least 2,5 trillion USD per year are required. Especially, emerging countries are expected to play an important role in achieving the Sustainable Development Goals (SDGs). In this respect, impact investing play an important role in achieving the Sustainable Development Goals (SDGs). Impact investing is evolving as an exciting and rapidly growing industry supported by investors who prioritize social and environmental impact as well as financial returns. In fact, according to the Global Impact Investing Network (GIIN), professionally managed impact investing on a globally amount to US\$371 billion. Despite a rapidly growing market, there are still large differences in the cross-country distribution of impact investing assets. With its key location connecting the east and the west, Turkey offers many opportunities for social and environmental impact to accelerate impact investing activities and alleviate development challenges. The location of Turkey, which has a relatively developed financial market, provides many advantages for impact investing. Impact Investing Advisory Board (EYDK) is trying to make impact investing a mainstream investment model in Turkey by bringing all stakeholders together. In this direction, Turkey's rapid inclusion in the global impact investing ecosystem and the development of international collaborations, models and projects are among the main objectives. Impact investing opportunities in Turkey by sector include technology and communications, transportation, consumer goods, education, financials, food and beverage, healthcare, infrastructure, renewable resources and alternative energy. In addition, together with the private and public sector stakeholders, 15 investment opportunity areas in the Marmara region, seven in the Aegean region, 14 in the Mediterranean region, 13 in the Central Anatolian region, seven in the Black Sea region, 11 in the Eastern Anatolia region and eight in the Southeastern Anatolia region have been identified in the field of impact investing investment opportunities. The direct and indirect effects of each of these areas on the Sustainable Development Goals (SDGs) are indicated. In this study, the potential of the impact investing market in Turkey will be evaluated and the stakeholders, opportunities and challenges of the impact investing ecosystem will be analyzed. In addition, the study will include exemplary practices and success stories in the field of impact investing in Turkey. Thus, it can be said that the study will make an important contribution to the Turkish literature, especially in the field of impact investing.

Keywords: Impact, Impact Investing, Sustainable Development.

JEL Codes: Q01, Q56, E22

KİTLE FONLAMASI, SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE RAPORLAMA

Arş. Gör. Dr. Caner AKBABA

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-8849-1622, canerakbaba@mu.edu.tr

Özet

Girişimcilerin bir ülkenin ekonomisinde ne kadar önemli bir role sahip olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Ayrıca zaman içerisinde önemli değişimler gösteren girişimin finansmanı da belirgin bir dönüşüm göstermektedir. Kişisel birikim, banka kredisi, melek yatırımcı, risk sermayesi gibi geleneksel finansman yöntemlerinin yanı sıra günümüzde girişimcileri finanse etmek için kitle fonlaması, internet ve özellikle sosyal medya kanalları aracılığıyla yeni bir finansal seçenek ve iş modeli sunmaktadır. Girişimciliğin finansmanı açısından kitle fonlamasına verilen önem On Birinci Kalkınma Planında (m. 247.12) “Yenilikçi projelerin finansmanı için kitle fonlaması gibi modern ve yeni nesil finansman modelleri ülkemiz sermaye piyasasına kazandırılacaktır.” denilerek vurgulanmıştır. Kitle fonlamasında bağışa dayalı, ödüle dayalı, borçlanmaya dayalı ve paya dayalı olmak üzere dört farklı tür bulunmaktadır ve dünyada paya dayalı kitle fonlamasını yasalastıran ilk 10 ülkeden biri olan Türkiye’de, bu alandaki yatırımlar da hızla büyümektedir. Kitle fonlamasının finansmanı kolaylaştırması akademisyenlerin ve toplumun kitle fonlaması projelerine daha da büyük ilgi duymasına neden olmakta ve bu nedenle kitle fonlaması olgusu çok sayıda çalışma tarafından kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır. Bununla birlikte, sürdürülebilirliği, çevreyi ve sosyal sorumluluğu önemseyen yatırımlar artık çağımızın olmazsa olmazları arasında yer almaktadır. Geleneksel finansman araçlarına erişimde başarılı olamayan sürdürülebilir, yenilikçi ve sosyal sorumlu projeler kitle fonlaması platformları aracılığıyla gerekli fona ulaşabilir hale gelmektedirler. Sürdürülebilirliği ve çevreye duyarlı yatırımları amaç edinen girişimlerin yıllık faaliyet raporlarında sosyal hedeflerine ulaşip ulaşmadıklarını ve gelecekteki sürdürülebilirlik stratejilerini açıklamaları gerekmektedir. Dolayısıyla sürdürülebilir girişimciliğin yanı sıra sürdürülebilir raporlama uygulamaları da üzerinde düşünülmesi ve incelenmesi gereken önemli bir konu olarak öne çıkmaktadır. Şirketlerin sürdürülebilirlik faaliyetlerini raporlayabilmeleri için çeşitli formatlar ve kanallar bulunmaktadır. KPMG’ye göre Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative – GRI) bunların arasında en çok ilgi gören ve artık küresel standart haline gelen bir açıklama formatı olarak öne çıkmaktadır. Sürdürülebilirlikle ilgili risklerin ve fırsatların etkileri hakkında gerçeğe uygun ve küresel olarak karşılaştırılabilir bilgilere duyulan ihtiyaç sonucunda Uluslararası Muhasebe Standartları Vakfı (IFRS Foundation) tarafından Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB) kurulmuştur. ISSB, 1 Ocak 2024 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerli olmak üzere ‘UFRS S1 Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler’ ve ‘UFRS S2 İklimle İlgili Açıklamalar’ standartları yayınlamıştır. Bu kapsamda, söz konusu standartlar KGK tarafından Türkçeye çevrilerek ilgili kullanıcılara sunulmuş ve sürdürülebilirlik raporlaması hakkında işletmeler ve kamuoyu için farkındalık oluşturulması amacıyla bir web sitesi de kurulmuştur. Sonuç olarak, sürdürülebilirlik ve kitle fonlaması arasındaki ilişkiye ışık tutmak amacıyla sosyal sorumlu projelerin kitlesel fonlama platformlarını nasıl kullandığı, hedeflenen fonları elde edemedikleri ve düşük etkili projelerin uygun bir sürdürülebilir raporlama çerçevesinde ne ölçüde açıklandığının analizi daha da önemli hale gelmektedir. Bu kapsamda mevcut çalışma Türkiye’de kitle fonlaması platformları tarafından fonlanan sürdürülebilirlik odaklı girişimlerin faaliyet raporlarını bu kapsamda incelemeyi ve bu anlamdaki uyumluluklarını ve yeterliliklerini tartışmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kitle Fonlaması, Sürdürülebilirlik Raporlaması, Sosyal Sorumlu Girişimcilik

JEL Kodları: M13, M14, M41

CROWDFUNDING, SUSTAINABILITY AND REPORTING

Dr. Caner AKBABA

Muğla Sıtkı Koçman University

ORCID: 0000-0001-8849-1622, canerakbaba@mu.edu.tr

Abstract

Undoubtedly, entrepreneurs have an essential role in a nation's economy. In addition, the financing of entrepreneurship, which has undergone significant changes over time, also shows a significant transformation. In addition to traditional financing methods such as personal savings, bank loans, angel investors, and venture capital, crowdfunding offers a new financial option and business model to finance entrepreneurs today through the Internet and especially social media channels. The importance given to crowdfunding in terms of financing entrepreneurship is emphasized in the Eleventh Development Plan (art. 247.12) by stating that *"In order to financing the innovative projects, modern and new generation financing models such as mass funding will be introduced to the Turkish capital markets."* There are four different types of crowdfunding: donation-based, reward-based, debt-based, and equity-based, and investments in this area are growing rapidly in Turkey which is one of the first 10 countries in the world to legalize equity-based crowdfunding. The ease with which crowdfunding facilitates financing has led academics and the public to take an even greater interest in crowdfunding projects, and for this reason, the crowdfunding phenomenon has been extensively covered by numerous studies. In addition, investments that care about sustainability, the environment, and social responsibility are now among the sine qua non of our era. Sustainable, innovative, and socially responsible projects that have not been successful in accessing traditional financing instruments can now obtain the necessary funding through crowdfunding platforms. Startups that aim for sustainability and environmentally responsible investments are required to disclose in their annual reports whether they have achieved their social goals and their future sustainability strategies. Therefore, sustainable entrepreneurship as well as sustainable reporting practices stand out as an important issue that needs to be considered and analyzed. There are various formats and channels for companies to report their sustainability activities. According to KPMG, the Global Reporting Initiative (GRI) stands out as the most popular and now a global standard disclosure format. The International Sustainability Standards Board (ISSB) was established by the International Accounting Standards Foundation (IFRS Foundation) as a result of the need for fair and globally comparable information on the impacts of sustainability-related risks and opportunities. ISSB has issued *'IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information'* and *'IFRS S2 Climate-related Disclosures'*, effective for annual periods beginning on or after January 1, 2024. In this context, these standards were translated into Turkish by the POA and made available to relevant users, and a website was also established to raise awareness about sustainability reporting for businesses and the public. As a result, to shed light on the relationship between sustainability and crowdfunding, it becomes more important to analyze how socially responsible projects use crowdfunding platforms, whether they are able to obtain targeted funds, and to what extent low-impact projects are disclosed within an appropriate sustainable reporting framework. In this context, the current study aims to examine the annual reports of sustainability-focused initiatives funded by crowdfunding platforms in Turkey and discuss their compliance and adequacy on this matter.

Keywords: Crowdfunding, Sustainability Reporting, Socially Responsible Entrepreneurship.

JEL Codes: M13, M14, M41

SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞME VE KALKINMA AÇISINDAN,CO₂ EMİSYON HACMİ, GAYRİ SAFİ MİLLİ HÂSILA VE ENERJİ TÜKETİMİNİN İLİŞKİSİ 1990-2022 YILLARI ARASI TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Prof. Dr. Selçuk Kendirli

Hitit Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-7381-306X, selcukkendirli@yahoo.com

Fatma Yıldız Şenol

Hitit Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-3013-5136, fatmayildizsenol@gmail.com

Özet

1990 İnsani Gelişme Raporunda bir ülkenin ekonomik büyüme ve gelişmesine bakış açısının değiştiği ve sadece ekonomik parametrelerin ekonomik büyüme tanımı için yeterli olmadığı “Gelir Odaklı” Büyüme ve kalkınmadan İnsan ve çevre odaklı büyüme doğru hızla yol aldığı görülmektedir.2. Dünya Savaşına kadar her ne kadar büyüme GSMH baz alınarak ölçülmüş olsada zaman içinde büyüme ve kalkınma anlayışı yerini farklı etkenler ile değerlendirilmeye doğru bir süreç başlatmış ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yapılan, ülkelerin kalkınmışlık seviyesini eğitim, sağlık ve yaşam düzeyleriyle ölçen, kalkınmanın insani boyutunu ele alan, İnsani Gelişme Endeksi ortaya çıkmıştır.Bu endeksiçinde yer alan değişken milli gelirdir,bunu artırmanın yolu üretimdir.Üretimin devamlı ve istikrarlı sürdürülebilmesi için ise temel girdilerden birisi enerjidir.bu nedenle ekonomik göstergeler üzerinde enerji tüketiminin önemli bir etkisi vardır ancak Çevresel Kuznet Eğrisi anlayışında olduğu gibi gelir arttıkça çevresel tahribat artmaktadır ve uzun vadede bu durum çevresel kirleticilerin azalmasına neden olmaktadır.Karbon salınımı bu durumda önemli bir gösterge haline gelmekte tüm bunlar nüfus miktarının artması veya azalması ile değerlendirildiğinde günümüzde sürdürülebilir insani gelişme anlayışı içinde yer alan değişkenlerin ilişkisi incelenip modern İnsani gelişme ve kalkınma anlayışının yorumu yapılabilecektir.Bu çalışma 1990-2022 yılları arası yer alan karbondioksit salınımı,nüfus,millî gelir,insani gelişme ve kalkınma endeksi verileri kullanılarak bu değişkenlerin birbiri ile olan ilişkisini incelemiş ve değişkenler arasında güçlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, İnsani Gelişme ve Kalkınma Endeksi, Karbondioksit Emisyonu, Enerji Tüketimi

JEL Kodları: L53,C13,Q5, Q30.

**THE RELATIONSHIP OF CO2 EMISSION VOLUME, GROSS NATIONAL PRODUCT
AND ENERGY CONSUMPTION IN TERMS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT
AND DEVELOPMENT THE EXAMPLE OF TURKEY BETWEEN 1990-2022**

Abstract

In the 1990 Human Development Report, it is seen that a country's perspective on economic growth and development has changed, and that only economic parameters are not sufficient for the definition of economic growth, and it rapidly progresses from "Income-Oriented" Growth and development to human and environment-oriented growth.² Although growth was measured on the basis of GNP until World War II, the understanding of growth and development over time started a process towards evaluating it with different factors, and the United Nations Development Program (UNDP) measures the level of development of countries with education, health and life levels. The Human Development Index, which deals with the human dimension, has emerged. The variable included in this index is national income, the way to increase it is production. One of the basic inputs for continuous and stable production is energy. Therefore, energy consumption has a significant effect on economic indicators, but Environmental Kuznet As in the curve approach, environmental damage increases as income increases, and this causes a decrease in environmental pollutants in the long run. Carbon emission becomes an important indicator in this case, and when all these are evaluated with the increase or decrease in the amount of population, the relationship between the variables in the understanding of sustainable human development is examined and modern It will be possible to interpret the understanding of human development and development. This study examined the relationship between these variables by using carbon dioxide emissions, population, national income, human development and development index data between 1990-2022 and it was concluded that there was a strong relationship between the variables.

Keywords: Sustainability, Human Development and Development Index, Carbon Dioxide Emission, Energy Consumption

JEL Codes: L53,C13,Q5,Q30.

FİRMA DEĞERİNİN BELİRLENMESİNDE TEKNİK VE SEKTÖREL FARKLILAŞMA: BORSA İSTANBUL ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Öğr. Gör. Fazlı IRMAK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Bafra Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü
ORCID: 0000-0003-3584-2462, fazli.irmak@omu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Emrah ŞAHİN

Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü
ORCID:0000-0002-1001-6511, emrahsahin@hitit.edu.tr

Özet

Modern finans yaklaşımı perspektifinde firma değerinin gerçeğe en uygun şekilde belirlenebilmesi veya tahmin edilebilmesi ilgili paydaşlar için önem arz etmektedir. Firma değeri tespitinde birçok farklı teknik analiz yöntemi uygulanabilir olmasına rağmen, finans yazınında en çok öne çıkanlar Ekonomik Katma Değer (EVA), Pazar Katma Değer (MVA), Özsermayeye Serbest Nakit Akımları (FCFE) ve Firmaya Serbest Nakit Akımları (FCFF) uygulamalarıdır. Bu kapsamda, çalışmanın amacı hisse senedi piyasa fiyatının belirlenmesinde bahsi geçen 4 yöntemden hangisinin daha iyi tahmin gücüne sahip olduğu hem model hem de sektörel karşılaştırma ile ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda, Borsa İstanbul bünyesinde belirlenmiş finans dışı 19 sektörde 31/12/2022 tarihinde en büyük aktif değere sahip 17 farklı şirket araştırmaya dahil edilirken, 2018 ile 2022 yılları arasında yıllık bilanço ve gelir tablosu verilerinden hareketle hisse değeri teknik analizlerle tespit edilip en iyi tahmini yapan yöntem araştırma kısıtında belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, araştırmada kullanılan yöntemlerin (EVA, MVA, FCFA ve FCFE) hisse fiyatı tahmininde farklı sonuçlar verdiği görülmüştür. Gerçekleşen değer ile karşılaştırma yapıldığında ise, en iyi sonuç veren teknik analiz yönteminin sektörel olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Model ve sektör farklılaşmasının ortaya çıkan sonuçlar üzerinde direkt etkisinin olması nedeniyle, tüm paydaşların analiz ve değerlendirme yelpazelerini geniş tutmalarının yatırım kararı süreçlerine pozitif katkı sağlayabileceği iddia edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Firma Değeri, Borsa İstanbul, İndirgenmiş Nakit Akımları

JEL Kodları: G32

TECHNICAL AND SECTORAL DIFFERENCE IN DETERMINING COMPANY VALUE: AN APPLICATION ON BORSA ISTANBUL

Abstract

From the perspective of modern finance, it is important for stakeholders to be able to determine or estimate firm value in the most appropriate way. Although many different technical analysis methods can be applied to determine firm value, the most prominent ones in the finance literature are Economic Value Added (EVA), Market Value Added (MVA), Free Cash Flows to Equity (FCFE) and Free Cash Flows to Firm (FCFF). In this context, the aim of this study is to reveal which of these 4 methods has better predictive power in determining the market price of stocks with both model and sectoral comparison. For this purpose, 17 different companies with the largest asset value on 31/12/2022 in 19 non-financial sectors determined within Borsa Istanbul were included in the study, while the share value was determined by technical analysis based on annual balance sheet and income statement data between 2018 and 2022, and the method that makes the best prediction was determined in the research constraint. According to the findings, the methods used in the study (EVA, MVA, FCFA and FCFE) yielded different results in share price prediction. When the comparison is made with the realized value, it is concluded that the technical analysis method that gives the best results differs by sector. Since model and sectoral differentiation has a direct impact on the results, it can be argued that a wider range of analysis and evaluation by all stakeholders can make a positive contribution to the investment decision process.

Key Words: Firm Value, Borsa Istanbul, Discounted Cash Flows

JEL Codes: G32

TÜRKİYE'DE ENTEGRE RAPORLAMANIN MEVCUT DURUMU: LİTERATÜR VE UYGULAMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Doç. Dr. Filiz YÜKSEL

T.C. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Uygulamalı Bilimler Fakültesi
ORCID: 0000-0002-7654-7665, filizyuksele@windowslive.com

Arş. Gör. Nesil İŞBİL

T.C. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Uygulamalı Bilimler Fakültesi
ORCID: 0000-0002-5455-8902, nesil.isbil@dpu.edu.tr

Özet

Finansal performansın işletme performansını tam anlamıyla göstermediği, finansal performansın yanında finansal olmayan performansın da ölçülmesi gerektiği görüşlerinin doğması ile birlikte rapor sunucuları çevresel raporlar, kurumsal sosyal sorumluluk raporları, sürdürülebilirlik raporları gibi kurumsal raporlama araçlarını kullanarak finansal olmayan performanslarını da raporlamaya başlamıştır. Ancak, finansal performansın finansal olmayan performansı etkilediği, işletmenin değer yaratma, koruma veya tüketme süreçlerini bir bütün olarak değerlendirme ve raporlamanın daha doğru olacağı görüşü üzerine yapılan çalışmalar sonucunda kurumsal raporlamada yeni bir yaklaşım olarak nitelendirilen entegre raporlama yaklaşımı gündeme gelmiştir.

Bu çalışmada, entegre raporlama konusunda Türkiye'de yapılan akademik çalışmaların ve entegre raporlama uygulamalarının mevcut durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, 2010-2023 yılları arasında Türkiye'de entegre raporlama konusunda yapılan akademik çalışmaların tespiti için Scopus veri tabanı, Dergipark veri tabanı ve YÖK Tez Merkezi taranmıştır. Ayrıca, Türkiye'de entegre raporlama uygulamalarının mevcut durumunun incelenmesi amacıyla, Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) şirket bildirimleri ve internet taraması yapılarak Türkiye'de entegre rapor yayımlayan işletmeler tespit edilmiştir. Scopus veri tabanından elde edilen veriler VOSviewer programı, Dergipark ve YÖK Tez Merkezi'nden elde edilen veriler Excel programı kullanılarak bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. VOSviewer programında atıf ağ analizi, eş dizimlilik (tekrar sıklığı) analizi, ortak atıf analizi yapılmıştır. Excel programı yardımıyla yayınların nicelik ve içeriğine ilişkin değerlendirmeler ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çalışma kapsamında yapılan bibliyometrik analizler sonucunda Türkiye'de 2016 yılından beri yapılan ve Scopus veri tabanında taranan, dünya genelinde önemli sayıda atıf alan çalışmalar olduğu görülmüştür. Türkiye'de entegre raporlama konusunda yapılan ve TR Dergipark veri tabanında taranan ilk çalışmanın 2013 yılında yayımlandığı, 2013 yılından beri yapılan çalışmaların genellikle içerik analizi yöntemi kullanılarak yapılan araştırma makalesi olarak yayımlandığı belirlenmiştir. YÖK Tez Merkezi'nde yapılan incelemede, Türkiye'de 2016 yılından beri 52 tanesi yüksek lisans, 24 tanesi doktora tezi olmak üzere toplamda 76 tamamlanan tezin olduğu, 4 tane yüksek lisans tezi ve 2 tane doktora tezinin ise hazırlanmakta olduğu; çoğunlukla çerçeveye uygunluğun incelendiği, finansal performans ilişkisinin ölçülmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. Türkiye'de 2015 yılından beri 54 kurum, kuruluş, organizasyon tarafından toplamda 162 entegre rapor yayımlandığı görülmüştür. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bu sonuçlar tartışılmış ve çalışmanın sonuç kısmında çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Entegre Raporlama, Entegre Rapor, Bibliyometrik Analiz, Türkiye, IIRC

JEL Kodları: M40, M41, Q01, Q56.

THE CURRENT STATE OF INTEGRATED REPORTING IN TURKEY: BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF THE LITERATURE AND PRACTICES

Abstract

With the emergence of opinions that financial performance does not fully represent business performance and that non-financial performance should be measured alongside financial performance, report providers have started to report their non-financial performances by using corporate reporting tools such as environmental reports, corporate social responsibility reports, sustainability reports. However, as a result of the studies on the view that financial performance affects non-financial performance and that it would be more accurate to evaluate and report the value creation, protection or consumption processes of the enterprise as a whole, the integrated reporting approach, which is described as a new approach in corporate reporting, has come to the fore. In this study, it is aimed to examine the current situation of academic studies and integrated reporting practices in Turkey on integrated reporting. For this purpose, Scopus database, Dergipark database and YÖK Thesis Center were scanned in order to identify academic studies on integrated reporting in Turkey between the years 2010-2023. In addition, in order to examine the current status of integrated reporting practices in Turkey, companies that publish integrated reports in Turkey were searched in the Public Disclosure Platform (KAP) company notifications and internet. The data obtained from the Scopus database were subjected to bibliometric analysis by using the VOSviewer program, and the data obtained from Dergipark and YÖK Thesis Center using the Excel program. Citation network analysis, collocation (repeat frequency) analysis, and co-citation analysis were performed in the VOSviewer program. With the help of the Excel program, evaluations regarding the quantity and content of the publications were tried to be revealed.

As a result of the bibliometric analyzes carried out within the scope of the study, it has been seen that there are studies that have been conducted in Turkey since 2016 and that have been scanned in the Scopus database and that have received a significant number of citations around the world. It has been determined that the first study on integrated reporting in Turkey that was scanned in the TR Dergipark database was published in 2013, and the studies conducted since 2013 were generally published as research articles using the content analysis method. In the examination carried out at the Higher Education Council Thesis Center, it was stated that there are 76 theses in total, 52 of which are master's and 24 are doctoral theses, and that 4 master's theses and 2 doctoral theses are being prepared since 2016; It has been observed that mostly the compliance with the framework is examined and the relationship between financial performance is tried to be measured. It has been observed that a total of 162 integrated reports have been published by 54 institutions, organizations and organizations since 2015 in Turkey. These results obtained as a result of the analyzes were discussed and various suggestions were made in the conclusion part of the study.

Keywords: Integrated Reporting, Integrated Report, Bibliometric Analysis, Turkey, IIRC

JEL Codes: M40, M41, Q01, Q56.

YENİ DÜZENLEMELER KAPSAMINDA DAHİLDE VE HARIÇTE İŞLEME REJİMİ İŞLEMLERİNİN TEKDÜZEN HESAP PLANINA GÖRE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Dr. Aykan COŞKUN

Millî Eğitim Bakanlığı Muhasebe ve Finansman Alan Uzmanı
ORCID: 0000-0002-9912-6871, aykancoskun3379@gmail.com

Özet

Bu çalışmada ihracat teşviklerinden Dâhilde İşleme Rejimi (DİR) ve Hariçte İşleme Rejimi (HİR) işlemleriyle ilgili kanun, yönerge ve tebliğler incelenmiştir. Güncel gelişmeler ışığında dış ticaret firmalarının olası DİR ile HİR işlemleri örnek olaylar geliştirilerek Tekdüzen Hesap Planına (THP) göre muhasebeleştirilmiştir. Dış ticaret firmaları DİR'den Şartlı Muafiyet Sistemi şeklinde yararlandığında, indirimli teminat uygulandığından üretim maliyetlerinin azaltılabildiğine, teminatların nakit dışında teminat mektubuyla verilebilmesinden dolayı da finansman avantajı sağlanabildiğine ulaşılmıştır. DİR'den Geri Ödeme Sistemi şeklinde yararlanıldığında gümrük idareleri ithalat vergilerini peşin aldığından bu yöntemin kamu yararına daha uygun olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Dâhilde İşleme Rejimi, Hariçte İşleme Rejimi, Tekdüzen Hesap Planı

Abstract

In this study, laws, directives and communiqués related to Inward Processing Regime (DIR) and Outward Processing Regime (HIR) are examined. In the light of current developments, possible DIR and HIR transactions of foreign trade companies have been developed and accounted for in accordance with the Uniform Chart of Accounts (THP). When foreign trade companies benefit from DIR as a Conditional Exemption System, it has been found that production costs can be reduced because discounted collateral is applied, and a financing advantage can be provided because guarantees can be given with letters of guarantee other than cash. When DIR is used as a Reimbursement System, it can be said that this method is more suitable for the public interest, since the customs administrations collect the import taxes in advance.

Keywords: Inward Processing Regime, Outward Processing Regime, Uniform Chart of Accounts

COVID DÖNEMİ ARDINDAN YÜKSEK ENFLASYON KOŞULLARININ MEVDUAT BANKALARININ KREDİ/MEVDUAT RASYOSUNU VE NAKİT AKIŞLARINI NASIL ETKİLENDİĞİNİN ARAŞTIRILMASI

Dr. Öğr. Üyesi Zehra Haberal

Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi
ORCID: 0000-0002-4049-3554, zhaberal@baskent.edu.tr

Özet

Finansal sistem, fon fazlasının fon talep eden birimlere etkin bir şekilde, en düşük maliyetle ve en optimal biçimde akışını gerçekleştirerek ekonominin düzenli ve verimli çalışmasını sağlar. Finansal sistemde; bankalar (mevduat bankaları, katılım bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları) finansal kiralama şirketleri, faktoring ve varlık yönetim şirketleri, borsa aracı kurumları, sigorta şirketleri, emeklilik fonları, hisse senedi ve tahvil piyasaları ve benzerleri kuruluşlar yer alırlar. Bankacılık sektörü finansal sistem içerisinde finansal aracılık işlevini yerine getiren büyük ve önemli derecede etkin bir aktördür. Bankaların finansal sistemde önemli bir yere sahip olmasının yanı sıra para politikaları açısından mevduat bankaları para yaratma sürecinin bir parçası olmaları nedeniyle de özel bir yere sahiptirler. Mevduat Bankaları topladıkları mevduatı, hane halkına şirketlere kredi vermek suretiyle fonlamakta ve ekonomik faaliyetleri yönlendirmektedir. Türkiye’de COVID pandemi dönemi sonrası fiyatlarda büyük artışlar yaşanmış Türkiye’de tüketici fiyat endeksleri (TÜFE) ; Yurtiçi Üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) ve döviz kurlarında büyük değişimler olmuştur. Uluslararası ve TMS 29 no’lu Yüksek enflasyon dönemlerinde finansal raporlama standardına göre, Türkiye yüksek enflasyon koşullarını taşımaktadır. Bu koşullarda acaba bankaların mevduat toplamada bir sıkıntısı oldu mu? Tasarruf saikiyle hane halkı nakdini bankalara yönlendirebildi mi? Yoksa nakit fazlası, nakit sıkıntısı nedeniyle bankalardan borçlanmaya mı gitmiştir? Aynı şekilde firmalar ekonomik faaliyetlerini sürdürürken yarattıkları fon fazlalarını bankada mevduat yatırımında mı tutmuş yoksa maddi duran varlık yatırımlarına mı gitmiştir? Aynı şekilde işletme faaliyetini artan fiyat artışları karşısında kredi alarak mı sürdürmüştür? İşte bu soruların yanıtlarını görmek üzere bu çalışmada mevduat bankalarının kredi/mevduat oranları incelenmiştir. Araştırma kapsamına 32 mevduat bankasından; 3 kamu mevduat bankası, 8 özel sermayeli mevduat bankası ve yabancı sermayeli bankalardan da 4 banka olmak üzere toplam 15 banka alınmış ve bu bankaların kredi ve mevduat oranı ve nakit akış tabloları 2021,2022 ve 2023 Mart dönemi finansal tablo verileri kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mevduat Bankaları, Kredi/Mevduat Rasyosu, COVID-19, Finansal Tablo Analizi.

INVESTIGATION OF HOW HIGH INFLATION CONDITIONS AFTER THE COVID PERIOD AFFECTED THE CREDIT/DEPOSIT RATIO AND CASH FLOWS OF DEPOSIT BANKS

Abstract

The financial system ensures the regular and efficient functioning of the economy by ensuring the flow of excess funds to the units requesting funds effectively, at the lowest cost and in the most optimal way. The financial system includes, banks (deposit banks, participation banks, development and investment banks), financial leasing companies, factoring and asset management companies, stock brokerage firms, insurance companies, pension funds, stock and bond markets and similar institutions. The banking sector is a large and significantly effective actor that performs the function of financial intermediation within the financial system. In addition to banks having an important place in the financial system, deposit banks also have a special place in terms of monetary policies because they are a part of the money creation process. Deposit Banks fund the deposits they collect by providing loans to households and companies and direct economic activities. There have been major changes in consumer price indexes (CPI), Domestic Producer Price Index (D-PPI) and exchange rates in Turkey while there have been great increases in prices after the COVID pandemic period. According to the international and TMS 29 financial reporting standard during high inflation periods, Turkey has high inflation conditions. Under these circumstances, did banks have any problems collecting deposits? Were households able to direct their cash to banks for savings reasons? Or did the excess cash go into borrowing from banks due to cash shortage? Likewise, did companies keep the surplus funds they created while continuing their economic activities in bank deposits or invested in tangible fixed assets? Likewise, did the business continue its operations by taking out loans against increasing price increases? In order to see the answers to these questions, the loan/deposit ratios of deposit banks were examined in this research. The scope of the research includes 32 deposit banks; A total of 15 banks, including 3 public deposit banks, 8 private capital deposit banks and 4 banks from foreign capital banks, were recruited and the loan and deposit ratio and cash flow tables of these banks were analyzed using financial statement data for the March period of 2021, 2022 and 2023.

Key Words: Deposit Banks, Loan/Deposit Ratio, COVID-19, Financial Statement Analysis.

**MAMURATÜLAZİZ VAKIFLARI MUHASEBE KAYITLARI:
1868-1869 TARİHLİ MUHASEBE-İ EVKÂF-I HÜMAYUN DEFTERİ ÜZERİNE BİR
İNCELEME**

Dr. Öğr. Üyesi Metehan KÜÇÜKER

Malatya Turgut Özal Üniversitesi, SBBF, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü
ORCID: 0000-0002-5468-0465, metehan.kucuker@ozal.edu.tr

YL Öğrencisi Cemal GEÇKİL

Malatya Turgut Özal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Muhasebe ve Finansman ABD
ORCID: 0000-0001-8315-335X, cemaalgeckil1377@gmail.com

Özet

19. yüzyıl Osmanlı Devleti açısından yenilik hareketlerinin en yoğun yaşandığı bir döneme tekabül etmektedir. Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve akabinde Meşrutiyetin ilanı ile birlikte Kanun-i Esasi'nin yürürlüğe konulması 19. Yüzyılı Osmanlı Devleti açısından önemli kılmaktadır. Yaşanan siyasi gelişmeler iktisadi alanda da bir takım gelişmeleri beraberinde getirmiştir. İktisadi yaşamın en önemli unsurlarından biri olan muhasebe uygulamalarının da 19. Yüzyılda yaşanan yenilik hareketlerinden etkilendiğini belirtmek gerekmektedir. Bu bağlamda 19. Yüzyılın ortaları ile birlikte çift taraflı kayıt yöntemine geçişin Osmanlı Devleti'nde Muhasebe düşüncesinde batılılaşma hareketinin ilk aşaması olarak kabul edilebileceğini de söylemek mümkündür.

Osmanlı Devleti arşivlerinden günümüze kadar ulaşan çok sayıdaki muhasebe belgesi ve çeşitli defterler Osmanlı muhasebe uygulamalarının gelişimine ışık tutmaktadır. Günümüze kadar ulaşan muhasebe belgelerinden en önemlilerinden birinin ise Osmanlı Devleti sosyo-ekonomik yapısının en önemli unsuru olan vakıflara ait muhasebe defterleri olduğunu belirtmek gerekmektedir. Zira bu defterlerde vakıf faaliyetleri, vakıf sorumlularının bilgileri, vakıflara ait taşınır/taşınmaz mallar ve vakıfların gelir – gider kayıtları yer almaktadır. Bu nedenle Evkaf Defteri olarak da adlandırılan bu defterler, Osmanlı Devleti muhasebe uygulamaları açısından önem arz etmektedir. Bu önemden hareketle bu çalışmada Hicri 1285 (Miladi 1868-1869) tarihli Muhasebe-i Evkâf-ı Hümayun Defterinin incelenmesi ve Osmanlı Devleti muhasebe uygulamaları açısından öneminin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda T.C. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı arşivinde bulunan defterin transkripsiyon çalışması yapılmış ve sadeleştirilerek defterde yer alan muhasebe kayıtları detaylıca ele alınmıştır. Söz konusu defter Mamuratülaziz eyaleti ve bağlı kazalarında bulunan vakıflara ait muhasebe kayıtlarını ihtiva etmektedir. Henüz çift taraflı kayıt yöntemine geçişin bütünüyle sağlanmadığı bir döneme ait olan defterde, kayıtların tam olarak günümüzdeki şekliyle olmasa da çift taraflı kayıt yöntemine göre tutulmuş olması önem arz etmektedir. Kayıtlar incelendiğinde sol tarafta gelirlerin sağ tarafta ise giderlerin yazıldığı görülmüştür. Bu gelir ve gider tutarlarının detay bilgileri alt satırlarda açıklanmıştır. Kayıtlarda gelir ve gider tutarları birbirine eşit olmakla birlikte son satırlarda toplam tutarlar sıfıra eşitlenmek suretiyle kayıtlar kapatılmıştır. Bu bilgiler ışığında İncelenen defterin, çift taraflı kayıt yöntemine geçiş döneminin önemli örneklerinden biri olma özelliği taşıdığı söylenebilir. Ayrıca Mamuratülaziz eyaletine bağlı çok sayıda kaza ve bu kazalardaki farklı vakıfların muhasebe kayıtlarının tek bir defterde toplanması, Osmanlı Devleti muhasebe organizasyonun gücü ve kayıt kültürünün olgunluğu açısından bir gösterge olarak kabul edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Tarihi, Osmanlı Devleti Muhasebe Uygulamaları, Vakıf Muhasebesi, Mamuratülaziz

JEL Kodları: M40, M49

MAMURATULAZIZ WAQFS ACCOUNTING RECORDS: AN EXAMINATION ON THE MINISTRY OF EVKAF ACCOUNTING BOOK DATED 1868-1869

Abstract

The 19th century corresponds to a period in which innovation movements were most intense for the Ottoman State. The Tanzimat Edict, the Reform Edict and the enactment of the Kanun-i Esasi with the proclamation of the Constitutional Monarchy make the 19th century important for the Ottoman State. The political developments experienced brought some developments in the economic field as well. It should be noted that accounting practices, one of the most important elements of economic life, were also affected by the innovation movements in the 19th century. In this context, it is possible to say that the transition to the double-entry recording method with the middle of the 19th century can be considered as the first stage of the westernization movement in accounting thought in the Ottoman State.

A large number of accounting documents and various books from the archives of the Ottoman State shed light on the development of Ottoman accounting practices. It should be noted that one of the most important accounting documents that have survived until today is the accounting books of waqfs, which are the most important element of the socio-economic structure of the Ottoman State. Because these books contain the activities of the waqf, the information of the responsible of the waqf, the movable / immovable property of the waqfs and the income - expense records of the foundations. For this reason, these books, also called Evkaf (Awqaf) Books, are important in terms of Ottoman State accounting practices. Based on this importance, in this study, it is aimed to examine the Ministry of Evkaf Accounting Book dated 1285 Hijri (1868-1869) and to reveal its importance in terms of Ottoman State accounting practices. For this purpose, the transcription of the book in the archive of the Turkish Republic Prime Ministry Ottoman Archives Department was carried out and the accounting records in the book were discussed in detail. The said book contains the accounting records of the waqfs in the province of Mamuratulaziz and its sub-districts. It is important that the records in the book were kept according to the double-entry method, although not exactly as they are today, which belongs to a period in which the transition to the double-entry recording method has not yet been fully achieved. When the records are examined, it is seen that incomes are written on the left side and expenses are written on the right. Details of these income and expense amounts are explained in the lower lines. Although the income and expense amounts in the records are equal to each other, the records closed by making the total amounts equal to zero in the last lines. In the light of this information, it can be said that the examined book is one of the important examples of the transition period to the double-entry recording method. In addition, the fact that the accounting records of many districts of Mamuratulaziz province and different waqfs in these districts are collected in a single book can be accepted as an indicator of the strength of the Ottoman State accounting organization and the maturity of the recording culture.

Keywords: Accounting History, Ottoman State Accounting Practices, Accounting of Waqf, Mamuratulaziz

JEL Codes: M40, M49

19. YÜZYIL OSMANLI MUHASEBE UYGULAMALARINA DAİR BİR İNCELEME: EREĞLİ VE TEVABİİ KÖMÜR MADENLERİ KUMpanyASI MUHASEBE DEFTERİ*

Öğr. Gör. İdil ÖZKAN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Çaycuma Meslek Yüksekokulu
ORCID: 0000-0001-7711-5883, idilozkan@beun.edu.tr

Prof. Dr. Yasemin ERSOY

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
ORCID: 0000-0001-7532-7524, yasemin.ekose@beun.edu.tr

Özet

Sanayi devrimi ile beraber kömür yatakları, devletlerin ekonomik anlamda en önemli doğal kaynakları arasında yer almaya başlamıştır. Çünkü bu devrim ile gelişen üretim faaliyetlerine imkan sağlayan enerji kaynaklarından biri de kömürdür. Osmanlı Devleti de dünya üzerinde zengin kömür yataklarına sahip sayılı devletlerden biri olarak anılmaktadır. Osmanlı Devleti'nde gerçek anlamda kömür maden işletmeciliği faaliyeti Ereğli Kömür Madenlerinin işletilmesi ile başlamıştır. Bu çalışmada Osmanlı ekonomisinde önemli bir yere sahip olan "Ereğli ve Tevabii Kömür Madenleri Kumpanyası Muhasebe Defteri" muhasebe bilimi açısından incelenmiştir. Bu bağlamda, çalışmada öncelikle 19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde mali düzen ve muhasebe uygulamalarında yaşanan gelişmeler ile Osmanlı Devleti'nde madencilik faaliyetleri ve Ereğli kömür havzası ele alınmış, devamında "Ereğli ve Tevabii Kömür Madenleri Kumpanyası Muhasebe Defteri" genel özellikleri, kapsamı ve içeriği yönünden incelenmiş ve dönemin muhasebe uygulamaları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Muhasebe Tarihi, Osmanlı Devleti, Ereğli Kömür İşletmeleri

JEL Kodları: M40, M49

AN EXAMINATION ON 19th CENTURY OTTOMAN ACCOUNTING PRACTICES: EREĞLİ AND TEVABİİ COAL MINING COMPANY ACCOUNTING BOOK

Abstract

With the industrial revolution, coal deposits began to take place among the most important natural resources of the states in terms of economy. Because coal is one of the energy sources that enables the production activities developed with this revolution. The Ottoman Empire is also known as one of the few states in the world with rich coal deposits. In the Ottoman Empire, real coal mining activities started with the operation of Ereğli Coal Mines. In this study, "Ereğli and Tevabii Coal Mines Company Accounting Book", which has an important place in the Ottoman economy, has been examined in terms of accounting science. In this context, in this study, first of all, the developments in the financial order and accounting practices in the Ottoman Empire in the 19th century, mining activities in the Ottoman Empire and the Ereğli coal basin were discussed. and evaluated within the framework of accounting practices of the period.

Keywords: Accounting, Accounting History, Ottoman State, Ereğli Coal Mines Company

JEL Codes: M40, M49

* Bu çalışma Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı'nda hazırlanmakta olan yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

7440 SAYILI KANUN KAPSAMINDA UYGULANAN STOK AFFININ TMS 2 KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim ÇİDEM

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-8017-2870, ibrahim.cidem@gop.edu.tr

Özet

Devletler kamu harcamalarını gerçekleştirebilmek üzere mali kaynaklara ihtiyaç duyarlar. Bu kaynaklardan en önemlisinin vergi olduğu söylenebilir. Ülkemizde vergi anayasaya göre kişilerin ödeme gücüne bağlı olarak zorunlu bir şekilde alınmaktadır. Ancak sosyal, ekonomik ve siyasal nedenlerle bazen devletler bu alacaklarından kısmen veya tamamen vazgeçebilirler. Vergi affi olarak tanımlanabilecek bu durum ülkemizde de çeşitli dönemlerde uygulanmıştır. Cumhuriyet tarihinden günümüze kadar birçok kez uygulanan vergi affının en kapsamlarından biri de 7440 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanundur. 12 Mart 2023 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren bu kanunla devlet alacaklarının bir kısmından vazgeçmiş ve mükelleflere çeşitli ödeme kolaylıkları sunmuştur. Bu kanun gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri için stok affını da kapsamaktadır. Stok affı vergi mükellefi işletmelere stoklarında bulunmasına rağmen çeşitli nedenlerle envanterinde kayıtlı olmayan emtiaların yasal kayıtlara alınması imkanı sunar. Bu düzeltmeyle işletmelerinin fiili stoklarıyla yasal kayıtları birbirine uygun hale getirilmiş olur. Aynı zamanda işletmeler yapılacak bir denetim sonucu karşılaşabilecekleri cezalardan da kurtulmuş olurlar. İşletmelerin kayıtlarında olmayan emtialar için kullanacakları değerlendirme ölçütü bu kanuna göre meslek kuruluşları tarafından belirlenecek rayiç bedel olacaktır. Belirlenen bu bedel için özel karşılık hesabı açmaları gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı 7440 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu kapsamında uygulanan stok affının TMS 2 Stoklar standardı kapsamında değerlendirilmesidir. Bu amaçla öncelikle bu kanunda yer alan stok uygulamasına ilişkin hükümler açıklanmıştır. Daha sonra işletmeler de fiilen bulunan ancak muhasebe kayıtlarında yer almayan stokların muhasebe kayıtlarına alınmasına ve işletme kayıtlarında olup fiilen bulunmayan stokların kayıtlardan çıkarılmasına ilişkin çeşitli örnekler sunulmuştur. Yapılan bu kayıtlar işletmelerin stoklarına ilişkin muhasebe uygulamalarını düzenleyen TMS 2 Stoklar standardı kapsamında değerlendirilmiştir. İlgili kanunda stok affı için belirlenen değerlendirme ölçütleriyle TMS 2'de yer alan stok değerlendirme ölçütlerinin örtüşmediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: TMS 2, Stoklar, Vergi Affı, Stok Affı

JEL Kodları: M40, H20

EVALUATION OF THE INVENTORY AMNESTY APPLIED WITHIN THE SCOPE OF LAW NO. 7440 WITHIN THE RANGE OF TAS 2

Abstract

Governments need financial resources to realize public expenditures. The most important of these resources is tax. In our country, according to the constitution, taxes are levied compulsorily depending on the ability to pay. However, due to social, economic, and political reasons, sometimes states may wholly or partially waive these receivables. This situation, which can be defined as tax amnesty, has been applied in our country for various periods. One of the most comprehensive tax amnesty, which has been used many times from the history of the Republic to the present day, is Law No. 7440 on the Restructuring of Certain Receivables and Amendments to Certain Laws. On March 12, 2023, with this law published in the Official Gazette and entered into force, the state gave up some of its receivables and offered various payment facilities to taxpayers. This law also includes inventory amnesty for income and corporate taxpayers. Inventory amnesty allows taxpayer businesses to take into legal records the commodities that are not recorded in the inventory for various reasons, although they are in stock. With this correction, the actual inventories and legal records of the enterprises are harmonized with each other. At the same time, businesses are also saved from the penalties they may face as a result of an audit. According to this law, the valuation criterion to be used by the enterprises for the commodities that are not in their records will be the fair value to be determined by the professional organizations. They are required to open a particular provision account for this determined price.

This study aims to evaluate the inventory amnesty applied within the scope of Law No. 7440 on Restructuring of Certain Receivables and Amendments to Certain Laws within the range of the TAS 2 Inventories standard. For this purpose, firstly, the provisions regarding the inventory amnesty application in this law was explained. Then, various examples are presented regarding the recognition of inventories in the enterprises but not included in the accounting records and the removal of inventories in the enterprise's records but not present. These records were evaluated within the scope of the TAS 2 Inventories standard, which regulates the accounting practices of enterprises regarding inventories. It has been determined that the valuation methods specified for inventory amnesty in the relevant law and the inventory valuation methods in TAS 2 do not overlap.

Keywords: TAS 2, Inventories, Tax Amnesty, Inventory Amnesty

JEL Codes: M40, H20

BLOCKCHAIN İLE MUHASEBE ve DENETİM: UYGULAMALAR, ZORLUKLAR VE ÖNLEMLER

Prof.Dr. Ganite KURT

Gazi Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu,
ORCID: 0000-0001-6438-2501, ganitekurt@gmail.com

Doç.Dr. Tuba DERYA BASKAN

Kırıkkale Üniversitesi, İİBF, Muhasebe-Finans Anabilim Dalı,
ORCID: 0000-0001-8809-7043, tdbaskan@gmail.com.

Blockchain teknolojisi, bir işletme ağındaki verileri depolayarak şeffaf bilgi paylaşımına izin veren ve fikir birliğini bütünleştiren gelişmiş bir veri tabanı mekanizmasıdır. Bu teknoloji birbirine bağlı bloklarda verileri belli bir zincir üzerinde depolar. Dolayısı ile bu zincirde belli bir görüş birliği olmadan bilgiler silinemez veya değiştirilemez. Blockchain teknolojisi, finansal işlemlerde ve kayıt tutmada şeffaflık, güvenilirlik ve verimlilik sağlayarak muhasebe ve denetim alanında önemli bir gelişme sağlamaktadır. Yine bilgi kullanıcıların finansal bilgilere olan güvensizliğini önlemede, merkeziyetçilik yaratmada, veri izlenebilirliği ve akıllı sözleşmeleri kullanmada avantajlar yaratmaktadır.

Bu kapsamda muhasebe sürecinde blockchain teknolojisi; siparişleri, ödemeleri, hesapları takip edebilmeyi ve değiştirilemeyen bir ticari kayıt defteri oluşturabilmeyi sağlar. İşletmelerin ticari mal ve hammaddelerinin envanter işlemlerini kaydeder, doğrular, maliyet hesaplamalarının doğruluğunu ortaya koyar, iç kontrol sürecini güçlendirerek yanlış raporlamaları önler ve nakit akış yönetimini etkin hale getirebilir. Diğer taraftan muhasebe sürecindeki bu gelişme denetim sürecini de etkilemektedir. Denetçiler, doğrudan blok zincirinden finansal verilere erişebilir ve bunları doğrulayabilir, ticari kayıtların şeffaflığını sağlayarak, kayıtların manipüle edilip edilmediğini doğrular, işlemleri geriye doğru takip etmeyi sağlar bu da denetim sürecinin verimliliğini ve doğruluğunu artırır. Ek olarak denetçilere kaynakların nereden geldiğini ve nasıl kullanıldığını belirler ve veri bütünlüğü sağlamaya yardımcı olur.

Blockchain teknolojisi muhasebe ve denetim süreçlerine birçok avantaj sağlarken teknolojinin getirdiği zorluklar ve potansiyel riskler de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çalışma da blockchain teknolojisinin muhasebe ve denetim sürecindeki yeri, avantajları, dezavantajları ve uygulamadaki zorlukları belirlenip, ülkemizdeki gelişimine bakılarak, muhasebe ve denetim sürecindeki önemine yer verilmeye çalışılacaktır. Bunun için de veri gizliliği, yasa ve düzenlemeler, akıllı sözleşme hataları gibi durumlar ele alınmaya çalışılarak denetim sürecindeki birtakım riskler tespit edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Blockchain, Muhasebe, Denetim

Jel Kodları: M41, M49

ACCOUNTING AND AUDIT WITH BLOCK CHAIN: PRACTICES, CHALLENGES AND MEASURES

Blockchain technology is an advanced database mechanism that stores data in a business network, allowing transparent information sharing and integrating consensus. This technology stores data on a certain chain in interconnected blocks. Therefore, information cannot be deleted or changed without a certain consensus in this chain. Blockchain technology provides a significant improvement in accounting and auditing by providing transparency, reliability and efficiency in financial transactions and record keeping. Again, information creates advantages in preventing users' distrust of financial information, creating centralization, data traceability and using smart contracts.

In this context, blockchain technology in the accounting process; It provides the ability to track orders, payments, accounts and create an unalterable commercial ledger. It records and validates the inventory transactions of the commercial goods and raw materials of the enterprises, reveals the accuracy of the cost calculations, prevents false reporting by strengthening the internal control process, and can activate the cash flow management. On the other hand, this development in the accounting process also affects the auditing process. Auditors can access and verify financial data directly from the blockchain, ensuring the transparency of business records, verifying whether records have been manipulated, tracking transactions backwards, increasing the efficiency and accuracy of the audit process. In addition, it helps auditors identify where resources come from and how they are used, and help ensure data integrity.

While blockchain technology provides many advantages to accounting and auditing processes, the challenges and potential risks brought by technology should also be considered. In this study, the place of blockchain technology in the accounting and auditing process, its advantages, disadvantages and difficulties in implementation will be determined, and its importance in the accounting and auditing process will be tried to be given by looking at its development in our country. For this, some risks in the audit process will be determined by trying to deal with data privacy, laws and regulations, smart contract errors.

Keywords: Blockchain, Accounting, Audit

Jel Codes: M41, M49

MUHASEBE VE DENETİMDE YAPAY ZEKANIN ROLÜ VE ETKİLERİ: BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Ufuk DOĞAN

Kırıkkale Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-2419-8061, ufukdogan@kku.edu.tr

Özet

Bu çalışma, yapay zeka teknolojisi uygulamalarının muhasebe ve denetime etkisini inceleyen çalışmaları kapsamaktadır. Endüstri 4.0'ın getirmiş olduğu teknolojilerinin zorlukları karşısında, muhasebe ve denetim alanını bir sonraki seviyeye ulaşmak için istihalesi kaçınılmaz olacaktır. Yapay zeka teknolojilerinin muhasebe ve denetim mesleğinde yaygın bir şekilde uygulanmasının bir sonucu olarak daha fazla verimlilik, üretkenlik ve doğruluk gibi faydalar sağlamanın yanı sıra gelir ve servet eşitsizliği, alışlagelmiş işlerin yok olması ve vasıfsız işgücü gibi zorluklarla da karşı karşıya kalınmasına sebep olacaktır. Akademisyenlerin, düzenleyici ve meslek kuruluşlarının bu değişimleri göz önünde bulundurmalıdırlar ve öğrencilerini, muhasebe politikalarını ve geleceğin meslektaşlarını büyük veri, blok zinciri teknolojisi, yapay zeka gibi dördüncü endüstri devrimini başlatan zorluklara hazırlayarak öncülük yapmaları gerekmektedir. Akademisyenler, muhasebe müfredatlarını yeniden kavramsallaştırmalıdırlar. Düzenleyici kuruluşlar, muhasebe uygulamalarını belirleme sürecinde değişim ve yenilikler getirmelidirler. Meslek kuruluşları ise, mesleki gelişim ve eğitim süreçlerini yeniden tasarlamalıdırlar. Yakın gelecekte meslek mensuplarının alan bilgilerinin yanında yapay zeka teknolojilerine de hakim olması gerekli olup bu kişilerin mesleğe öncülük etmesi kaçınılmazdır. Muhasebe ve denetim mesleğinde yapay zeka teknolojisinin geliştirilmesi ve uygulanması iki ucu keskin bir kılıç olarak ifade edilebilir. Ortaya çıkacak yeni uygulamalar zaman içinde değişebilir. Yapay zeka teknolojisindeki ilerlemeler bazı yeniliklerin veya gelişmelerin muhasebe ve denetim mesleğine ait uygulamaların şeklini değiştirebileceği noktasına doğru ilerlemektedir. Bu nedenle, yapay zeka teknolojilerini iyi anlamak ve disiplinler arası gelişmeleri takip etmek kaçınılmaz olacaktır. Kesin olan şu ki, öğrendiğimiz ve bildiğimiz muhasebe ve denetim mesleği yakın bir zamanda içerisinde önemli ölçüde devrim göstereceğidir. Çalışmada, yapay zeka teknolojilerinin muhasebe ve denetim mesleğini nasıl ve ne şekilde etkilediğinin, mesleklerin aynı kalıp kalmayacağını, meslekte ve literatüründe ne gibi değişikliklere yol açabileceğinin, bu yeniliklerin getireceği etik kaygılar gibi soruların belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma, mevcut literatüre çeşitli şekillerde katkıda bulunmaktadır. İlk olarak, 2004-2023 yılları arasında yayınlanan yapay zeka ile muhasebe ve denetim yazını gözden geçirip özetlemektedir. İkinci olarak, bu alan ile ilgili gelecekteki çalışmalar için bir ışık tutacaktır. Son olarak, yapay zeka teknolojilerinin potansiyel faydaları ve karşılaşılabilecek riskler hakkında bilgi verip, muhasebe ve denetim mesleğinin yapay zeka teknolojilerine hazır olup olmadığını değerlendirecektir.

Anahtar Kelimeler: Endüstri 4.0, Yapay Zeka, Muhasebe, Denetim.

JEL Kodları: M40, M42.

THE ROLE AND EFFECTS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ACCOUNTING AND AUDITING: A LITERATURE REVIEW

Abstract

This study covers studies that examine the impact of artificial intelligence technology applications on accounting and auditing. In the face of the challenges of the technologies brought by Industry 4.0, the field of accounting and auditing will inevitably evolve to reach the next level. As a result of the widespread application of AI technologies in the accounting and auditing profession, there will be benefits such as greater efficiency, productivity and accuracy, but also challenges such as income and wealth inequality, the disappearance of traditional jobs and unskilled labor. Academics, regulators and professional bodies need to consider these changes and lead the way by preparing their students, accounting policies and future colleagues for the challenges that usher in the fourth industrial revolution, such as big data, blockchain technology and artificial intelligence. Academics should reconceptualize accounting syllabus. Regulators should introduce change and innovation in the process of determining accounting practices. Professional organizations should redesign their professional development and training processes. In the near future, it is inevitable that members of the profession will need to master artificial intelligence technologies in addition to their field knowledge, and these individuals will lead the profession. The development and application of artificial intelligence technology in the accounting and auditing profession can be described as a double-edged sword. New applications that will emerge may change over time. Advances in artificial intelligence technology are moving towards the point where some innovations or developments may change the shape of the practices of the accounting and auditing profession. Therefore, it will be inevitable to understand AI technologies well and follow interdisciplinary developments. What is certain is that the accounting and auditing profession as we know it will soon be significantly revolutionized. The study aims to determine how and in what way artificial intelligence technologies affect the accounting and auditing profession, whether the professions will remain the same, what changes may lead to changes in the profession and its literature, and questions such as ethical concerns that these innovations will bring. The study contributes to the existing literature in several ways. First, it reviews and summarizes the literature on AI and accounting and auditing published between 2004 and 2023. Another important contribution of the study is to shed light for future work in this area. Finally, it provides information on the potential benefits and risks of AI technologies and assesses the readiness of the accounting and auditing profession for AI technologies.

Keywords: Industry 4.0, Artificial Intelligence (AI), Accounting, Auditing.

JEL Codes: M40, M42.

UZAY FAALİYETLERİNİN VERGİLENDİRİLME SORUNSALI

SMMM İSMAİL TEKBAŞ

Okan Üniversitesi, Muhasebe ve Denetim Bölümü
ORCID: 0000-0002- 6520-0754, tekbas333@hotmail.com

YMM ARZU AKTAŞ

Uludağ Üniversitesi, İktisat Bölümü, TÜRMOB-TESMER-SÜRGEM Eğitmeni
ORCID: 000-0002-7840-7922, arzuaktas1977@gmail.com

SMMM SABİHA TURGUT GENÇ

Okan Üniversitesi, Muhasebe ve Denetim Bölümü, TÜRMOB-TESMER-SÜRGEM Eğitmeni
ORCID: 0000-0002-3714-7829, sabihaturgutgenc@gmail.com

DR. MEHMET ÖS

Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İşletme Bölümü
ORCID: 0000-0001-7602-0778, mmmehmetos@hotmail.com

Özet

İkinci Dünya Savaşı'yla başlayan ve soğuk savaşın bitmesiyle birlikte hız kaybeden uzay yarışı, yeni uzay ekonomisi paradigma değişikliğiyle birlikte ticarileşmeye başlamıştır. Devletlerin ve kurumların öncülük ettiği uzay yarışı günümüzde özel sektör yatırımlarıyla birlikte yeni bir boyut kazanmıştır. SpaceX, Blue Origin ve Virgin Galactic gibi özel şirketler, yeni uzay ekonomisinde en üst sıralarda yer almak için mücadele etmektedir. Bugün bu şirketlerin gerçekleştirdiği ticari faaliyetler, ABD uzay ekonomisinin yüzde sekseninden fazlasını kapsamaktadır. Yeni uzay ekonomisiyle birlikte uzay endüstrisi alanında faaliyet gösteren start-up şirketlerine yapılan yatırımlar son on yılda ciddi şekilde artış göstermiştir. Uzay yarışında özel sektörün payı artıkça uzay faaliyetlerinin vergilendirilmesi konusu sıkça gündeme gelmektedir. Diğer taraftan uzayda bulunan nesnelere kullanılması ve vergilendirilmesi hususu önemli belirsizlikler içermektedir. Örneğin, bir ülkenin uydusunun başka bir ülkenin yörüngesinde olması ve üçüncü bir ülkeye hizmet vermesi vergilendirme ile ilgili birçok sorunun gündeme gelmesine sebep olmaktadır. Özellikle uzaydaki uydu faaliyetleri açısından ortaya çıkan vergi anlaşmazlıkları nedeniyle Birleşik Krallık Vergi Mahkemelerine açılan birçok dava örneği bulunmaktadır.

1967'de "Dış Uzay Antlaşması" olarak bilinen "Ay ve Diğer Gök Cisimleri Dahil, Uzayın Keşfi ve Kullanımında Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Antlaşma" uzay hukukunu düzenleyen temel antlaşma olarak imzalanmıştır. Dış Uzay Antlaşması'nda, yalnızca ay ve diğer gök cisimleri dahil uzayın kullanımının, ekonomik veya bilimsel gelişmişlik derecelerine bakılmaksızın tüm ülkelerin yararına ve çıkarlarına uygulanacağı belirtilmektedir. Antlaşmanın 2'nci maddesine göre; "Ay ve diğer gök cisimleri dahil olmak üzere uzay, egemenlik iddiasıyla, kullanım veya işgal yoluyla veya başka herhangi bir yolla ulusal tahsise tabi değildir" ifadesi kullanılmıştır. Ancak ilgili düzenleme uzaydaki değerli materyallerin çıkarılması ve ticarileştirilmesi dahil, olası ticari faaliyetlerin nasıl vergilendirileceği konusunda yeterli bir rehberlik sunmamaktadır.

Uzay faaliyetlerinin vergilendirilmesi konusunda gündeme gelen diğer bir başlık da uzay turizmidir. Dünyanın en zengin insanlarından biri olan Jeff Bezos ilk uzay uçuşunu tamamladıktan kısa bir süre sonra, ABD Kongre Temsilciler Meclisi üyesi Earl Blumenauer uzay turizmini hedefleyen yeni bir vergi planı üzerinde çalıştığını duyurmuştur. Blumenauer, Uzay Vergi Yasası'nda uzaya yapılan ticari uçuşun fiyatına, ticari havacılıkta olduğu gibi yolcu başına vergi dahil edilmesini önermiştir. Bir başka soru da uzayda "Uygun vergi yılının ne olacağı" konusudur. Örneğin Mars yılı 686 dünya günü iken, Uranüs'te bir gün 34 dünya yıldır. Bu durum, vergilendirme döneminde belirsizliğe neden olacağı gibi vergi beyanı ve tahsilatı konusu da ayrı bir belirsizlik olarak karşımıza çıkacaktır. Tüm bu gelişmeler neticesinde uzay faaliyetleri söz konusu olduğunda uygulanabilir bir vergi sisteminin olmadığı ve uzayın vergilendirilmesiyle ilgili birçok boşluk olduğu söylenebilir. Bu tür zorluklar ve belirsizlikler, uzay hukuku ve vergilendirme konularında daha spesifik ve ayrıntılı düzenlemeleri zorunlu hale getirmektedir. Uzayda faaliyet gösteren devletler, şirketler ve uluslararası kuruluşlar arasındaki iş birliği ve diyalog, bu sorunların çözümü için önemlidir. Bu nedenle uzayın barışçıl amaçlarla kullanımı ve sürdürülebilir bir uzay ticareti için uzay hukuku alanında yapılacak vergilendirme düzenlemeleri kritik öneme sahiptir.

Bu çalışmada uzay faaliyetlerinin vergilendirilmesi noktasında ortaya çıkması muhtemel belirsizliklerin tartışılmaya açılması ve çözüm önerilerinin sunulması amaçlanmıştır. Çalışma nitel bir araştırmadır ve içerik analizi yöntem olarak kullanılmıştır. Google Scholar'da; başlığında veya içeriğinde uzay, uzayın ticarileşmesi, uzay muhasebesi, uzay faaliyetlerinin vergilendirilmesi, asteroid madenciliği ve uzay turizmi gibi kavramların yer aldığı makaleler ve metinler incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzay Ekonomisi, Uzay Muhasebesi, Uzay Turizmi, Uzay Faaliyetlerinin Vergilendirilmesi
JEL Kodları: M41.

TAXATION ISSUE OF SPACE ACTIVITIES

Abstract

The space race, which began with World War II and slowed down with the end of the Cold War, has started to commercialize with the emergence of the new space economy paradigm change. The space race led by states and organizations has taken on a new dimension today with the private sector's investments. Private companies like SpaceX, Blue Origin, and Virgin Galactic compete to be at the forefront of the new space economy. The commercial activities carried out by these companies now account for over eighty percent of the US space economy. Alongside the new space economy, investments in start-up companies operating in the space industry have significantly increased in the last decade. As the private sector's role in the space race increases, the issue of taxing space activities comes to the forefront frequently.

On the other hand, the use and taxation of objects in space present significant uncertainties. For example, a country's satellite being in the orbit of another country and providing services to a third country raises many taxation-related issues. Due to tax disputes arising from satellite activities in space, numerous examples of cases were brought before the UK Tax Courts.

In 1967, the "Outer Space Treaty," known as the "Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space, Including the Moon and Other Celestial Bodies," was signed as the fundamental treaty regulating space law. The Outer Space Treaty states that the use of outer space, including the Moon and other celestial bodies, shall be carried out for the benefit and in the interests of all countries, regardless of their degree of economic or scientific development. Article 2 of the Treaty states, "Outer space, including the Moon and other celestial bodies, is not subject to national appropriation by any means, including use or occupation, or by any other means." However, the relevant regulation needs to provide adequate guidance on how to tax potential business activities, including the extraction and commercialization of valuable materials in space.

Another topic that arises in the taxation of space activities is space tourism. Shortly after Jeff Bezos, one of the world's wealthiest people completed his first spaceflight, US Representative Earl Blumenauer announced that he was working on a new tax plan for space tourism. Blumenauer proposed including a tax per passenger in the Space Tax Act based on the commercial flight to space price. Another question is, "What will be the appropriate tax year in space?" For instance, while a year on Mars consists of 686 Earth days, a day on Uranus is equivalent to 34 Earth years. This situation will cause uncertainty in the taxation period, and the tax declaration and collection issue will also appear as a separate uncertainty. As a result of all these developments, there is no applicable tax system for space activities, and there are many gaps in the taxation of space.

Another challenge is the tax treatment of space activities, the taxability of space commerce, and other uncertainties in the taxation of space. These difficulties and delays make it necessary to have more specific and detailed regulations in space law and taxation. Collaboration and dialogue among states, companies, and international organizations engaged in space activities are essential for solving these problems. Therefore, regulatory measures for tax in space law are critical for the peaceful use of space and sustainable commerce in space.

This study aims to discuss the potential uncertainties arising in the taxation of space activities and to provide solutions. The study is qualitative research, and content analysis has been used. Articles and texts containing keywords such as space, commercialization of space, space accounting, taxation of space activities, asteroid mining, and space tourism were examined on Google Scholar.

Keywords: Space Economy, Space Accounting, Space Tourism, Taxation of Space Activities

JEL Codes: M41.

KATILIM BANKALARI FATURA KAYIT SİSTEMİ VE FİNANSMAN SÜREÇLERİNE ETKİSİ

Dr. Yakup Bulut

Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.

ORCID: 0000-0003-1635-8034, yakubbulut@gmail.com

Özet

Katılım bankacılığı, faizsizlik prensiplerine göre çalışan ve bu prensiplere uygun her türlü bankacılık faaliyetlerini gerçekleştiren bir bankacılık modelidir. Bu modelde katılım bankaları kar ve zarara katılma esasına göre fon toplayıp ticaret, ortaklık ve kiralama gibi yöntemlerle fon kullanırlar. Dolayısıyla fon kullanımını yani finansman işlemleri müşterinin ihtiyaç duyduğu malı satıcıdan banka tarafından peşin alınıp müşteriye vadeli satılması ile gerçekleştirilmektedir. Aynı şekilde katılım bankacılığında, satım yöntemlerine dayalı işlemlerde satıcı tarafından müşteri adına düzenlenen belgeler sebebiyle yapılacak ödemelerin finansman sağlayan banka vasıtasıyla yapılması, bankanın kayıtlarında gösterilmesi ve alım satıma ilişkin belgenin bir suretinin bankada muhafazası BDDK tarafından yayımlanan ilgili mevzuat gereğince zorunlu kılınmıştır. Mal bedelinin alım-satıma konu belge üzerinden gösterilmesi nedeniyle, söz konusu fonlama işlemi belge üzerinden yürütülmektedir. Bir mal alışverişi katılım bankasınca finansmana konu edilecek ise, en fazla belgedeki malın değeri kadar fonlamaya tabi olacaktır. Bunun kontrolünü sağlamak amacıyla Katılım Bankaları Fatura Kayıt Sistemi (KBFKS) kurulmuştur. Bu sayede belge değerinin üzerinde ve/veya mükerrer fon kullanımının önüne geçilmesi, belge kayıt hususunda bankaların ve kullanıcı uygulamalarının standart olmasının sağlanması, belgelerin doğrulama ihtiyacı hasıl olduğunda belgelere ait bilgilerin kendi kaynağından teyit edilmesi, belirlenen kayıt standartlarına aykırı kayıt işlemlerinin KBFKS ve/veya Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) tarafından tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda 2019 başında katılım bankalarının finansmana konu belge kayıtlarının fatura havuzunda mükerrerlik kontrolüne başlanmıştır. Diğer taraftan BDDK, ilgili bankalara KBFKS Kullanım Kılavuzu ve Uygulama Esasları kapsamında işlem yapması gerektiğini bildirerek, bu bankaları KBFKS üyeliğine tabi tutmuştur. Ayrıca Merkezi Danışma Kurulu'nun 15.01.2022 tarihli "Katılım Bankası Fatura Kayıt Sistemi Kontrolü" kararı ile finansmana konu faturanın diğer bir katılım bankası finansmanına ya da mevduat bankası kredisine konu edilmesi durumunda murabaha işlemlerinin sıhhati bakımından bir fiki çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Burada amaç özellikle murabaha işlemlerinde katılım bankalarının faizsiz finans ilkelerine uyum kontrollerinin etkin bir şekilde sağlanması ve karşılaşılan muhtemel aksaklıklara karşı Danışma Kurulu kararlarına uygun çözüm yöntemlerinin geliştirilmesidir. İlgili mevzuat düzenlemeleri, uluslararası faizsiz finans uygulamaları ve ilkeleri dikkate alınarak yapılan kapsamlı bir inceleme çalışması sonucunda söz konusu kontrol sisteminin bankalarda daha etkin kullanılabilmesine yönelik banka bilgi sistemleri ve muhasebe alt yapısının geliştirilmesi, personelin bu kontrolün amacına uygun hareket edebilmesi için eğitimlerle desteklenmesi ve müşteri alışkanlıkları ve farkındalığının oluşturulması için bilgilendirme çalışmalarının yapılması olmak üzere üç temel başlıkta gelişim alanı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankası, Faizsiz Finans, Finansman, Murabaha, Fatura.

JEL Kodları: G21, G23.

PARTICIPATION BANKS INVOICE REGISTRATION SYSTEM AND ITS EFFECT ON FINANCE PROCESSES

Participation banking is a banking model that operates according to the principles of interest-free banking and performs all kinds of banking activities in accordance with these principles. In this model, Participation Banks collect funds on the basis of profit and loss participation and make funds available through methods such as trading, partnership and leasing. Therefore, fund disbursement, i.e. financing transactions, are realized by the bank buying the goods needed by the customer from the seller in advance and selling them to the customer on credit. Likewise, in participation banking, it is obligatory for the payments to be made due to the documents issued by the seller on behalf of the customer in transactions based on sales methods to be made through the bank providing financing, to be shown in the records of the bank and to keep a copy of the document related to the purchase and sale in the bank in accordance with the relevant legislation published by the BRSA. Since the value of the goods is shown on the document subject to purchase and sale, the funding transaction in question is carried out on the document. If an exchange of goods is subject to financing by the participation bank, it will be subject to funding up to the value of the goods in the document. The Participation Banks Invoice Recording System (KBFKS) was established to control this. In this way, it is aimed to prevent the use of funds above the value of the document and/or duplicate funds, to ensure that banks and user applications are standardized in terms of document registration, to confirm the information of the documents from their own source when there is a need to verify the documents, and to detect the registration transactions contrary to the specified registration standards by KBFKS and/or the Participation Banks Association of Turkey (TKBB). In this context, at the beginning of 2019, duplicate checks of participation banks' document records subject to financing were started in the invoice pool. On the other hand, the BRSA notified the relevant banks to perform transactions within the scope of the KBFKS Utilization Guide and Implementation Principles and subjected these banks to the KBFKS membership. In addition, with the decision of the Central Advisory Board dated 15.01.2022 "Participation Bank Invoice Recording System Control", an attempt was made to establish a fiqh framework in terms of the validity of murabahah transactions in the event that the invoice subject to financing is subject to another participation bank financing or a deposit bank loan. The aim here is to effectively ensure the compliance of participation banks with interest-free finance principles, especially in murabahah transactions, and to develop solution methods in accordance with the decisions of the Advisory Board against possible problems encountered. As a result of a comprehensive review study conducted by taking into account the relevant legislative regulations, international interest-free finance practices and principles, three main areas of development were identified: improving the bank's information systems and accounting infrastructure for more effective use of the control system in banks, supporting the staff with training to act in accordance with the purpose of this control, and conducting information studies to create customer habits and awareness.

Keywords: Participation Bank, Interest Free Finance, Financing, Murabaha, Invoice.

JEL Codes: G21, G23.

BANKALARDA İTİBAR SERMAYESİNİN PAY SENEDİ GETİRİSİ ÜZERİNDE ETKİSİ: BORSA İSTANBUL'DA BİR UYGULAMA

Dr. Mehmet Ali CANDOĞAN

Türkiye Finans Katılım Bankası

ORCID: 0000-0002-8763-203X, mehmetalicandogan@gmail.com

Prof. Dr. Melek ACAR

Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Muhasebe ve Finansman ABD

ORCID: 0000-0001-8031-2095, melekacar@selcuk.edu.tr

Özet

Bu çalışma ile Pacelli (2016) tarafından geliştirilen itibar sermayesi modeline (CRMF- The Reputational Capital of Banks in the Financial Markets) uygun olarak pay senetleri Borsa İstanbul'da işlem gören dokuz ticari bankanın (Akbank, Albaraka Türk, Garanti Bankası, Halkbank, İş Bankası, QNB Finansbank, Şekerbank, Vakıfbank ve Yapı Kredi Bankası) 2015-2021 yılları arasındaki itibar sermayeleri hesaplanarak, bazı mikro ve makro göstergelerdeki değişimin pay senedi getirileri üzerindeki etkisinin panel veri analizi ile araştırılması amaçlanmıştır. Bankaların itibar sermayesi (CRMF), pay senetlerinin piyasa değeri defter değerine oranı (PD/DD) ile ortalama özkaynak karlılığının özkaynak maliyetine oranının (ROAE/ K_e) farkı alındıktan sonra sonucun özkaynak ile çarpımı yoluyla hesaplanmıştır. Bankaların özkaynak maliyeti (K_e) ise, sermaye varlıkları fiyatlama modeli (CAPM) ile tahmin edilmiştir. Bankalarda CRMF'nin pay senedi getirileri üzerindeki etkisi panel veri analizi yöntemi ile araştırılmıştır. Kurulan modelde analize dâhil edilen dokuz bankanın pay senedi getirileri bağımlı değişken, mikro göstergeler olarak; CRMF değişim oranı, fiyat kazanç oranı, net kâr büyüme oranı ve işlem görme oranı, makro göstergeler olarak; ekonomik büyüme oranı, TÜFE, TCMB gecelik borç verme faizi ve sepet kur bağımsız değişkenler olarak alınmıştır. Söz konusu değişkenlerin öncelikle tanımlayıcı istatistikleri incelenmiş, normal dağılım göstermedikleri için Spearman testi uygulanmış ve CRMF ile pay senedi getirisi arasındaki korelasyon katsayısı %22 olarak tespit edilmiştir. Bu sına ile beraber panel veri analizinin aşamalarından olan birimler arasındaki bağımlılığın ölçümü için önce yatay kesit bağımlılığı testi yapılmış, daha sonra da bu değişkenlere homojenlik testi uygulanmıştır. Yatay kesit bağımlılığı sınavında, yatay kesit bağımlılığı olan değişkenler için Pesaran (2007) CIPS testi, yatay kesit bağımlılığı olmayan değişkenler için Im, Pesaran ve Shin W-stat (2003), ADF Fisher (Maddala ve Wu, 2003), PP Fisher (1987), PP Choi (2001) ve ADF Choi (2001) testleri tercih edilmiştir. Ardından birim kök testleriyle değişkenlerin durağanlık durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Müteakiben etki modeli sınavı gerçekleştirilmiştir. Etki modeline hata terim testleri uygulanmış ve belirlenen hatalar dikkate alınarak uygun tahmin modeli seçilmiştir. Dirençli EKK Driscoll-Kraay tahmin modeli sonuçlarına göre; pay senedi getirisini %1 istatistiksel anlamlılık düzeyinde fiyat kazanç oranının pozitif ve ekonomik büyüme oranının negatif etkilediği, %5 istatistiksel anlamlılık düzeyinde itibar sermayesi değişimi oranının, net kâr büyüme oranının ve sepet kur değişim oranının pozitif etkilediği, %10 istatistiksel anlamlılık düzeyinde de TCMB gecelik borç verme faizinin negatif etkilediği görülmüştür. İşlem görme oranının ve TÜFE'nin ise, pay senedi getirisi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. İtibar sermayesinin göstergesi olarak dikkate alınan CRMF'deki değişim oranının düşük de olsa (0,0017) pay senedi getirisini pozitif yönde etkilemesi geliştirilen itibar sermayesi modelinin geçerliliğini destekler niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal İtibar, Risk Yönetimi, İtibar Sermayesi, Bankacılık, Borsa İstanbul.

JEL Kodları: G21, G32, E44.

THE IMPACT OF REPUTATION CAPITAL ON STOCK RETURN IN BANKS: A CASE STUDY IN BORSA ISTANBUL

Abstract

The aim of this study is to calculate the reputational capital of nine commercial banks (Akbank, Albaraka Türk, Garanti Bankası, Halkbank, İş Bankası, QNB Finansbank, Şekerbank, Vakıfbank, and Yapı Kredi Bankası) which stocks are traded on Borsa Istanbul between 2015 and 2021, in accordance with the reputational capital model (CRMF - The Reputational Capital of Banks in the Financial Markets) developed by Pacelli (2016), and to determine the impact of changes in certain micro and macro indicators on stock returns through panel data analysis. The reputational capital of banks (CRMF) is calculated by multiplying the equity and the difference of between the market to the book value (MV/BV) ratio of stocks and the ratio of average return on equity to cost of equity (ROAE/Ke). The cost of equity of banks (Ke) is estimated using the Capital Asset Pricing Model (CAPM). The impact of CRMF on stock returns in banks has been investigated using panel data analysis. In the established model, the stock returns of nine banks included in the analysis were considered as the dependent variable. Micro indicators such as CRMF change rate, price-earnings ratio, net profit growth rate, and trading rate, as well as macro indicators such as economic growth rate, Consumer Price Index (CPI), central bank overnight lending rate, and exchange rate, were taken as independent variables. The descriptive statistics of these variables were examined and as they did not exhibit a normal distribution, the Spearman test was applied. The correlation coefficient between CRMF and stock returns was found to be 22%. In this analysis, firstly, the cross-section dependency test was performed to measure the dependence between the units, which is one of the stages of panel data analysis, and then the homogeneity test was applied to these variables. In the cross-sectional dependence test, the Pesaran (2007) CIPS test was preferred for variables with cross-sectional dependence, while the Im, Pesaran, and Shin W-stat (2003), ADF Fisher (Maddala and Wu, 2003), PP Fisher (1987), PP Choi (2001), and ADF Choi (2001) tests were used for variables without cross-sectional dependence. Subsequently, unit root tests were performed to determine the stationary status of the variables. Following that, the impact model was tested. Error term tests were applied to the impact model, and based on the identified errors, an appropriate estimation model was selected. According to the results of the robust LS Driscoll-Kraay estimation model, at a 1% level of statistical significance, the price-earnings ratio positively affects stock returns, while the economic growth rate has a negative effect. At a 5% level of statistical significance, the change rate of reputational capital, net profit growth rate, and exchange rate positively affect stock returns. At a 10% level of statistical significance, the overnight lending rate of the Central Bank of the Republic of Turkey (CBRT) negatively affects stock returns. It has been observed that the trading volume rate and Consumer Price Index do not have statistically significant effects on stock returns. The low change rate of CRMF (0.0017), considered as an indicator of reputational capital, positively affecting stock returns supports the validity of the developed reputational capital model.

Keywords: Corporate Reputation, Risk Management, Reputational Capital, Banking, Borsa Istanbul.

JEL Codes: G21, G32, E44.

DÖVİZ KURU (ABD DOLARI) İLE FAİZ ORANLARI ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİNİN KAOS VERİLERİ KULLANILARAK TEST EDİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Nizamettin BAŞARAN
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-0459-1819, eposta: nbasaran.ohu.edu.tr

Özet

Çalışmanın amacı, temel zaman serileri arasında ekonometrik ilişkinin tespitinde kullanılan Granger nedensellik analiz testinin yine temel zaman serilerinden RQA (Yineleme Haritaları Analizi) kullanılarak elde edilen türev kaos verileri arasında da ekonometrik ilişki oluşturup oluşturmadığını tespit etmektir. Eğer iki farklı zaman serisinden türetilmiş kaos verileri arasında da ekonometrik ilişki tespit edilebilirse gelecek dönem araştırmaları için analiz edilebilecek verileri derinliği ve genişliği artırılarak finans literatürüne katkı sağlanacaktır.

Çalışmada 01/01/2018- 30/06/2023 tarihleri arasındaki Türkiye 5 yıllık devlet tahvilleri üzerinden günlük hesaplanan faiz oranı ve aynı tarihler arasındaki ABD\$/TL döviz kuru gün sonu verileri kullanılmış olup, Pencerelemiş RQA yöntemi ile faiz ve döviz kuru kaos verileri oluşturulmuş ve değişkenler arasında Granger nedensellik analiz testi uygulanmıştır.

Yapılan testler sonucunda kaos verilerinin temel zaman serilerindeki yapısal kırılmaya duyarlı olduğu, bundan sonra yapılacak araştırmalarda, özellikle yapay zeka eğitimi için ihtiyaç duyulan veri çeşitliliğini arttırmada kaos verilerinin faydalı olabileceği anlaşılmış ve ayrıca, Faiz ve ABD\$/TL döviz kuru ilişkisinin Aralık 2021 sonrasında ortadan kalktığı da tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Döviz Kuru, Faiz Oranı, YHA, Kaos, Granger Nedensellik Testi

Jel Kodları: F31, G10

TESTING THE CAUSALITY BETWEEN EXCHANGE RATE (US DOLLAR) AND INTEREST RATES USING CHAOS DATA

Abstract

The aim of the study is to determine whether the Granger causality analysis test, which is used to determine the econometric relationship between the basic time series, can also create an econometric relationship between the derivative chaos data obtained by using RQA (Recurrence Quantification Analysis) from the basic time series. If an econometric relationship can be determined between the chaos data derived from two different time series, the depth and breadth of the data that can be analyzed for future research will be increased, thus contributing to the finance literature.

In the study, daily interest rate calculated on Turkish 5-year government bonds between 01/01/2018 and 30/06/2023 and end of day data of US\$/TL exchange rate between the same dates were used, interest and exchange rate chaos data were created with Windowed RQA method and Granger causality analysis test was applied between variables.

As a result of the tests, it was understood that the chaos data is sensitive to the structural break in the basic time series, and that the chaos data can be useful in increasing the data diversity needed especially for artificial intelligence training in future research, and it has also been determined that the relationship between interest rate and US\$/TL exchange rate disappears after December 2021.

Key Words: Exchange Rate, Interest Rate, RQA, Chaos, Granger Causality Test

JEL Codes: F31, G10

RUSYA- UKRAYNA SAVAŞININ HİSSE SENEDİ GETİRİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BIST ELEKTRİK ENDEKSİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Emre AKTÜMSEK

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
ORCID: 0000-0003-2888-9270, emreaktumsek@gmail.com

Doç. Dr. İlkut Elif KANDİL GÖKER

Kırıkkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
ORCID: 0000-0002-5290-3514, elifkandil@kku.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Binali Selman EREN

Bitlis Eren Üniversitesi, Tatvan Meslek Yüksek Okulu
ORCID: 0000-0001-5136-6406, binaliselmaneren@gmail.com

Özet

Bu çalışma Rusya-Ukrayna savaşının BIST elektrik endeksinde yer alan şirketlerin hisse senedi getirileri üzerindeki etkisini incelemektedir. Rusya'nın Ukrayna'ya askerî harekât başlattığını duyurduğu 24 Şubat 2022 tarihi ve sonrasında küresel piyasalarda yaşanan dalgalanmalara dair ampirik bulgulara katkı sağlanması amaçlanmıştır. BIST Elektrik Endeksi'nde yer alan 24 şirkete ait hisse senedi kapanış fiyatları kullanılarak şirketlerin ortalama anormal getirileri (AAR) ve birikimli ortalama anormal getirileri (CAAR) hesaplanmıştır. 7 farklı olay penceresinde ortalama anormal getirilerin anlamlılığı parametrik ve nonparametrik testlerle sınanmıştır. Elde edilen bulgulara göre (-1,+1), (-2,+2), (-3,+3), (-4,+4), (-5,+5), (-6,+6) ve (-7,+7) olay pencerelerinde enerji şirketlerinin negatif yönlü CAAR sağladığı; bu pencereler içinde BIST 100'e göre en yüksek negatif getirinin (-3,+3) olay penceresinde -%5,5 oranında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Benzer şekilde (-10,+10) olay penceresinde şirketlerin AAR değerlerinin anlamlılığı parametrik ve nonparametrik testler ile sınanmıştır. Buna göre, 24 Şubat 2022 tarihli olay gününde yatırımcıların karşılaştırma endeksi olan BIST 100 endeksinde nazaran yaklaşık %5 güçlü yönde negatif bir getiri tespit edilmiştir. Bu durum yatırımcıların panik satışından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Elde edilen bulgular Rusya-Ukrayna savaşının çıkması karşısında BIST enerji şirketlerinin hisse senetlerinin istatistiksel olarak anlamlı, negatif getiri ile karşılaştıklarını göstermektedir. Bu durumun yatırımcıların savaşla birlikte enerji sektörü yatırımlarını savaştan daha az etkilenmesi beklenen piyasalara yöneltmelerinden ya da enerji sektöründe ortaya çıkan belirsizlik nedeniyle başka sektörlere yönelmelerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rusya-Ukrayna Savaşı, BIST Elektrik Endeksi, Olay Çalışması

JEL Kodları: G14

THE EFFECT OF THE RUSSIA-UKRAINE WAR ON STOCK RETURNS: EVIDENCE FROM BIST ELECTRICITY INDEX

Abstract

This study examines the effect of the Russia-Ukraine war on the stock returns of companies listed in the BIST electricity index. It is aimed to contribute to the empirical findings on the fluctuations in global markets on February 24, 2022, when Russia announced that it had launched a military operation against Ukraine. The average abnormal returns (AAR) and cumulative average abnormal returns (CAAR) of the companies were calculated by using the closing prices of the stocks of 24 companies listed in the BIST Electricity Index. The significance of CAAR in 7 different event windows was tested with parametric and nonparametric tests. According to the findings, it was determined that energy companies provided negative CAAR within the (-1,+1), (-2,+2), (-3,+3), (-4,+4), (-5,+5), (-6,+6) ve (-7,+7) event windows, it was determined that the highest negative return according to BIST 100 occurred at the rate of -5.5% in the event window (-3, +3). Similarly, the significance of the AAR of the companies in the event window (-10, +10) was tested with parametric and nonparametric tests. On the day of the event dated February 24, 2022, a negative return of approximately 5% was determined compared to the BIST 100 index, which is the comparison index of investors. It is thought that this situation may have resulted from the panic selling of the investors. The findings show that the stocks of BIST energy companies faced statistically significant negative returns in the face of the outbreak of the Russia-Ukraine war. It is thought that this situation may be due to the investors' directing their investments to markets that are expected to be less affected by the war, or to other sectors due to the uncertainty in the energy sector.

Keywords: Russia-Ukraine war, BIST Electricity Index, Event Study

JEL Codes: G14

BORSA İSTANBULDA FAALİYET GÖSTEREN BİLİŞİM SEKTÖRÜ FİRMALARININ MARKA DEĞERİ VE FİNANSAL PERFORMANSLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Gör. Mehmet Serkan ÇALI

Artvin Çoruh Üniversitesi Artvin Meslek Yüksekokulu
ORCID: 0000-0001-8053-7542, mscali@artvin.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Salih AYDIN

Artvin Çoruh Üniversitesi Borçka Acarlar Meslek Yüksekokulu
ORCID: 0000-0002-3817-1169, salihaydin@artvin.edu.tr

Özet

Bilişim sektöründe yaşanan gelişmeler (yapay zekâ uygulamaları, derin öğrenme, makine öğrenmesi vb.) bu sektörde faaliyette bulunan işletmeleri doğrudan etkilemektedir. Dolayısıyla bu hızlı ve etkisi yüksek gelişmeler rekabeti hızlandırmaktadır. Bilişim sektöründe faaliyet gösteren firmalar için tanınırlık ve marka imajı rekabet avantajı için önemli hale gelmektedir. Bu çalışmada marka değeri ile finansal performans arasında ki ilişkiler incelenmiştir. Marka değeri Hirose yöntemiyle mali tablolardan elde edilen bilgilerle hesaplanmıştır. Finansal performans için ise literatürde yaygın kullanılan ölçütler kullanılmıştır. Panel veri analiz yöntemleriyle firmaların marka değeri ve performansları arasında ki ilişkiler incelenmiştir. Marka değeri ile finansal performans arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal performans, Marka değeri, Hirose yöntemi, Bilişim sektörü.

JEL Kodları: G17, G30, G32

THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN BRAND VALUE AND FINANCIAL PERFORMANCE OF INFORMATION TECHNOLOGY COMPANIES IN BORSA ISTANBUL

Abstract

The developments in the information technology sector, such as artificial intelligence applications, deep learning, machine learning, etc., directly affect the businesses operating in this sector. Consequently, these rapid and impactful advancements accelerate competition. For companies operating in the information technology sector, visibility and brand image have become crucial for gaining a competitive advantage. In this study examined the relationships between brand value and financial performance. The brand value was calculated using the Hirose method based on information obtained from financial statements. As for financial performance, widely used measures from the literature were employed. Panel data analysis methods were used to investigate the relationships between firms' brand value and performance. The study revealed significant connections between brand value and financial performance.

Keywords: Financial performance, Brand value, The Hirose method, Information Technology Companies.

JEL Codes: G17, G30, G32

KAZANÇ YÖNETİMİNİN KÂR DAĞITIM POLİTİKALARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BIST SİNİAİ ENDEKSİ'NDE BİR UYGULAMA

Dr. Öğr. Üyesi Bahadır Uysal

Kırıkkale Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-6670-644X, bahadiruysal@kku.edu.tr

Evren Yanya

Kırıkkale Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-5275-833X, evrenyanya@gmail.com

Özet

Finansal yöneticilerin verdikleri kâr dağıtım kararı ile işletme tarafından raporlanan dönem kârının ne şekilde kullanılacağı belirlenmektedir. İşletmenin kâr payı dağıtması, ortaklara doğrudan getiri sağlamakta, yatırımcıların pay senetlerine yatırım yapmasını teşvik etmekte ve işletmenin piyasa değerini yükseltmektedir. Ancak kâr payı ödemeleri işletmenin kullanabileceği otofinsman kaynaklarını azaltarak yapılacak yeni yatırımlar için farklı ve maliyetli finansman yöntemlerinin kullanılmasına sebep olmaktadır. Öte taraftan muhasebe manipülasyonuna yönelik uygulamalar kullanılarak şirketin raporladığı kâr tutarının olduğundan farklı gösterilerek finansal tablo kullanıcılarını yanıltmak mümkündür. Yöneticiler, "kazanç yönetimi" olarak ifade edilen genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve muhasebe standartları bağlamında ortaya çıkan esnekliklerden yararlanarak işletmenin finansal tablolarındaki mevcut finansal durumu ortaya koymak yerine takdir yetkilerini kullanarak daha olumlu veya olumsuz bir görünüm yansıtmaya çalışabilmektedirler. Bu çalışma da kazanç yönetimi uygulamalarının kâr dağıtım politikası üzerine etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada BIST Sınai Endeksi'nde faaliyet gösteren ve kesintisiz kâr payı dağıtan 35 işletmenin 2015-2021 dönemine ilişkin verileri panel veri analizi ile incelenmiştir. Çalışmada kazanç yönetimini ifade eden Düzeltilmiş Jones (1995) ve Kothari (2005) modellerine göre hesaplanan ihtiyari tahakkuklar ile kâr dağıtım politikası arasında negatif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ancak öz sermaye kârlılığı, cari oran ve finansal kaldıraç ile kâr dağıtım politikası arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Anahtar Kelimeler: Kazanç Yönetimi, Kâr Dağıtım Politikaları, Panel Veri Analizi

JEL Kodları: M41, G35

THE IMPACT OF EARNINGS MANAGEMENT ON DIVIDEND DISTRIBUTION POLICIES: A STUDY ON BIST INDUSTRIALS INDEX

Abstract

The dividend distribution decision made by financial managers determines how the profit for the period reported by the entity will be used. The distribution of dividends provides direct returns to shareholders, encourages investors to invest in equity securities and increases the market value of the enterprise. However, dividend payments reduce the sources of self-financing available to the entity and cause the use of different and costly financing methods for new investments. On the other hand, it is possible to mislead users of financial statements by misrepresenting the amount of profit reported by the company by using accounting manipulation practices. Managers may try to reflect a more positive or negative outlook by using their discretionary powers instead of presenting the current financial situation in the financial statements of the enterprise by taking advantage of the flexibilities arising in the context of generally accepted accounting principles and accounting standards, which is referred to as "earnings management". This study aims to examine the impact of earnings management practices on dividend policy. In the study, the data of 35 companies operating in the BIST Industrial Index and continuously distributing dividends for the period 2015-2021 are analyzed by panel data analysis. In the study, the relationship between discretionary accruals calculated according to the Adjusted Jones (1995) and Kothari (2005) models, which express earnings management, and dividend policy is analyzed.

Keywords: Earnings Management, Dividend Policies, Panel Data Analysis

JEL Codes: M41, G35

BÜYÜK VE KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIK İŞLETMELERİNDE MUHASEBE UYGULAMALARININ TASLAK HESAP PLANINA GÖRE İNCELENMESİ

Doç. Dr. Ergin TEMEL

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi- Erbaa Sağlık Bilimler Fakültesi

ORCID: 0000-0003-3572-4722, ergin.temel@gop.edu.tr

Özet

Küçük ve büyükbaş hayvanlar yetiştirilip satılmak veya ürünlerini hasat ederek satmak amacıyla yetiştirilen koyun, keçi, inek, sığır, manda, at gibi canlı varlıkları ifade etmektedir. Canlı varlıklar, biyolojik organizmalar olmaları nedeniyle doğma, büyüme, yaşlanma ve ölüm gibi özellikler göstermektedir. Büyük ve küçükbaş hayvanlar, dışarıdan doğrudan ödeme yapılarak satın alınabileceği gibi mevcut damızlık hayvanlardan üreme yoluyla da elde edilerek varlık hesaplarına alınabilmektedir. Sektörden elde edilen katma değer ülke ekonomisinde önemli paya sahiptir. Sektör, hızla artış gösteren nüfusun sağlıklı beslenmesi için gerekli olan mamullerin üretmenin yanında giyim, ayakkabı, ilaç gibi sektörler de girdi sağlamaktadır. Tarım sektöründe büyük ve küçük baş hayvan yetiştiren işletmeler arasında sermaye şirketlerinin sayısı her geçen gün artış göstermektedir. Bu gelişmelere bağlı olarak tarım sektöründeki işletmelerin faaliyetlerinin muhasebeleştirilmesi önem arz etmektedir. Uluslararası muhasebe standartları kurumu 2000 yılında UMS-41 standardını yayınlamış ve 01.01.2003 tarihinde uygulanmaya geçmiştir. 22.05.2008, 01.01.2009 ve 30.06.2014 tarihlerinde bir takım düzeltmeler yapılarak UMS-41 günümüzdeki halini almıştır. Ülkemizde 24.02.2006 tarihinde 26090 sayılı Resmî Gazetede TMS-41 Tarımsal Faaliyetler Standardı adıyla Türkiye Muhasebe Standartları Kurumu (TMSK) tarafından da yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Bu standart, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nda (UFRS) meydana gelen değişikliklere paralel olarak Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGGK) tarafından 15.01.2019 tarihinden sonra değişiklikler yapılmış ve yayınlamıştır. Büyük ve küçükbaş hayvanların dönem başı, dönem içi ve dönem sonu işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde TMS 41 standardı uygulanmaktadır. Türkiye muhasebe standartları kapsamında kullanılan hesaplarının güncellenme ihtiyaçları doğrultusunda taslak hesap planı hazırlanmıştır.

Hazırlanan Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı'na göre Canlı Varlıklar için 17 Canlı Varlıklar / 27 Canlı Varlıklar hesap grupları oluşturulmuş ve bu gruptaki hesaplar kullanılarak muhasebeleştirilme işlemleri yapılabilecektir. Eğer büyük ve küçükbaş hayvanlar işletme faaliyetlerinde bir faaliyet döneminden fazla bir dönem için süt, yün, damızlık gibi nedenlerle sahip olunmuşsa, bu varlıklar duran varlık hesapları olan 272 Büyükbaş Hayvanlar ve 273 Küçükbaş Hayvanlar hesabı kullanılarak muhasebeleştirilme işlemi yapılacaktır. Eğer söz konusu hayvanlar işletmede uzun süre tutulmayıp satışı yapılması düşünülüyorsa dönen varlık hesapları olan 172 Büyükbaş Hayvanlar ve 173 Küçükbaş Hayvanlar hesapları kullanılarak muhasebeleştirilmeli işlemleri yapılacaktır. Çalışmada büyük ve küçük baş canlı varlıkların muhasebeleştirilmesinde kullanılan hesaplar örneklerle açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: TMS 41, Büyük ve Küçükbaş Hayvancılık, Taslak Hesap

JEL Kodları: M40, M41

EXAMINATION OF ACCOUNTING APPLICATIONS ACCORDING TO THE DRAFT ACCOUNT PLAN IN LARGE AND SMALL LIVESTOCK ENTERPRISES

Abstract

It refers to living things such as sheep, goats, cows, cattle, buffaloes and horses that are raised for the purpose of raising and selling small and bovine animals or harvesting their products. Because living beings are biological organisms, they show characteristics such as birth, growth, aging and death. Large and small cattle can be purchased by making direct payments from outside, or they can be obtained from existing breeding animals by breeding and included in asset accounts. The added value obtained from the sector has an important share in the country's economy. In addition to producing the products necessary for the healthy nutrition of the rapidly increasing population, the sector also provides inputs to sectors such as clothing, shoes and pharmaceuticals. The number of capital companies among the enterprises that raise cattle and sheep in the agricultural sector is increasing day by day. Depending on these developments, it is important to account for the activities of enterprises in the agricultural sector. The International Accounting Standards Institution published the IAS-41 standard in 2000 and was put into practice on 01.01.2003. IAS-41 took its current form by making some corrections on 22.05.2008, 01.01.2009 and 30.06.2014. Our country's grandfather was published in the Official Gazette No. 26090 on 24.02.2006, under the name TAS-41 Agricultural Activities Standard, by the Turkish Accounting Standards Institution (TMSK) and entered into force. This standard has been amended and published by the Public Oversight Accounting and Auditing Standards Authority (KGK) after 15.01.2019 in parallel with the changes in the International Financial Reporting Standards (IFRS). TAS 41 standard is applied in the accounting of the beginning, intra-period and end-of-period transactions of cattle and small cattle. A draft chart of accounts has been prepared in line with the updating needs of the accounts used within the scope of Turkish accounting standards.

According to the Draft Chart of Accounts in Compliance with the Financial Reporting Standards, account groups of 17 Biological Assets / 27 Biological Assets have been created for Biological Assets and accounting transactions can be made using the accounts in this group. If large and small cattle are owned for more than one operating period, for reasons such as milk, wool, breeding, these assets will be accounted for using the fixed asset accounts of 272 Cattle and 273 Small Cattle. If the animals in question are not kept in the establishment for a long time and are thought to be sold, accounting transactions will be made using current asset accounts 172 Cattle and 173 Small Cattle. In the study, the accounts used in the accounting of large and small livestock will be explained with examples.

Keywords: TAS 41, Large and Small Livestock Breeding, Draft Account

JEL Codes: M40, M41.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MUHASEBE SİSTEMİ VE UYGULAMALARI

Dr. Öğr. Üyesi. Reşid Çiğdem

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-5974-6267, resid.cigdem@gop.edu.tr

Öğr. Gör. Ergün Kahveci

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-2178-4302, ergun.kahveci@gop.edu.tr

Özet

Orman Genel Müdürlüğü (OGM); Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı, özel bütçeli ve tüzelkişiliğe sahip bir kamu kurumudur. Bu kurumun başlıca görevi, Orman kaynaklarını; ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel faydalarını dikkate alarak, bitki ve hayvan varlığı ile birlikte, ekosistem bütünlüğü içinde idare etmek, katılımcı ve çok amaçlı şekilde planlamak, sürdürülebilirliğini sağlamak, usulsüz müdahalelere, tabii afetlere, yangınlara karşı korumak, muhtelif zararlıları ile mücadele etmek ve ettirmek, ormancılık karantina hizmetlerini yürütmek, geliştirmek, orman alanlarını ve ormanlara ilişkin hizmetleri artırmak, ormanları imar ve ıslah etmek, silvikültürel bakımını ve gençleştirilmesini sağlamaktır.

Bu iş, hizmet ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile danışmanlık giderleri, amenajman ve işletmecilikle ilgili yaptırılacak her türlü plan ve proje giderleri, her çeşit orman ürününün; kesimi, taşınması ve depolanması işlerinin yapılması veya yaptırılmasına ilişkin giderleri, ormanlardaki artıkların kıymetlendirilmesi, temizlenmesi ve temizlettirilmesine ilişkin giderleri, orman içi ağaçlandırma, silvikültür faaliyetlerinin yapılması veya yaptırılmasına ilişkin giderleri, Döner Sermaye hizmetlerinin yürütülmesinde ihtiyaç duyulacak arsa, arazi, bina ve tesislerin yaptırılması ve kiralanmasına dair giderleri, Genel Müdürlüğün görev alanlarıyla ilgili mal ve hizmet alım giderleri ile sermaye giderlerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Orman ve orman kaynaklarını korumak, doğaya yakın bir anlayışla geliştirmek, ekosistem bütünlüğü içinde sürdürülebilir ve topluma çok yönlü faydalar sağlayacak şekilde yönetmek misyonuyla hareket eden OGM'nin, kendisinden beklenen görevleri yerine getirebilmesi için kaynaklarını etkin bir şekilde kullanmak zorundadır. Sağlanan imkanların kurum tarafından etkin bir şekilde kullanılabilmesi için şeffaf, güvenilir, uluslararası standartlara uygun detaylı bir muhasebe sistemi gereklidir.

Bu çalışmanın amacı, OGM'nin hangi alanlarda faaliyet gösterdiği açıklanarak, OGM hesap planının, Tek Düzen Hesap planı (TDHP) ile karşılaştırılması ve OGM hesap planında yer alan çeşitli hesapların işleyişine ilişkin uygulama örneklerinin sunulmasıdır. Çalışma OGM'nin bütün işletmelerini kapsamaktadır.

Bu amaçla OGM'ye bağlı orman işletme müdürlükleri ile irtibata geçilerek, orman işletmelerinin yapmış oldukları faaliyetlerle ilgili örnekler alınmıştır ve bu örnekler yardımıyla OGM'nin muhasebe sistemiyle ilgili bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca OGM'nin yapmış olduğu bu faaliyetlerin OGM muhasebe yönetmeliğine göre nasıl muhasebeleştirildiği örnekler yardımıyla açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışma sonucunda OGM'nin daha etkin faaliyet gösterebilmesi, kurumun gelirleri ve giderlerinin fonksiyonel, ekonomik ve kurumsal sınıflandırmaya tabi tutularak ayrıntılı bir muhasebe sistemi içinde izlenebilmesi için TDHP'den farklı olarak kendisine uygun muhasebe hesap planı kullandığı anlaşılmıştır. OGM'nin kullanmış olduğu hesap planı incelendiğinde TDHP'de kullanılmayan bazı hesaplar aktif olarak kullanılmaktadır. Ayrıca maliyet hesaplarının tüm hesaplar içinde daha da aktif olarak kullanıldığı ve özellikle TDHP'de serbest olarak yer alan 8 nolu hesabın bütçe hesapları olarak kullanıldığı görülmektedir.

Sonuç olarak çalışmada OGM hakkında bilgi verilerek, OGM Hesap Planı ile TDHP karşılaştırılarak, Tek düzen hesap planında kullanılmayıp, Orman Genel Müdürlüğü muhasebe sisteminde kullanılan hesapların varlığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Tek Düzen Hesap Planı, Orman Genel Müdürlüğü

JEL Kodları: M40, M41, L32

GENERAL DIRECTORATE OF FOREST ACCOUNTING SYSTEM AND APPLICATIONS

Dr. Öğr. Üyesi. Reşid Çiğdem

Tokat Gaziosmanpaşa University

ORCID: 0000-0002-5974-6267, resid.cigdem@gop.edu.tr

Öğr. Gör. Ergün Kahveci

Tokat Gaziosmanpaşa University

ORCID: 0000-0003-2178-4302, ergun.kahveci@gop.edu.tr

Abstract

General Directorate of Forestry (OGM); It is a public institution affiliated to the Ministry of Agriculture and Forestry, with a special budget and legal personality. The main task of this institution is the forest resources; taking into account its ecological, economic and socio-cultural benefits, to manage in ecosystem integrity with plant and animal existence, to plan it in a participatory and multi-purpose manner, to ensure its sustainability, to protect against irregular interventions, natural disasters, fires, to combat various pests and to carry out and develop forestry quarantine services, to increase forest areas and services related to forests, to develop and rehabilitate forests, to provide silvicultural maintenance and rejuvenation.

For the realization of these works, services and activities, purchases of goods and services and consultancy expenses, all kinds of plans and project expenses related to management and management, all kinds of forest products; Expenses related to cutting, transportation and storage works or having them done, expenses related to valorisation, cleaning and clearing of the residues in forests, expenses related to making or having done the silviculture activities in forests, construction and rental of land, land, buildings and facilities that will be needed in the execution of Revolving Fund services. It is necessary to take into account the costs of purchasing goods and services related to the duties of the General Directorate, and capital expenditures.

Acting with the mission of protecting forest and forest resources, developing them with an approach close to nature, managing them in a sustainable manner within ecosystem integrity and providing multi-faceted benefits to the society, OGM has to use its resources effectively in order to fulfill the duties expected from it. A transparent, reliable and detailed accounting system in accordance with international standards is necessary for the institution to use the opportunities provided effectively.

The aim of this study is to explain the fields in which OGM operates, to compare the OGM chart of accounts with the Uniform Chart of Accounts (TDHP) and to present application examples regarding the operation of various accounts in the OGM chart of accounts. The study covers all the businesses of OGM.

For this purpose, the forest management directorates of OGM were contacted and samples related to the activities of forest enterprises were taken and with the help of these examples, information about the accounting system of OGM was tried to be obtained. In addition, it has been tried to explain how these activities of OGM are accounted according to the OGM accounting regulation with the help of examples.

As a result of the study, it has been understood that OGM uses an appropriate accounting chart of accounts, unlike the Uniform Chart of Accounts, in order to operate more effectively and to monitor the revenues and expenses of the institution in a detailed accounting system by subjecting them to functional, economic and institutional classification. When the chart of accounts used by OGM is examined, some accounts that are not used in TDHP are actively used. In addition, it is seen that cost accounts are used more actively in all accounts and account 8 , which is free in TDHP , is used as budget accounts.

As a result, by giving information about OGM in the study, by comparing the OGM Chart of Accounts and TDHP , the existence of accounts that are not used in the uniform chart of accounts but used in the accounting system of the General Directorate of Forestry has been determined.

Keywords : Accounting, Uniform Chart of Accounts, General Directorate of Forestry

JEL Codes: M40, M41, L32.

SİGORTA SÖZLEŞMELERİ STANDARDINA GÖRE MUHASEBE UYGULAMALARI

Doç. Dr. Halim AKBULUT

Bartın Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-1542-4477, hakbulut@bartin.edu.tr

Yavuz TÜRKMEN

Bartın Üniversitesi

Özet

Sigorta sektörü, dünyadaki risk ve belirsizliklerin sonucunda ortaya çıkabilecek ekonomik kayıpları kontrol altına almakta, olası ekonomik kayıpların karşılanmasıyla birlikte risklerin yönetimini kolaylaştırmakta ve finansal piyasaların istikrarı, büyümesi ve sağlıklı işleyebilmesi için sigorta sözleşmeleri hayati bir önem taşımaktadır. Muhasebe, sigortacılık işinin vazgeçilmez bir yönüdür ve sigorta şirketlerinin finansmanlarını etkili bir şekilde yönetmelerine, mali durumlarını değerlendirmelerine ve operasyonları hakkında bilinçli kararlar almalarına yardımcı olur. Bu çalışmanın amacı, sigorta sözleşmeleri standartlarından (TFRS 4 ve TFRS 17) sigortacılık sektörünün ve sigorta muhasebesinin nasıl etkilendiğini ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta sektörü, Sigorta muhasebesi, TFRS 4, TFRS 17

Jel Kodları: G22, M41.

ACCOUNTING PRACTICES ACCORDING TO INSURANCE CONTRACTS STANDARD

Abstract

Accounting Practices According to Insurance Contracts Standard The insurance sector controls the economic losses that may arise as a result of risks and uncertainties in the world, facilitates the management of risks by covering possible economic losses, and insurance contracts are vital for the stability, growth and healthy functioning of financial markets. Accounting is an indispensable aspect of the insurance business and helps insurance companies to effectively manage their finances, assess their financial position and make informed decisions about their operations. The purpose of this study is to determine how insurance contracts standards (TFRS 4 and TFRS 17) affect the insurance industry and insurance accounting.

Keywords: Accounting Standard, Software Application, TFRS 4.

JEL Codes: G22, M41.

TÜRİB: ELÜS BELGE DÜZENİ, VERGİSEL VE MALİ TEŞVİKLER, MUHASEBE UYGULAMALARI

Öğr. Gör. Dr. Sema Poyraz Can

Hitit Üniversitesi

ORCID: 0000-0003-1080-5411, semapoyrazcan@hitit.edu.tr

Doç. Dr. Harun Kısacık

Hitit Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-3282-4472, harunkisacik@hitit.edu.tr

Özet

Türkiye, tarıma dayalı üretim yapabilme potansiyeline sahip, verimli tarım arazileri ile donatılmış bir ülke olarak tarım üreticilerini ve işletmecilerini destekleyen, yeni yatırım projelerine açık bir ülkedir. Tarım sektörünün ekonomiye canlılık katmak için uygun yapısı, hem yatırımcıları hem de üreticileri kendi bünyesinde birleştirmektedir. Tarım sektöründe yaşanabilecek finansman sorunlarının en aza indirilerek, sürdürülebilir üretim yapabilen çiftçilerin artırılabilmesi ülke ekonomilerinin temel planlamalarından birisidir. Bu amaçla dünya genelinde pek çok ülkede merkezi depolama sistemleri kurularak, üretimi gerçekleştirilen malların belli standartlarla kurulan lisanslı depolarda koruma altına alındığı bilinmektedir. Ülkemizde 10.02.2005 tarihinde 5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu çıkarılmıştır. 2019 yılında ise Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB) kurularak tüm tarım borsalarının birleştirildiği tek bir platform oluşturulmuştur. Çiftçilerin ürettiği ürünlerini teminat göstererek finansal kuruluşlardan kredi kullanabilmeleri, ürünlerin yıl içerisinde devamlılık arz edecek şekilde satılarak gelir elde edilebilmesi avantajları, Elektronik Ürün Senetlerine (ELÜS) olan talebin artmasını sağlamıştır. TÜRİB, lisanslı depoculuk sistemi kapsamındaki fiziki ve elektronik tarımsal ürünlerin alım ve satımını yapmak isteyen alıcı ve satıcıları bir araya getiren bir işlem platformudur. Elektronik ürün senetleri, elektronik niteliğe sahip bir belge olarak lisanslı depoculuk sisteminde kayıtlı tarım ürünlerini temsil etmektedir. Elektronik kayıt kuruluşu (EKK) tarafından kurulan ve işletilen bir sistem sayesinde güvenlik sağlanmaktadır. Gelişen teknolojinin de etkisi ile alım ve satım işlemlerinin kolaylaştığı süreçte, lisanslı depo işletmelerinin oluşturulması, çiftçilerin ürünlerini elektronik senetler aracılığıyla kazanca dönüştürmelerine imkân vermektedir. TÜRİB piyasası, elektronik ürün senetlerine yönelik verilen devlet teşviklerinin de etkisiyle, çiftçi ve yatırımcıların tercih ettiği bir finansal sistem olma özelliğini taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, TÜRİB’de alım satım yapmak isteyen üretici çiftçi, tacir ve tacir olmayanların bir araya gelerek yaptıkları işlemlerde mevzuata uygun belge düzeninin ortaya konularak, işlemlerin ve belgelerin muhasebe kayıtlarının uygulamalı olarak gösterilmesidir. Çalışmanın kapsamında TÜRİB platformunda tarımsal ürün alım satımını yapan gerçek bir işletmenin muhasebe verilerinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak tarımsal ürünlerin ticaretini kolaylaştırmak için geliştirilen sistem içerisinde yer alacak bilgi kullanıcıların faydalanabileceği bir çalışmanın literatüre kazandırılması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: TÜRİB, ELÜS, Lisanslı Depo İşletmesi, Muhasebe Uygulamaları, Vergi Teşvikleri

JEL Kodları: M40, M41, E62.

TURIB: ELUS DOCUMENT ORDER, TAX AND FINANCIAL INCENTIVES, ACCOUNTING PRACTICES

Abstract

As a country equipped with fertile agricultural lands, with the potential to produce based on agriculture, Turkey is a country that supports agricultural producers and operators and is open to new investment projects. The suitable structure of the agricultural sector to add vitality to the economy unites both investors and producers within itself. Minimizing the financing problems that may occur in the agricultural sector and increasing the number of farmers capable of sustainable production is one of the basic planning of the country's economies. For this purpose, it is known that central storage systems are established in many countries around the world, and the goods produced are protected in licensed warehouses established with certain standards. Agricultural Products Licensed Warehousing Law No. 5300 was enacted on 10.02.2005 in our country. In 2019, the Turkish Product Specialization Exchange (TURIB) was established and a single platform was created where all agricultural exchanges were combined. The advantages of farmers to use loans from financial institutions by providing collateral for their products, and to earn income by selling products continuously throughout the year, have increased the demand for Electronic Product Notes (ELUS). TURIB is a transaction platform that brings together buyers and sellers who want to buy and sell physical and electronic agricultural products within the scope of the licensed warehousing system. Electronic product bills represent agricultural products registered in the licensed warehousing system as an electronic document. Security is ensured by a system established and operated by the electronic registry. In the process of facilitating buying and selling transactions with the effect of developing technology, the establishment of licensed warehouse businesses allows farmers to convert their products into profits through electronic bills. The TURIB market, with the effect of government incentives for electronic product bills, is a financial system preferred by farmers and investors. The aim of this study is to show the accounting records of transactions and documents in practice, by revealing the document order in accordance with the legislation in the transactions made by producers, traders and non-traders who want to trade in TURIB. Within the scope of the study, the accounting data of a real business that trades agricultural products on the TURIB platform was used. As a result, it is planned to bring a study to the literature, which will be used by the information users to be included in the system developed to facilitate the trade of agricultural products.

Keywords: TURIB, ELUS, Licensed Warehouse Management, Accounting Practices, Tax Incentives

JEL Codes: M40, M41, E62.

BİLGİ SİSTEMLERİ DENETİMİNİN BAĞIMSIZ DENETİME ETKİSİ

Doç. Dr. Ahmet Fethi DURMUŞ

İnönü Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-6626-7291, ahmet.durmus@inonu.edu.tr

Öğr. Grv. Dr. Zeliha KOCA

Malatya Turgut Özal Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-5 610-9257, zeliha.koca@ozal.edu.tr

Özet

Günümüzde işletmelerin finansal gelişim sürecinde büyümesi ve faaliyetlerinin artmasıyla beraber muhasebe kayıtlarına ve finansal tablolarına temel oluşturan işlemler oldukça karmaşıklaşmış, hacim ve sayı olarak çok yüksek boyutlara ulaşmıştır. Bu nedenle muhasebe işlemlerinin kayda alınması ve raporlanması ile işletmelerin iş süreçlerinde teknolojinin kullanılması neredeyse zorunlu hale gelmiştir. İşletmelerin birleşmesi, büyümesi ve büyüyen işletmelerin muhasebe kayıtlarının oluşturulması, finansal raporlamanın yapılması ve iş süreçlerinin karmaşıklaşması elektronikleşen bilgi sistemleri sayesinde kolaylaşmaktadır. Eskiden manuel olarak gerçekleştirilen pek çok işlem artık elektronikleşen bilgi sistemleri ortamında yapılmaktadır.

Finansal bilginin, bilgi sistemleri kapsamında işlenmesi, üretilmesi ve saklanması nedeniyle bağımsız denetim gerçekleştirilirken, elektronikleşen kayıt ortamında oluşabilecek hata ve hilelerin ortaya çıkabileceği bu nedenle sistemlere odaklanılması gerektiği kabul gören bir gerçektir. Bu durum bilgi sistemleri denetiminin gerekliliğinin önemini ortaya koymuştur. Elektronik ortamlarda bağımsız denetim için kanıt toplarken geleneksel denetim yöntemlerinde olduğu gibi basılı belgelere odaklanmak yerine elektronik sistemlerin çalışmasını değerlendirmek ve elektronik ortamlarda kanıtın güvenilirliğini sağlamak denetçinin değerlendirmesi gereken bir konudur. Elektronik denetim kanıtları basılı belgelere oranla daha kolay silinebilir, değiştirilebilir, yolsuzlaştırılabilir veya çoğaltılabilir niteliktedir. Elektronik ortamlarda sistem güvenilirliği ancak etkin ve etkili şekilde gerçekleştirilen bilgi sistemi denetimi çalışması ile sağlanabilir. Bu sistemlerdeki bir yanlışlığın ortaya çıkarılamaması, hatalı bir kanıtın güvenilir kanıt biçiminde denetçinin karşısına çıkmasına yol açabilir. Denetim görüşü, gerçekte hatalı olan fakat güvenilir kanıt niteliği taşıyan kanıtlara dayandırılabilir. Bağımsız denetimde görüş oluşturulmasına etki edecek kanıtların oluşturulduğu bu bilgi sistemlerinin denetimi bağımsız denetimi etkiler.

Çalışmanın amacı bilgi sistemleri denetiminin bağımsız denetime etkisini araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda bilgi sistemi denetiminin gerekliliğine dair yapılan düzenlemeler incelenmiş olup bilgi verilmiştir. Ayrıca bilgi sistemleri denetiminin bağımsız denetime olan etkisi üzerine yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalar literatür taraması yolu ile incelenerek konuya dikkat çekilmiş olup önerilerde bulunulmuştur. Konu ile ilgili literatür incelemesi yapıldığında bilgi sistemleri denetiminin bağımsız denetime etkisi üzerine yapılan çok az sayıda çalışmanın olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada tespit edilen bu durum giderilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Denetim, Bilgi Sistemleri Denetimi, Bağımsız Denetim, Kanıt, Dijitalleşme

JEL Kodları: M42, L86.

EFFECT OF INFORMATION SYSTEMS AUDIT ON INDEPENDENT

Abstract

Nowadays, with the growth of businesses in the financial development process and the increase in their activities, the transactions that form the basis of accounting records and financial statements have become quite complex and have reached very high dimensions in volume and number. For this reason, the recording and reporting of accounting transactions and the use of technology in the business processes of enterprises have become almost mandatory. The merging and growth of businesses and the creation of accounting records of growing businesses, the making of financial reporting and the complexity of business processes are facilitated by electronic information systems. Many operations that used to be done manually are now done in the environment of electronic information systems.

Due to the fact that financial information is processed, produced and stored within the scope of information systems, it is an accepted fact that while independent auditing is carried out, errors and frauds that may occur in the electronicized recording environment may arise, so it is necessary to focus on systems. This situation has revealed the importance of the necessity of information systems audit. While collecting evidence for independent auditing in electronic media, instead of focusing on printed documents as in traditional audit methods, evaluating the operation of electronic systems and ensuring the reliability of evidence in electronic media is an issue that the auditor should evaluate. Electronic audit evidence can be deleted, modified, corrupted, or reproduced more easily than printed documents. System reliability in electronic environments can only be ensured by an effective and effective information system audit. Failure to detect a misstatement in these systems may result in erroneous evidence appearing before the auditor in the form of credible evidence. The audit opinion may be based on evidence that is factually erroneous but is reliable evidence. The audit of these information systems, in which the evidence that will affect the formation of an opinion is created in the independent audit, affects the independent audit.

The aim of the study is to investigate the effect of information systems audit on independent auditing. For this purpose, the regulations regarding the necessity of information system auditing have been examined and information has been given. In addition, national and international studies on the effect of information systems auditing on independent auditing were examined through literature review, attention was drawn to the subject and suggestions were made. When the literature review on the subject is made, it has been determined that there are very few studies on the effect of information systems auditing on independent auditing. This situation detected in this study has been tried to be eliminated.

Keywords: Audit, Information Systems Audit, Independent Audit, Evidence, Digitalization.

JEL Codes: M42, L86.

YEREL EKONOMİK KALKINMADA KOOPERATİFLERİN YERİ VE ÖNEMİ: TÜRKİYE ÖZELİNDE BİR ARAŞTIRMA

Öğr. Gör. Dr. Ömer Faruk ASLAN

Atatürk Üniversitesi İspir Hamza Polat Meslek Yüksekokulu
0000-0001-7415-6049, ofaruk.aslan@atauni.edu.tr

Özet

Kooperatif, mikro ölçekte faaliyet yapan girişimcilerin güçlü firmalarla rekabet yapmalarını, çeşitli menfaatleri yerine getirme amacıyla kurula kooperatif en az yedi ortağı bir araya gelerek belirli ekonomik amaçların yerine getirilmesi için karşılıklı yardım, birliktelik ve kefil olma suretiyle gerçek ve tüzel kişilerin oluşturduğu değişir ortaklı ve sermayeli birliktelik olarak ifade edilmiştir. Özellikle tanım günümüzdeki küçük girişimcilerin sorunu ifade etmektedir. Küreselleşme sonucu küçük girişimcileri daha da güçsüz hale gelmiştir. Zira ticari faaliyeti e kadar küçük olursa olsun uluslararası alanda etkisi olan Çok Uluslu Şirketler (ÇUŞ)' le rekabet etmek zorunda kalmaktadır. ÇUŞ'lar alanlarındaki son teknolojik gelişmeleri kullanmalarından dolayı aynı malı daha ucuza ve kaliteli üretmektedir. Kazancının az olmasından dolayı yeterince Ar-Ge' ye bütçe ayıramayan küçük girişimciler ÇUŞ'larla rekabet edebilmeleri için birlikteliği ifade eden kooperatifleşmeye giderek rekabet edebilmektedir. Küçük yerlerde geçimini sağlamak isteyen kadın girişimciler kooperatifleşmeye giderek bu sorununu birliktelik oluşturarak çözebilmektedir. Ancak ülkemizde Batı' daki gibi yeterince kooperatifleşmeye gidilmemiştir. Ülkemize ait açılan ve kapanan kooperatif, şirket türleri sayıları verilecektir. Nedenleri hakkında yorumlama yapılarak politika önerilerinde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Ekonomik Kalkınma, Kooperatif, Türkiye, Küçük Firmalar, Çok Uluslu Şirketler.

JELKodları: O10, J54, Q13

THE ROLE AND IMPORTANCE OF COOPERATIVES IN LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT: A STUDY SPECIFIC TO TÜRKİYE

Abstract

Cooperative is a partnership and capital partnership formed by real and legal persons by mutual assistance, association and guarantor for the fulfillment of certain economic purposes by bringing together at least seven members of the cooperative in order to fulfill various interests, enabling entrepreneurs operating on a micro scale to compete with strong companies. expressed as. In particular, the definition expresses the problem of small entrepreneurs today. As a result of globalization, small entrepreneurs have become even weaker. Because, no matter how small its commercial activity, it has to compete with Multinational Corporations (MNCs) that have an impact in the international arena. MNCs produce the same good at a cheaper and higher quality because they use the latest technological developments in their fields. Small entrepreneurs, who cannot allocate enough budget for R&D due to their low income, can compete with MNCs by going into cooperatives, which means unity, in order to compete with MNCs. Women entrepreneurs who want to make a living in small places can solve this problem by forming cooperation by becoming a cooperative. However, there has not been enough cooperatives in our country as in the West. The number of opened and closed cooperatives and company types in our country will be given. Policy recommendations will be made by commenting on the reasons.

Keywords: Local Economic Development, Cooperative, Turkey, Small Firms, Multinational Corporations.

JEL Codes: O10, J54, Q13

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ KARIŞMIŞ OLDUKLARI YOLSUZLUKLARIN HABER SİTELERİNE YANSIMASI

Dr. Öğr. Üyesi Arif Gümüş

Malatya Turgut Özal Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü
ORCID: 0000-0002-4865-0892,arif.gumus@ozal.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, 2000-2022 yılları arasında muhasebe meslek mensuplarının karışmış oldukları yolsuzlukların haber sitelerine yansımalarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda Google arama motoruna; “muhasebe ve yolsuzluk”, “muhasebe ve dolandırıcılık”, “muhasebe ve zimmet” kelimeleri birlikte taratılarak çıkan yirmi üç haber farklı açılardan incelenmiştir. Bu incelemelerde yolsuzluğun; meydana geldiği iller, sebepleri, tutarı, zamanı, hangi kurumlarda meydana geldiği, ortaya çıkarılma şekli, yolsuzluğa karışanların cinsiyetleri, sayısı gibi sorulara cevaplar bulunmaya çalışılmıştır. Çalışma, meslek mensuplarının yapmış oldukları yolsuzlukların basına yansımaları konusunda öncü nitelikte olup bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe meslek mensubu, Muhasebe meslek mensubu ve yolsuzluk, Muhasebe meslek mensubu ve dolandırıcılık

JEL Kodları: M40, M41, M42

REFLECTION OF CORRUPTIONS INVOLVED BY PROFESSIONAL ACCOUNTANTS ON NEWS SITES

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the reflections of corruption on news websites between the years 2000-2022. For this purpose, the words "accounting and corruption", "accounting and fraud", "accounting and embezzlement" were scanned together by the Google search engine and twenty-three news items were analyzed from different perspectives. In these investigations, it has been tried to find answers to questions such as the provinces where corruption occurred, the reasons, the amount, the time of corruption, in which institutions it occurred, the way it was revealed, the gender and number of those involved in corruption. We believe that the study is a pioneer in the reflection of the corruption of the professionals on the press and will shed light on the studies to be done from now on.

Keywords: Professional accountant, Professional accountant and corruption, Professional accountant and fraud

JEL Codes: M40, M41, M42

İKLİMLE BAĞLANTILI FİNANSAL BEYAN GÜCÜ RAPORLAMASI: BIST KİMYA PETROL KAUÇUK VE PLASTİK ÜRÜNLER SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA

Dr. Öğr.Üyesi Burçin Tutcu

Akdeniz Üniversitesi, Korkuteli Meslek Yüksekokulu
ORCID: 0000-0003-1427-0741, burcintutcu@akdeniz.edu.tr

Özet

İklim değişikliği günümüz dünyasında küresel bir sorun olarak kabul edilmektedir. İklim değişikliği sebebi ile ortaya çıkan doğal afetlerin her geçen gün hızlı bir ivme ile artış göstermesi, iklim değişikliği risklerini tekrar analiz etmeyi gerektirmiştir. Bu riskler sadece çevresel riskler olmaktan çıkıp ekonomik ve sosyal olarak da piyasalarda yer almaya başlamışlardır. Ekonominin en önemli aktörleri olan işletmeler ve onların paydaşları olan yatırımcılar bu risklerin finansal raporlarda sunulmasını talep etmektedirler. Bu talebi karşılamak amacı ile İklimle Bağlantılı Finansal Beyan Gücü (Task Force on Climate-related Financial Disclosures-TCFD) paydaşların kararlarını destekleyebilecek karşılaştırılabilir, güvenilir bilgi sağlamak için finansal risk açıklamalarını geliştirmeyi amaç edinmiştir.

Finansal piyasaların temel işlevlerinden birinin bilinçli, verimli sermaye tahsisi kararlarını desteklemek için riski fiyatlandırmak olduğu bilinmektedir. Bu işlevlerin yerine getirilebilmesi için doğru ve zamanında açıklamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Doğru bilgiye ulaşılamadığı durumlar yatırımcılar için yanlış kararlara yol açmaktadır. TCFD, şirketlerin hem kendilerinin hem de rakiplerinin ve tedarikçilerinin risklerini değerlendirmelerinde önemli bir araç konumundadır. Yatırımcıların etkin sermaye tahsisi konusunda, daha sağlıklı kararlar almalarını desteklemektedir. (<https://www.fsb-tcfd.org/about/>)

TCFD şirketlerin çalışma şeklinin 4 temel unsur etrafında yapılandırmıştır. Yönetişim, strateji, risk yönetimi ve ölçümler ve hedefler. Dört tavsiye birbiriyle ilişkilidir ve yatırımcılara, raporlama yapan kuruluşlara iklimle ilgili riskler ve fırsatlar hakkında çerçeve oluşturmaktadırlar. TCDF bu dört temel unsur için ilkeler geliştirmiş ve işletmelerin bu ilkeler çerçevesinde finansal açıklamalar yapmasını tavsiye etmişlerdir.

Türkiye 2016 yılında Paris İklim Anlaşmasını imzalayarak, sera gazı emisyonlarını 2030 yılına kadar var olan senaryonun %21 altına indireceğini beyan etmiştir. Bu durum Türkiye’de iklim değişikliği ile ilgili politika ve düzenlemelerin yenilenmesi gerekliliğini meydan getirmiştir. Farklı sektörlerdeki şirketler yeşil bir finansal sistem için TCFD tavsiyeleri ile finansal tablolarını hazırlamaktadırlar.

Bu çalışmada polyester, elyaf, filament iplik, polyester bazlı polimerler, özel polimerler ve ara ürünlerde dünyanın önde gelen üreticilerinden biri olan BIST 30 ve BIST 100 yer alan **SASA Polyester Sanayi A.Ş.’nin** SASA PTA üretim tesisi TCFD raporu incelenecektir. Rapor beş aşamada incelenecektir. Birinci aşamada işletme tanıtılacak sürdürülebilirlik kapsamında perspektifi anlatılacaktır. Diğer dört aşamada TCDF’nin temel unsuru değerlendirilecektir. Sonuçta sektörün genel bakış açısı ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Finansal Rapor, Finansal Beyan Gücü Raporlaması,

JEL Kodları: M41, M19

**TASK FORCE ON CLIMATE-RELATED FINANCIAL DISCLOSURES REPORTING:
AN APPLICATION IN BIST KİMYA PETROLEUM RUBBER AND PLASTIC
PRODUCTS INDUSTRY**

Abstract

Climate change is considered a global problem in today's world. The rapid increase in natural disasters caused by climate change every day has necessitated re-analyzing climate change risks. These risks have ceased to be just environmental risks and have begun to take place in the markets economically and socially. Businesses, which are the most important actors of the economy, and their stakeholders, investors, demand that these risks be presented in financial reports. To meet this demand, the Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) aims to improve financial risk disclosures to provide comparable, reliable information that can support stakeholders' decisions.

It is known that one of the primary functions of financial markets is to price risk to support informed, efficient capital allocation decisions. Accurate and timely explanations are needed to perform these functions. Situations where accurate information cannot be accessed lead to wrong decisions for investors. TCFD is an important tool for companies to evaluate their own risks and those of their competitors and suppliers. It supports investors in making healthier decisions regarding effective capital allocation. (<https://www.fsb-tcdf.org/about/>)

TCFD has structured the way companies work around 4 basic elements. Governance, strategy, risk management and metrics and targets. The four recommendations are interrelated and provide a framework for investors and reporting organizations to understand climate-related risks and opportunities. TCFD has developed principles for these four basic elements and recommends that businesses make financial disclosures within the framework of these principles.

By signing the Paris Climate Agreement in 2016, Turkey declared that it would reduce greenhouse gas emissions by 21% below the current scenario by 2030. This situation has necessitated the renewal of policies and regulations regarding climate change in Turkey. Companies in different sectors prepare their financial statements with TCFD recommendations for a green financial system.

In this study, the TCFD report of the SASA PTA production facility of SASA Polyester Sanayi A.Ş., one of the world's leading manufacturers of polyester, fiber, filament yarn, polyester-based polymers, special polymers and intermediate products, which is included in BIST 30 and BIST 100, will be examined. The report will be examined in five stages. In the first stage, the business will be introduced and its perspective within the scope of sustainability will be explained. In the other four stages, the basic element of TCFD will be evaluated. As a result, the general perspective of the sector will be revealed.

Keywords: Sustainability, Financial Report, Task Force on Climate-related Financial Disclosures.

JEL Codes: M41, M19

KALİTE YÖNETİM SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE EKSİKLİKLERİN CİDDİYETİ VE YAYGINLIĞI KONUSUNDA UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Özlem Koçakoğlu

Harran Üniversitesi Şanlıurfa Sosyal Bilimler M.Y.O.

ORCID: 0000-0002-9657-6105, ozlem.kocakoglu@harran.edu.tr

Özet

IAASB 2020 Aralık ayında üç yeni kalite yönetim standardı yayınlamıştır. Bu standartlardan biri olan ISQM 1 (Uluslararası Kalite Yönetim Standardı 1) bağımsız denetim şirketlerinin kendi içlerinde bir kalite yönetim sistemi tasarımları, uygulamaları ve sürdürmeleri ile ilgilidir. Kalite yönetim sisteminin iki temel hedefi bulunmaktadır. Bunlardan ilki, şirketin ve personelinin sorumluluklarını, yürüttükleri bağımsız denetim sözleşmelerini mesleki standartlara, yasal ve düzenleyici gerekliliklere uygun yürüttüğü konusunda makul güvence sağlaması, bir diğeri ise düzenlenen bağımsız denetim raporlarının şartlara uygunluğu konusunda makul güvence vermesidir. Yeni standart bu iki amaca ulaşması bakımında kalite yönetim sisteminin etkinliğinin yılda en az bir kez değerlendirilmesini zorunlu tutmuştur. Bu değerlendirme sistemdeki eksikliklerin ciddiyeti ve yaygınlığı üzerine odaklanmaktadır. Eksiklikler ciddi -yaygın, ciddi değil ancak yaygın, ciddi fakat yaygın değil ya da yaygın- ciddi değil vb. şeklinde 10 farklı bileşime sahiptir ve kalite yönetim sisteminin değerlendirilmesini doğrudan etkilemektedir. Bu çalışma, eksikliklerin ciddiyeti ve yaygınlığına ilişkin örneklerle dayanarak, farklı kombinasyonların değerlendirme üzerindeki etkilerini göstermektedir. Çalışmaya konu olan eksiklikler, bağımsız denetim alanında çalışan YMM'lerden, bağımsız denetim şirketlerinin denetçilerinden mülakat yoluyla alınan görüşler ve kamu gözetim kuruluşları tarafından yayınlanan raporlar doğrultusunda oluşturulmuştur. Bu çalışma eksikliklerin ciddiyetleri ve yaygınlıkları konusundaki örneklerden hareketle farklı kombinasyonların görüşe etkisini göstermektedir. Sistemin makul güvence sağlama durumuna olumlu görüş, ciddi ancak yaygın olmayan etkiler olsa da sistemin makul güvence sağlamasına şartlı olumlu görüş, sistemin makul güvence sağlamamasına ise olumsuz görüş şeklinde değerlendirme ilk defa yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı bağımsız denetimde denetim kalitesini sağlama amacıyla yayınlanan uluslararası kalite standartlarının adaptasyonu konusunda somut öneriler getirmek örnekler vermektir. Ülkemizde 31.12.2023 tarihi itibarıyla Kalite Yönetim Standardı 1'i uygulamaya başlayacaktır. Bağımsız denetim şirketleri üstlendikleri sözleşmelere ve kendilerinin niteliklerine, koşullarına bağlı olarak kalite yönetim sistemlerini kuracaklardır. 2024 yılının sonuna kadar da sistemi değerlendirme sorumluluklarını yerine getireceklerdir. Her kalite yönetim sistemi standardın gerekliliklerine sıkı sıkıya bağlı olduğu kadar işletmenin kendine has koşullarına göre de biçimlendirildiğinden yapılacak değerlendirme de yeknesaklıktan uzaktır. Bu çalışma söz konusu değerlendirme için somut bir yol haritası niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Kalite Yönetim Standardı 1 (ISQM 1), Kalite Yönetim Sistemi, Eksiklik, Kalite Yönetim Sisteminin Değerlendirilmesi.

JEL Sınıflandırması: M40, M42, M48.

EXAMPLES OF PRACTICE ON THE SEVERITY AND PERVASIVENESS OF DEFICIENCIES IN THE EVALUATION OF THE QUALITY MANAGEMENT SYSTEM

Abstract

IAASB issued three new quality management standards in December, 2020. ISQM 1 (International Quality Management Standard), which is one of these three new standards, concerns design, implementation and performance of an internal quality management system within independent audit firms. Quality management system has two main goals. The first one is that the firms and the personnel provide reasonable assurance that they perform their independent audit engagements in compliance with professional standards and legal and regulatory requirements. The other one is they provide reasonable assurance regarding the compliance of the independent audit reports they compose with the necessary conditions. New standard obliges the effectiveness of the quality management system is evaluated at least annually with the aim of reaching these two goals. This evaluation focuses on the severity and pervasiveness of the deficiencies in the system. Deficiencies can be severe-pervasive, not severe but pervasive, severe but not pervasive, or pervasive but not severe etc. It has 10 different compositions in the form of and directly affects the decision on the evaluation of quality management system. This study demonstrates the effects of different combinations on evaluation, based on examples of the severity and pervasiveness of deficiencies. The deficiencies that are the subject of the study were created in line with the opinions received through interviews from CPAs working in the field of independent audit, auditors of independent audit companies, and reports published by public oversight organizations. This study shows the effect of different combinations on the idea based upon examples related to severity and pervasiveness of the deficiencies. Evaluation stating unqualified opinion regarding system's status of providing reasonable assurance, qualified opinion in favor that the system provides reasonable assurance despite severe but not pervasive effects and adverse opinion that system does not provide reasonable assurance was first put forth. Aim of this study is to provide concrete suggestions and present examples regarding the adaptation of international quality standards issued in order to ensure audit quality in independent audits into implementation. As of 31.12.2023, Quality Management Standard 1 will start to be implemented in our country. Independent audit companies will establish quality management systems depending on the contracts they undertake and their qualifications and conditions. Until the end of 2024, they will fulfill their responsibilities to evaluate the system. Since each quality management system is shaped according to the unique conditions of the enterprise as well as strictly adhered to the requirements of the standard, the evaluation to be made is far from uniformity. This study is a concrete roadmap for the evaluation in question.

Key Words: International Standard on Quality Management 1 (ISQM 1), System of Quality Management, Deficiency, Evaluating the System of Quality Management.

JEL Classification: M40, M42, M48.

TRANSFER ÇALIMI, RAKİBE Mİ? PİYASAYA MI?

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Gül

TOGÜ İİBF

ORCID: 0000-0002-5503-9194, mustafa.gul@gop.edu.tr

Öğr. Gör. Erdem Kanışlı

TOGÜ Turhal MYO

ORCID: 0000-0002-3019-3670, erdem.kanisli@gop.edu.tr

Özet

Spor kulüplerinin şirketleşmesinin önündeki engellerin kaldırılmasının ardından kulüpler finansman sağlamak adına sermaye piyasasına girerek halka da arz edildiler. Borsaya kote olmalarının ardından kulüpler, “kamuya duyurulması gereken özel durum açıklamalarının Kamuyu Aydınlatma Platformu’na (KAP) gönderme zorunluluğu” doğrultusunda transfer edecekleri oyuncular ile ilgili girişimleri KAP’a bildirmek durumundadırlar. Fakat, her zaman transfer etmeyi planladıkları sporcuları transfer edememekte, transfer aşamasına farklı nedenlerle getiremedikleri girişimleri de KAP’a bildirmemekte hatta bu süreçte başka bir kulübe sporcuyu kaptrabilmekteler. Bu duruma futbol jargonunda “transfer çalımı” denilmektedir. Bu durumun takımın hisse senedi üzerindeki etkisi de kaçınılmaz olmakta ve bildirimden ardından yatırımcılar “tarafdar” bilinci ile işlemlerini bu hisseler üzerine yoğunlaştırarak normal üstü getiri elde edebilmektedir.

Çalışmada 2022-2023 sezonu yaz transfer döneminde gerçekleşen dört “transfer çalımı” esas alınarak gerçekleştirilen olay çalışması analizi ile Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray hisse senetleri ile ilgili normalüstü getiriler tespit edilmiş ve Borsa İstanbul’un bu bakımdan etkin bir piyasa olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor Kulüpleri, Borsa İstanbul, Transfer Bildirimi, KAP, Olay Çalışması

JEL Kodları: G14, L83

TRANSFER STEAL TO THE COMPETITOR OR THE MARKET?

Abstract

After the obstacles to incorporating sports clubs were removed, the clubs were offered to the public by entering the capital market to obtain financing. After being listed on the stock exchange, clubs must notify the Public Disclosure Platform (PDP) about the players' attempts to be transferred in line with the “obligation to send material disclosures to the PDP”. However, they are not always able to transfer the players they plan to transfer, they do not report the attempts they could not bring to the transfer stage for different reasons to the PDP, and they may even lose players to other clubs. This situation is called “transfer steal” in football jargon. The effect of this situation on the team’s stock is also inevitable, and after the notification, investors can gain above-normal returns by concentrating their transactions on these shares with the awareness of “fans”.

In the study, with the event study analysis based on the four “transfer steals” that took place in the summer transfer period of the 2022-2023 season, abnormal returns for Beşiktaş, Fenerbahçe, and Galatasaray stocks were determined, and it was concluded that Borsa İstanbul is not an efficient market in this regard.

Keywords: Sports Clubs, Borsa İstanbul, Transfer Notice, PDP, Case Study

JEL Codes: G14, L83

BORSA İSTANBUL'DA YATIRIMCI İLGİSİ: GOOGLE TRENDLERİ VE YOUTUBE İZLENMELERİNİN İLK HALKA ARZ PERFORMANSLARINA ETKİSİNİN RASSAL ORMAN YÖNTEMİ İLE ANALİZİ

Dr. Yunus Emre AKDOĞAN

Yozgat Bozok Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-1761-2869, emre.akdogan@bozok.edu.tr

Özet

İlk halka arz (IPO), bir firmanın hisselerinin birincil piyasada halka arz edilmesi sürecini ifade etmektedir. Dolayısıyla ilk halka arzda firmalar birincil piyasa yoluyla hisse senetlerini arz ederek sermaye elde ederler. İlk halka arzda talebin ve işlem görmeye başladıktan sonra hisse senedinin performansının öngörülmesi, gerek firmalar gerek yatırımcılar açısından oldukça önemlidir. Bu araştırmada, ilk halka arz öncesinde firma isimlerinin ve sembollerinin internet arama hacminleri ile halka arz olacak firmaların izahnamelerindeki bilgilerin kısmen açıklandığı ve şirket hakkında kısa bilgilerin verildiği Youtube içeriklerinin görüntülenme sayılarının yatırımcı ilgisinin temsilcileri olarak kullanılmakta ve Borsa İstanbul'da ilk halka arz performansı üzerindeki etkisi incelenmektedir. Çalışmada ayrıca yatırımcı ilgisinin firmalara özgü hangi niteliklerle ilgili olduğu da araştırılmaktadır. Başka bir ifadeyle halka arz büyüklüğü, hisse sayısı, halka arz fiyatı, halka arz nedeni, firmanın sektörü, finansal oranları gibi değişkenlerden hangilerinin yatırımcı ilgisini daha fazla çektiği de araştırılmaktadır. Yatırımcıların gerek Google'da gerekse Youtube'da belirli bir hisse senedi hakkında bilgi araması, hakkında bilgi aradığı hisse senedi ile yüksek düzeyde ilgili olduğuna işaret etmektedir. Yatırımcıların hisse senedi hakkında bilgi edinmesi asimetrik ve eksik bilgi sorununu azaltmaktadır. Daha fazla yatırımcı ilgisine sahip hisse senetleri ise yüksek likidite oranına sahiptir. Sonuçlar gerek bireysel yatırımcılar gerek kurumsal yatırımcılar için diğer yatırımcıların alım satım davranışlarını verimli bir şekilde öğrenmelerine yardımcı olabileceğine potansiyeline sahiptir. Sonuçlar bu bağlamda finansal yapay zekâ ile de ilişkilidir.

Yapay zekâ, bir bilgisayarın veya bilgisayar kontrollü bir robotun zeki canlılara benzer şekilde çeşitli faaliyetleri gerçekleştirme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Genel yapay zekâ, bir insanın yapabileceği herhangi bir görevi yerine getirmek için tasarlanmış yapay zekâ anlamına gelir. Dar yapay zekâ ise belirli bir görevi veya sınırlı görevi gerçekleştirmek için tasarlanmış yapay zekâyı ifade etmektedir. Dolayısıyla dar yapay zekâ kapsamında geliştirilen her bir model, esasında genel yapay zekâyı yeni bir yetenek kazandırmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmadan elde edilen bulgular, özellikle finansal yapay zekâ uygulamalarının geliştirilmesinde ve algoritmik finansal işlemler yapan botların eğitilmesinde halka arz kapsamında önemli bir katkı sunmaktadır. Başka bir ifadeyle bu çalışma, pratikte çerçevesi halka arz performansları ile sınırlı olan finansal dar bir yapay zekâ ürünü ortaya koyarken teoride yatırımcı ilgisinin belirleyicilerini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İlk Halka Arz, Yatırımcı İlgisi, Rassal Orman, Google Trendler, Youtube

JEL Kodları: G11, G17, G41

INVESTOR ATTENTION IN BORSA ISTANBUL: ANALYSIS OF THE EFFECT OF GOOGLE TRENDS AND YOUTUBE VIEWS ON PRIMARY PUBLIC OFFERING PERFORMANCES BY RANDOM FOREST METHOD

Abstract

Initial public offering (IPO) refers to the process of offering a firm's shares to the public in the primary market. Therefore, in an initial public offering, firms raise capital by offering their shares through the primary market. Forecasting the demand in the initial public offering and the performance of the stock after it starts trading is very important for both firms and investors. In this study, the internet search volumes of firm names and symbols prior to the initial public offering and the number of views of Youtube content, where the information in the prospectuses of the firms to be offered to the public is partially disclosed and brief information about the company is given, are used as proxies of investor interest and their impact on the initial public offering performance in Borsa Istanbul is analyzed. The study also investigates which firm-specific characteristics are related to investor attention. In other words, it is also investigated which variables such as IPO size, number of shares, IPO price, reason for IPO, sector of the firm, and financial ratios attract more investor attention. The fact that investors search for information about a particular stock on both Google and YouTube indicates a high level of interest in the stock they are searching for information about. Investor information about a stock reduces the problem of asymmetric and incomplete information. Stocks with higher investor interest have higher liquidity ratios. The results have the potential to help both individual investors and institutional investors efficiently learn the trading behavior of other investors. The results are related to financial artificial intelligence in this context.

Artificial intelligence is defined as the ability of a computer or a computer-controlled robot to perform various activities in a manner similar to intelligent living beings. General artificial intelligence refers to artificial intelligence designed to perform any task that a human can perform. Narrow artificial intelligence refers to artificial intelligence designed to perform a specific task or limited task. Therefore, each model developed within the scope of narrow artificial intelligence essentially adds a new capability to general artificial intelligence. In this context, the findings of this study make an important contribution to the development of financial artificial intelligence applications and the training of bots that perform algorithmic trading in the context of initial public offerings. In other words, this study reveals the determinants of investor interest in theory, while in practice, the framework of financial artificial intelligence is limited to IPO performances.

Keywords: Initial Public Offering, Investor Attention, Random Forest, Google Trends, Youtube.

JEL Codes: G11, G17, G41

PİYASA SICAKLIĞININ S&P500 ENDEKS FİYAT DEĞİŞİMİNE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi H. Serdar YALÇINKAYA

Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-5064-5144 eposta: syalcinkaya@erbakan.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Nizamettin BAŞARAN

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-0459-1819 eposta: nbasaran@ohu.edu.tr

Özet

Finansal piyasaların davranışlarını anlayabilmek ve öğrenilen yapıya uygun stratejiler geliştirmek finansal piyasa paydaşlarının çalışma alanlarının başında gelmektedir. Finansal piyasalardaki hareketleri anlamak için bir çok araştırmacı farklı yaklaşımlar ve modeller geliştirmişlerdir. Finansal piyasalar 19 yy. sonundan günümüze kadar matematikçiler ve fizikçiler tarafından oldukça popüler araştırma alanlarından olmuştur. Fizik alanı araştırmacıları finansal piyasa davranışlarını gaz ve sıvı mekaniğine benzeterek çalışmalarını yürütmüşlerdir. Özellikle Bachelier'in çalışmaları finans piyasaları için çok önemli olan rassal yürüyüş teoreminin oluşturulmasına zemin hazırlamıştır. Ancak fizik alanı araştırmalarının finans literatürüne katkısı açısından en çok bilinen Black&Scholes modelidir. ABD vatandaşı fizikçi Ficher Black, ekonomist Myron Scholes ve mühendis Robert Merton tarafından oluşturulan opsiyon değerlendirme modeli termodinamikte kullanılan sıcaklığın yayılım denklemlerini finansal piyasalara uyarlamışlardır. Özellikle fiziğin alt araştırma konusu olan termodinamikteki ısı davranışları finansal piyasalarda bulunan yatırımcıların davranışına benzetilmektedir. Bu benzetim yolu ile bir çok ekonomi ve fiziğin ortak matematiksel modelleri ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu hibrit araştırma alanı ise ekonofizik olarak adlandırılmıştır.

Ekonofizik araştırmacıları finansal piyasalarda bulunan parayı termodinamikte tanımlanan ısı enerjisine, yatırımcıları ise moleküllere benzetme yolu ile matematiksel modeller geliştirmektedirler. Ekonofizik alanında bir çok araştırma bulunmakla beraber piyasa sıcaklığını ölçmek için yapılan çalışma sayısı oldukça azdır. Piyasa sıcaklığının hesaplanması için yapılan çalışmalarda öncelikle 2007 yılında Kleinert ve Chen tarafından yayınlanan "Boltzman Dağılımı ve Piyasa Sıcaklığı" isimli makalede piyasa sıcaklığı modellenmiş ve oluşturulan model ile piyasa sıcaklık ölçümleri ile analizler gerçekleştirilmiştir. Daha sonra 2012 yılında Subias tarafından "Sermaye Piyasalarında Negatif Kelvin Sıcaklığı" isimli makale yayınlanmıştır. Subias tarafından oluşturulan sıcaklık modeli Kleinert ve Chen'in sıcaklık modelinden farklılıklar oluşturmakla beraber temelde benzer sonuçlar ortaya koymuştur.

Yapılan bu çalışmada ise söz konusu iki farklı piyasa sıcaklık modeli açıklanmış olup, daha sonra S&P 500 endeks verileri üzerinden her iki model için piyasa sıcaklık değerleri hesaplanarak S&P 500 endeks fiyat değişikliğini açıklayabilme yetenekleri sorgulanmıştır. Yapılan testler sonucunda saf piyasa sıcaklık değerlerinin S&P500 endeks fiyat değişimlerini açıklayabilme yeteneklerinin düşük olduğu, piyasa sıcaklık değerlerinden oluşturulan negatif kelvin piyasa sıcaklık zaman serisinin S&P500 endeks fiyat değişimlerini açıklamada yüksek anlamlılık derecesine sahip olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekonofizik, Piyasa Sıcaklığı, S&P500

Jel Kodu: G10, G15, G17

EFFECT OF MARKET TEMPERATURE ON S&P500 INDEX PRICE CHANGE

Abstract

Understanding the behavior of financial markets and developing strategies in accordance with the learned structure is one of the main areas of study for financial market stakeholders. Many researchers have developed different approaches and models to understand the behavior of financial markets. Since the end of the 19th century, financial markets have been a popular research area for mathematicians and physicists. Researchers in the field of physics have conducted their studies by likening financial market behavior to gas and liquid mechanics. In particular, Bachelier's work paved the way for the random walk theorem, which is very important for financial markets. However, the most well-known contribution of physics research to the finance literature is the Black & Scholes model. The option valuation model created by US citizen physicist Ficher Black, economist Myron Scholes and engineer Robert Merton adapted the equations of temperature diffusion used in thermodynamics to financial markets. In particular, the behavior of heat in thermodynamics, which is a sub-subject of research in physics, is simulated to the behavior of investors in financial markets. Through this simulation, many common mathematical models of economics and physics have emerged. This hybrid research area is called econophysics.

Econophysics researchers have developed mathematical models by likening money in financial markets to heat energy as defined in thermodynamics and investors to molecules. Although there are many studies in the field of economic physics, there are very few studies to measure market temperature. In the studies conducted to calculate the market temperature, firstly, in the article titled "Boltzman Distribution and Market Temperature" published by Kleinert and Chen in 2007, the market temperature was modeled and analyzed with market temperature measurements with the model created. Later, in 2012, Subias published an article titled "Negative Kelvin Temperature in Capital Markets". Although the temperature model created by Subias differed from Kleinert and Chen's temperature model, it produced basically similar results.

In this study, these two different market temperature models are explained and then market temperature values for both models are calculated over the S&P 500 index data and their ability to explain the S&P 500 index price change is questioned. As a result of the tests, it was found that the ability of pure market temperature values to explain S&P500 index price changes is low, while the negative kelvin market temperature time series constructed from market temperature values has a high degree of significance in explaining S&P500 index price changes.

Keywords: Econophysics, Market Temperature, S&P500

JEL Classification: G10, G15, G17

ENFLASYONUN FİNANSAL TABLOLALAR ANALİZİNE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf GÜNEYSU

Trabzon Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü
ORCID: 0000-0002-6809-1995, yusufguneyusu@trabzon.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Oğuz Yusuf ATASEL

Trabzon Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü
ORCID: 0000-0003-1654-9850, oguzataseel@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, enflasyona göre düzeltilmiş finansal tablolar ile düzeltilmemiş finansal tabloları analiz etmektir. Bu amaç doğrultusunda ilk olarak üretim ve hizmet sektöründeki işletmelerin finansal tabloları genel fiyat düzeyi muhasebesi kapsamında enflasyona göre düzeltilmiştir. Daha sonra ise enflasyona göre düzeltilmiş finansal tablolar ile enflasyona göre düzeltilmemiş finansal tabloların analizi karşılaştırmalı olarak yapılmıştır. Finansal tabloların analizinde likidite oranları (cari oran, asit-test oranı vb.), finansal yapı oranları (kaldıraç oranı ve finansman oranı), faaliyet oranları (stok devir hızı, alacak devir hızı vb.) ve kârlılık oranları (aktif kârlılığı, özkaynak kârlılığı vb.) kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda üretim ve hizmet işletmeleri için enflasyona göre düzeltilmiş finansal tablolar analizi ile enflasyona göre düzeltilmemiş finansal tablolar analizi arasında birçok farklılıklar tespit edilmiştir. Üretim işletmesi açısından bakıldığında, enflasyona göre düzeltilmiş finansal verilerden hareketle hesaplanan likidite oranlarından cari oran ve asit-test oranı enflasyona göre düzeltilmemiş finansal veriler kapsamında hesaplanan ilgili oranlara göre daha yüksek çıkmış ve stok bağımlılık oranı ise azalmıştır. Üretim işletmesinde finansal yapı oranlarına bakıldığında enflasyona göre düzeltilmiş finansal veriler doğrultusunda hesaplanan finansman oranı enflasyona göre düzeltilmemiş finansman oranına göre daha yüksek hesaplanmışken, kaldıraç oranında ise tam tersi durum ortaya çıkmıştır. Yine üretim işletmesinde enflasyona göre düzeltilmiş finansal veriler doğrultusunda hesaplanan faaliyet oranlarının (stok devir hızı, alacak devir hızı, borç devir hızı, çalışma sermayesi devir hızı) hepsinin (aktif devir hızı hariç) enflasyona göre düzeltilmemiş ilgili oranlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Üretim işletmesinin son olarak kârlılık oranları incelendiğinde ise enflasyona göre düzeltilmiş ekonomik rantabilite, aktif kârlılığı, özkaynak kârlılığı, net kâr marjı ve faiz karşılama oranları enflasyona göre düzeltilmemiş atfedilen oranlara göre yüksek çıkmışken; brüt kâr marjı ve faaliyet kâr marjı oranlarında ise tam tersi durum tespit edilmiştir. Bunun nedeni, üretim işletmesinde enflasyon olumlu düzeltme farkının gerçekleşmesidir. Hizmet işletmesi açısından sonuçlara bakıldığında ise enflasyona göre düzeltilmiş finansal verilerden hesaplanan likidite oranları ile enflasyona göre düzeltilmemiş ilgili oranlar arasında çok az bir farklılık bulunmuştur. Hizmet işletmesinde finansal yapı oranları incelendiğinde, enflasyona göre düzeltilmiş finansal veriler doğrultusunda hesaplanan finansman oranı enflasyona göre düzeltilmemiş finansman oranına göre daha yüksek çıkmışken, kaldıraç oranında ise tam tersi durum tespit edilmiştir. Yine hizmet işletmesinde enflasyona göre düzeltilmiş finansal veriler doğrultusunda hesaplanan alacak devir hızı, borç devir hızı, çalışma sermayesi devir hızı oranlarında enflasyona göre düzeltilmemiş ilgili oranlara göre artış meydana geldiği, ancak aktif devir hızı açısından ise tam tersi durumun geçerli olduğu söylenebilir. Son olarak hizmet işletmesinde kârlılık oranları incelendiğinde ise enflasyona göre düzeltilmiş ekonomik rantabilite, aktif kârlılığı, özkaynak kârlılığı, brüt kâr marjı, faaliyet kâr marjı, net kâr marjı ve faiz karşılama oranları enflasyona göre düzeltilmemiş atfedilen oranlara göre daha düşük çıkmıştır. Hatta enflasyona göre düzeltilmemiş finansal verilerde ekonomik rantabilite, aktif kârlılığı, özkaynak kârlılığı ve net kâr marjı pozitif hesaplanmışken, enflasyona göre düzeltilmiş finansal verilerde ilgili oranlar negatif olarak tespit edilmiştir. Dolayısıyla hizmet işletmesinde fiktif kârın olduğu ve enflasyon düzeltmesi yapılarak işletmenin gerçek kârına ulaşılabilirdiği şeklinde ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon Muhasebesi, Finansal Tablolar, Oran Analizi.

JEL Kodları: G32, M21, M40.

EFFECT OF INFLATION ON ANALYSIS OF FINANCIAL STATEMENTS

Abstract

The aim of this study is to examine the inflation adjusted and unadjusted financial statements. For this purpose, firstly, the financial statements of the enterprises in the production and service sectors were adjusted for inflation within the scope of general price level adjusted accounting. Then, the analysis of financial statements adjusted for inflation and financial statements not adjusted for inflation were made comparatively. In the analysis of financial statements, liquidity ratios (current ratio, acid-test ratio, etc.), financial structure ratios (leverage ratio and financing ratio), operating ratios (inventory turnover, receivables turnover, etc.), and profitability ratios (return on assets, return on equity, etc.) were used. As a result of the study, many differences have been identified between the analysis of financial statements adjusted for inflation and the analysis of financial statements that are not adjusted for inflation for production and service enterprises. From the point of view of the production enterprise, the current ratio and acid-test ratio of the liquidity ratios calculated from the financial data adjusted for inflation were higher than the related ratios calculated within the scope of the financial data that was not inflation adjusted, and the stock dependency ratio decreased. When we look at the financial structure ratios in the production enterprise, the financing ratio calculated in line with the inflation adjusted financial data was calculated higher than the unadjusted inflation financing ratio, while the opposite situation arose in the leverage ratio. Again, it was determined that all the operating ratios (except the asset turnover ratio) calculated in line with the inflation adjusted financial data in the production enterprise were higher than the relevant ratios that were not inflation adjusted. When the profitability ratios of the production enterprise are examined, it is seen that the economic profitability, return on assets, return on equity, net profit margin and interest coverage ratios adjusted for inflation are higher than the ratios that are not inflation adjusted; On the other hand, the opposite situation was determined in gross profit margin and operating profit margin ratios. This is because the inflation-positive adjustment difference takes place in the production enterprise. Looking at the results from the service enterprise point of view, there is little difference between the liquidity ratios calculated from the inflation adjusted financial data and the related ratios that are not inflation adjusted. When the financial structure ratios in the service enterprise are examined, the financing ratio calculated in line with the inflation adjusted financial data is higher than the unadjusted financing ratio for inflation, while the opposite situation is found in the leverage ratio. Again, it can be said that there is an increase in the receivables turnover, payables turnover, and working capital turnover ratios calculated in line with the inflation adjusted financial data in the service enterprise, compared to the relevant ratios not adjusted for inflation, but the opposite is true for the asset turnover ratio. Finally, when the profitability ratios in the service enterprise are examined, it is found that economic profitability, return on assets, return on equity, gross profit margin, operating profit margin, net profit margin, and interest coverage ratios adjusted for inflation are lower than the ascribed ratios that are not inflation adjusted. In fact, while economic profitability, return on assets, return on equity, and net profit margin were calculated positively in the unadjusted financial data for inflation, the relevant ratios were determined as negative in the financial data adjusted for inflation. Therefore, it can be stated that there is a fictive profit in the service enterprise and the real profit of the enterprise can be reached by inflation adjusting.

Keywords: Inflation Accounting, Financial Statements, Ratio Analysis.

JEL Codes: G32, M21, M40.

İKLİM POLİTİKASI BELİRSİZLİĞİNİN HİSSE SENEDİ PİYASALARI ARASINDAKİ BAĞIMLILIK YAPISINA ETKİSİ: DÜNYA'YI EN ÇOK KIRLETEN ÜLKE EKONOMİLERİNDEN KANITLAR

Dr. Öğr. Üyesi Selim GÜNGÖR

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-2997-1113, selim.gungor@gop.edu.tr

Özet

21. yüzyılda insanoğlunun karşılaştığı en ciddi zorluklardan biri olan iklim değişikliği, mevcut hükümetlerin de odak noktasını oluşturmaktadır. Devletlerarası İklim Değişikliği Paneli (2022) tarafından yayınlanan “İklim Değişikliği: Etkiler, Uyum ve Kırılganlık” raporuna göre, iklim değişikliğinin etkileri ve riskleri giderek daha karmaşık hale gelmektedir. Çoklu iklim riskleri ve iklim dışı riskler etkileşime girerek kuraklık, tayfun, yangın ve sel gibi çoklu iklim felaketlerinin aynı anda meydana gelmesine sebep olabilmektedir. Ayrıca ekonomik büyüme, istihdam, tarımsal kayıplar, yenilenebilir enerji tüketimi ve nüfus sağlığı üzerinde de değişen derecelerde olumsuz etkilere yol açabilmektedir. Bunlara ek olarak, iklim ekonomisi ve finansal kırılganlık teorisi temelinde, iklim değişikliğinin ekonomi ve hanehalkının yaşam standartları üzerindeki etkisinin reel ekonomi aracılığıyla finansal sisteme aktarılabilmesinden dolayı devletler ve finansal kurumlar, finansal sistemin risk değerlendirme sürecinde iklim ve çevresel riskleri dikkate alma ihtiyacının daha çok farkına varabilirler. Küreselleşmedeki gelişmelere bağlı olarak, ülkeler ticaret, yatırım, üretim ve finans alanlarında güçlü bağlantı etkileri göstermiş ve ülkelerin finansal sistemleri önemli bulaşıcılık özelliklerine sahip olmuştur. İklim değişikliğinin yol açtığı finansal riskler daha da artmış, hükümetler, merkez bankaları, finansal düzenleyiciler ve şirketler iklim değişikliğiyle mücadelede aktif bir rol oynamaları gerektiğini anlamışlardır. Bu bağlamda, iklim değişikliği risklerinden korunmak için iklim değişikliği ile mücadelele yönelik çeşitli politikalar geliştirmişlerdir. Bu politikaların farklı derecelerde ekonomik ve finansal şoklara neden olma potansiyeli söz konusudur. Örneğin, gelecekteki politikaların saldırgan mı, yoksul korumacı mı olacağını bilmeyen girişimciler bekleyip görmekten başka bir şey yapamayacağından ve uzun vadeli yatırımlarını azaltabileceğinden dolayı iklim değişikliğine yönelik dönüşümsel politikalara ilişkin belirsizlik özsermaye riskini artırabilmektedir. Yüksek düzeyde karbondioksit salınımı yapan Çin ve ABD gibi farklı nitelikteki ülkeler için iklim politikası belirsizliğinin farklı etkileri olabilmektedir. Uluslararası hisse senedi piyasalarındaki oynaklık yayılma etkisi göz önüne alındığında, farklı hisse senedi piyasaları arasındaki dinamik korelasyonun etkisi de değerlendirilmelidir. Bahsedilenlerden hareketle çalışmanın amacı, iklim politikası belirsizliğinin dünyada en fazla çevre kirliliğine sebep olan 10 ülkenin hisse senedi piyasaları arasındaki bağımlılık yapısına etkisini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, Ocak 2000-Nisan 2023 dönemi için Gavriilidis (2021) tarafından oluşturulan aylık iklim politikası belirsizlik endeksi ile Shanghai Composite (Çin), S&P 500 (ABD), BSE Sensex 30 (Hindistan), IDX MOEX (Rusya), BOVESPA (Brezilya), Composite-JKSE (Endonezya), Nikkei 225 (Japonya), S&P/TSX (Kanada), Tadawul Borsası (Suudi Arabistan) ve DAX (Almanya) endekslerinin aylık kapanış fiyatları dikkate alınmıştır. Hisse senedi piyasa endekslerine ilişkin veriler investing.com veritabanından alınırken, iklim politikası belirsizliği endeksine ilişkin veriler https://www.policyuncertainty.com/climate_uncertainty.html sitesinden temin edilmiştir. Öncelikle hisse senedi piyasaları arasındaki dinamik bağımlılık DCC-GARCH modelleriyle araştırılmıştır. Daha sonra iklim politikası belirsizlik endeksiyle DCC-GARCH modelleriyle oluşturulan koşullu korelasyon serileri arasındaki ilişki kantil regresyon modelleriyle test edilmiştir. Bulgular, iklim politikası belirsizliğinin etkisinin bağımlılık düzeylerine ve oynaklık rejimlerine göre değişken olduğunu göstermiştir. Araştırma bulguları, politika yapıcılarının, iklim riskine duyarlı piyasalar için sınır ötesi iklim riski bulaşıcılığının risk izlemesini güçlendirmeleri ve özellikle piyasanın çalkantılı dönemlerinde bunu makro ihtiyati düzenlemeye dâhil etmeleri hususlarında faydalı bilgiler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim Politikası Belirsizliği, Hisse Senedi Piyasaları, Dinamik Bağımlılık, DCC-GARCH, Kantil Regresyon.

JEL Kodları: E44, G15, G17, Q54.

THE IMPACT OF CLIMATE POLICY UNCERTAINTY ON THE INTERDEPENDENCE STRUCTURE BETWEEN STOCK MARKETS: EVIDENCE FROM THE WORLD'S MOST POLLUTING ECONOMIES

Abstract

In the 21st century, climate change, one of humankind's most severe challenges, is also the focus of current governments. According to the Intergovernmental Panel on Climate Change (2022) report "Climate Change: Impacts, Adaptation and Vulnerability" report published by the Intergovernmental Panel on Climate Change (2022), the impacts and risks of climate change are becoming increasingly complex. Multiple climate risks and non-climate risks can interact to cause multiple climate disasters, such as droughts, typhoons, fires and floods, to coincide. It can also lead to varying degrees of negative impacts on economic growth, employment, agricultural losses, renewable energy consumption and population health. In addition, based on climate economics and financial vulnerability theory, governments and financial institutions may become more aware of the need to take climate and environmental risks into account in the risk assessment process of the financial system, as the impact of climate change on the economy and household living standards can be transmitted to the financial system through the real economy. Due to globalisation, countries have shown strong linkage effects in trade, investment, production and finance, and countries' financial systems have important contagion features. The financial risks posed by climate change have increased, and governments, central banks, financial regulators and companies have realised they must play an active role in combating climate change. In this context, they have developed various policies to combat climate change to protect themselves from climate change risks. These policies have the potential to cause economic and financial shocks to varying degrees. For example, uncertainty about transformational policies on climate change can increase equity risk, as entrepreneurs who need to know whether future policies will be aggressive or protectionist can do nothing but wait and see and may reduce their long-term investments. Climate policy uncertainty may affect countries with different characteristics, such as China and the US, which emit high levels of carbon dioxide. Considering the volatility spillover effect in international equity markets, the impact of dynamic correlation between different equity markets should also be assessed. Based on those mentioned above, the study aims to reveal the effect of climate policy uncertainty on the dependence structure between the stock markets of the 10 countries that cause the most environmental pollution globally. Accordingly, the monthly climate policy uncertainty index constructed by Gavriilidis (2021) for the period January 2000-April 2023 and the monthly closing prices of Shanghai Composite (China), S&P 500 (USA), BSE Sensex 30 (India), IDX MOEX (Russia), BOVESPA (Brazil), Composite-JKSE (Indonesia), Nikkei 225 (Japan), S&P/TSX (Canada), Tadawul Stock Exchange (Saudi Arabia) and DAX (Germany) indices are taken into account. Data on stock market indices are obtained from the investing com database, while data on the climate policy uncertainty index are obtained from https://www.policyuncertainty.com/climate_uncertainty.html. Firstly, the dynamic dependence between stock markets is investigated with DCC-GARCH models. Then, the relationship between the climate policy uncertainty index and the conditional correlation series generated by DCC-GARCH models is tested with quantile regression models. The findings show that the impact of climate policy uncertainty varies across dependence levels and volatility regimes. The research findings provide valuable insights for policymakers to strengthen risk monitoring of cross-border climate risk contagion for climate risk-sensitive markets and incorporate it into macroprudential regulation, especially during periods of market turbulence.

Keywords: Climate Policy Uncertainty, Stock Markets, Dynamic Dependency, DCC-GARCH, Quantile Regression.

JEL Codes: E44, G15, G17, Q54.

ICAFR'23
10th International Congress on Accounting and Finance Research

**10. ULUSLARARASI MUHASEBE VE
FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ**

Kongre Tarihi
14-16 Eylül 2023

HİTİT
ÜNİVERSİTESİ

10th INTERNATIONAL CONGRESS ON ACCOUNTING AND FINANCE RESEARCH
10. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ
ICAFR'23 - ÇORUM

10. ULUSLARARASI MUHASEBE VE FİNANS ARAŞTIRMALARI KONGRESİ
10th INTERNATIONAL CONGRESS ON ACCOUNTING AND FINANCE RESEARCH